

กระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

นางสาวหทัยสิริ เจาวัฒนา

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5200-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION PROCESS OF LOCAL PEOPLE AGAINST THE THAI - MALAYSIA
GAS PIPELINE PROJECT

Miss Hathaisiri Chaowattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Speech Communication
Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5200-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่าอากาศยาน ไทย-มาเลเซีย
โดย	นางสาวหทัยสิริ เจาวัฒนา
สาขาวิชา	วาริชวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่ว
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร ปิณฑน์ไธยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒนานุกูล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หทัยสิริ เจาวัดมณา : กระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย. (COMMUNICATION PROCESS OF LOCAL PEOPLE AGAINST THE THAI-MALAYSIA GAS PIPELINE PROJECT) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช, 188 หน้า. ISBN 974-17-5200-8.

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และ 2) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระในการแสดงเหตุผล และการใช้หลักฐาน ที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารในการคัดค้านโครงการ มีลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New social movement) ซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นที่จะโค่นล้มอำนาจรัฐ แต่ต้องการสื่อสารเพื่อปกป้องสิทธิชุมชน และยืนยันที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นอยู่ โดยกลุ่มผู้คัดค้านได้ใช้วิธีการต่างๆ ในการดำเนินการเคลื่อนไหว เช่น การยื่นหนังสือ การออกแถลงการณ์ การจัดเวทีสัมมนา เป็นต้น แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะรัฐบาลยังคงเดินหน้าก่อสร้างโครงการต่อไป

สำหรับเนื้อหาสาระที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการเคลื่อนไหวนั้น จะเน้นที่วิถีชุมชน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึงการเฝ้าหาความเป็นธรรมจากสังคม มีการแสดงเหตุผล และได้แย้งสิ่งที่รัฐกระทำ รวมถึงแสดงข้อสงสัยเพื่อให้รัฐตอบคำถามในข้อมูลที่ยังไม่กระจ่าง มีการนำหลักฐานทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร มาใช้เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล และยืนยันว่าการที่พวกเขาดำเนินการเคลื่อนไหวนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลจะใช้เหตุผลของการพัฒนาประเทศ และผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ โดยใช้ความน่าเชื่อถือของตัวบุคคล และเหตุผลเสมือนจริงมาเป็นข้อสนับสนุน และด้วยเหตุผลที่ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ต่างกันเช่นนี้ ทำให้กระบวนการเคลื่อนไหวของชาวบ้านไม่สามารถโน้มน้าวรัฐบาลให้หันมาสนใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
สาขาวิชาวาทวิทยา
ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4585143728 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: SOCIAL MOVEMENT / AGAINST / PROTESTER / GAS PIPELINE / COMMUNICATION

HATHAISIRI CHAOWATTANA : COMMUNICATION PROCESS OF LOCAL
PEOPLE AGAINST THE THAI- MALAYSIA GAS PIPELINE PROJECT. THESIS
ADVISOR : ASSOC.PROF.AUYPORN PANICH,188 pp. ISBN 974-17-5200-8.

The research consists of 2 objectives, which are; First, studying communication process of the Thai-Malaysia gas pipelines protest. Second, analyzing context and using evidences that the protestors of the Thai-Malaysia gas pipelines project use for the protest.

The result of the research shows that the communication process has the character of the new social movement, which is not intend to destroy the government authority. On the other hand, protestors deeply desire to protect their community rights and confidently desire to live the same life as they used to.

Protestors use several methods to protest the project, for instance, submit a case to the government, present a petition to the government and seminar. However, none of the above methods were succeed as the project has been continuously constructing.

The context emphasis on the protestor's ways of living by adhere to the sufficient economy principle and also searching for fairness from society, give reasons and oppose what the government has done to the project. The protestors have given questions for government to answer the unclear subjects and they also have brought the evidences to make their idea to be trustworthy. They confidently confirm that the idea of the protest is the right thing to do.

As for the government aspects, the development of the country and the benefit of the majority people in Thailand are the most important. These 2-difference ideas are the reasons of why the protestors could not convince the government to take this problem seriously.

Department Speech Communication and Performing Arts Student's signature.....

Field of study Speech Communication

Advisor's signature.....

Academic year 2003

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้คอยดูแลและให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ ปิลาพันธ์โอวาท ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒนานุกูล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำชี้แนะ ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาวาทวิทยา และสื่อสารการแสดงทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้ความรู้ที่มีคุณค่าในชีวิตให้กับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของที่นี่จนจบการศึกษา

ขอบคุณเพื่อน ๆ ชาววาทะ ที่คอยกระตุ้นเตือน ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะมาย และทราย ที่คอยร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันมาตลอดระยะเวลา 2 ปี ขอขอบคุณจริง ๆ ในมิตรภาพที่หยิบยื่นให้

ขอบคุณเพื่อนรักทุก ๆ คน ฝ่าย เมย์ ตูน และป๊อบ สำหรับคำปลอบโยนในยามที่ท้อแท้เหนื่อยล้า และคำพูดดี ๆ ที่ทำให้ยิ้มได้ ความจริงใจและความห่วงใยที่ได้รับมันทำให้มีแรงที่จะสู้ต่อไป

ขอขอบคุณร่างกาย และจิตใจของเราเองที่สู้ และมุ่งมั่นจนมีวันนี้ และสุดท้ายกำลังใจที่สำคัญที่สุด คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกคน ขอขอบคุณมาก ๆ ค่ะ บางครั้งอาจจะไม่ได้พบไม่ได้พูดคุยกัน แต่แค่นี้ก็ถึงมันก็ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงใจที่จะฝ่าฟันทุกอุปสรรคไปได้อย่างเข้มแข็ง ขอขอบคุณจริงๆ ค่ะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 : บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ปัญหาคำถามวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 : แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคม.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชน.....	13
หลักการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของกริฟฟิน.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 : ระเบียบวิธีวิจัย	
รูปแบบการวิจัย.....	27
แหล่งข้อมูล.....	27
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
การนำเสนอข้อมูล.....	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 : การศึกษากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ	
ความเป็นมาของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย.....	31
การเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย.....	34
ภาพรวมกระบวนการการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่ พ.ศ.2541-2546.....	64
บทที่ 5 : การวิเคราะห์รูปแบบการแสดงผล และการใช้หลักฐานในเนื้อหาสาร	
ช่วงที่ 1 รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร เพิ่งเข้ารับตำแหน่ง	68
การวิเคราะห์เนื้อหาสารในช่วงที่ 1	87
ช่วงที่ 2 ระยะเวลาเหตุการณ์ความรุนแรง.....	94
การวิเคราะห์เนื้อหาสารในช่วงที่ 2.....	115
บทที่ 6 : สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	129
รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก.....	144
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	188

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงการเคลื่อนไหวคัตค้านโครงการทอผ้าไทย-มาเลเซีย.....	34
ตารางที่ 4.2 แสดงรูปแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัตค้าน.....	65
ตารางที่ 4.3 แสดงสรุปกระบวนการการเคลื่อนไหวคัตค้านโครงการ.....	67
ตารางที่ 5.1 แสดงประเด็นการโต้ตอบในช่วงที่ 1	85
ตารางที่ 5.2 แสดงประเด็นการโต้ตอบในช่วงที่ 2	112

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เชื่อในระบบทุนนิยมเสรีว่าเป็นระบบเดียวที่สามารถแก้ไขปัญหาค่าได้ทุกปัญหา อันจะนำพาสังคมโลกไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงนั้นได้ขยายอาณาเขตไปทั่วโลก ทำให้ระบบทุนนิยมกลายเป็นระบบที่ทรงอำนาจเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันก็เป็นตัวเปิดช่องทางให้ประเทศมหาอำนาจทางตะวันตกที่ได้ชื่อว่าพัฒนาแล้ว พยายามยึดเหนี่ยวทั้งทางด้านเงินทุน การครอบงำทางความคิด จิตสำนึก ความรู้ รวมไปถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา หรือประเทศโลกที่สาม โดยมีการสร้างกระแสความคิดที่นำขึ้นด้วย ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization) เน้นหลักการที่ว่าให้ เปิดประเทศ โดยการขยายระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และถ่ายทอดอุดมการณ์การค้าเสรี ให้หลั่งไหลเข้าไปในทั่วทุกพื้นที่ และอาศัยการสื่อสารมวลชนอันเป็นกลไกที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งของโลกาภิวัตน์ ให้แทรกซึมเข้าครอบงำทุกพื้นที่ (เก็บความจาก พิทยา ว่องกุล, 2540)

ไทยก็เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาอีกประเทศหนึ่งที่ถูกลดเข้าสู่วังวนแห่งโลกาภิวัตน์ และระบบทุนนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรอบความคิดที่มุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นหัวใจสำคัญนี้ได้เข้ามาครอบงำประเทศไทยอย่างชัดเจน โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เทคโนโลยีต่าง ๆ เจริญก้าวหน้ามากขึ้น และในที่สุดประเทศจะพัฒนาก้าวสู่ความเป็นสมัยใหม่ เพื่อสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับประเทศที่ได้ชื่อว่าพัฒนาแล้วอย่างงดงาม

อันจะเห็นได้จากการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) เป็นต้นมา โดยเน้นที่การเร่งรัดพัฒนาสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไม่คำนึงที่ด้านอื่น ๆ ของสังคม ผลที่ออกมาก็คือ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ในแง่ของการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและการพัฒนาชุมชนนั้นถูกละเลยอย่างสิ้นเชิง ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนในเมืองกับในชนบทของประเทศยิ่งห่างจากกันมากขึ้น เป็นสภาพที่คนรวยก็ยังมีเงิน เก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้มากขึ้น ในขณะที่คนจนยิ่งถูกพัฒนาที่ยิ่งจนลงทุกขณะ

และภายใต้กระแสการพัฒนาเช่นนี้เอง ก็ได้ก่อให้เกิดโครงการของรัฐขึ้นมากมาย รวมทั้งโครงการของรัฐวิสาหกิจ และเอกชนอีกหลายโครงการที่รัฐให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน แต่เมื่อเวลา

ผ่านไปได้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย โดยเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่รัฐเข้าไปสร้างโครงการโดยอ้างถึงความเจริญก้าวหน้าในชุมชนที่จะเกิดขึ้น แต่อันที่จริงแล้วผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกลับไปตกอยู่กับคนในเมือง และคนที่มีอำนาจ

ฉะนั้น การ "ตื่นตัว" ของชุมชนในชนบท จึงเป็นผล "ด้านกลับ" จากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ที่เปิดทางให้ระบบทุนนิยมระบบรัฐเข้าไปครอบงำ และควบคุมพัฒนาการชุมชนจากแบบดั้งเดิม มาเป็นแบบชุมชนที่รัฐเป็นใหญ่ แล้วทำให้เกิดปัญหาอย่างที่เป็นอย่างนี้ในปัจจุบัน ที่ชุมชนชนบทไทย (หมู่บ้าน) เกิดการสูญเสียสภาพชุมชน ความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เกิดปัญหาที่ทำกิน รวมไปถึงปัญหามลพิษ และสิ่งแวดล้อมตามมา จนกระทั่งชุมชนพากันถามตนเองว่า ทางออกของตนอยู่ตรงไหน หลังจากนั้น ชุมชนเริ่มปฏิเสธและไม่พอใจในการกำกับโดยรัฐ สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ กับฝ่ายรัฐ

ผู้คนจำนวนมากเริ่มตั้งคำถามกับการพัฒนาเพื่อแสวงหาช่องทางใหม่ ๆ ในการจัดการปัญหาด้วยตนเองแทนที่จะรอความเมตตาจากรัฐ เหล่านี้มันสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวของประชาชนพลเมืองที่ต้องการเข้ามาจัดการอนาคตของตนเองมากขึ้น (สุวิดา ธรรมมณีวงศ์, 2544) ประชาชนที่เดือดร้อนต่างรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นลักษณะการรวมกลุ่มของผู้คนที่มีความสนใจตรงกันเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งคนกลุ่มนี้จะถูกเรียกว่า กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement)

กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) เป็นคำศัพท์วิชาการทางสังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ หมายถึง การเชื่อมโยงปัจเจกบุคคลจำนวนมากพอสมควรเข้าด้วยกัน เป็นผู้กระทำการรวมหมู่ (a collective actor) โดยที่ปัจเจกบุคคลเหล่านั้นเข้าใจว่าตนมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือโดยทั่วไปแล้วมีความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ (Identity) เดียวกัน (พุทธิสถาน ชุมพล, 2543)

ในอดีตขบวนการทางสังคม ถูกนำมาใช้กับพลังทางการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับสภาพที่เป็นอยู่ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด ดังเช่น ขบวนการแรงงาน ในยุโรปตะวันตก เป็นต้น แต่ในปัจจุบันนี้ขบวนการทางสังคมไม่ใช่ขบวนการเคลื่อนไหวบนฐานของชนชั้นใดเพียงชั้นเดียว อย่างในอดีต และก็ไม่ใช่การเคลื่อนไหวในเรื่องแคบ ๆ เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มอย่างที่ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ว่าไว้ ไม่ได้เรียกร้องผ่านกลไกทางการเมืองที่ดำรงอยู่อย่างเช่นพรรคการเมือง หรือนักการเมือง และได้หวังพึ่งกลไกของรัฐ แต่การเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (new social movement) นี้ เป็นการเรียกร้องด้วยตนเองเนื่องจากความไม่เชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของรัฐ รู้สึกถึงความไม่ยุติธรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความ

เป็นความตายของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ เป้าหมายของการเคลื่อนไหวเรียกร้องจึงมิใช่ต้องการช่วงชิงอำนาจรัฐอย่างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในอดีต แต่ต้องการสร้าง “กติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต” (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2542)

กรณีการคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ก็เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (new social movement) ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่ทางรัฐบาลไทยได้ตกลงกับประเทศมาเลเซียให้มีการดำเนินการก่อสร้างโครงการดังกล่าว ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบโดยตรงในพื้นที่จึงได้รวมตัวกันเพื่อคัดค้านโครงการดังกล่าว พวกเขายืนยันในการที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างที่เป็นอยู่ เชื้อมั่นที่จะกำหนดชีวิตของตนเอง เลือกว่าจะกำหนดการพัฒนาด้วยตนเองซึ่งก็สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 ที่สังคมไทยได้ร่วมกันผลักดัน ก็คือประเด็นเกี่ยวกับสิทธิชุมชน โดยได้รับรองไว้ในมาตรา 46 หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย กล่าวถึงสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณีที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน”

โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย มีกระบวนการไม่ต่างอะไรกับ เชื้อนปากมดูล ท่อก๊าซไทย-พม่า และโครงการอื่น ๆ ของรัฐ ซึ่งเวลาได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่ากระบวนการที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและไม่รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทำยที่สุดก็ลงเอยด้วยความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชน เมื่อเวลาผ่านไปกระแสการคัดค้านได้ขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ หลายครั้งมีการพยายามยุติความขัดแย้งโดยใช้ความรุนแรงซึ่งไม่เป็นที่ปรารถนาในสังคมไทย ฉะนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ว่าพวกเขาได้เคลื่อนไหวกลุ่มโดยอาศัยรูปแบบ การสื่อสาร ต่อสู้ และคัดค้านอย่างไรบ้าง ซึ่งจะทำให้เห็นถึงภาพพัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มประชาชนระดับรากหญ้าที่พยายามต่อสู้กับโครงการพัฒนาของรัฐที่ใช้เหตุผลเรื่องความเจริญก้าวหน้าของประเทศมาเป็นข้ออ้างถึงความชอบธรรมในการดำเนินโครงการโดยมองข้ามความสำคัญของชุมชนโดยเฉพาะรากฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงความรู้สึกนึกคิด และสิทธิของสมาชิกในชุมชน พวกเขาเหล่านี้จึงถือเป็นตัวแทนของกลุ่มที่ต่อสู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสารในการแสดงเหตุผล และรูปแบบของหลักฐาน ที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ปัญหานำวิจัย

1. กระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. เนื้อหาของสารในการแสดงเหตุผล และรูปแบบของหลักฐาน ที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียมีลักษณะอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในส่วนของการศึกษากระบวนการสื่อสาร จะทำการศึกษาตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา เพราะเป็นวันที่นายทงทิว หลิกภัย ได้ไปร่วมลงนามบรรลู่ข้อตกลงเบื้องต้นของสัญญาซื้อขายก๊าซเจดีเอ จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินโครงการ ประกอบกับช่วงนั้นเป็นช่วงของกระแสรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2540 ด้วย ซึ่งถือเป็นฉบับที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดโดยให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบ จึงเอื้อต่อการเกิดกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น

2. สำหรับการวิเคราะห์สาร จะเป็นการศึกษาเนื้อหาในการโต้แย้งแสดงเหตุผลว่าทั้งฝ่ายคัดค้านและสนับสนุนโครงการท่อก๊าซ ฯ ได้ใช้รูปแบบในการแสดงเหตุผลกันอย่างไร โดยจะศึกษาจากหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ฉบับเป็นหลัก คือ ไทยรัฐ ข่าวสด มติชน และ ไทยโพสต์ ซึ่งในส่วนนี้จะทำการศึกษาการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ตั้งแต่เดือนเมษายน 2544 ถึงเดือนธันวาคม 2546

นิยามศัพท์

กลุ่มผู้คัดค้าน	หมายถึง	กลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับรัฐบาล
-----------------	---------	--

กลุ่มพันธมิตร	หมายถึง	กลุ่มคน หรือองค์กรอื่น ๆ ที่สนับสนุนการคัดค้าน และเข้ามามีส่วนในการร่วมคัดค้านโครงการ ท่อก๊าซ ไทย-มาเลเซีย
กลุ่มผู้สนับสนุน	หมายถึง	ฝ่ายที่ทำการสนับสนุนให้มีการเกิดขึ้นของโครงการ ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง รัฐบาล และ ปตท.
กระบวนการสื่อสาร	หมายถึง	วิธีการสื่อสาร และรูปแบบที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ เพื่อดำเนินการเคลื่อนไหวคัดค้านการก่อสร้าง โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย รวมถึงผลของการดำเนินการเคลื่อนไหวด้วย
หลักฐาน	หมายถึง	ข้อมูลที่ปรากฏในสาร ที่ผู้ส่งสารทั้งฝ่ายคัดค้าน และฝ่ายสนับสนุนใช้ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลหรือความคิดเห็นที่ปรากฏนั้นมีความ สมเหตุสมผล และน่าเชื่อถือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารเพื่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านซึ่งเป็นประชาชนในระดับรากหญ้าของประเทศ ว่าพวกเขาได้ใช้วิธีการแบบใดในการดำเนินการเพื่อเรียกร้อง ต่อสู้ กับรัฐบาลซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในสังคม และได้ผลมากน้อยแค่ไหน
2. ทำให้ทราบถึงการโต้แย้งแสดงเหตุผลของฝ่ายผู้คัดค้านและผู้สนับสนุนว่าทั้งสองฝ่ายได้เลือกใช้วิธีการแสดงเหตุผลและใช้หลักฐานอะไรเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของฝ่ายตน
3. เป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจจะศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชน
4. หลักการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของกริฟฟิน
5. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักฐาน และการแสดงเหตุผล

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร

คำว่า “การสื่อสาร” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Communication” ซึ่งหมายถึง กระบวนการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลหนึ่งๆ ที่เรียกว่า “ผู้ส่งสาร” (Source) ไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “ผู้รับสาร” (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel)

Jurgen Ruesch และ Gregory bateson (1951 : 5-6 อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2540) กล่าวว่า การสื่อสารไม่ได้หมายถึงการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียนที่ชัดเจน และแสดงเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่การสื่อสารยังรวมไปถึงกระบวนการทั้งหลายที่คนมีอิทธิพลต่อกัน ด้วย คำนิยามนี้ยึดหลักการที่ว่า การกระทำและเหตุการณ์ทั้งหลายมีลักษณะเป็นการสื่อสาร หากมีผู้เข้าใจการกระทำและเหตุการณ์เหล่านั้น หมายความว่าความเข้าใจที่เกิดขึ้นนั้นได้เปลี่ยนแปลงข่าวสารที่คนนั้น ๆ มีอยู่ และมีอิทธิพลต่อบุคคลผู้นั้น

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารของบุคคลมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง มีความเปลี่ยนแปลง และมีความต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งสามารถพิจารณาได้เสมือนระบบที่ประกอบด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่ต้องกระทำร่วมกัน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารมีดังนี้

1. **แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร** (Source or Sender) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดของสาร หรือผู้ที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็น หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นแล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร ผู้รับสารอาจเป็นบุคคลเดียวหรือมากกว่า 1 คนก็ได้ ในขณะที่ผู้ส่งสารก็อาจจะมีมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ หรือผู้ส่งสารอาจมิได้เป็นผู้ส่งสารในฐานะที่เป็นตัวของตัวเอง หากแต่ส่งสารในฐานะที่เป็นตัวแทนของสถาบันใดสถาบันหนึ่งก็ได้บทบาทของผู้ส่งสารมีอยู่ 3 ประการ คือ เลือกรหัสหรือความหมายที่ใช้ในการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสของสารนั้นออกไป

2. **สาร (Message)** หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับ เป็นสาระเรื่องราวที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสารสู่ผู้รับสาร อาจเป็นความคิดหรือเรื่องราวใด ๆ ที่ส่งผ่านไปตามสื่อสารอาจเป็นข้อความ คำพูด รูปภาพ หรือกิริยาท่าทางก็ได้ ทั้งนี้จะพบว่ามี 3 ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดประสิทธิภาพของสารและประสิทธิผลของการสื่อสาร ได้แก่

2.1 **รหัสสาร (Message code)** คือ กลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นในลักษณะที่มีความหมายต่อคน สิ่งที่จะเป็นรหัสได้จะต้องมีองค์ประกอบ ทำหน้าที่เป็นคำศัพท์และมีกระบวนการหรือโครงสร้างที่รวมส่วนประกอบเข้าด้วยกันได้อย่างมีความหมาย

2.2 **เนื้อหาของสาร (Message content)** หมายถึง สิ่งที่เป็นสาระ เรื่องราวของสาร ซึ่งถ่ายทอดความคิดเจตนาอารมณ์ และวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร องค์ประกอบของเนื้อหาของสารก็คือ สาระหรือประเด็นต่าง ๆ เมื่อนำเอาสาระหรือประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มารวมกันเป็นโครงสร้าง ก็จะได้เนื้อหาของสารทั้งหมด

2.3 **การจัดสาร (Message treatment)** คือ การตัดสินใจของผู้ส่งสารในการเลือกและเรียบเรียงรหัสและเนื้อหาของสาร ผู้ส่งสารแต่ละคนย่อมมีวิธีการในการจัดสารไม่เหมือนกัน การจัดสารก็คือ สติลา (style) ของแต่ละคน มีลักษณะเป็นของตนเองไม่เหมือนกับคนอื่น ๆ

3. **ช่องทางสำหรับส่งสารหรือสื่อ (Channel or Medium)** เป็นสิ่งที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ถือเป็นตัวเชื่อมผู้ส่งสารกับผู้รับสารเข้าด้วยกัน ในการสื่อสารนั้นผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีสื่อและเลือกใช้สื่อเพื่อนำสารไปยังผู้รับสาร การเลือกใช้สื่อย่อมสามารถจะเพิ่มหรือลดประสิทธิผลของการสื่อสารได้ หากผู้ส่งสารเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับสถานการณ์การสื่อสาร ประสิทธิผลของการสื่อสารก็จะมาก ในทางตรงกันข้ามหากผู้ส่งสารเลือกใช้สื่อที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์การสื่อสาร ประสิทธิผลของการสื่อสารก็จะน้อย ในการศึกษาเกี่ยวกับ “สื่อ” นั้นอาจแบ่งประเภทของสื่อได้หลายแบบด้วยกัน ไม่มีข้อกำหนดแน่นอนตายตัว แต่โดยทั่วไปมักแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ สื่อมวลชน และสื่อบุคคล อันทำให้เกิดลักษณะการสื่อสาร 2 แบบคือ การสื่อสารมวลชน และการสื่อสารระหว่างบุคคล

4. **ผู้รับสาร (Receiver)** หมายถึง ผู้ที่รับสารจากแหล่งสาร เป็นจุดหมายปลายทางที่สารส่งไปถึง ผู้รับสารอาจเป็นบุคคลเดียว หรือหลายคน หรือกลุ่มคนก็ได้ บทบาทของผู้รับสารมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการคือ รับสาร ถอดรหัสสาร เพื่อให้ได้ความหมายและได้ตอบสนองความหมาย บทบาททั้ง 3 นี้ อาจทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

องค์ประกอบอีกประการหนึ่งที่สมควรจะกล่าวถึงในที่นี้คือ ปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) องค์ประกอบนี้ในบางครั้งอาจมีหรือไม่มีก็ได้ขึ้นอยู่กับระบบการสื่อสาร ปฏิกริยาย้อนกลับประกอบด้วย สารที่ผู้ได้รับแสดงออกเพื่อให้ผู้ส่งสารได้ทราบถึงผลของสารที่ผู้ส่งได้ส่งไปให้ผู้รับ สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น ปฏิกริยาย้อนกลับจะมีได้ทันที แต่ถ้าเป็นการสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน ปฏิกริยาจะมีได้ช้ากว่า ปฏิกริยาย้อนกลับเป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในตัวของผู้รับสาร นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่แสดงว่าการสื่อสารนั้นเกิดผลหรือไม่ และประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

จากองค์ประกอบของการสื่อสารข้างต้นย่อมเห็นได้ชัดว่า การสื่อสารมีลักษณะที่เป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (New Social Movement)

Paul Wilkinson (1971 : 27) ได้ให้ความหมายถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมว่า เป็นพฤติกรรมร่วมของประชาชนที่จะเข้าร่วมการเคลื่อนไหว เพื่อกระทำการบางอย่างในการที่จะสนับสนุน หรือคัดค้านการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มสังคม หรือโลกที่เขาเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งประชาชนจะมีการกระทำโดยผ่านวิถีทางในหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นการกระทำที่รุนแรง และไม่รุนแรง

การเคลื่อนไหวทางสังคม คือ การรวมตัวของประชาชนเพื่อเรียกร้อง หรือ คัดค้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม รูปแบบของการเคลื่อนไหวทางสังคมอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2531 : 60) ดังนี้คือ

การเคลื่อนไหวเพื่อปฏิวัติ เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และสถาบันของสังคมดั้งเดิม เป็นการท้าทายอำนาจของผู้ปกครองโดยใช้ทุกวิถีทางซึ่งรวมไปถึงวิธีการที่รุนแรง

การเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูป การแสวงหาการปรับปรุงโครงสร้างเดิมโดยมิได้หวังที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมทั้งหมด ขบวนการเคลื่อนไหวแนวนี้เช่น ขบวนการสันติภาพ การเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม หรือการเคลื่อนไหวของสตรี

2.1 การเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (New social movement)

การเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ เริ่มเมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศตะวันตกราวศตวรรษที่ 19 จากการศึกษาสังคมมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วจากสภาพของสังคมชนบทมาสู่สังคมเมืองได้ก่อให้เกิดความตึงเครียด การเคลื่อนไหวจึงเป็นการแสดงออกถึงความไม่พอใจกับสภาพสังคม และความอยู่ดีมีสุขในสังคมที่เป็นอยู่ ช่วงศตวรรษที่ 20 การเคลื่อนไหวทางสังคมมีความหลากหลายมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นขบวนการแรงงาน ขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรี การเรียกร้องสิทธิของคนกลุ่มน้อย หรือการประท้วงของกลุ่มของคนยากจนในละติน อเมริกาและเอเชีย อาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนไหวจะเกิดขึ้นในสังคมที่มีความสูงงอม (mature) เพียงพอ กระบวนการเคลื่อนไหวได้เปลี่ยนทัศนคติในการยึดถือตัวบุคคลมาสู่การหาสาเหตุของปัญหาที่ระบบ หรือสังคม

การก่อเกิดของการเคลื่อนไหวภาคประชาชนนั้นมีเงื่อนไขที่จะต้องก่อเกิดก่อน (Pre-Condition) ซึ่งมีลักษณะทั่วไปดังนี้

2.1.1 เกิดจากกรณีที่สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเลวร้ายลงอย่างรุนแรงเพราะความไม่ยุติธรรม และการถูกเอารัดเอาเปรียบจนแทบไม่มีหวังที่สภาพความเลวร้ายที่เผชิญอยู่จะได้รับการแก้ไข

2.1.2 การเกิดการเคลื่อนไหวจะต้องมีผู้นำที่มีประสบการณ์ และบารมีเป็นที่ยอมรับของผู้เดือดร้อน โดยผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่สามารถอธิบายปัญหาความไม่พอใจ และเรียกร้องให้รัฐดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

2.1.3 รัฐจะต้องมีความอ่อนปรนต่อการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับหนึ่งคือต้องยอมรับให้มีการประท้วง หรือขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนจะต้องได้รับการสนับสนุนจากพันธมิตรในเมืองเช่นกลุ่มปัญญาชน นักศึกษา NGOs และนักการเมืองบางคนในการต่อสู้กับผูกขาดอำนาจ หรือการใช้ความรุนแรงของรัฐ

2.1.4 ขบวนการเคลื่อนไหวจะต้องมีกลยุทธ์ในการขยายองค์กรการต่อสู้ออกไปเรื่อย ๆ เพื่อตอบโต้กับการคัดค้านการใช้อำนาจปราบปรามต่อขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาชน

โดยทั่วไปการเคลื่อนไหวมีลักษณะร่วมที่คล้ายคลึงกัน 4 ประการ คือ

1. การเคลื่อนไหวที่ปรากฏจะมีลักษณะจำเพาะมีรูปแบบที่ซับซ้อนของประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และเงื่อนไขของโครงสร้าง

การเคลื่อนไหวจะมีการสร้างการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย อาทิ การรับสมาชิกใหม่ การสร้างความไว้วางใจในหมู่สมาชิก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน

2. ในการเคลื่อนไหวจะมีการจัดตั้งองค์กรในระดับที่แตกต่างกัน แต่ที่เห็นได้ชัดคือจะมีการเคลื่อนไหวทางสังคม และวางยุทธวิธีในการต่อสู้

3. อย่างน้อยที่สุดในทุกการเคลื่อนไหวก็ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2.2 รูปแบบของการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Movement)

เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าช่วงทศวรรษที่ 1970 ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม การพังทลายของสถาบันหลักทางการเมืองเช่น รัฐ กลไกของรัฐ และสถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา จากการครอบงำของ “กลไกตลาด” การปล่อยให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเข้าครอบงำอำนาจและกลไกของรัฐ ระบบการเมืองถูกใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันทางการเมืองและสังคมที่ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งในสังคมได้ และเริ่มคิดค้นรูปแบบและวิธีการเคลื่อนไหวอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เผชิญอยู่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสภาพแวดล้อม ภัยสงคราม อาวุธนิวเคลียร์ โรคเอดส์ ปัญหาสิทธิมนุษยชน และสิทธิของชนกลุ่มน้อย

การเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (new social movement) ได้ให้ความสำคัญกับสังคมประชา (civil society) การเรียกร้องความเป็นอิสระ (autonomy) มากกว่าการเคลื่อนไหวเพื่อเข้าที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง หรือการทำทำรัฐ จุดประสงค์ของการเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยม (value) ของสังคมและการพัฒนารูปแบบทางเลือกในการดำเนินชีวิต (developing alternative life-styles) และการป้องกันสังคมประชาจากการขยายตัวของอำนาจรัฐ (Alan Scott, 1990 : 16-17)

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ไม่มี “ทรัพยากร” อะไรในการเจรจาต่อรอง ยกเว้นเพียงปฏิบัติการเคลื่อนไหว เนื่องจากมิใช่กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ แต่มักเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันอย่างเฉพาะกิจหลวมๆ เฉพาะเรื่อง เฉพาะเหตุการณ์มากกว่า ดังนั้นโอกาสที่จะทำให้การเจรจาต่อรองมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก จึงไม่สามารถใช้ยุทธศาสตร์การเจรจาต่อรองหรือประสานประโยชน์อย่างการเมืองแบบเก่าได้

ในขณะที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่เกิดขึ้นในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าในยุคสงครามเย็น ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้าในประเทศโลกที่สามกลับคึกคักและตื่นตัวช่วงหลังสงครามเย็น เป็นยุคสมัยที่ขบวนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในประเทศโลกที่สามต้องปรับกระบวนการใหม่ ด้วยเห็นว่าโลกยุคใหม่มิใช่โลกของการเมืองแบบเก่าหรือการเมืองชนชั้นเดียว หรือโลกของการเมืองอุดมการณ์เดียวเช่น ประชาธิปไตย หรือ

คอมมิวนิสต์เช่นในอดีต หากแต่เป็นโลกของการเมืองแบบใหม่ที่หลากหลายและต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่าย

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้ากับขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้าในประเทศโลกที่สามยังมีความแตกต่างที่สำคัญ คือปฐมเหตุแห่งการเคลื่อนไหว กล่าวคือการเคลื่อนไหวในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าเกิดจากความไม่พอใจกับคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำลงทุกด้านจึงลุกขึ้นมาเคลื่อนไหว ในขณะที่ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้าในประเทศโลกที่สามมีสาเหตุมาจากความไม่ยุติธรรมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และประเด็นการเคลื่อนไหวก็เป็นประเด็นที่เกี่ยวพันกับความเป็นความตายของชุมชนท้องถิ่นเช่น การต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า การสร้างเขื่อน

ผู้เข้าร่วมขบวนการ การเคลื่อนไหวในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าชนชั้นกลางใหม่จะมีบทบาทสำคัญในขบวนการ แต่ในประเทศโลกที่สามผู้มีบทบาทหลักกลับเป็นประชาชนในระดับล่าง เช่นชาวนาชาวไร่ คนยากจน ซึ่งถูกกีดกันมิให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากไม่มีอำนาจในการต่อรองในฐานะกลุ่มผลประโยชน์

การเคลื่อนไหวของชาวนาเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของโลกนับตั้งแต่หลังทศวรรษที่ 1960 และส่วนหนึ่งของกระแสประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวของชาวนานำมาซึ่งทางเลือกในยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ และเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับรากหญ้า

2.3 ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชาวบ้าน

การพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และการหลั่งไหลของเงินลงทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ขูดรีดทรัพยากรธรรมชาติของไทย การส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ อุตสาหกรรมได้ขยายตัวออกสู่ภูมิภาคอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรและชนบทในหลายด้าน

เกษตรกรผู้เคยใช้ประโยชน์จากป่าและที่ดินทำกินมาช้านานต้องประสบกับการแย่งชิงทรัพยากรจากกลุ่มทุนและบรรษัทข้ามชาติที่เข้ามาแสวงหากำไร การแย่งชิงทรัพยากรที่ถูกติดกับความซับซ้อนของผลประโยชน์ อิทธิพลมืด การเมืองในระดับชาติ และกลุ่มทุนข้ามชาติ การเคลื่อนไหวของชาวบ้านจึงต้องพัฒนาไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยมีองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาสนับสนุน

ยุทธศาสตร์หนุนการเคลื่อนไหวกทางสังคมของชาวบ้านในการต่อสู้ผลักดันการแย่งชิงทรัพยากรแยกออกได้เป็น 3 ระดับคือ (อเนก นาคะบุตร, 2536 : 39-42)

ระดับที่ 1 การผลักดัน และเคลื่อนไหวกของชาวบ้านในระดับพื้นที่ที่เกิดความขัดแย้งโดยสันติวิธีและอิงกับวัฒนธรรม เช่น ในกรณีการทอดผ้าป่าต้นไม้ การทำขวัญงานบุญบูชาต้นไม้ใหญ่และป่า การยื่นยันเข้าทำกินในพื้นที่เขตป่าสัมปทานซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนที่ชาวบ้านเคยทำกินมานานร้อย ๆ ปี เป็นต้น

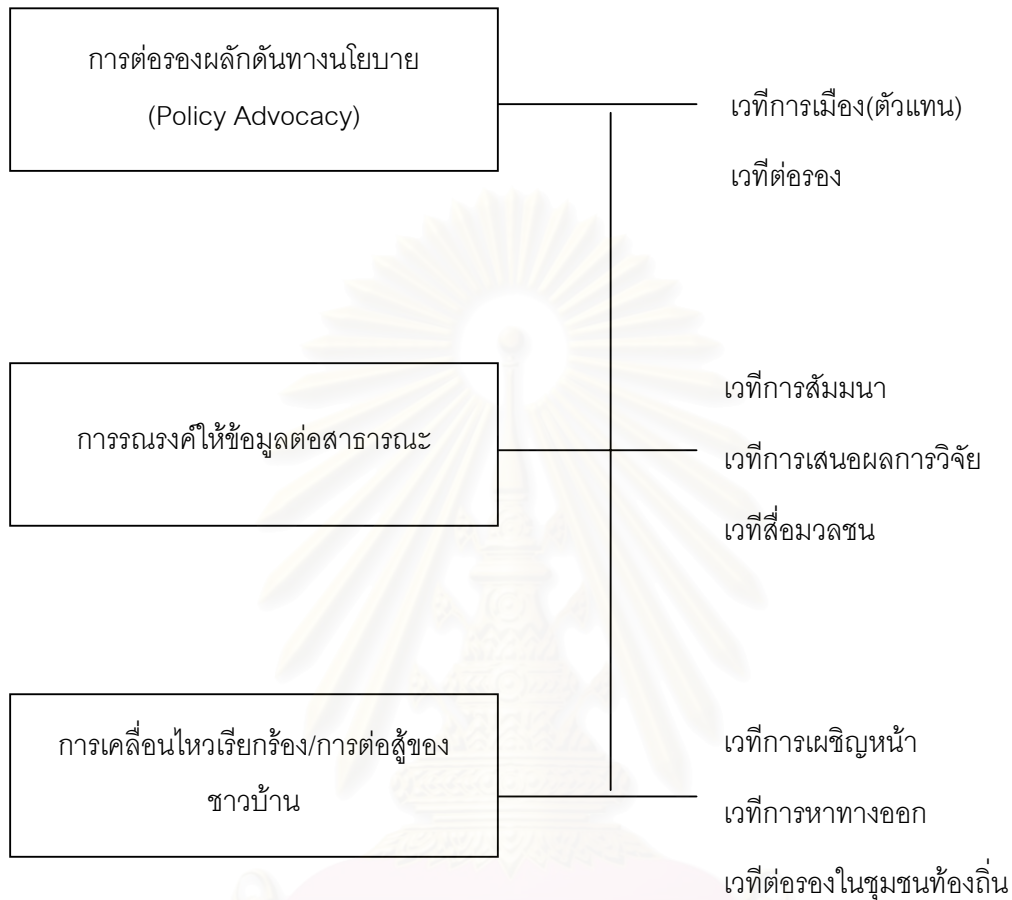
ระดับที่ 2 การเสริมและสนับสนุนยกระดับการต่อสู้ของชาวบ้านให้เป็นเรื่องของการวิจัย การหาข้อมูลและการรณรงค์ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง มีรูปธรรมรับรองต่อสาธารณชน สื่อสารมวลชน องค์กรฝ่ายวิชาการ และฝ่ายการเมือง ซึ่งที่ผ่านมามีองค์กรพัฒนาเอกชนได้รวมตัวกันในรูปแบบของ “คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนพัฒนาชนบท” (กป.อพช.) เปิดเวทีถ่ายทอดข้อมูลจากผู้นำชาวบ้านที่ประสบปัญหาต่อสาธารณชน ตลอดจนตั้งรายการโทรทัศน์และสื่อสารมวลชนเข้ามารับรู้และถ่ายทอดปัญหาของชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน และชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างของ “ทางเลือกการพัฒนา” เช่น ในการรณรงค์เคลื่อนไหวกเรื่องเขื่อนน้ำโจน กระเช้าลอยฟ้าขึ้นดอยสุเทพ ก่อให้เกิดยุทธศาสตร์ใหม่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนได้ให้ความสำคัญกับแนวร่วม รวมทั้งปลูกใจชนกลางในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนเคลื่อนไหวกเป็นแรงหนุนการเคลื่อนไหวกขององค์กรชาวบ้านในระดับพื้นที่อีกทางหนึ่ง

ระดับที่ 3 ประสานงานกับนักวิชาการ นักการเมือง และภาคราชการในการผลักดันเคลื่อนไหวกไปสู่การปรับนโยบายและแผนระดับชาติ นับเป็นมิติและบทบาทใหม่สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน อาทิ การผลักดันนโยบายป่าชุมชนต่อรัฐสภา และรัฐบาล

การผลักดันและการเคลื่อนไหวกในระดับนโยบายจำเป็นต้องมีการต่อรองกับนักการเมืองหน่วยงานนโยบายและรัฐบาล จำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวกเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ระดับพร้อม ๆ กันอย่างมี “ยุทธวิธี” และที่สำคัญจะต้องมีชาวบ้านเป็นฐานสำคัญในกระบวนการเคลื่อนไหวก

ในกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นการเจริญเติบโตในบรรดาประเทศกำลังพัฒนาชาวมาลีงแวดล้อม และสตรีเป็นกลุ่มที่ถูกขูดรีดอย่างหนักจากนโยบายการพัฒนา ดังนั้นหนทางในการต่อสู้หรืออาวุธของผู้อ่อนแอคือการรวมตัวเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากสังคม และเป็นพลังในการต่อรองกับรัฐเพื่อนำมาซึ่งการเลือกในการพัฒนา (alternative development)

แผนภูมิ แสดงยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม

ที่มา : อเนก นาคะบุตร, "พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ยุทธวิธีของประชาชน." ใน คนกับดิน น้ำ ป่าจุดเปลี่ยนแห่งความคิด (กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2536) หน้า 42

3. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชน

ในเมื่อสิทธิเป็นสิ่งที่รัฐกำหนดให้ จึงปรากฏว่ามีสิทธิบางอย่างที่คนไทยในอดีตไม่มีเพียงมีการเรียกร้องจนมีการรับรองไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 เมื่อไม่นานมานี้เอง อย่างเช่นสิทธิชุมชน กฎหมาย บุญชัย (<http://thaistudies.rsu.ac.th/commu-right/article/art-3.htm>) เห็นว่าสิทธิมิใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นประดิษฐกรรมทางสังคมที่ผ่านการต้อรองต่อสู้ หรือมีขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อให้มีการยอมรับสิทธิดังกล่าว สิทธิชุมชนก็เช่นเดียวกัน เกิดขึ้นจากการที่เมื่อรัฐอ้างสิทธิของตนเอง และสนับสนุนให้ทุนมีอภิสิทธิ์เข้าแย่งชิงทรัพยากรของท้องถิ่น

ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของชุมชน การผลักดันเรื่องสิทธิชุมชนจึงเกิดขึ้น ด้วยการอาศัยฐานทางสังคมวัฒนธรรมที่มีลักษณะความเป็นชุมชน เสนอหลักการเรื่องสิทธิชุมชนขึ้นมาเป็นตัว่วงดุลกับสิทธิของปัจเจกบุคคล เพื่อจะนำไปสู่การจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจสังคมและการจัดการทรัพยากรเสียใหม่ให้มีความเป็นธรรมและยั่งยืน ในขณะที่ อานันท์ กาญจนพันธ์ (2538 : 183-184) ก็เห็นว่าความเป็นชุมชนนั้นเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ อำนาจ และความสัมพันธ์ในการจัดการและควบคุมทรัพย์สินของส่วนรวม ชุมชนจึงมีศักยภาพในการปกป้องสิ่งของส่วนรวมและการแก้ไขข้อขัดแย้งในการควบคุมและจัดการทรัพยากรส่วนรวม ซึ่งเป็นพลังที่เป็นทางเลือกให้แก่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทิศทางการสังคมไทย สิทธิชุมชนนั้นจึงเป็นเรื่องของประชาสังคม เพราะมีลักษณะที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยที่เป้าหมายของสิทธิชุมชนก็มีใช้เพื่อประโยชน์เฉพาะส่วนของชุมชนเท่านั้น แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมทั้งหมดด้วย

การเคลื่อนไหวสิทธิชุมชนในฐานะกระบวนทัศน์ใหม่ จะต้องไม่เริ่มจากชุดความคิดที่แปลกแยกกับชุมชนท้องถิ่น แต่จะต้องเริ่มจากรากฐานเดิมคือจักรวาลทัศน์และระบบภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น จึงจะมีฐานคิดที่มั่นคง และพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยอิทธิพลจากภายนอก จึงจะนำความเข้มแข็งมาสู่ขบวนการเคลื่อนไหวได้สำเร็จ

นอกจากสิทธิชุมชนแล้ว สิทธิใหม่อื่น ๆ เช่นสิทธิของพลเมืองที่จะไม่เชื่อฟังรัฐ (civil disobedience) ก็เป็นสิ่งสำคัญ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร (2540) เห็นว่าสิทธิของพลเมืองในประชาสังคมที่สำคัญที่สุด คือสิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐ สิทธินี้แหละเป็นเสาหลักที่สร้างความชอบธรรมให้การเคลื่อนไหวประชาสังคม ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวของประชาชนธรรมดาเพื่อเรียกร้องสิทธิของตนในฐานะที่เป็นพลเมือง สิทธิมนุษยชน และสิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐ ขบวนการเหล่านี้เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งเพียงชนชั้นเดียว มิได้เคลื่อนไหวเรื่องแคบ ๆ ที่เป็นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม ไม่ได้เรียกร้องผ่านกลไกทางการเมืองที่มีอยู่ เช่นพรรคการเมือง นักการเมือง หรือหวังพึ่งกลไกรัฐ และได้ต้องการช่วงชิงอำนาจรัฐ แต่ต้องการสร้างกติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต ขบวนการประชาชนเช่นนี้เคลื่อนไหวโดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยที่เข้มข้น ที่มีที่ว่างให้กับความแตกต่างหลากหลาย ด้วยการสร้างขีดจำกัดให้รัฐ มากกว่ามุ่งสลายรัฐ

4. การวิเคราะห์โดยอิงหลักความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของกริฟฟิน

Leland Griffin ได้เขียนบทความขึ้น ชื่อว่า "Rhetorical Criticism of Historical Movement" (1972 : 346-350) อ้างถึงใน อรรถวรณ์ ปิณฑนโอฟาท, 2543) โดยกริฟฟิน อธิบายว่า ถ้านักวิจารณ์ทำการศึกษานักพูดเพียงคนเดียว การค้นคว้าชีวประวัติของนักพูดคนนั้นก็ทำได้ง่าย

ผลงานของนักพูดคนนั้นก็อยู่ในขอบเขตจำกัด ตรงกันข้าม ถ้าผู้วิเคราะห์เลือกวิเคราะห์วาทะที่เกิดพร้อมความเคลื่อนไหวด้านประวัติศาสตร์ งานของเขาก็ย่อมมีเพิ่มมากขึ้น เขาจะต้องเอาใจใส่กับผู้พูดหลายคน วาทะหลายบท และโอกาสที่วาทะนั้นได้ถูกกล่าวก็มีเพิ่มมากขึ้น คำถามแรกที่กริฟฟินถามก็คือ ถ้าเราจะเลือกวิจารณ์วาทะในการเคลื่อนไหวทางด้านประวัติศาสตร์ เราจะสนใจอะไรบ้าง กริฟฟิน กล่าวว่า เริ่มแรกเราต้องเข้าใจเสียก่อนว่า ความเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นในอดีตเมื่อ (1) มนุษย์ไม่พอใจในสภาพแวดล้อม (2) พวกเขาต้องการจะเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา ฯลฯ และเมื่อต้องการเปลี่ยนแปลง พวกเขาพยายามเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเขา (3) ในที่สุดความพยายามของพวกเขาที่ประสบผลสำเร็จ หรือมิฉะนั้นก็ล้มเหลว การเปลี่ยนแปลงจะเกิดหรือไม่เกิดก็ตาม และ ณ จุดนั้นเราก็ก้าวว่า การเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์ได้มาถึงที่สุดแล้ว

นักวิเคราะห์จะสนใจอะไร เขาจะสนใจกับความพยายามของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมิใช่ด้วยอาวุธหรือเงินตรา แต่ด้วยการพูดโน้มน้าวใจ หน้าที่ของนักวิเคราะห์คือจะต้องพยายามแยกวาทะที่ถูกผสมกลมกลืนไปกับการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์และที่มีบทบาทสำคัญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ได้

คำถามที่สองก็คือ การเคลื่อนไหวแบบไหนที่นักวิจารณ์สามารถเลือกทำการศึกษได้ และเขาควรศึกษาการเคลื่อนไหวในแง่ไหนบ้าง คำตอบก็คือ เขาสามารถเลือกการเคลื่อนไหวได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา หรือทางปัญญา (Intellectual) และไม่ว่าการเคลื่อนไหวนั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม สำหรับนักทฤษฎีวิจารณ์ที่จะทำการศึกษการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์เป็นครั้งแรก เขาควรที่จะเลือกการเคลื่อนไหวที่สั้น ๆ เพื่อที่ว่าเขาคนเดียวจะสามารถทำงานชิ้นนั้นได้

คำถามที่สามก็คือ นักทฤษฎีวิจารณ์ควรที่จะวิเคราะห์วาทะที่มีบทบาทอยู่ในการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์อย่างไร คำตอบก็คือ ประการแรก เราต้องแยกเสียก่อนว่าการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์นั้น มีทั้งผู้พูดที่สนับสนุนและคัดค้านการเคลื่อนไหว ซึ่งในแต่ละความเคลื่อนไหวเราสามารถแบ่งขั้นตอนได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. กำเนิดของการเคลื่อนไหว คือ เมื่อความรู้สึกที่คุกรุ่นค่อย ๆ แสดงออกมา และนักพูดทั้งหลายเริ่มมีปฏิกิริยา
2. ขั้นวิกฤตการณ์ คือ ขั้นตอนที่นักพูดที่สนับสนุนการเคลื่อนไหว สามารถสร้างความปั่นป่วนขึ้นในจิตใจของคนฟังโดยอาจจะใช้ข้อโต้แย้งหรือวิธีโน้มน้าวใจวิธีใหม่ ใช้สื่อในการโฆษณาชวนเชื่อเพิ่มเติม หรือใช้สื่อเดิม แต่ใช้วาทะเป็นชุดกระหน่ำผู้ฟัง

3. **ขั้นสรุป** คือ ขั้นที่นักวิทยาศาสตร์ตีความพยายามของตนเองอาจจะเป็นเพราะเขาคิดว่าความคิดเห็นของเขาได้รับชัยชนะ หรืออาจจะเลิกไปเพราะการเคลื่อนไหวประสบความสำเร็จ
 คำถามที่สี่ เกณฑ์ทางวาทะอันไหนที่ผู้ศึกษาคควรใช้ในการประเมินผลวาทะ กริฟฟินตอบว่า นักวิจารณ์ควรจะตัดสินความมีประสิทธิภาพของวาทะโดยพิจารณาจากวาทะแต่ละขั้นและวาทะทั้งหมดร่วมกัน สิ่งที่น่าสังเกตคือ กริฟฟินกล่าวว่า นักวิจารณ์ไม่จำเป็นต้องหวังว่าผู้พูดมีเหตุผลแรงจูงใจส่วนตัวอย่างไร เหตุผลแรงจูงใจที่ผู้พูดประกาศให้ประชาชนทราบถือเป็นสิ่งที่นักวิจารณ์พิจารณา กริฟฟินกล่าวว่า นักวิจารณ์จะต้องวิจารณ์วาทะในกรอบของทฤษฎีและสภาพแวดล้อมที่ผู้พูดมีชีวิตอยู่

คำถามที่ห้า ผู้ทำการศึกษาจะสังเคราะห์สิ่งที่เขาวิจารณ์ในการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์อย่างไร กริฟฟินตอบว่า ไม่ควรจะเสนอเป็นสถิติ แต่ควรจะแสดงให้เห็นวาทะที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวในแง่มุมต่าง ๆ กัน อาจจะต้องใช้ทั้งวิธีเรียงลำดับตามเหตุการณ์และเรียงลำดับตามหัวข้อ

5. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักฐาน และการแสดงเหตุผล

ในการส่งสารแต่ละครั้ง ผู้ส่งสารควรมีการเตรียมเนื้อหาเป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการวิจัยเรื่องกระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย นั้น ทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนจะต้องเตรียมเนื้อหา ข้อเสนอสนับสนุนในประเด็นของฝ่ายตน ซึ่งพบว่ามีทั้งในรูปของหลักฐาน และการแสดงเหตุผล โดยมีการจัดแบ่งออกเป็นประเภทได้ดังนี้

5.1 หลักฐาน (Evidence)

การใช้หลักฐานเป็นการสร้างสารวิธีหนึ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาเรื่องราว หรือข้อความที่ผู้ส่งสารจะส่งไปยังผู้รับสารให้เข้าใจแจ่มชัดยิ่งขึ้น มีน้ำหนักมากขึ้น หลักฐานอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. หลักฐานโดยตรง คือหลักฐานที่นำมาแสดงแล้วมีน้ำหนัก ยากที่จะล้มล้าง
2. หลักฐานโดยอ้อม คือหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงประเด็นหนึ่งโดยการดึงข้อเท็จจริงอื่น ๆ มาสรุป

5.1.1 ชนิดของหลักฐาน (อรรถวรรณ ปิณฑนีโอวาท, 2542 : 206-203)

1. หลักฐานปฐมภูมิและหลักการทุติยภูมิ (Primary And Secondary Evidence)
 หลักฐานปฐมภูมิ คือหลักฐานที่มาจากต้นตอแหล่งกำเนิดแท้จริง หลักฐานทุติยภูมิ คือหลักฐานที่คัดลอกนำมาบอกเล่าอีกทีหนึ่ง

2. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ใช้ลายลักษณ์อักษร (Writing or Unwritten Evidence) หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรได้แก่ หลักฐานเช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ศิลปิน หลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรได้แก่ การพุดรายนานปากเปล่าหรือวัตถุสิ่งของ

3. หลักฐานจริงและหลักฐานโดยตัวบุคคล (Real or Personal Evidence) หลักฐานจริงอาจจะได้แก่ รอยพิมพ์นิ้วมือ แผลเป็น อาวุธ ครอบงอสุจิ ฯลฯ หลักฐานจริงนี้ยังรวมไปถึง โสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้การอ้างอิงด้วย เช่น แผนที่โลก แผนภูมิ วิดีโอเทป อย่างไรก็ตามหลักฐานเหล่านี้มนุษย์เป็นผู้สร้าง ฉะนั้นจึงบิดเบือนได้ง่าย ฉะนั้นจึงต้องมีการทดสอบทั้งตัวหลักฐานจริง โสตทัศนูปกรณ์และผู้เตรียมมันมาใช้

หลักฐานโดยตัวบุคคลหมายถึง หลักฐานที่บุคคลเป็นผู้ให้ อาจจะอยู่ในรูปของปากเปล่า หรือลายลักษณ์อักษร เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักฐานประเภทนี้จะมีความน่าเชื่อถือเท่าใดขึ้นอยู่กับ ความสามารถและความซื่อสัตย์ของบุคคลผู้ให้หลักฐานนั้น

4. หลักฐานจากคนธรรมดาสามัญและจากผู้เชี่ยวชาญ (Lay or Expert Evident) หลักฐานจากคนธรรมดาสามัญจะมีน้ำหนักก็ต่อเมื่อเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง เรื่องที่ไม่ต้องการ ความรู้เฉพาะด้าน เช่น การนับจำนวนผู้เคราะห์ร้ายจากกรณีระเบิดของโรงงานนิวเคลียร์ที่เชอร์โนบิล แต่ การวิเคราะห์การระเบิดต้องการหลักฐานชี้แจงจากนักวิทยาศาสตร์สาขานิวเคลียร์ฟิสิกส์ เป็นต้น

เป็นที่น่าสนใจที่ทราบว่า คนเราจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาบางสาขาเท่านั้น นักเศรษฐศาสตร์ อาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจ แต่เมื่อถึงเรื่องการค้ามนา ไถนา เขาคงจะมีความเชี่ยวชาญ เท่าชาวนาไม่ได้

5. หลักฐานที่จัดทำขึ้น และหลักฐานที่เกิดโดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้เตรียมมาก่อน (Prearranged or Casual Evidence) ตัวอย่างของหลักฐานที่จัดทำขึ้น เช่น สุตีบัตร ใบขับชื้อ ทะเบียนสมรส โฉนดที่ดิน โฉนดรับเงิน สัญญา ใบยกเลิกการเกณฑ์ทหาร ใบผลการเรียน ฯลฯ หลักฐานที่จัดทำขึ้นจะมีไว้ใช้เพื่อการอ้างอิง ในอนาคต หลักฐานชนิดนี้จึงมีการจัดทำขึ้นด้วยความ ระมัดระวัง

หลักฐานที่เกิดโดยไม่ได้ตั้งใจเป็นหลักฐานที่ไม่ได้ใช้ความพยายามในการสร้าง ไม่ได้ ตั้งใจจะให้ใช้เป็นสิ่งอ้างอิงในอนาคต เช่น สหรัฐทดลองอาวุธนิวเคลียร์อย่างลับ ๆ ในชั้นเหนือ บรรยากาศ การที่นักวิทยาศาสตร์สหรัฐเฝ้ามองและจดบันทึกเป็นหลักฐานไว้ หลักฐานเช่นนี้ เรียกว่า Prearranged Evidence ในขณะเดียวกัน มีนักวิทยาศาสตร์ของประเทศอื่นสามารถแกะรอยและทราบถึงการทดลองนี้โดยไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อน หลักฐานชนิดนี้เรียกว่า CASUAL

EVIDENCE และโดยเหตุที่ไม่ได้มีการเตรียมการมาก่อน นักวิทยาศาสตร์จากประเทศอื่นมักจะไม่ได้จัดบันทึกข้อมูลหรือเก็บรายละเอียดไว้ และถ้าหากจะมีการเรียกใช้หลักฐานชนิดนี้ในอนาคต มักจะมีความไม่แน่นอนผสมอยู่มาก

6. หลักฐานเชิงนิเสธ (NEGATIVE EVIDENCE) หลักฐานชนิดนี้คือการไม่มีอยู่ของหลักฐานในที่ที่มันควรจะอยู่เป็นหลักฐานในตัวมันเอง เช่น การที่ชื่อของชายผู้หนึ่งไม่ปรากฏในทะเบียนของคณะนิติศาสตร์ ไม่เคยปรากฏหลักฐานการเรียน ฯลฯ เหล่านี้เป็นหลักฐานว่า การไม่ปรากฏของหลักฐานดังกล่าวแสดงว่าชายผู้หนึ่งไม่ได้เป็นนิสิตคณะนิติศาสตร์

7. หลักฐานเสริม (EVIDENCE ALIUNDE) บางทีหลักฐานชนิดนี้ถูกเรียกว่า EXTRANEOUS หรือ ADMINICULAR EVIDENCE หลักฐานชนิดนี้ใช้อธิบายหลักฐานอื่นเพื่อให้เห็นความสำคัญของหลักฐานชิ้นเดิม ตัวอย่างเช่น ในการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ หลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า “งานวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระจกของเด็กในสหรัฐอเมริกาได้รับกัมมันตรังสีจากสตรอนเตียม -90 เพิ่มขึ้น 1-2 เปอร์เซ็นต์จากอัตราที่ได้รับปกติอยู่แล้วจากการแผ่รังสีตามธรรมชาติจากแหล่งต่างๆ” หลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญเช่นนี้มีค่าน้อยมากจนเมื่อมีหลักฐานเสริมเข้ามาเพื่อแสดงว่าอัตราการเพิ่ม 1-2 เปอร์เซ็นต์มีความสำคัญมากเพียงใด

5.1.2 การใช้หลักฐานยังจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การยกตัวอย่าง (EXAMPLES OR ILLUSTRATIONS) ซึ่งอาจมาในสามรูปแบบคือ ตัวอย่างโดยละเอียดจากเรื่องจริง ตัวอย่างย่อ ๆ เพียงคำสองคำ และตัวอย่างที่แต่งสมมติขึ้น ซึ่งมักเป็นเรื่องในอนาคต ถ้าเราจะวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งลงไปอีก เราจะถามว่าตัวอย่างนั้นเป็นแบบฉบับ (TYPICAL) ของประเภทนั้นหรือไม่ ตัวอย่างนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราพูดอยู่หรือไม่ ตัวอย่างนั้นมีรายละเอียดพอที่จะอธิบายประเด็นที่เราต้องการชี้ให้เห็นหรือไม่ มีหลักฐานอื่นอีกที่จะสามารถสนับสนุนบทสรุปของเราหรือไม่

2. การใช้สถิติ (STATISTICS) อันที่จริงแล้ว สถิติเป็นตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างนั่นเอง แต่แทนที่จะเสนอตัวอย่างสองสามสี่ห้าอัน ก็เสนอมาใช้เชิงปริมาณเสีย วิธีการที่จะทดสอบสถิติที่ใช้ในการโน้มน้าวใจนั้น คือ ผู้อ่านต้องพิจารณาดูว่าหน่วยที่นำมาเปรียบเทียบกันนั้นเปรียบเทียบกันได้หรือไม่ ตัวอย่างที่นำมาสุ่ม เพื่อใช้เป็นสถิตินั้นเพียงพอหรือไม่ สถิตินั้นครอบคลุมระยะเวลาที่พอเหมาะพอควรหรือไม่ สถิตินั้นถูกนำเสนอในรูปแบบที่สมเหตุสมผลหรือไม่ แหล่งที่มาของสถิติมีอคติหรือไม่ เป็นต้น

3. การใช้พยาน (TESTIMONY) โดยปกติหมายถึง การอ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย และเป็นหลักฐานที่แข็งแกร่ง เมื่อจะวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งควรจะต้องดูว่าผู้ทรงคุณวุฒิที่อ้างถึงนั้นเป็นที่ยอมรับกันในสาขานั้นหรือเปล่า ผู้ทรงคุณวุฒินั้นเมื่อมีมติหรือไม่ การอ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒินั้นเฉพาะเจาะจงหรือไม่ หรือเพียงแต่กล่าวลอย ๆ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒินั้นมีหลักฐานอื่นหรือมีผู้ทรงคุณวุฒิคนอื่นสนับสนุนหรือไม่ ความคิดที่อ้างมาจากผู้ทรงคุณวุฒินั้นถูกกล่าวเมื่อไรและที่ไหน

4. การเปรียบเทียบ (ANALOGY OR COMPARISON) หน้าที่สำคัญของการเปรียบเทียบคือ การหาความคล้ายคลึงระหว่างสิ่งหนึ่ง ที่เรารู้จักเข้าใจดีแล้วกับอีกสิ่งหนึ่งที่เราไม่รู้จัก ไม่เข้าใจ เช่น ถ้าจะพูดว่าเวลาเมาแล้วขับรถเป็นอันตรายมาก เราอาจจะพูดว่า “เราทุกคนก็ทราบคืออยู่แล้วว่า การขับรถโดยมีผ้าผูกตาเป็นอันตรายเพียงใด เวลาที่ขับรถโดยที่เราเมาเหล้าก็เช่นกัน”

การใช้ข้อเปรียบเทียบในการพิสูจน์หรือในการโน้มน้าวใจเป็นหลักฐานที่อ่อน เช่น เธอใช้ยาแก้ปวดหัวทุเรียนทองนี้จะได้หาย ฉันใช้แล้วยังหายเลย ในที่นี้ผู้พูดไม่ได้คำนึงว่าผู้ฟังเหมือนผู้พูดทุกประการหรือไม่จึงใช้ยาเหมือนกันได้ เพราะในการเปรียบเทียบนั้น บางทีคนหรือของที่เปรียบเทียบกันมีความแตกต่างกันมากกว่าความคล้ายคลึงกัน การนำข้อพิสูจน์ชนิดนี้มาสนับสนุนด้วยทำให้ประเด็นแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

5. รายละเอียด (DETAILS) หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ หรือส่วนต่างๆ ของวัตถุชิ้นหนึ่ง ของเหตุการณ์หนึ่ง ๆ หรือของความคิดรวบยอดความคิดใดความคิดหนึ่ง โดยการใช้รายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง ผู้พูดสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างกระจ่างได้ในเรื่องที่พูด เช่น ถ้าผู้พูดเอ่ยขึ้นลอยๆ ว่า “ผมมีรถจะขาย” แล้วจบการพูดเสีย คนฟังก็จะฟังไม่ผู้จะตั้งใจนัก การให้รายละเอียดเพิ่มขึ้นอาจจะดึงดูดความสนใจได้

6. การพรรณนาความ (DESCRIPTION) การพรรณนาความเป็นขบวนการบอกเล่าถึงรูปร่างหน้าตา ลักษณะหรือบรรยากาศของเหตุการณ์ สถานที่ วัตถุหรือประสบการณ์ โดยขึ้นอยู่กับ การสังเกตการณ์หรือความรู้สึกของผู้พูด ประโยชน์ของการพรรณนาความก็คือช่วยให้ผู้ฟังได้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

7. การบอกเล่า (NARRATION) คล้ายคลึงกับการพรรณนา แต่ต่างกันตรงที่ว่า การบอกเล่าเป็นการบรรยายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา เรื่องเล่าส่วนตัวแทบทั้งหมดเป็นการบอกเล่าประเภทนี้

โดยสรุป ในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ผู้ส่งสารต้องเอาใจใส่ตั้งแต่หน่วยเล็กที่สุดของข้อความซึ่งก็คือคำ และขยายขึ้นเป็นวลีประโยค ย่อหน้า บทความ ฯลฯ คำจะมีความหมายทั้งนัยตรงและนัยประหวัดซึ่งผู้ส่งสารจะต้องระมัดระวังในการเลือกใช้ อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารด้วยคำหรือคำพูดนั้น ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่เรายังต้องเอาใจใส่ คือการสื่อสารด้วยอวัจนภาษา ซึ่งมีผลในทางโน้มน้าวใจมากกว่าวัจนภาษาเมื่อนำมาประกอบกันและความหมายเกิดขัดแย้งกัน นอกจากนี้การสร้างสรรค์หรือการใช้สารไม่เพียงแต่รู้จักการใช้คำและอวัจนภาษาเท่านั้น ยังรวมไปถึงการเลือกใช้เหตุผลซึ่งมีน้ำหนักต่าง ๆ มาสนับสนุนซึ่งเรียกว่าหลักฐานนั่นเอง ซึ่งถ้าปราศจากหลักฐานเสียแล้วสารที่สร้างขึ้นอาจจะฟังดูเลื่อนลอย ไม่น่าเชื่อถือและขาดประสิทธิภาพในการโน้มน้าวใจ

5.2 การแสดงเหตุผล (reasoning)

ถ้าเรานำเอาหลักฐานต่าง ๆ มาเรียงไว้โดยมิได้ทำสิ่งใดเลย เราย่อมไม่สามารถชี้ประเด็นที่จะดึงดูดใจคนฟังได้ เราจะต้องพยายามดึงข้อสรุปออกมาจากหลักฐานนั้น วิธีการนี้เรียกว่า การแสดงเหตุผล ปกติแล้วเรามีการแสดงเหตุผล 4 ประเภทคือ (อรวรรณ ปิรันธนีโอวาท, 2539)

1. การแสดงเหตุผลแบบนิรนัย (deductive reasoning) เป็นการดึงข้อสรุปจากสัจพจน์ (axiom) หรือการทำข้อสรุปจากสิ่งที่ยอมรับทั่วไปสู่กรณีเฉพาะ เช่น “หนังที่ เอลวิส เพรสลีย์ เล่นสนุกทุกเรื่อง มีอยู่เรื่องหนึ่งเวลานี้ฉายที่โรงหนังสยาม เราไปดูกันเถิด” ในการแสดงเหตุผลแบบนิรนัยที่ยกตัวอย่างมานี้ ได้ละประโยคสรุปที่ว่า “เพราะฉะนั้น หนัง เอลวิส เพรสลีย์ที่ฉายที่ลิโดจะสนุก” เอาไว้นั่นเอง

2. การแสดงเหตุผลแบบอุปนัย (inductive reasoning) คือ การแสดงเหตุผลจากตัวอย่าง จากกรณีเฉพาะไปสู่กรณีทั่วไป เช่น นักประชาตติอาจจะมีสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง 500 คน และสรุปว่า คนไทยปัจจุบันนี้เป็นพวกอนุรักษนิยมมากกว่าเมื่อสิบปีก่อน หรือผู้พูดอาจจะพบผู้แทนสตรีจากลัทธิคนหนึ่งที่สวยงามมาก และผู้พูดก็สรุปว่าสตรีศรีลังกาเป็นสตรีที่สวยงามที่สุดในโลก เหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดทำข้อสรุปจากตัวอย่างที่จำกัด อย่างไรก็ตามเป็นไปได้ที่ผู้พูดจะสำรวจตัวอย่างทุกอันในโลกนี้ เพราะฉะนั้นเราต้องมีการเลือกสรรตัวอย่างอย่างพิถีพิถันและจำนวนเพียงพอแก่การทำอุปนัย

3. การแสดงเหตุผลโดยโยงจากเหตุไปสู่ผล หรือจากผลไปสู่เหตุ (reasoning for causal relationships) การแสดงเหตุผลแบบนี้อาจจะแสดงได้ตามลักษณะดังนี้

3.1 โยงจากเหตุไปสู่ผล เช่น ผู้พูดกล่าวว่า คนงานโรงงานทอผ้าได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น เราอาจสามารถสรุปได้ว่า ผลที่ตามมาคือ ผ้าอาจจะต้องแพงขึ้น

3.2 โยงผลกลับมาหาเหตุ เช่น ผลคือ ราคาหุ้นเติบโตสูงขึ้นมาเมื่อรัฐบาลนายช ล้มไป เราสันนิษฐานจากผลนั้นว่า เหตุก็คือ การล้มของรัฐบาลเก่าและการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ ทำให้เสถียรภาพของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น (ซึ่งส่งผลให้ราคาหุ้นเติบโตสูงขึ้นไป)

3.3 โยงจากผลอันหนึ่งไปสู่ผลอีกอันหนึ่ง วิธีนี้คือวิธีที่กล่าวไว้ เพราะว่าสภาพการณ์สองอย่างเหมือนกัน (คือ “สาเหตุ” เหมือนกัน) ผลจะเหมือนกันด้วย เช่น หมอสั่งยาเพนนิซิลินให้วิชัย เพราะมันใช้ได้ดีกับสมชาย ซึ่งทั้งสองมีความเจ็บป่วยด้วยสาเหตุเดียวกัน

ในการแสดงเหตุผลโดยโยงเหตุ-ผล หรือ ผล-เหตุนี้ ถ้าจะวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งควรจะพิจารณาดูว่า เพราะเหตุที่เราดูอยู่นั้นให้ผลอย่างเดียวกันเสมอไปหรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะมาจากเหตุมากกว่าหนึ่งหรือไม่ มีปัจจัยใดที่จะทำให้สภาพการณ์นั้นมิได้เกี่ยวโยงกันด้วยเหตุ-ผล เช่น ฝนตกเพราะก้อนเมฆเป็นสีดำ ข้อความนี้เป็นการสัมพันธ์กันแบบเหตุผล (causal relationship) ใช่หรือไม่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ และวิธีการในการเคลื่อนไหวคัดค้าน

พวงพนา คุณวัฒน์ (2545) เรื่องกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านโครงการท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพัฒนาการของกลุ่ม และกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน รวมถึงศึกษาการประเมินผลสื่อและข่าวสารของกลุ่มผู้คัดค้าน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาวบ้านมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อที่จะสื่อสารกับรัฐบาลและสาธารณะในหลายแนวทาง เช่น ยื่นหนังสือโดยตรงต่อรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ สร้างกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมาเปิดประเด็นสื่อสารกับสาธารณะ ตลอดจนสื่อสารผ่านสื่อมวลชน กระแสหลักและสื่อที่จัดทำขึ้นเอง เพื่อขยายความรู้ สร้างความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจให้กับสังคมในวงกว้าง

สำหรับกระบวนการสื่อสารสาธารณะในระหว่างปี พ.ศ. 2543 พบว่าการเคลื่อนไหวในกรณียึดสันเขื่อน ปั้นท่าเนียบ และอดอาหาร ซึ่งมีลักษณะของการดิ้อแย้งและไม่เชื่อฟังรัฐ เป็นวิธีการที่มีผลต่อการสื่อสารกับสาธารณะเป็นอย่างมาก เนื่องจากวิธีการเคลื่อนไหวดังกล่าวสามารถดึงดูดความสนใจของสื่อมวลชนและสังคมจนกระทั่งรัฐบาลต้องหันมารับฟังและหาทางแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้านในที่สุด

ทั้งนี้ยังพบว่ากระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน มีลักษณะของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (new social movement) ซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นที่จะโค่นล้ม

อำนาจรัฐ แต่ต้องการสื่อสารเพื่อปกป้องสิทธิชุมชน และยืนยันในสิทธิของพลเมืองซึ่งมีสิทธิเลือกที่จะอยู่อย่างคงอัตลักษณ์ของกลุ่มไว้ นอกจากกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านจะได้สร้างการเรียนรู้และบรรทัดฐานใหม่ ๆ ให้กับสังคมในเรื่องของสิทธิแล้ว กระบวนการเคลื่อนไหวของชาวบ้านยังได้ก่อให้เกิดธรรมเนียมและรูปแบบใหม่ของการสื่อสาร เช่น การประชาพิจารณ์ และการจัดเวทีสาธารณะ ซึ่งเป็นสาระสำคัญทางการเมืองและการสื่อสารในสังคมประชาธิปไตย อีกด้วย

ภานุ แยมศิริ (2530) วิจัยเรื่องอิทธิพลและอำนาจของกลุ่มอิทธิพลด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน 2525 - 2529 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แบบแผนการต่อสู้ของกลุ่มอิทธิพลด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่พยายามมีอิทธิพลและอำนาจต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายโครงการเขื่อนน้ำโจน

การศึกษาได้ข้อสรุปว่า การดำเนินงานทางการเมืองของกลุ่มคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจนมีอิทธิพลและอำนาจต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ในระดับการชะลอการตัดสินใจ ทั้งนี้โดยกลุ่มคัดค้านใช้ระบบเหตุผล และข้อมูลทางวิชาการเป็นทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญ และมีทักษะหรือความสามารถในการทำให้ระบบเหตุผลและข้อมูลทางวิชาการผ่านไปสู่มหาชนและบุคคลกลุ่มที่สาม โดยผ่านทางหนังสือพิมพ์และสามารถมีอิทธิพลและอำนาจต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ประกอบกับการดำเนินยุทธวิธีอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสถานการณ์ อีกทั้งยังพบว่า ลักษณะการจัดการกับปัญหาของนายกรัฐมนตรี ซึ่งมุ่งหา “สูตร” ที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ ส่งผลให้ยังคงมีการชะลอการตัดสินใจในกรณีนี้

โคจิวัฒน์ บุญประดิษฐ์ (2543) ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารของชุมชนบ้านควัวในการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชน ในกรณีพิพาทโครงการก่อสร้างถนนรวมและกระจายการจราจร จากผลการวิจัย พบว่า ปฏิสัมพันธ์ของชาวชุมชนเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีลักษณะสองทาง แบ่งได้เป็น 3 ระดับคือ ระดับบุคคล ได้แก่ การทักทาย การพูดคุย, ระดับกลุ่ม ได้แก่ การประชุม การพูดคุยของคนกลุ่มต่าง ๆ , ระดับชุมชน เป็นการสื่อสารระหว่างหลาย ๆ กลุ่มที่มีความซับซ้อน ลักษณะที่ชาวชุมชนแสดงออกถึงความรู้สึกผูกพัน ความรู้สึกติดถิ่น และผลงานความร่วมมือต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางศาสนา การเมือง สุขภาพและอนามัย การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน การแข่งขันกีฬา การบริจาค การประชุม สำหรับปัจจัยที่ชาวชุมชนแสดงถึงความผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ ความเป็นมุสลิม ลักษณะของกิจกรรม แกนนำเริ่มกิจกรรม และผลกระทบจากกรณีทางด่วน กลยุทธ์การสื่อสารของแกนนำชุมชนในการจัดการปัญหา ได้แก่ การใช้ศาสนาอิสลามในการรวมคนในชุมชน การประสานกลุ่มแกนนำ การจัดการในชุมชน การใช้

เทคโนโลยีการสื่อสาร การกระจายข่าวสารอย่างรวดเร็วภายในชุมชน การใช้สื่อเฉพาะกิจโดยเสนอเรื่องราวจากแนวคิดทางศาสนาสลาม ใช้ภาษาที่กระชับเข้าใจง่าย ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสารให้เห็นประเด็นข่าวในระดับประเทศ และการสร้างพันธมิตรภายนอก กลยุทธ์การสื่อสารในการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การสื่อสารภายในชุมชน ซึ่งเกิดจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยใช้กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนดึงคนในชุมชนให้เข้าร่วม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาสาร

พรทิพย์ เอื้ออุฬาร (2543) ทำวิจัยเรื่อง วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์ถึงบริบทของวาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 และเพื่อทำความเข้าใจถึงโครงสร้างการแสดงผลของวาทะที่ใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. Exigence ในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4-01 นั้น เกิดขึ้นเนื่องจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้กับผู้ที่ร่ำรวย ข่าวนี้นำไปสู่การกระแสให้กลุ่มประชาชน สมัชชาต่าง ๆ ชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่การยื่นญัตติให้เปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และให้รัฐบาลได้ชี้แจงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

2. Audience แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน และประชาชนทุกสาขาอาชีพ

3. Constraints แต่ว่าก่อนที่มีการอภิปราย ฝ่ายรัฐบาลมีข้อจำกัด คือ ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อถือ และมีความขัดแย้งกันเองในรัฐบาล

4. Speaker คือ ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล โดยทำหน้าที่เสนอข้อมูล และเหตุผลในการสนับสนุนการอภิปรายของตนเอง

5. Speech วิเคราะห์วาทะโดยใช้โครงสร้างการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน จากการวิจัยพบว่า การแสดงผลของฝ่ายค้าน ข้อเสนอสนับสนุนเป็นการยกขึ้นมาอย่างลอย ๆ เช่น ผิดกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่มิได้อธิบายว่าเป็นกฎหมายที่ดิน มาตรการใด มีความสำคัญใดที่จะพอนำมาอ้างอิงได้ เช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล กรณีของการอ้างว่าคนภูเก็จจน แต่ไม่มีอะไรมายืนยันว่าคนภูเก็จยากจนจริง ๆ และหลักฐานที่ใช้ในการอภิปรายในครั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นข้อกฎหมายที่นำมาหักล้างกัน ในการอภิปรายเพื่อให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือว่าได้ปฏิบัติตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยอย่างถูกต้อง

วินี เชียงเถียร (2542) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วาทวิเคราะห์พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ. 2493-2542) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งจะศึกษาบริบททางการเมือง โดยทำการวิเคราะห์พระราชดำรัสจำนวนทั้งสิ้น 44 องค์ จากเอกสารรวบรวมจากสำนักพระราชวังและหนังสือพิมพ์รายวัน และมีผลการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษามี

1. แก่นเรื่องสำคัญเกี่ยวข้องกับสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะในช่วงสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ.2500-2542)
2. สะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะช่วงหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2519-2542)
3. เน้นเรื่องคุณธรรมและการพัฒนาสอดคล้องกับบริบททางการเมือง โดยแก่นเรื่องสำคัญด้านคุณธรรมตั้งแต่สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม จนถึงสมัยเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยทรงกล่าวได้สอดคล้องกับบริบททางบ้านเมือง และตั้งแต่สมัยรัฐบาลนายสัญญาหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2519-2542) พระราชดำรัสที่พระราชทานได้เน้นเรื่องคุณธรรม และการพัฒนาสอดคล้องกันไปกับบริบททางบ้านเมือง และ
4. ทรงใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในช่วงบริบทแรก ๆ พระราชดำรัสเป็นการรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ และทรงอ่านจากต้นฉบับ ทำให้สำนวนภาษาที่ใช้ เรียบง่าย สั้น และกะทัดรัด เมื่อเริ่มพระราชทานพระราชดำรัสโดยไม่มีการเขียนไว้ล่วงหน้า การใช้ภาษาจึงมีความหลากหลายขึ้น และใช้วิธีการโน้มน้าวใจด้วยการอ้างเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ฟังคล้อยตามและนำไปสู่การปฏิบัติ

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่สำคัญคือ วาทวิทยาในประวัติศาสตร์ไทย : ยุคกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ โดย **อรุวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2542)** ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญของวาทวิทยา โดยรวบรวมพระราชดำรัสและแนวพระราชดำริของพระมหากษัตริย์ 10 พระองค์ ที่เกี่ยวเนื่องกับการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และคัดเลือกสุนทรพจน์เด่น ๆ ของผู้พูดเชื้อพระวงศ์และสามัญชน 15 ท่าน เพื่อวิเคราะห์พิจารณาลักษณะวาทวิทยา โดยเน้นการวิเคราะห์บริบท (Context analysis) และตัวบท (textual analysis) โดยใช้กรอบวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชดำรัสของพระมหากษัตริย์นั้น แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ที่ประเทศไทยต้องประสบในสมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ทำให้พระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์ต้องใส่พระทัยกับความเป็นอยู่ของพสกนิกรของพระองค์ ทรงเตรียมการสื่อสารอย่างรอบคอบ เพื่อนำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่พสกนิกร ในส่วนการศึกษา

พระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่นำมาศึกษา ได้สะท้อนให้เห็นพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม และด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการทอผ้าไทย – มาเลเซีย

อำนวยการ ปลายไม้ (2544) วิจัยเรื่องโครงการของรัฐเพื่อการพัฒนาที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะด้วยวิธีประชาธิปไตย : ศึกษากรณีปัจจัยที่ทำให้การกระทำประชาธิปไตยโครงการทอผ้าธรรมชาติ และโรงแยกผ้าช ไทย-มาเลเซีย ไม่สัมฤทธิ์ผล และจากการศึกษาใน 3 มิติ พบว่า 1) มิติทางการเมือง สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นข้อขัดแย้งและความไม่ชัดเจนระหว่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2539 กับ 46, 59, 60 และ 6 ในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 เป็นเหตุให้การกระทำประชาธิปไตยโครงการ ไม่ชอบธรรม ขัดรัฐธรรมนูญ รวมทั้งรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวตน กับรูปแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยังไม่สอดคล้อง เกื้อหนุน การทำประชาธิปไตยให้บรรลุผล 2) มิติทางด้านบริหาร พบว่าภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2539 มีขั้นตอนต่างๆ มากมาย ถึง 19 ขั้นตอน โดยเป็นการกำหนดที่ตายตัวแบบระเบียบราชการ ขาดความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจและปฏิบัติตามแบบฟอร์มที่กำหนดได้ยากมาก การสั่งทำประชาธิปไตยจากส่วนกลางแต่ไปจัดประชุมในพื้นที่มีปัญหาด้านความร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ค่อนข้างน้อย และกระบวนการบริหารโครงการของรัฐยังไม่ได้กำหนดช่องที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ซึ่งยังไม่มีระเบียบหรือข้อปฏิบัติจากหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานระดับกระทรวงต้นสังกัดระบุไว้ชัดเจนกระบวนการดำเนินการโครงการยังเป็นแบบเดิม 3) มิติด้านสังคมและประชาชน พบว่า สังคมไทยมีวัฒนธรรมแบบใช้อำนาจในการต่อสู้เพื่อการแพ้ชนะ การขัดแย้งจึงรุนแรง การหาข้อยุติแบบสันติวิธีทำได้ยาก วัฒนธรรมแบบเกรงใจไม่กล้าพูดและแสดงออก นำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงเมื่อเกินจุดที่สามารถถดถอยได้ วัฒนธรรมแบบระบบอุปถัมภ์หรือแบบเครือญาติ นำไปสู่การค้ำค้ำตามกัน โดยไม่มีเหตุผลที่เหมาะสม สังคมข้าราชการบางแห่งมีวัฒนธรรมไม่ยอมรับสิทธิภูมิปัญญาของประชาชน จึงไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น บางครั้งใช้อำนาจรัฐกับประชาชนเกินขอบเขต จึงมีผลให้ประชาชนไม่เชื่อถือเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐ หรือการไม่เชื่อถือและศรัทธาในอำนาจรัฐนั่นเอง กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันเป็นประชาสังคมที่ดีหรือกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนก็ดี ยังมีหลายกลุ่มไม่เข้าใจว่ากลุ่มประชาชนหรือกลุ่มประชาสังคมหรือกลุ่มองค์กรเอกชนที่เข้มแข็งคืออะไร แต่กลับเข้าใจว่าประชาสังคมที่เข้มแข็งคือการต่อต้านอำนาจรัฐอย่างสุดขีดด้วยวิธีก้าวร้าวรุนแรง ไม่คำนึงถึงสิทธิและหน้าที่อันเป็นหลักสำคัญในระบบประชาธิปไตย อำนาจรัฐเป็นสิ่งจำเป็นในการรักษากติกาและระเบียบสังคม ซึ่งกลุ่มบางกลุ่มได้

ครอบงำและชี้นำความคิดให้แก่ประชาชน ทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมในนโยบายรัฐผิดเพี้ยนไป ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่ใช่วิถีทางของระบอบประชาธิปไตยแต่จะนำไปสู่การเป็นอนาธิปไตย ในขณะที่เดียวกันถ้าประชาชนได้รับการใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นธรรม ก็สามารถคัดค้าน ได้แย้ง โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้มีกระบวนการทางศาลปกครองให้ฟ้องได้

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมของนักวิชาการบางสถาบัน (2545, www.Thaipetroleumwatch.com)

1. **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** โดยสถาบันเอเชียศึกษา สรุปรการศึกษาโครงการท่อก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย ว่าทาง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีความเห็นว่ ข้อบกพร่องที่รัฐได้ดำเนินการไปมี 3 ประการ ได้แก่ 1) ละเลยไม่ให้ข้อมูลและความเข้าใจต่อสาธารณชนและชุมชน, 2) อ้างอิงแต่กรอบกฎหมายเก่า และ 3) ไม่พยายามทำความเข้าใจกับบริบทใหม่ของประชาสังคมไทย

- ด้านความต้องการพลังงาน การมีโครงการจะทำให้ประเทศมีความมั่นคงทางพลังงาน
- ด้านสิ่งแวดล้อม เห็นว่าไม่ควรศึกษาอีไอเอแบบแยกส่วน ต้องรอบด้าน และครอบคลุมพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- ด้านสังคม ผลกระทบรุนแรงมาก มีการคัดค้านทั้งในระดับพื้นที่ ประเทศ และนานาชาติ

2. **มหาวิทยาลัยบูรพา** ทำการศึกษาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ได้มีข้อเสนอว่า

- ควรชะลอการก่อสร้างโครงการ จนกว่าจะมีการศึกษาอีไอเอ ณ แหล่งเจดีเอโดยละเอียด และต้องมีการวิเคราะห์ Process Evaluation Economic Analysis ให้ชัดเจนโดยยึดถือประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ
- กระบวนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรจากแหล่งเจดีเอจะต้องเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประเทศโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเกียรติของชาติเป็นหลัก
- ควรวิเคราะห์ถึงผลประโยชน์ทางการเงินและเศรษฐกิจของชาติในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งจะศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย รวมไปถึงการวิเคราะห์เนื้อหาของสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) รวมกับการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มาใช้เป็นแบบแผนและเป็นแนวทางในการวิจัย เพื่อจะได้ทำให้เกิดการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องราวได้อย่างเข้าใจ และครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด

แหล่งข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้จะใช้การศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) ดังนั้นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในที่นี้จึงหมายถึงแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันที่ลงข่าวเกี่ยวกับกรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน (เดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 – เดือนธันวาคม 2546) รวมถึงบทความต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียด้วย
2. หนังสือที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข่าวจากหนังสือพิมพ์

สำหรับข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ จะรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์รายวัน 2 ประเภทคือ ประเภทเน้นคุณภาพ 2 ฉบับ และประเภทเน้นปริมาณ 2 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 4 ฉบับ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างรอบด้านและครอบคลุมทุกประเด็น

1.1 **หนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ (Quality Newspaper)** ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน และไทยโพสต์ เนื่องจากมีรูปแบบการนำเสนอที่มุ่งให้ความสำคัญกับเนื้อหา และรายงานที่เจาะลึก เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ฉะนั้นผู้อ่านต้อง

ใช้ความรู้ ความคิดในการทำความเข้าใจมาก และข่าวประเภทนี้นอกจากจะนำเสนอข้อเท็จจริง ยังมีบทความแสดงแง่มุม ความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ด้วย ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลล่วงหน้า ผู้วิจัยพบว่าทั้งมติชน และไทยโพสต์ ได้มีการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง และมีบทความจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเจาะประเด็น เกาะติดสถานการณ์ และเสนอความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในเรื่องของการให้บริการด้านข้อมูลของหนังสือพิมพ์ ซึ่งพบว่าได้มีการจัดแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 2 ฉบับ เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นคุณภาพ

1.2 หนังสือพิมพ์ประเภทเน้นปริมาณ (Quantity Newspaper) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และข่าวสด เพราะเป็นหนังสือพิมพ์ที่นิยมเสนอข่าวเบา เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวตื้นตื้นหวาดเสียว สนุกสนาน และข่าวอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาไม่หนักมากนัก ฉะนั้นกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะกว้างมากกว่าประเภทเน้นคุณภาพ เพราะเป็นเนื้อหาสาระที่ผู้อ่านทุกระดับอ่านได้ และมียอดจำหน่ายสูง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ถือเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีผู้นิยมอ่านมาก และมียอดจำหน่ายสูงสุด ในขณะที่ข่าวสดก็เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีประชาชนนิยมอ่านไม่น้อย และมีสโลแกนว่า “หนังสือพิมพ์ชาวบ้านเพื่อชาวบ้านของประเทศ” ประกอบกับศูนย์ข้อมูลอยู่ที่เดียวกับหนังสือพิมพ์มติชน และมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการแก่บุคคลทั่วไปอย่างใกล้ชิด อีกทั้งหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ยังเปิดให้บริการค้นคว้าข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วย ฉะนั้นผู้วิจัยจึงเลือกไทยรัฐ และข่าวสดเป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นปริมาณ

โดยในส่วนนี้จะอาศัยแหล่งในการค้นคว้าข้อมูลดังนี้คือ ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และฐานข้อมูลของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

2. หนังสือที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

เป็นสื่อสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่มีการตีพิมพ์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปที่สนใจได้รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ในแง่มุมต่าง ๆ เพิ่มเติม โดยมีรายชื่อหนังสือดังต่อไปนี้

- 2.1 ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย : ฤภาคใต้จะเป็นดังมาบตาพุด โดยกลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน สงขลา, 2542
- 2.2 มองอย่างที่ไม่เคยมอง (กรณีท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย) โดย อ.ประสาธ มีแต่้ม, 2543
- 2.3 ความเท็จ VS สัจจะ โครงการท่อก๊าซฯ และโรงแยกคน โดย กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน สงขลา, 2543

- 2.4 ทำไมต้องคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้, 2543
- 2.5 “ใครได้...? ใครเสีย...? จากโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยประเสริฐศักดิ์ สัมปชาโน, 2543
- 2.6 ทำไม? ท่อก๊าซไทย-มาเลเซียต้องคิดใหม่ ทำใหม่ โดย อ.ประสาท มีแต่้ม และกลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน สงขลา, 2544
- 2.7 สู้อย่างมาทำเหลี่ยม (ตีแผ่ “ค่าโง่” ด้านพลังงานไฟฟ้า และท่อก๊าซไทย-พม่า-มาเลเซีย) โดย อ.ประสาท มีแต่้ม และกลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน สงขลา, 2545
- 2.8 จะนะ ในฤดูกาลแห่ง ‘ลมนอก’ โดย ชาศริต โภชะเรือง, 2546
- 2.9 ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่เกิดจากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ฉบับ ที่มีการลงข่าวเกี่ยวกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 จนกระทั่งถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 และหนังสือที่เกี่ยวข้องทั้ง 9 เล่ม ผู้วิจัยก็นำข้อมูลมาจัดระบบข้อมูล แบ่งหมวดหมู่ และประเภทของข้อมูลตามขอบเขตของการวิจัย จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์โดยแบ่งวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ในส่วนของการศึกษากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียจะทำการวิเคราะห์ รูปแบบ และวิธีการ ที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการดำเนินการคัดค้าน รวมถึงผลของการดำเนินการเคลื่อนไหว เพื่อให้เห็นภาพของการโต้ตอบระหว่างกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ กับกลุ่มผู้สนับสนุนโครงการ (รัฐบาล และ ปตท.) ซึ่งในส่วนนี้จะใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชนมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากทั้งหนังสือพิมพ์ และหนังสือที่เกี่ยวข้องทั้ง 9 เล่ม
2. สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบการใช้เหตุผลในเนื้อหาของสารนั้น ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับเป็นหลัก ซึ่งในส่วนนี้จะทำการศึกษาการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้าน

ภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้สามารถแบ่งเนื้อหาการวิเคราะห์สารได้เป็น 3 ช่วง ดังต่อไปนี้คือ

2.1 ช่วงที่นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร เพิ่งเข้ารับตำแหน่ง ยังไม่ประกาศชัดเจนว่าจะทำอย่างไรต่อไปกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย จนกระทั่งถึงช่วงที่รัฐบาลออกแถลงการณ์เดินหน้าโครงการต่อไป (เดือนเมษายน 2544- เดือนพฤศจิกายน 2545)

2.2 ช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง อันเนื่องมาจากการเดินทางไปชุมนุมเพื่อยื่นหนังสือต่อคณะรัฐมนตรีสัญจรเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งทำให้บรรยากาศความขัดแย้งยิ่งเพิ่มมากขึ้น จนถึงเหตุการณ์ปะทะกันอีกครั้งหนึ่งระหว่างตำรวจกับชาวบ้านในพื้นที่ (เดือนธันวาคม 2545 – ธันวาคม 2546)

ซึ่งในแต่ละช่วงผู้วิจัยจะศึกษาว่าทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน ได้โต้ตอบกันในเรื่องอะไร มีการแสดงเหตุผลและใช้หลักฐานอย่างไร เพื่อยืนยัน และโน้มน้าวให้คนทั่วไปเชื่อว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายที่ถูกต้อง โดยใช้หลักการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของกริฟฟิน และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักฐาน และการแสดงเหตุผลเป็นกรอบในการวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้จะนำเสนอในลักษณะของการบรรยายประกอบกริฟฟินภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงกระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

1. บรรยายความเป็นมาของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และจุดเริ่มต้นในการรวมกลุ่มของชาวบ้าน
2. อธิบายให้เห็นถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านว่าใช้วิธีการใดในการดำเนินการเคลื่อนไหว
3. วิเคราะห์ เปรียบเทียบกริฟฟินใช้หลักฐาน และการแสดงเหตุผลของทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน
4. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การศึกษากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ความเป็นมาของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

โครงการท่อส่งก๊าซ และโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซียเริ่มต้นมาตั้งแต่ในสมัยรัฐบาล พล.อ. เกอริงศักดิ์ ชมะนันท์ และนายดาโต๊ะะ ฮุสเซ็นฮอน นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจร่วมเพื่อพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีความเชื่อมต่อกัน หรือที่เรียกกันว่า JDA เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 โดยตกลงกันว่าจะมีการจัดตั้งองค์การร่วมของทั้งสองประเทศเพื่อจัดการทรัพยากรในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งมีประมาณ 7,250 ตร. กม. หรือ 4.5 ล้านไร่ อันเป็นพื้นที่ในอ่าวไทยที่มีเขตแดนทับซ้อนเชื่อมต่อกันอยู่ และเต็มไปด้วยก๊าซธรรมชาติ หากนำขึ้นมาใช้ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

จากบันทึกความเข้าใจร่วมกันดังกล่าวได้มีการจัดตั้งองค์การร่วมระหว่างกันขึ้นมา โดยทั้งสองประเทศได้ลงนามในข้อตกลงธรรมนูญขององค์การร่วมเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 และออกกฎหมายจัดตั้งองค์การร่วมในเดือนมกราคม พ.ศ. 2534 สมัยรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ

ต่อจากนั้นเป็นต้นมาก็ได้มีการทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตในการให้สิทธิสำรวจ และพัฒนาปิโตรเลียมกับบริษัทของกลุ่ม คือ ปตท. กับบริษัท เปโตรนาสของมาเลเซีย เพื่อขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ และนำมันในพื้นที่ JDA ซึ่งได้เริ่มสำรวจและขุดเจาะหาก๊าซธรรมชาติ เพื่อนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ โดยตกลงที่จะร่วมซื้อก๊าซฝ่ายละ 50 % และจะร่วมทุนในโครงการท่อก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซียต่อไป โดยได้มีการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวผ่านมาโดยรัฐบาลชุดต่าง ๆ

จนกระทั่งเมื่อ 22 เมษายน พ.ศ. 2541 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีไทย และดร. มหาเธร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียร่วมเป็นประธานในพิธีลงนามข้อตกลงเบื้องต้นของสัญญาซื้อขายก๊าซเจดีเอ ที่อาคารเอนกประสงค์ สวนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา ซึ่งถือเป็นการประกาศร่วมลงทุนในการวางท่อในทะเล ระยะทาง 255 กิโลเมตร จากแหล่งเจดีเอ มาขึ้นฝั่งและเข้าโรงแยกก๊าซที่ชายทะเลสะกอม - ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา จากนั้นแนวท่อจะถูกวางไปตามถนนทางหลวงหมายเลข 43 และแนวสายไฟฟ้าแรงสูงไปยังชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่ อ.สะเดา จ.สงขลา รวมระยะทางท่อบนบก 85 กิโลเมตร ก่อนที่จะนำไปเชื่อมต่อกับท่อส่งก๊าซทางตอนเหนือของมาเลเซีย

กลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย จึงได้เริ่มก่อตัวขึ้นภายหลังจากที่ทราบข่าว และทางสภาพัฒน์ (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ได้ส่งหนังสือให้ชาวบ้านมาประชุมที่ อ.หาดใหญ่ ว่าจะมีโครงการขนาดใหญ่มูลค่าหลายหมื่นล้านมาลงที่พื้นที่ โดยจะเป็นการดึงก๊าซจาก

แหล่งธรรมชาติ (JDA) ขึ้นมาใช้ และจะมีอุตสาหกรรม มีปิโตรเคมี มีทุกอย่างตามมา ประชาชนจะมีงานทำ นอกจากนั้นทางการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยก็ได้ลงพื้นที่เพื่อทำการประชาสัมพันธ์โครงการ และพอเมื่อชาวบ้านเริ่มทราบว่าปิโตรเคมีคืออะไร ก็ทำให้ชาวบ้านเริ่มกลัว และไม่อยากจะให้โครงการนี้เกิดขึ้นในแผ่นดินที่ตัวเองอยู่อาศัยจึงได้เริ่มมีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามร้านค้าแฟ และมัสดิ

การรวมกลุ่มเพื่อคัดค้านโครงการฯ ได้เกิดขึ้นโดยมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ เริ่มจากระดับหมู่บ้าน โดยเริ่มจากกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน 8 แห่ง อาทิเช่น

- กลุ่มปางามรักษถิ่น
- กลุ่มโคกสันรักษถิ่น
- กลุ่มอนุรักษท้องถิ่นสะกอม
- กลุ่มรักษนาหม่อม
- กลุ่มจะนะรักษถิ่น
- กลุ่มพะตง
- กลุ่มสะเดา
- กลุ่มอนุรักษพื้นที่พุทธพยากรทางทะเล (ต.นาทับ) เป็นต้น
- กลุ่มประมง
- กลุ่มรักษปากบาง
- กลุ่มอนุรักษบ้านเกิดบ่อ
- กลุ่มช่างพิทักษ์รักษถิ่น
- กลุ่มโคกสักรักษถิ่น
- กลุ่มรักษทะเลตลิ่งชัน
- กลุ่มรักในไร่

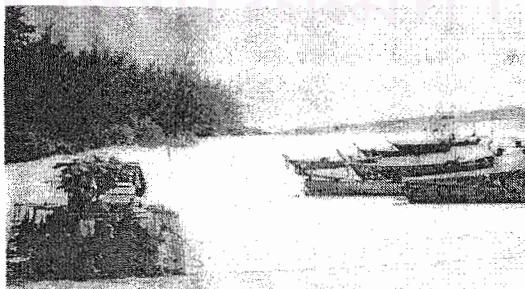
จากกลุ่มเล็ก ๆ เริ่มขยายเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ จากหมู่บ้านหนึ่งสู่มุมบ้านหนึ่ง มีการศึกษาสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ และเห็นว่า พวกตนมีสิทธิ์ และเห็นสมควรที่จะคัดค้านโครงการดังกล่าว จึงเกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

อึ้งชาวบ้านในพื้นที่เกิดการรวมตัวได้ในเวลาอันรวดเร็ว และที่เป็นเช่นนี้ได้ส่วนหนึ่งก็ด้วยมูลเหตุของปัญหาความขัดแย้งทางสังคมที่ชาวบ้านในพื้นที่ได้ประสบมาก่อนหน้านี้แล้วด้วย ดังนี้

1. ปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อกลไกรัฐในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากโรงงานใน อ.จะนะ 7 โรง
2. ปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อกลไกรัฐจากความขัดแย้งเดิม กรณีประมงพื้นบ้าน และประมงปลากะตัก พื้นที่ตั้งของโครงการโรงแยกก๊าซฯ เป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำงานต่อสู้ของกลุ่มประมงพื้นบ้านและปลากะตักมานานหลายปี โดยเฉพาะในพื้นที่ ต.นาทับ ตลิ่งชัน และสะกอม

1. ปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อกลไกรัฐในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากโรงงานใน อ.จะนะ 7 โรง
2. ปัญหาวิกฤตศรัทธาต่อกลไกรัฐจากความขัดแย้งเดิม กรณีประมงพื้นบ้าน และประมงปลากะตัก พื้นที่ตั้งของโครงการโรงแยกก๊าซฯ เป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำงานต่อสู้ของกลุ่มประมงพื้นบ้านและปลากะตักมานานหลายปี โดยเฉพาะในพื้นที่ ต.นาทับ ต.ลิงชัน และสะกอม
3. การกว้านซื้อที่ดินของนักการเมืองและนายทุนในยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟู (ประมาณช่วงปี 2531-2536) ทำให้ชาวบ้านเชื่อกันว่าการเกิดขึ้นของโครงการฯ มีการเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ของนักการเมืองและกลุ่มอิทธิพลที่มีการวางแผนเอาไว้ล่วงหน้าแล้ว
4. ปัญหาความวิตกกังวลจากการขับไล่เวนคืนที่ดินสาธารณะ เนื่องจากมีประชาชนบางส่วนได้เข้าไปจับจองที่ดินสาธารณะใช้ประโยชน์ ทั้งนี้หากให้โครงการเกิดขึ้น ซึ่งต้องใช้พื้นที่ในส่วนนั้น จะทำให้เกิดผลกระทบ

จากที่กล่าวมาจะให้ได้ว่ามูลเหตุข้างต้นล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้การรวมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ให้เข้าร่วมคัดค้านนั้นเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะในกลุ่มชาวบ้านเป็นกลุ่มคนที่มีพื้นเพพื้นฐานทางกายภาพ และภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน ประกอบกับในชีวิตประจำวันต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่แล้ว ทำให้รับรู้ถึงปัญหา มีความสนใจและมีเป้าหมายร่วมกันในการคัดค้านไม่ให้เกิดโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ได้อย่างไม่ยากนัก ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มผู้คัดค้านจะเป็นชาวบ้านในเขตพื้นที่ที่เป็นจุดที่ตั้งโรงแยกก๊าซ และบริเวณแนวท่อก๊าซใน อ.จะนะ นาหม่อม เทพา หาดใหญ่ และสะเดา ซึ่งมีความเคลื่อนไหวในระดับสูง โดยเฉพาะ อ.จะนะ อันเป็นบริเวณจุดที่ขึ้นของท่อก๊าซและโรงแยกก๊าซ ในบทนี้จะนำเสนอกระบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่ปี 2541-2546 ทั้งนี้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวสด มติชน และไทยโพสต์ รวมทั้งหนังสือที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ อ.จะนะ

ตารางที่ 4.1 แสดงการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย – มาเลเซีย

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
22 เม.ย.41	1. สมัชชานักศึกษาภาคใต้ลอยเรือไปในทะเลสาบสงขลา พร้อมป้ายผ้าคัดค้านโครงการ 2. เครือข่ายพลเมืองสงขลาได้ออกแถลงการณ์	1. เรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำประชาพิจารณ์ก่อน 2. เตือนรัฐบาลว่า การจะอนุญาตหรือดำเนินการใดๆ ในโครงการนี้ จะต้องมีการทำประชาพิจารณ์ตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 โดยเฉพาะมาตรา 59	ภายหลังจากนายกรัฐมนตรียุทธศาสตร์ของประเทศไทยและมาเลเซียร่วมเป็นประธานในพิธีลงนามบรรลุนิติภาวะของเบื้องต้นของสัญญาซื้อขายก๊าซเจดีเอ็นนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทำการศึกษาแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการพัฒนาเขตและเศรษฐกิจปิ่น-สงขลา เมื่อวันที่ 4 ก.ค. 2541
31 ก.ค. 41	มีการจัดเวทีระดับหมู่บ้านขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีตัวแทนชาวบ้านร่วมอภิปรายและซักถาม	ให้ผู้แทน ปตท. มาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับโครงการฯ รวมไปถึงผลกระทบที่จะเกิดตามมา	
11 ต.ค. 41	กลุ่มนักวิชาการจาก ม.สงขลา หาดใหญ่ และผู้ที่มีความห่วงใยในปัญหาสิ่งแวดล้อมใน จ.สงขลา ได้ร่วมกันจัดตั้ง “กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนสงขลา” เพื่อศึกษาและติดตามโครงการนี้		
1 ธ.ค.41			ปตท.ได้จ้างคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลา ให้ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของโครงการท่อส่งก๊าซ

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อผู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
14มี.ค.42	กลุ่มนักวิชาการ นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเริ่มเคลื่อนไหว	ชี้ให้รัฐบาลยกเลิกโครงการวางท่อก๊าซ โดยการนำของนายประสาท มีแต่้ม อ.คณะวิทยาศาสตร์ ม.สงขลลา	
18 มี.ค.42			ปตท. แถลงว่าโครงการดังกล่าวยังมีได้ก่อสร้าง ต้องรอผลการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA)จาก ม.สงขลลาเสียก่อน จากนั้นจะทำประชาพิจารณ์ หากประชาชนไม่เห็นด้วยก็พร้อมที่จะยกเลิกโครงการ
มิถุนายน 2542	ชาวบ้านกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ จัดเวทีระดับชุมชนให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านในพื้นที่ อ.จะนะ อย่างต่อเนื่อง แต่ในระยะหลังผู้แทน ปตท.ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมชาวบ้านใน ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะรวมตัวขึ้นป้ายคัดค้านโครงการที่หน้าทางเข้าชุมชน		
กันยายน 2542	ชาวบ้านใน ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ รวมกันขึ้นป้ายคัดค้านโครงการที่หน้าชุมชนทางเข้า		14 ก.ย.42 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ ปตท. ร่วมลงทุนกับเปโตรนาสของมาเลเซียในการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนดำเนินโครงการ

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
29 ต.ค. 42	ตัวแทนชาวบ้าน อ.จะนะ และ อ.สะเดา ยื่นหนังสือที่สำนักงานกงสุลมาเลเซีย ประจำประเทศไทย	ขอให้มาเลเซียทบทวน โครงการท่อส่งก๊าซและโรง แยกก๊าซไทย-มาเลเซีย	
30 ต.ค. 42	กลุ่มผู้คัดค้านประมาณ 500 คน ชุมนุมกันที่ด้าน สะเดา อ.สะเดา เพื่อยื่น หนังสือ	พยายามยับยั้งไม่ให้นายก ชวน หลีกภัย ไปเป็นพยาน ลงนามในสัญญาร่วมทุน ระหว่าง ปตท.กับปิโตรนาส	นายชวน หลีกภัยร่วมเป็น ประธานลงนามในสัญญา ครั้งนี้ ท่ามกลางเสียงวิจารณ์ เรื่องรัฐบาลทำผิด รัฐธรรมนูญ
พ.ย. 42 – ก.พ. 43	กลุ่มผู้คัดค้านและ NGO ออกมาแถลงคัดค้าน โครงการและเรียกร้องให้มีการทำประชาพิจารณ์อย่าง ถูกต้องและโปร่งใส		17 ก.พ.43 กำหนดให้มีการ ทำประชาพิจารณ์ขึ้นในวันที่ 29 – 30 ก.ค. 43
10 ก.ค. 43	เครือข่ายพลเมืองสงขลา เข้าพบแม่ทัพภาคที่ 4	ขอให้ทบทวนนโยบาย โดย เลิกส่งทหารไปช่วย ประชาสัมพันธ์โครงการท่อ ก๊าซ ในหมู่บ้านต่างๆ ที่ เกิดขึ้นตั้งแต่มีกฎหมาย เนื่องจากชาวบ้านกลัว	
19 ก.ค. 43	กลุ่มรักษ์ทะเลสงขลาและ ตัวแทนชาวบ้านรวมถึง เครือข่ายพลเมืองสงขลา ออกแถลงข่าว	เรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเผย ข้อเท็จจริงและรายละเอียด ของสัญญาเกี่ยวกับ โครงการท่อก๊าซ และให้ ยกเลิกการทำประชา พิจารณ์ ที่จะมีการขึ้น ในวันที่ 29-30 ก.ค. เพราะเห็นว่า คณะกรรมการประชา พิจารณ์ ไม่มีความเป็น ธรรม	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
19 ก.ค. 43	กลุ่มรักษ์ทะเลสงขลาและตัวแทนชาวบ้านรวมถึงเครือข่ายพลเมืองสงขลา ออกแถลงข่าว	เรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเผยข้อเท็จจริงและรายละเอียดของสัญญาเกี่ยวกับโครงการท่อก๊าซฯ และให้ยกเลิกการทำประชาพิจารณ์ ที่จะมีการมีขึ้น ในวันที่ 29-30 ก.ค. เพราะเห็นว่าคณะกรรมการประชาพิจารณ์ ไม่มีความเป็นกลาง เพราะส่วนมากมาจากข้าราชการหรืออดีตข้าราชการ และนักธุรกิจระดับใหญ่ โดยไม่มีบุคคลที่มาจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง	
25-26 ก.ค. 43	<ul style="list-style-type: none"> - สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) และสหพันธ์นักศึกษาทักษิณออกแถลงการณ์ร่วมคัดค้าน - กลุ่มนักศึกษาและสหพันธ์ศิลปินเพื่อประชาชนภาคใต้ ร่วมกันรณรงค์คัดค้านโครงการรอบเมืองหาดใหญ่ 	คัดค้านการทำประชาพิจารณ์	เดินหน้าจัดทำประชาพิจารณ์

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อผู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
29 ก.ค. 43	วันแรกของการทำประชาพิจารณ์ ครั้งที่ 1 กลุ่มผู้คัดค้านฯ ประมาณ 2,000 คน เคลื่อนขบวนไปยังสถานที่จัดการประชุมเพื่อขัดขวางและกดดัน		ยกเลิกการทำประชาพิจารณ์ไปก่อน ต่อมาวันที่ 30 ก.ค. 43 คณะกรรมการประชาพิจารณ์ ผู้ว่าราชการ จ. สงขลา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีมติให้ยกเลิกการทำประชาพิจารณ์
31 ก.ค. 43			นายชวน หลีกภัย ยืนยันว่า จะต้อง ทำประชาพิจารณ์อีกครั้ง ขณะเดียวกันกระทรวงอุตสาหกรรมระบุว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้แผนการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องล่าช้า แต่ยืนยันว่าจะไม่ยกเลิกโครงการแน่นอน
1 ส.ค. 43	นักวิชาการและฝ่ายคัดค้านให้ข่าวว่าถูกคุกคามหนักขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การออกไปปลิวโจมตี, การข่มขู่ทางโทรศัพท์ เป็นต้น		พล.อ.จรัล กุลละวณิชย์ รายงานผลการจัดประชาพิจารณ์แก่คณะรัฐมนตรี โดยสรุปมีมติให้เดินหน้าโครงการต่อไป
29 ก.ย. 43			คณะกรรมการจัดประชาพิจารณ์ จัดการประชุมร่วมกันกับ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และผู้แทนจากสำนักข่าวกรองแห่งชาติ มีมติให้จัดประชาพิจารณ์ครั้งที่ 2 ในวันที่ 21 - 22 ต.ค. 43

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
16 ต.ค. 43	กลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซจาก อ.จะนะ และ อ.นาหม่อม จ.สงขลา ประมาณ 1,000 คน ได้รวมตัวกันบริเวณหน้าศาลากลาง เพื่อยื่นหนังสือถึง นายชวน หลีกภัย	ขอให้ยกเลิกการทำประชาพิจารณ์ที่ไม่โปร่งใส	
27 ต.ค. 43	กลุ่มนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลหาดใหญ่ ได้ยื่นหนังสือถึง นายกรัฐมนตรี โดยผ่านผู้ว่าราชการ จ.สงขลา ที่ ศาลากลาง จ.สงขลา	ขอให้เลื่อนการทำประชาพิจารณ์ ออกไปเพื่อความสันติสุขของคนในพื้นที่	
21 ต.ค. 43	การทำประชาพิจารณ์ ครั้งที่ 2 ที่สนามกีฬา จิระนคร เทศบาลเมืองหาดใหญ่ กลุ่มผู้คัดค้านฯ เคลื่อนขบวนเข้าปิดล้อมพื้นที่เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการทำประชาพิจารณ์ เพราะเป็นประชาพิจารณ์ที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมแต่ในที่สุดเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กำลังนำคณะกรรมการประชาพิจารณ์ ฝ่าการปิดล้อมของกลุ่มผู้คัดค้านฯ จนเกิดการปะทะ และมีผู้ได้รับบาดเจ็บหลายคน		ดำเนินการทำประชาพิจารณ์ โดยใช้เวลาเพียง 25 นาที คณะกรรมการก็ประกาศว่า การทำประชาพิจารณ์เสร็จสิ้นแล้ว พร้อมพากันหลบหายไปในช่วงที่กลุ่มผู้คัดค้านพากันเข้ายึดสถานที่ประชุม

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
28 ต.ค. 43	ชาวบ้านจาก ต.สะกอม อ.จะนะ จำนวนกว่า 500 คน เดินทางมาชุมนุมกันที่หน้า สภ.อ.จะนะ จ.สงขลา	เรียกร้องให้ตำรวจจับกุม คนร้ายที่ขังก้นหินและยิงปืนใส่ขบวนรถของชาวบ้านที่ไปร่วมคัดค้าน การทำประชาพิจารณ์ และขอให้ย้ายตำรวจบางนายที่วางตัวไม่เป็นกลาง นอกจากนี้ ชาวบ้านยังเรียกร้องให้นายสวัสดิ์ แก้วทอง ผู้ว่า จ.สงขลา ออกมาเจรจา	นายปิยะ ภาวะตะศิลาปิน นายอำเภอจะนะ เป็นตัวแทน นายสวัสดิ์ มาเจรจากับ ชาวบ้านแต่ก็ไม่เป็นผล เพราะชาวบ้านกำลังโกรธแค้นและไม่พอใจการทำงาน ของตำรวจ จนกระทั่งเวลา 17.00 น. พล.ต.ต.มานิช ไกรวงศ์ รอง ผบช.ภาคฯ ได้เดินทาง มาพูดคุยกับชาวบ้าน โดยขอ เวลา 7 วัน ในการสอบสวน และออกหมายจับผู้กระทำผิด และจะติดตามจับกุมมา ดำเนินคดีตาม กม. ปรากฏว่า ได้สร้างความพอใจให้กับ ชาวบ้าน จึงพากันเดินทาง กลับ
27 ต.ค. 43	ตัวแทนองค์กรพัฒนา เอกชน ยื่นหนังสือถึง ประธานวุฒิสภา	ร่วมคัดค้านโครงการท่อส่ง ก๊าซ และโรงแยกก๊าซไทย - มาเลเซีย	ผู้ต้องหาคดีลอบยิงขบวนผู้คัดค้านเข้ามอบตัวและได้รับการประกันตัว
28 ต.ค. 43			เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.อ.จะนะ ออกหมายจับกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ 7 คน ในข้อหาวางเพลิงและทำลายทรัพย์สินของทางราชการ

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
4 พ.ย. 43	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านโครงการจัดกิจกรรม “คืนความสงบสุขสู่ชุมชน – หยุดโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย” ที่ลานหอยเสียบ อ.จะนะ จ.สงขลา - เครือข่ายพี่น้องมุสลิม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำพิธีละหมาดฮายัด ขอพรจากพระเจ้า เพื่อให้ชาวบ้านในพื้นที่ปลอดภัยในการต่อสู้คัดค้านโครงการ 		
7 พ.ย. 43	<ul style="list-style-type: none"> - นายอุเชนทร์ เชียงเสน และชาวบ้านที่ถูกออกหมายจับในกรณีล้มประชาพิจารณ์ ครั้งที่ 2 อีก 3 คน พร้อมด้วยชาวบ้าน อ.จะนะกว่า 2,000 คน เดินทางเข้ามอบตัวที่ สภ.อ.หาดใหญ่ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จับกุม - ตัวแทนผู้คัดค้านได้แจ้งความให้ดำเนินคดีกับนายชวน หลีกภัย นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ และพลเอกจรัล 		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
	กูลละวณิชย์ สุานท่า ผิตรีฐธรรมนุญ		
8 พ.ย. 43	อ.นิธิ เลียวศรีวงศ์ และ นักศึกษา 10 องค์กร ร่วมกันออกแถลงการณ์	ต่อต้านการดำเนินคดีกับ แกนนำผู้คัดค้านและ เรียกร้องให้รัฐบาลยุติการ ออกหมายจับผู้นำการ ชุมนุม 7 คน ให้ยุติโครงการ ท่อส่งก๊าซ และโรงแยกก๊าซ ไทย-มาเลเซีย และให้ เปิดเผยข้อมูลโครงการ	
19 ธ.ค. 43			คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ กระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินโครงการต่อ ตามคำ วินิจฉัยของคณะกรรมการ กฤษฎีกาว่าโครงการนี้ไม่ต้อง ทำประชาพิจารณ์ เพราะเป็น ของบริษัทเอกชน และ กม. ลูกตาม รธน. มาตรา 59 ยังไม่ออก จึงยังไม่มีหน้าที่ ผูกพันทางกฎหมาย
22 ก.พ. 44	กลุ่มเครือข่ายผู้คัดค้าน โครงการท่อก๊าซไทย- มาเลเซียยื่นหนังสือถึง บุคคล ดังนี้ - นายมหาเธร์ โมฮัม หมัด นายกรัฐมนตรี มาเลเซีย	- ขอให้ยกเลิกการร่วมทุน โครงการเจดีเอ	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
	<ul style="list-style-type: none"> - นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร - นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รมว. อุตสาหกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้อยุติโครงการ - เรียกร้องให้ยุติการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรม ในอดีตซึ่งมาเลเซียได้เปรียบเทียบในการกำหนดแผนนโยบายพลังงานเหนือประเทศไทย 	
6 มี.ค. 44	<p>ชาว อ.จะนะ นาหม่อม สะเดา และหาดใหญ่ รวบรวม 700-800 คน ได้รวมตัวกันชุมนุมเพื่อแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้คัดค้านยังมีอยู่ ไม่มีการแตกแยกหรือหันไปสนับสนุนโครงการตามที่มีการปล่อยข่าว</p>		
24 เม.ย.44			<p>นายกฯ ทักษิณ ชินวัตร เดินทางไปหารือกับทางมาเลเซีย ได้ข้อสรุปหลังการประชุมว่า ไทยจะพยายามแก้ไขปัญหาทั้งหมดให้ได้ภายใน 3 เดือน</p>
26 เม.ย.44	<p>กลุ่มผู้คัดค้านออกแถลงการณ์</p>	<p>ชี้ให้เห็นความไม่ชอบธรรมของโครงการ ในประเด็นต่างๆ</p>	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของ กลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
28 เม.ย.44	กลุ่มผู้คัดค้านโครงการ ร่วมกันสร้างชุมชนถาวรบน ลานหอยเสียบ ซึ่งเป็นจุดที่ ทอส่งก๊าซขึ้น		
11 พ.ค. 44	คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมวุฒิสภา ส่ง รายงานสรุปความเห็นกรณี ปัญหาโครงการทอก๊าซ ไทย-มาเลเซีย	แสดงถึงข้อบกพร่องของ โครงการนี้ เสนอให้ระงับไว้ ก่อนและเร่งทบทวนให้ รอบคอบทั้งเหตุผล ข้อมูล และกระบวนการตัดสินใจ	
30 มิ.ย. 44	กลุ่มผู้คัดค้านและสหพันธ์ ศิลปินภาคใต้เพื่อ ประชาชน จัดคอนเสิร์ต คัดค้านโครงการที่ลานหอย เสียบ และร่วมกันปลูก ต้นไม้ประมาณ 2,000 ต้น บริเวณถนนบ้านโคกสัก- ตลิ่งชัน		
21 ก.ค. 44	กลุ่มชาวบ้านร่วมกันเปิด “มหาวิทยาลัยลานหอย เสียบ” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ของสมาชิกในชุมชน		
12 ส.ค. 44	กลุ่มผู้คัดค้านจัดงานวันแม่ ที่ลานหอยเสียบ มีการ ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ นกเขา ชวา วางปะการังเทียม มี ชาวบ้านเข้าร่วมงานกว่า 2,000 คน		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของ กลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
ก.ย.- ธ.ค. 44			พยายามส่งผลการศึกษา ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) ให้ผ่าน แต่ คณะกรรมการผู้ชำนาญการ อนุมัติ ได้ตีกลับ โดยให้มีการ แก้ไขและศึกษาเพิ่มเติมรวม 6 ครั้ง ต่อมาได้เกิดปัญหาขึ้น เพราะ บันทึกการประชุมครั้งที่ 12/2544 ได้บันทึกว่า คณะ กรรมการฯ เห็นชอบ EIA แล้ว ทั้งที่คณะกรรมการ ยังไม่ได้เห็นชอบ โดยเฉพาะ ด้านสังคม ในที่สุดที่ประชุม ได้ประนีประนอมโดยให้ใช้ คำว่า “เห็นชอบรายงานด้าน เทคนิค ยกเว้นด้านสังคม”
2 ม.ค. 45	ตัวแทนเครือข่ายคัดค้าน โครงการท่อก๊าซ เส้นทาง ยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรี มาเลเซีย	ชี้แจงข้อมูลและเหตุผลของ การคัดค้านโครงการพร้อม กับเรียกร้องให้รัฐบาล มาเลเซียยกเลิกการลงทุนที่ อ.จะนะ โดยเร็ว เพื่อ ประโยชน์ของมาเลเซียเอง เพื่อชี้แจงเหตุผลของการ คัดค้าน	
4 ม.ค. 45	ชาวบ้านจัดงานต้อนรับ นายกทักษิณ ชินวัตร ณ ลานหอยเสียบ		นายกทักษิณ รับฟังและ ยืนยันกับชาวบ้านว่าจะให้ ความเป็นธรรมแก่ชาวบ้าน โดยจะนำข้อมูลกลับไป พิจารณาอีกครั้ง

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
5 ม.ค. 45			นายกรัฐมนตรีรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายสนับสนุนในช่วงเช้า จากนั้นช่วงค่ำได้พบปะกลุ่มนักวิชาการที่คัดค้านโครงการฯ หลังจากรับฟังทั้ง 2 ฝ่าย นายฯ สรุปว่าจะกลับไปศึกษาและชี้แจงให้มากกว่าโครงการนี้มีประโยชน์ต่อประเทศหรือไม่ และรับปากว่าจะตัดสินใจให้เร็วที่สุดภายใน 3 เดือน
5 ก.พ. 45			พล.อ.ชัยศึก เกตุทัต ประธานคณะกรรมการติดตามและประสานงานตามคำสั่งการของนายฯ ขอความร่วมมือนักวิชาการ อ.สถาบัน ศึกษาข้อมูลโครงการ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรี
18 มี.ค. 45	ตัวแทนชาวบ้านที่ร่วมคัดค้านโครงการฯ ยื่นจดหมายถึงรัฐบาลมาเลเซีย ผ่านสถานเอกอัครราชทูต	ขอร้องให้มาเลเซียถอนโครงการนี้ออกจากอ.จนะ หากยังเดินหน้าโครงการนี้ต่อไป อาจเกิดการปะทะรุนแรงกับชาวบ้านได้	
22 มี.ค. 45			สมาชิกวุฒิสภา 163 คน นำโดยนายคำนวณ เหมาะประสิทธิ์ ส.ว.อุตรดิตถ์ เข้า

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
			ชื่อทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อสนับสนุนโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
26 มี.ค. 45	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงสรุปผลการตรวจสอบปัญหาการละเมิดสิทธิเสรีภาพกรณีโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย- มาเลเซีย	โครงการนี้นำมาซึ่งความขัดแย้งเสนอให้รัฐบาลทบทวนการดำเนินโครงการเปิดเผยข้อมูลของโครงการและต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วยการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพของประชาชน	
4 -11 เม.ย. 45	ชาวจะนะทวงสัญญาจากนายกรัฐมนตรีที่จะตัดสินใจก่อนสงกรานต์	ที่ผ่านมามีคนในพื้นที่ต่างอดทนรอคอยการตัดสินใจซึ่งท่านนายกบอกว่าจะตัดสินใจก่อนสงกรานต์ดังนั้นถ้าก่อนสงกรานต์ไม่มีคำตอบ นายกฯ ก็เป็นคนไม่มีสัจจะและถ้านายกฯตัดสินใจเดินหน้าโครงการชาวบ้านก็พร้อมที่จะสู้ทุกรูปแบบ	เลขาธิการนายกรัฐมนตรีประกาศเลื่อนผลการตัดสินใจของนายกฯ ออกไปเนื่องจากได้ส่งนักวิชาการจากหลายสถาบันให้ไปศึกษาเพิ่มเติมและให้รายงานเสนอต่อรัฐบาลกลับมาในวันที่ 30 เม.ย. 45
30 เม.ย. 45			ทีม 53 นายพล ได้เชิญตัวแทนของสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทย์ และหนังสือพิมพ์ เข้าพบเพื่อฟังข้อมูลโครงการฯ และอ้างว่าจะย้ายแนวท่อก๊าซไปขึ้นบกที่บ้านโนไร่

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ประชา.)
			ต.ตลิ่งชัน ซึ่งอยู่ห่างจากจุดเดิม 4.8 กิโลเมตร เพื่อจะได้ไม่ต้องทำ EIA และประชาพิจารณ์ใหม่
6 พ.ค. 45	กลุ่มนักวิชาการที่คัดค้านโครงการ ได้ออกมาโต้แย้งรายงาน “ผลกระทบจากการล่าช้าของโครงการท่อก๊าซ” ที่เสนอโดยทีมที่ปรึกษา 53 นายพล		
10 พ.ค. 45			รัฐบาลออกแถลงการณ์ให้เดินหน้าโครงการต่อไปและให้เปลี่ยนจุดขึ้นท่อก๊าซห่างจากจุดเดิมไป 4.8 กม. โดยอ้างว่าจะได้ไม่ต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่ เพราะอยู่ในรัศมีที่ศึกษาไว้แล้วไม่เกิน 5 กม.
12 พ.ค. 45	ชาวบ้านและกลุ่มผู้คัดค้านโครงการฯ ออกแถลงการณ์ถามหาความถูกต้องและขอธรรม หลังจากรัฐบาลประกาศเดินหน้าโครงการฯ	สรุปเหตุผลที่ต้องคัดค้าน 4 ประการ ดังนี้ 1. การละเมิดรัฐธรรมนูญ - ทำผิดกฎหมาย 2. ให้ข้อมูลไม่เป็นจริงกับชาวบ้าน 3. ไม่ให้ความจริงทั้งหมดแก่สาธารณชน 4. เพิกเฉย-ละทิ้งมติของมหาชน	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
30 พ.ค. 45	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแถลงข่าวกรณีการตัดสินใจของรัฐบาลต่อกรณีโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย	การตัดสินใจเดินหน้าโครงการฯ ต่อไปแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่ดำเนินการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ผิดพลาดและการกระทำที่ละเมิดรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น	
5 – 7 ก.ค. 45	กลุ่มผู้คัดค้านได้ยื่นหนังสือผู้นำมาเลเซียผ่านสถานทูตในกรุงเทพ และสถานกงสุลใหญ่มาเลเซียประจำจ.สงขลา	เรียกร้องให้รัฐบาลมาเลเซียถอนการลงทุนจากพื้นที่ในอ.จะนะ เนื่องจากโครงการนี้กระทำผิดรัฐธรรมนูญและ กฎหมายไทยหลายประการ รวมทั้งประชาชนท้องถิ่นไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรง	นายมหาเธร์ มุฮัมหมัด นายกษมาเลเซีย เดินทางมาหรือกับรัฐบาลไทย ซึ่งนายกษทักซิณ ได้ยืนยันเดินหน้าโครงการท่อก๊าซไทย- มาเลเซีย
10 ก.ค. 45			พลเอก ดร.ชัยศึก เกตุทัต ประธานคณะกรรมการติดตามและประสานงานตามคำสั่งการของนายกษ มีหนังสือถึงปลัดทบวงมหาวิทยาลัย หนังสือดังกล่าว มีคำสั่งให้หน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ สนับสนุนช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์โครงการนี้ โดยให้ทำความเข้าใจกับสาธารณชนว่าโครงการนี้มีผลประโยชน์ต่อประเทศไทยและประชาชน

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
5 ส.ค. 45			ทบวงมหาวิทยาลัยทำหนังสือถึงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อแจ้งให้ทราบคำสั่งของรัฐบาลเรื่องให้สนับสนุนโครงการท่อก๊าซและช่วยประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนเข้าใจ
28 ส.ค. 45	ตัวแทนองค์กรพันธมิตรจากทั่วประเทศได้แถลงสนับสนุนการทวงสิทธิ์ของคนจะนะ	ไม่เห็นด้วยกับการก่อสร้างท่อก๊าซฯ การกระทำของรัฐบาลถือเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดอย่างยิ่ง เพราะไม่ได้อยู่บนรากฐานการรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนต่างๆ ในสังคม	นายกทักษิณ ชินวัตร ออกมายืนยันยังไม่มีการทบทวนอะไรอีก ต่อจากนี้เป็นการเตรียมการทำงานต่อไป แต่ห้ามการคัดค้านไม่ได้ เพราะเป็นสิทธิในการแสดงความคิดเห็น
2 ก.ย. 45	ชาวบ้านที่ร่วมคัดค้านและกลุ่มพันธมิตรรวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนทั่วประเทศที่ทำงานกับชาวบ้านที่ประสบปัญหา ได้มารวมตัวกันที่ลานหอยเสียบ	<ul style="list-style-type: none"> - ยืนยันที่จะดำรงชีวิตอย่างที่เป็นอยู่ ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง - ชี้ให้เห็นการไม่ชอบมาพากลของโครงการ 	
27 ก.ย. 45			กรมโรงงานอุตสาหกรรมออกใบอนุญาตให้บริษัท TTM จัดตั้งโรงแยกก๊าซฯ ที่ อ.จะนะ

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
24 พ.ย. 45	นักวิชาการทั่วประเทศ จำนวน 1,384 คน ร่วมลงนามในแถลงการณ์ไม่เห็นด้วยกับโครงการนี้ พร้อมกับจัดแถลงข่าวพร้อมกัน 4 ภูมิภาค คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น และ สงขลา	เหตุผล 6 ข้อ ไม่เห็นด้วย 1. ความไม่ชอบมาพากลของโครงการ 2. ประเด็นด้านพลังงาน 3. ความคุ้มทุนทางเศรษฐกิจ 4. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม 5. ทิศทางในการพัฒนาภาคใต้ 6. การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี	นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ได้ตอบนักวิชาการ จะไม่ทบทวนโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียอีก เนื่องจากนักวิชาการที่เรียกร้องให้ทบทวนไม่มีข้อมูลใหม่
20 ธ.ค. 45	กลุ่มผู้คัดค้านฯ เตรียมชุมนุมที่บริเวณโรงแรมเจบีหาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่จัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร เพื่อยื่นหนังสือถึงนายกฯ แต่การชุมนุมดังกล่าวถูกกองกำลังตำรวจใช้กำลังสลายความรุนแรง ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ระหว่างการสลายการชุมนุม ตำรวจได้จับกุมแกนนำ 12 คน และนำไปกักขังที่ค่ายท่านมุก		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
21 – 22 ธ.ค. 45	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านกลุ่มผู้คัดค้านยังคงรวมตัวประท้วงที่ตลาดสี่แยกในหาดใหญ่ยืนยันถึงความถูกต้องในการชุมนุม - เครือข่ายประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนได้ออกแถลงการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงให้เห็นว่าการชุมนุมที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างสันติ ต้องการเพียงแค่ยื่นจดหมายให้นายกทบทวนโครงการ แต่ฝ่ายรัฐกลับใช้ความรุนแรงปราบปราม พร้อมทั้งเรียกร้องให้ประชาชนร่วมกันตรวจสอบโครงการนี้และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น - ประณามการใช้ความรุนแรงของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งขอให้ปล่อยตัวผู้ถูกจับกุมทั้งหมด โดยไม่มีเงื่อนไข 	<p>รัฐบาลยังคงจัดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรและการประชุมร่วมอย่างไม่เป็นทางการระหว่าง รัฐบาลไทยและมาเลเซีย โดยมีมติอนุมัติยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ในวงเงิน 29,211.34 ล้านบาท</p>
25 ธ.ค. 45	<p>คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้น</p>		
26 ธ.ค. 45	<p>ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ ม.ธรรมศาสตร์ และโครงการสื่อสันติภาพจุฬาฯ ได้จัดเวทีอภิปรายเรื่อง “กรณีจะนะกับแนวทางสร้างสรรคในการจัดการความขัดแย้ง”</p>		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของ กลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
	มีการฉายวีดิโอช่วง เหตุการณ์ความรุนแรง พบ ตำรวจเป็นฝ่ายเปิดฉาก สลายม็อบก่อน		
23 ม.ค. 46			นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พลังงาน พร้อมด้วยนาย อภิสิทธิ์ รุจิเกียรติ์กิจ ประธานกรรมการผู้จัดการ ใหญ่กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เข้าชี้แจงเกี่ยวกับ โครงการท่อก๊าซต่อ คณะกรรมการการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภายืนยันว่าจะต้อง เดินหน้าโครงการต่อ และจะ ไม่มีการทำประชาพิจารณ์อีก
1 ก.พ. 46	อาจารย์ ม.สงขลลา และ กลุ่มนักศึกษา ร่วมกันตั้ง กองทุนพิทักษ์สิทธิ มนุษยชน เพื่อเป็น หลักทรัพย์ในการประกันตัว ชาวบ้าน 17 คน ที่ถูก หมายจับและสร้างมิติใหม่ ในการพึ่งตนเองของภาค ประชาชน โดยระดมทุน จากบุคคลทั่วไปและนำทุน ที่ได้ไปซื้อสลากออมสิน เป้าหมายเริ่มต้นของ กองทุนประมาณ 1		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
	ลี้ภัย ซึ่งจะสามารถประกันชาวบ้าน 17 คนได้		
12 ก.พ. 46			พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการชุดการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา กรณีตำรวจใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมของกลุ่มผู้คัดค้านฯ โดยกล่าวว่าตนเป็นผู้สั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ชุมนุมที่สั่งการและทำร้ายตำรวจ
13 ก.พ. 46	ชาวบ้านที่ร่วมคัดค้านโครงการ รวมถึงชาวบ้านบ้านกรูดและบ่อนอก จ. ประจวบคีรีขันธ์ ร่วมกันลงนามพันธกิจ เพื่อร่วมกันต่อสู้กับรัฐบาลที่ดำเนินโครงการต่างๆ โดยไม่ชอบธรรมซึ่งจะมีการล่ารายชื่อ ชาวกว่า 100,000 คน เพื่อยื่นต่อวุฒิสภา	เรียกร้องให้รัฐบาลเร่งออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ	
14 ก.พ. 46			นายเพิ่มศักดิ์ ชีววัฒนานนท์ ผู้จัดการใหญ่ บริษัท TTM ยื่นหนังสือถึงประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารสงฆ์ตำบลตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา เรื่องขออนุญาตก่อสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติ โดยอ้างว่าโครงการได้ผ่านการอนุมัติ EIA แล้ว

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
17 มี.ค. 46	ชาวบ้านจำนวนกว่า 200 คน ได้เดินทางไปยื่นหนังสือถึงนายอำเภอจะนะ	คัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและตรวจสอบผลกระทบโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่รัฐบาลได้แต่งตั้งขึ้น	
26 – 28 มี.ค. 46	<p>ตัวแทนชาวบ้านได้เดินทางไปยังกรุงเทพฯ เพื่อยื่นหนังสือถึง</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมาธิการ การมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา - นายกรัฐมนตรี มาเลเซีย โดยผ่านทางสถานทูตในกรุงเทพฯ - คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ - คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> - ขอให้ตรวจสอบเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และขอให้คณะกรรมาธิการฯ ช่วยเหลือให้มีการหยุดการละเมิดสิทธิทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จะนะ - เรียกร้องอีกครั้งหนึ่งให้มาเลเซียถอนตัวจากการลงทุนที่ อ.จะนะ - ให้ช่วยเหลือในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิบุคคลและการละเมิดอำนาจหน้าที่ของตำรวจในการจับกุมชาวบ้าน - ขอให้ตรวจสอบการกระทำที่ไม่ถูกต้องของหน่วยงานรัฐบาล โดยเฉพาะเรื่องการ 	<p>รัฐบาลได้เริ่มระดมกำลังตำรวจชายแดนจำนวนประมาณ 200 นายมาอยู่ที่สะพานไม้แก่น ห่างจากลานหอยเสียบประมาณ 50 กิโลเมตร รวมถึงเริ่มส่งตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไปในหมู่บ้านต่างๆ ด้วย</p>

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทย - กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพลังงาน 	<p>อ้างว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ได้อนุมัติ EIA แล้ว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขอให้ตรวจสอบและเรื่องการคืนรถยนต์ที่ถูกตำรวจยึดไป ตั้งแต่เหตุการณ์ปะทะกันเมื่อวันที่ 20 ธ.ค. 45 และขอให้ตรวจสอบควบคุมเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ให้เข้มงวดต่อกม. และอย่าได้ละเมิดสิทธิบุคคลในการจับกุม - ยืนยันจะคัดค้านโครงการจนถึงที่สุด 	
8 เม.ย. 46			<p>นายอำเภอจะนะส่งหนังสือถึงผู้ว่าฯ จ.สงขลา เรื่องขอรับการสนับสนุนชุดทัศนศึกษาปฏิบัติงานในพื้นที่ อ.จะนะ เพื่อนำไปแก้ปัญหาเสพติดและเพื่อแก้ปัญหาการชุมนุมของกลุ่มผู้คัดค้าน</p>
22 เม.ย.46	<p>กลุ่มผู้คัดค้านจัดงานเลี้ยงน้ำชา (วัฒนธรรมของคนใต้ ในการขอความช่วยเหลือจากมิตรในคราวทุกข์ยาก) โดยจัดขึ้นที่ตลาดสี่เขียว อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา</p>		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
25 พ.ค. 46			นางฮีนา จีลาณี ผู้แทนพิเศษ เลขาธิการองค์การสหประชาชาติและคณะรวม 5 คน ได้เดินทางไปยังลานหอยเสียบตามคำเชิญชวนของรัฐบาลไทย เพื่อรับฟังข้อเท็จจริงจากกลุ่มผู้คัดค้านกรณีปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อวันที่ 20 ธ.ค. 45
27 พ.ค. 46	นางฮีนา จีลาณี จัดแถลงข่าว	ประเทศไทยยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ นักสิทธิมนุษยชนทำงานลำบาก เนื่องจากรัฐบาลสร้างความกดดันให้กลุ่มผู้คัดค้าน มีการใช้อำนาจรัฐปราบปรามชาวบ้าน และ NGO อย่างรุนแรง นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้มีการถอนฟ้องผู้ชุมนุมด้วย	นายกทักษิณ ชินวัตร ให้สัมภาษณ์ว่า “ขอให้ทุกคนรู้ว่าเราเป็นประเทศสมาชิกสหประชาชาติ แต่ไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของสหประชาชาติ ถ้าเขาเอาข้อมูลทั้ง 2 ฝ่ายมาพูดกันก็จะไม่เกิดปัญหา แต่บังเอิญไปคุยข้างเดียวแล้วเอามาพูด”
30 พ.ค. 46	เครือข่ายกลุ่มผู้คัดค้านได้ออกแถลงการณ์เรื่องเปิดโปงหลักฐานรัฐบาลร่วมนายทุนสร้างภาพให้ชาวบ้านเป็นพวกหัวรุนแรงและป่าเถื่อนเพื่ออ้างเหตุผลนำกำลังปราบผู้คัดค้านโครงการฯ (สืบเนื่องจากเหตุการณ์ที่มีการรุมข่มขืนพนักงานบริษัทรับช่วงก่อสร้างท่อก๊าซฯ)	วิงวอนให้สื่อมวลชนและประชาชนเข้าใจว่าพวกตนมีความมุ่งมั่นในการต่อสู้คัดค้านโครงการอย่างสันติ ไม่ใช้ความรุนแรง พร้อมเรียกร้องให้สังคมช่วยจับตาและตรวจสอบการกระทำของภาครัฐและกลุ่มนายทุนที่ละเมิดสิทธิชาวบ้านและยังพยายามสร้างสถานการณ์ให้ชาวบ้าน	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อผู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
		เป็นกลุ่มที่ไร้เหตุผลและนิยมความรุนแรงมาโดยตลอด	
3 มิ.ย. 46			นายกทักษิณ ชินวัตร ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อในกรณีที่มีกระแสข่าวว่ากลุ่ม 53 นายพล จะใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมว่าไม่เป็นความจริง ทุกอย่างจะกระทำตามหน้าที่ พร้อมกล่าวย้ำ เดินหน้าโครงการต่อไป
4 มิ.ย. 46			<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ว่า จ.สงขลา ยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่ใช้ความรุนแรงเด็ดขาดและจะไม่มีการปราบปรามกลุ่มผู้คัดค้าน แต่จะใช้แนวทางสันติเข้าจัดการ - นายอำนาจ ลายไม้ ผู้บริหารระดับสูง บริษัท TTM ก็ยืนยันว่าการก่อสร้างต้องดำเนินต่อไป
19 มิ.ย. 46	กลุ่มชาวบ้านจำนวนหนึ่งได้เดินขบวนและนางสีแดงไปปักยั้งบริเวณที่ดินของตน ซึ่งมีบางแปลงที่ชาวบ้านยังไม่ได้ขายที่ดินให้กับบริษัท TTM แต่ถูกโอบล้อมด้วยที่ดินที่ทางโครงการได้ซื้อไว้แล้ว	ยืนยันว่าไม่ได้ขายที่ดิน	บริษัท TTM ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อว่า ได้กว้านซื้อที่ดินสำหรับที่ตั้งใหม่ของโรงแยกก๊าซไว้หมดแล้ว

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
20 มิ.ย. 46	คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมการสิทธิฯ และสภาพทนายความเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ เรื่อง “การดำเนินการต่อผู้ชุมนุมคัดค้าน โครงการท่อส่งก๊าซ และโรงแยกก๊าซ ไทย - มาเลเซีย		
21 มิ.ย. 46			เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษและตำรวจตระเวนชายแดนได้เคลื่อนเข้าสู่พื้นที่ก่อตั้งโครงการแห่งใหม่ ซึ่งอยู่ห่างจากพื้นที่เดิม 800 เมตรไม่ได้ห่าง 4.8 กม. ตามที่ได้แถลงไว้
22 มิ.ย. 46	กลุ่มผู้คัดค้านยืนยันว่ายังมีชาวบ้านจำนวนมากที่ยังไม่ขายที่ให้กับทางบริษัท และจะจับตาเฝ้าดูไม่ให้บริษัท ลูกค้านี่ของตน		
28 มิ.ย. 46	ลูกหลานของชาวบ้านที่ร่วมคัดค้านโครงการ ประมาณ 100 คน ได้มาทำกิจกรรมร่วมกันพร้อมประกาศเจตนารมณ์คัดค้านโครงการฯ เพื่อพิทักษ์รักษาของดีของชุมชนไว้ให้คนรุ่นต่อไป		

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
30 มิ.ย. 46	กลุ่มผู้คัดค้านโรงไฟฟ้าหินกรูด-บ่อนอก จำนวน 200 คน และคณะพระสงฆ์จากวัดบ่อนอกและกลุ่มเสขิยธรรม ได้เดินทางมาเยี่ยมให้กำลังใจกลุ่มผู้คัดค้านท่ามกลางที่ลานหอยเสียบ		
4 ก.ค. 46	สุรชัย จันทิมาธร พร้อมวงคาราวาน เดินทางมาให้กำลังใจและเปิดแสดงดนตรีที่ลานหอยเสียบพร้อมทั้งมีแถลงการณ์ถึงรัฐบาล	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ถอนกำลังตำรวจออกจากพื้นที่หยุดการก่อสร้างไว้ก่อนจนกว่าจะมีการเปิดสัญญาให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลได้ผลเสีย - เชิญนายกฯ ลงพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อรับรู้ปัญหาที่แท้จริง 	
5 ก.ค. 46	กลุ่มผู้คัดค้านโครงการร่วมกันขึ้นป้าย “เขตฟื้นฟูป่าต้นทรายชายหาด” บริเวณด้านหน้าของลานหอยเสียบ		นายสมหมาย คงแข็ง นายอำเภอจะนะ จ.สงขลา มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านรวบรวมรายชื่อลูกบ้านเพื่อสนับสนุนโครงการท่าก๊อซ และให้นำรายชื่อมาส่งภายในวันที่ 6 ก.ค. นี้ เพื่อนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้เห็นว่ามีผู้สนับสนุนโครงการเป็นจำนวนมาก

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
6 ก.ค. 46			ตัวแทนชาวบ้านจาก 14 ตำบล ใน อ.จະนะ จ.สงขลา รวมตัวกันที่สนามกีฬา โรงเรียนบ้านนา และชี้แจงว่าจะนำรายชื่อชาวบ้านจำนวน 20,000 รายชื่อส่งไปยัง รัฐบาลเพื่อแสดงให้ทราบว่า มีชาวบ้านที่เห็นด้วยกับการ เดินหน้าโครงการ แต่ที่ผ่าน มาเป็นพลังเงียบ ไม่ได้แสดง ตัว
8-10 ก.ค.46	พันธมิตรกลุ่มต่างๆ เดินทางมาให้กำลังใจ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - สมาพันธ์ชาวประมง - พันบ้านภาคใต้ - เครือข่ายป่าภาคใต้ - ภูบรรทัด 	แสดงความห่วงใยต่อพี่น้อง ชาวบ้าน และจะร่วม คัดค้านตามแนวทางที่ ถูกต้องต่อไป	
12 ก.ค. 46	เด็กและเยาวชนชนลานหอย เสียบ ประมาณ 50 คน เดินทางไปชมปะการัง และ ความอุดมสมบูรณ์ของท้อง ทะเล ณ เกาะขามซึ่งอยู่ ตรงข้ามลานหอยเสียบ		
13 ก.ค. 46	ชาวบ้าน ประมาณ 300 คน เคลื่อนขบวนรถพร้อม เครื่องขยายเสียงชี้แจง ข้อมูลและเหตุผลในการ คัดค้านโครงการโดยใช้รถ หกล้อและรถกระบะ 10 คัน วิ่งไปบริเวณริมถนน หมู่บ้าน	อเมริกา – มาเลเซีย ได้ 85% ไทยได้ 15% คุ่มแล้ว หรือที่จะเอาท่อก๊าซ	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อผู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
	สะกอม อ.จนะระ จ.สงขลา เหตุการณ์นี้มีชาวบ้านถูกจับกุม โดยตำรวจไม่มีการแจ้งข้อหาที่ชัดเจน		
14 - 15 ก.ค. 46	เหล่าลูกหลานชาวบ้านที่ร่วมคัดค้านโครงการเดินขบวนป่าสันทรายในแนวท่อก๊าซสำรวจธรรมชาติต่างๆ	ขอให้ป่าสันทรายที่สวยงามคงความอุดมสมบูรณ์ไปตราบนานเท่านาน	
29-31 ส.ค. 46	จัดให้มีการเยี่ยมชมชุมชน โดยให้ตัวแทนนักศึกษา 4 ภูมิภาค เข้าร่วมค้นหาความจริงของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย	เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่และเรียนรู้ข้อมูลความเป็นจริงของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย	
6 ก.ย. 46	สมาพันธ์ศิลปินเพื่อประชาชนภาคใต้ จัดคอนเสิร์ต “หวังไว้ที่ลานหอยเสียบ”	แสดงเจตนารมณ์ และร่วมเป็นกำลังใจให้กับกลุ่มชาวบ้านที่คัดค้านโครงการ	
19 ก.ย. 46	ชาวบ้านกลุ่มคัดค้านท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ร่วมชุมนุมที่ลานหอยเสียบและระดมเรือประมงกว่า 100 ลำ ออกมาเผชิญหน้ากับเรือของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มาคอยคุ้มกันเรือบริษัท ที่ออกสำรวจแนววางท่อก๊าซ		
14 ต.ค. 46	ชาวบ้านกลุ่มคัดค้านโครงการฯ ประมาณ 200 คน ได้รวมตัวกันเรียกร้องต่อบริษัท TTM	ให้หยุดบุกทำลายพื้นที่ป่าพสุธาธารณะของชุมชน	

วันที่	การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มผู้คัดค้าน	เนื้อหา	ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (รัฐบาลและ ปตท.)
9-10 พ.ย. 46	ชาวบ้านปักป้าย ให้รถบรรทุกของโครงการไปใช้เส้นทางอื่นวิ่งรถ เพราะทำให้ถนนบริเวณชุมชนเสียหาย แต่ป้ายถูกทำลาย ทำให้เกิดเหตุการณ์รุนแรง ชาวบ้านถูกทำร้ายร่างกาย และถูกจับ		
12 พ.ย. 46	ที่บริเวณลานหอยเสียบ กลุ่มผู้คัดค้าน ได้ทยอยมารวมตัวกันประมาณ 300 คนเพื่อร่วมกันทำพิธีละหมาดฮายัตขอพรต่อพระเจ้า ในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิชุมชน		พล.ต.ท.ปรุ่ง บุญผดุง ผบช.ภ.ข. ได้เปิดเผยว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะมีการขู่ข่มขู่จากฝ่ายคัดค้าน เพราะที่ผ่านมามีตำรวจทำหน้าที่อย่างสงบ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ปะทะกันก็ได้สั่งให้เพิ่มกำลังชุดปราบจลาจล เพื่อคอยควบคุมฝูงชนอีก 1 กองร้อย เพื่อป้องกันเหตุร้าย
13-16 พ.ย. 46	ชาวบ้านให้การต้อนรับกลุ่มองค์กรต่างๆ และคณะสื่อมวลชนที่เข้าไปสอบถามข้อมูลในพื้นที่		บริษัท TTM ประกาศให้เงินสนับสนุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาสังคมจำนวน 10 ล้าน กับหมู่บ้านในพื้นที่โครงการ
18 พ.ย. 46	นางอาลิสา หมานหะ ตัวแทนกลุ่มผู้คัดค้าน ประกาศไม่รับเงินสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุนพัฒนาสังคม	สิ่งที่ชุมชนเสียไปกับโครงการนี้มีมูลค่าที่ประเมินกันไม่ได้ โดยเฉพาะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	

ภาพรวมกระบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 – 2546

การเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการนี้ เป็นการโต้ตอบกันระหว่างฝ่ายคัดค้านโครงการ และฝ่ายสนับสนุนโครงการ ซึ่งจากตารางแสดงการคัดค้าน จะสามารถพบองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ให้การคัดค้านและสนับสนุนโครงการดังต่อไปนี้

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

- กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่
- สมัชชานักศึกษามหาภาคใต้
- กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
- นักวิชาการจากสถาบันต่าง ๆ
- เครือข่ายเดือนตุลา
- สมัชชาคนจน
- เครือข่ายสลัม 4 ภาค
- กลุ่มผู้คัดค้านโครงการอื่น ๆ ของรัฐ เช่น กลุ่มต่อต้านโรงไฟฟ้าหินกรูด-บ่อนอก และกลุ่มคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่า เป็นต้น
- เครือข่ายบรรณรักษ์เพื่อประชาธิปไตย
- เครือข่ายพลเมืองสงขลา
- เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน
- เครือข่ายสลัม 4 ภาค
- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
- สหพันธ์ศิลปินแห่งประเทศไทย

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

- นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล
- ทีม 53 นายพล
- คณะกรรมการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรพัฒนา เอกชน
- คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วุฒิสภา)
- หน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น ปลัดอำเภอ นายอำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น
- การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- หอการค้าไทย

ปี พ.ศ. 2541 ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ โดยทางกลุ่มผู้คัดค้าน เริ่มประเด็นที่เรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำประชาพิจารณ์ ในขณะที่ชาวบ้านก็เริ่มรวมกลุ่มกัน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ในระยะแรกก็จะมีตัวแทนจากทาง ปตท. มาอธิบายข้อดีของทางโครงการ แต่เมื่อถูกชาวบ้านซักถามมากขึ้น ก็ตอบคำถามไม่ได้ ประกอบกับชาวบ้านพบว่าข้อมูลที่ได้รับจาก ปตท. มีการบิดเบือนข้อเท็จจริงอยู่หลายประการ ทำให้ชาวบ้านเริ่มรวมกลุ่มคัดค้านมากขึ้น และมีการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อป้องกันรักษาถิ่นเกิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เลือกที่จะกำหนดชีวิตของตนเอง ไม่ต้องการนิคมอุตสาหกรรม เพราะเชื่อว่าจะทำให้วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป

ปีต่อๆ มา การเคลื่อนไหวคัดค้านจะมีหลากหลายมากขึ้นและประเด็นการเรียกร้องก็เพิ่มมากขึ้นด้วย ถึงแม้ว่าทางรัฐบาลจะออกมายืนยันว่าไม่มีนิคมอุตสาหกรรมอย่างแน่นอน แต่กลุ่มผู้คัดค้านก็ไม่เชื่อ เพราะเขาได้ไปเห็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นที่มาบตาพุดอีกทั้งยังมีประเด็นเรื่องการทำประชาพิจารณ์ และการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) ที่ทางกลุ่มผู้คัดค้านเห็นว่าเป็นไปอย่างไม่โปร่งใสด้วย แต่ทางรัฐบาลก็ยังยืนยันที่จะทำจนในที่สุดก็เกิดเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงในการทำประชาพิจารณ์ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยิ่งสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มผู้คัดค้านมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าชาวบ้านจะยื่นหนังสือสักกี่ครั้ง ออกแถลงการณ์สักกี่หน ทางรัฐบาลก็ไม่ได้สนใจจะรับฟัง ทำให้บางช่วงเหมือนว่าการคัดค้านอ่อนลง แต่ความจริงแล้วในพื้นที่ยังมีการจัดกิจกรรมต่างๆ และในปี พ.ศ. 2544 ก็ได้มีการสร้างชุมชนถาวรบนลานหอยเสียบ เพื่อแสดงจุดยืนในการคัดค้านต่อไป

ต่อมา ในยุครัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ทางนายกได้เดินทางลงไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านถึงพื้นที่ ซึ่งสิ่งนี้ไม่เคยเกิดขึ้นในสมัยนายกชวน หลีกภัย แต่ชาวบ้านก็ไม่ได้คาดหวังอะไร เพราะถูกรัฐบาลกระทำไว้มาก การเคลื่อนไหวยังคงดำเนินต่อไปในหลายๆ รูปแบบ วิธีการคัดค้านที่ถูกนำมาใช้บ่อย ๆ คือ การยื่นหนังสือผ่านหน่วยงานต่าง ๆ และการออกแถลงการณ์ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่ และการจัดเวทีสัมมนา แต่ก็ไม่สามารถเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาลได้

ตารางที่ 4.2 ภาพรวมรูปแบบการเคลื่อนไหวของผู้คัดค้าน

จัดกิจกรรมชุมชน เช่น ปลูกต้นไม้ ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ แพร่พันธุ์นกเขาชวา วางปะการังเทียม	ยื่นหนังสือ	ออกแถลงการณ์
	ปักป้ายประท้วง	จัดเวทีระดับชาวบ้าน
กิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำละหมาดฮายัต สร้างมัสยิด ชุดกุโบ	รวมกลุ่มผู้ชุมนุม	ทัวร์เยี่ยมชุมชน
	เดินรณรงค์รอบเมือง	จัดเวทีการอภิปราย/ สัมมนาทางวิชาการ
สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับ ลูกหลานในพื้นที่	จัดคอนเสิร์ต	ก.นำเสนอผลงานวิจัย

ในที่สุตฺรฐบาลก็ออกแถลงการณ์เดินหน้าโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียต่อไป โดยใช้เหตุผลที่ว่า เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนส่วนรวม

เมื่อได้พยายามใช้วิธีการต่าง ๆ ในการดำเนินการเคลื่อนไหวคัดค้านแล้ว แต่รัฐบาลก็ยังไม่สนใจที่จะรับฟัง ดังนั้นเมื่อรัฐบาลได้จัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่สงขลา กลุ่มผู้คัดค้านจึงรวมตัวกันเดินทางไปยื่นหนังสือต่อท่านนายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้ทบทวนโครงการนี้อีกครั้ง ด้วยหวังว่าการกระทำครั้งนี้จะสร้างความสนใจให้กับสื่อมวลชน และสาธารณชนได้ แต่ด้วยการประสานงานที่ไม่ถูกต้อง ทำให้การประชุมเรียกเรื่องโดยสันติ จึงกลายเป็นการปะทะกันโดยไม่จำเป็น ซึ่งเหตุการณ์นี้ถือเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งที่ 2 ต่อจากเหตุการณ์ตอนการทำประชาพิจารณ์เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543 จนได้รับขนานนามว่า ประชาพิจารณ์เลือด

ภายหลังเหตุการณ์นี้ทำให้ประเด็นการเคลื่อนไหวรุนแรงขึ้น เพราะชาวบ้านถือว่าสิ่งที่รัฐกระทำต่อชาวบ้านเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เป็นการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง มีการยกกฎหมายรัฐธรรมนูญมาเป็นเนื้อหาในการต่อสู้ ชาวบ้านหลายคนต้องตกเป็นผู้ต้องหาในคดีก่อความรุนแรง การต่อสู้คัดค้านในช่วงนี้จึงเป็นการต่อสู้เพื่อเอาหลักฐานมาสู้กันในศาลด้วย

ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา ทางปตท.ได้เข้าไปดำเนินการก่อสร้างโครงการแล้ว ทั้งนี้ได้มีการนำกำลังตำรวจเข้าไปคุ้มกันด้วย ในขณะที่ชาวบ้านก็ปักหลักดำเนินการคัดค้านอยู่ทีลานหอยเสียบเหมือนเดิม การเผชิญหน้าในพื้นที่เช่นนี้ทำให้ง่ายต่อการเกิดเหตุการณ์กระทบกระทั่งกันและยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ ช่วงปลายปี 2546 จึงมีการจับประเด็น เรียกร้องให้มีการเปิดเวทีสาธารณะเพื่อนำข้อมูลมาชี้แจงกันอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน แต่ทางรัฐบาลก็ไม่มีท่าทีที่ชัดเจนในเรื่องนี้แต่อย่างใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 สรุปกระบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ

ผู้กระทำการเคลื่อนไหว	ประเด็นในการเคลื่อนไหว	วิธีการในการเคลื่อนไหว	จุดมุ่งหมาย
ชาวบ้านในพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิชุมชน - เศรษฐกิจพอเพียง - ไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลง - กลัวผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดตามมา 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ และรอบๆ เมือง จ.สงขลา - พิธีกรรมทางศาสนา - ยื่นหนังสือ 	<p>ทางตรง</p> <p>ให้รัฐบาลและ ปตท. ยุติการก่อสร้างโครงการท่อก๊าซไทย – มาเลเซีย</p> <p>ทางอ้อม</p>
นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มพันธมิตร	<ul style="list-style-type: none"> - ความไม่ชอบมาพากล และไม่ชอบธรรมทางกฎหมาย - ความไม่จำเป็นของโครงการ - ความคุ้มครองทางเศรษฐกิจ - ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม - ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ - การละเมิดต่อสันติวิธี 	<ul style="list-style-type: none"> - เวทีการสัมมนา - การนำเสนอผลงานวิจัย - การออกแถลงการณ์ - การตั้งสื่อมวลชนให้เข้ามารายงานปัญหา 	<p>ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ถึงปัญหา และเห็นใจเพื่อเป็นฐานในการสร้างพลังให้กลุ่มดำเนินการเคลื่อนไหวต่อไป</p>

บทที่ 5

การวิเคราะห์รูปแบบการแสดงผล และการใช้หลักฐานในเนื้อหาสาร

ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียของกลุ่มผู้คัดค้าน ภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังต่อไปนี้

1. ช่วงที่รัฐบาลนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ ชินวัตร ยังไม่แสดงท่าทีชัดเจนว่าจะดำเนินการอย่างไรกับโครงการท่อก๊าซไทยมาเลเซีย จนกระทั่งถึงช่วงที่รัฐบาลแถลงเดินหน้าโครงการต่อไป (เมษายน 2544-พฤศจิกายน 2545)

2. ช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากการที่กลุ่มผู้คัดค้านเดินทางไปยื่นหนังสือต่อคณะรัฐมนตรี ที่โรงแรมเจบี อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างชาวบ้านกับตำรวจอีกครั้งเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 (ธันวาคม 2545-ธันวาคม 2546)

ช่วงที่ 1 รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร เพิ่งเข้ารับตำแหน่ง และยังไม่แสดงท่าทีที่ชัดเจน

เป็นช่วงที่รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร เริ่มเข้ามาบริหารประเทศต่อจากรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ภายใต้การจับตามองของคนไทยทั่วประเทศที่ฝากความหวังไว้ว่ารัฐบาลชุดนี้จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เรื้อรังมาตั้งแต่รัฐบาลชุดก่อนได้ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ ในช่วงนี้มีความเคลื่อนไหวของโครงการเกิดขึ้นดังนี้

นายทักษิณ ชินวัตร เริ่มดำเนินการเกี่ยวกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยการเดินทางไปร่วมหารือกับนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ โมฮัมหมัด ของมาเลเซียในเดือนเมษายน พ.ศ. 2544 ซึ่งในการพบปะหารือครั้งนี้สื่อมวลชนของไทย และมาเลเซียก็ได้ตีพิมพ์ข่าวไปในทำนองเดียวกัน ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 26 เมษายน 2544 ลงภาพการจับมือระหว่าง พ.ต.ท.ทักษิณ กับนายมหาเธร์ พาดหัวข่าวหน้าหนึ่งว่า “เดินหน้าลุยท่อก๊าซ” และมติชนฉบับว่าเดียวกันพาดหัวข่าวว่า “รัฐบาลไทยรับปากเร่งดำเนินโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย” เนื้อหาข่าวโดยรวมสรุปถึงคำสัมภาษณ์ รมว.ต่างประเทศมาเลเซียว่าไทยรับปากจะเร่งแก้ไขปัญหาโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย ให้ได้ภายใน เดือนกรกฎาคมนี้ ซึ่งมาเลเซียให้ความสำคัญโครงการนี้มากเพราะจะเกิดการจ้าง งานและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ เมื่อข่าวได้ถูกนำเสนอไปก็ทำให้เริ่มเกิดกระแส ไม่เห็นด้วยจากชาวบ้านกลุ่มผู้คัดค้าน จึงได้มีการรวมตัวกันที่บริเวณลานหอยเสียบ ต.ตลิ่งชัน อ. ฉะนะ

จ.สงขลา ซึ่งเป็นจุดที่มีการกำหนดเป็นพื้นที่วางท่อก๊าซขึ้นจากทะเล ใจมตีท่าที่ของนายกรัฐมนตรีที่ไปรับปากทางการมาเลเซียว่าจะดำเนินโครงการท่อก๊าซภายใน 3 เดือน พร้อมกับวางกำลังป้องกันไม่ให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเข้าไปทำการสำรวจพื้นที่ ซึ่งทางนายกทักษิณ ชินวัตรได้ออกมากล่าวแก่ข่าวที่เกิดขึ้นว่า

“ทางมาเลเซียเองก็ไม่ได้เร่งรัดอะไรมาทางเรา เขาก็แค่ขอให้เราช่วยดูให้หน่อย ไม่ได้กำหนดอย่างโน้นอย่างนี้ ผมไม่รู้รายละเอียดของโครงการนี้มากนัก เพราะเพิ่งเข้ามาบริหารประเทศ จึงต้องขอใช้เวลาสักระยะหนึ่ง หรือประมาณ 3 เดือน ในการศึกษาเรื่องราว จึงจะสามารถให้คำตอบได้ว่า การดำเนินโครงการจะไปในทิศทางใด 3 เดือน อาจจะเป็นเพราะภาษาอังกฤษของผมไม่ดีก็ได้ สื่อมวลชนเขาเลยฟังไม่เข้าใจ ขอยืนยันว่ายังไม่มีการสัญญาอะไรกันทั้งสิ้น ผมแค่พูดกับเขาในหลักการกว้างๆ เท่านั้น”
(ไทยโพสต์, 26 มิ.ย. 2544 : 2)

นอกจากนี้ยังมีรัฐมนตรีท่านอื่น ๆ ที่ออกมากล่าวสมทบคำพูดที่นายกกล่าวในการเจรจาที่เกิดขึ้นโดยใจความทั้งหมดเป็นไปในทางเดียวกันที่ว่า 3 เดือนนี้ไม่ได้หมายถึงว่าจะดำเนินโครงการ แต่เป็นระยะเวลาที่จะศึกษาทำความเข้าใจกับโครงการ ก่อนหน้าเหตุการณ์นี้พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตกเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ถึงการคิดเร็ว พูดเร็ว โดยเริ่มตั้งแต่การออกมายืนยันว่า เหตุระเบิดเครื่องบินการบินไทยเป็นวินาศกรรมมุ่งร้ายตัวเอง หรือการพูดถึงนโยบายเศรษฐกิจ ทำให้มีการตีความว่าประเทศไทยอาจจะนำนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจมาใช้ รวมถึงการกล่าวปราศรัยต่อที่ประชุมเอเอสแคป แสดงความไม่เห็นด้วยกับการที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ทางการเงินการธนาคาร คำพูดของนายกรัฐมนตรีสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังจะเปลี่ยนทิศทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยหันหลังให้โลกและปิดประเทศ ข่าวนี้ได้สร้างความเข้าใจผิด และความสับสนให้กับทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และเมื่อเกิดกระแสข่าวการตกลงรับปากว่าจะดำเนินโครงการภายใน 3 เดือนเข้าไปอีก ยิ่งเป็นการย้ำกระแสนี้ให้คนทั่วไปเชื่อว่าท่านนายกเป็นคนคิดเร็ว พูดเร็ว จริง ๆ ถึงแม้ว่ารัฐมนตรีบางท่านจะออกมาพูดแก้ให้ แต่คำกล่าวที่ว่า “อาจจะเป็นเพราะภาษาอังกฤษของผมไม่ดีก็ได้ สื่อมวลชนเขาเลยฟังไม่เข้าใจ” ไม่ได้เป็นการสร้าง good character และไม่เป็นการแสดงให้เห็นถึงการใช้วิจรรณญาณที่ดีสำหรับตัวท่านนายกเลย การพูดเช่นนี้ยิ่งเป็นการตอกย้ำกระแสนี้ด้านลบเกี่ยวกับการพูดของท่านมากยิ่งขึ้น

ในช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่ทางรัฐบาลยังไม่ได้ประกาศทำที่ที่แน่ชัดเกี่ยวกับโครงการ ฉะนั้นในช่วงนี้วาทะที่ออกมาจากผู้นำประเทศหรือฝ่ายรัฐบาลจะเต็มไปด้วยการแสดงความเป็นห่วงเป็นใยในปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกที่ดีต่อฝ่ายบริหารประเทศ

“สิ่งสำคัญที่สุดต้องฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามที่นายกรัฐมนตรีเคยพูดไว้ โดยที่ประชาชนที่แสดงความคิดเห็นควรได้รับการรับฟัง รวมทั้งต้องชี้แจง นำหนักความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ด้วยการยึดผลประโยชน์ของประเทศในแต่ละส่วน” นายจาตุรนต์ ฉายแสงกล่าว ไทยโพสต์, 4 พ.ค. 2544 : 4)

ประเด็นที่เกิดขึ้นในระยะนี้คือเรื่อง การศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) เพราะโครงการจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างได้นั้น EIA จะต้องผ่านความเห็นชอบเสียก่อน ซึ่งประเด็นนี้ทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านก็มีการเรียกร้องให้มีการจัดทำ EIA อย่างถูกต้องและโปร่งใสมาโดยตลอด จนกระทั่งเมื่อ วันที่ 27 ต.ค. 2544 ได้มีการรายงานข่าวว่าสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) อนุมัติเห็นชอบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรืออีไอเอแล้ว แต่มีเงื่อนไขว่า บริษัท ทรานส์ไทย-มาเลเซีย (ไทยแลนด์) จำกัด (ทีทีเอ็ม) เจ้าของโครงการจะต้องไปทำรายละเอียดเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมรายงานเพิ่มเติมเข้ามา ซึ่งภายหลังจากที่ EIA ผ่านแล้ว ทางฝ่ายสนับสนุนได้นำเรื่องนี้ขึ้นมาใช้ป็นสิ่งอ้างอิงในการดำเนินโครงการอยู่เสมอ ๆ

“อีไอเอที่ออกมาอาจจะไม่ถูกใจทุกคน แต่ก็ต้องยอมรับผลการพิจารณา เพราะทุกคนล้วนมีคุณวุฒิ ซึ่งผมไม่คิดว่าประชาชนในสงขลา จะนำเหตุนี้ไปเป็นข้ออ้างในการชุมนุมคัดค้าน เพราะจะต้องฟังเหตุผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ด้วย” นายสนธยา คุณปลื้ม กล่าว (ไทยโพสต์, 29 ต.ค. 2544 : 2)

ทางด้านนายอภิสิทธิ์ รุจิเกียรติกิจจร รองกรรมการผู้จัดการใหญ่กลุ่มธุรกิจน้ำมัน บริษัท การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) และกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ทรานส์ไทย-มาเลเซีย หรือทีทีเอ็ม กล่าวว่า

“...โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ไม่น่าจะได้รับการคัดค้านอย่างรุนแรงเหมือนที่ผ่านมาอีก เนื่องจากรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม น่าจะเป็นสิ่งที่ยืนยันความชอบธรรมในการก่อสร้างได้เป็นอย่างดี ... เราถือว่าการที่ ทีทีเอ็ม เข้ามาลงทุนในโครงการนี้ได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกติกามีอยู่อย่างถูกต้องแล้ว ซึ่งเมื่ออีไอเอได้ผ่านความเห็นชอบและมีการขอใบอนุญาตจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว โครงการก็จะ

สามารถเริ่มต้นดำเนินการได้ทันที โดยไม่ควรมีการคัดค้านรุนแรงเหมือนที่ผ่านมา”
(ไทยโพสต์, 1 พ.ย. 2544 : 3)

เมื่อ EIA ถูกนำมาใช้เพื่อแสดงความชอบธรรมในการดำเนินโครงการเช่นนี้ ทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านก็พยายามออกมากล่าวโจมตีที่ตัวของ EIA ว่ามีความบกพร่อง เพื่อเป็นการลดความชอบธรรมของ EIA ลงไป

“... กลุ่มผู้คัดค้านไม่ยอมรับอีไอเอที่เหมือนแอบทำกัน ไม่เคยลงพื้นที่ ขณะเดียวกัน สผ.พยายามช่วยเหลือจนกระทั่งอีไอเอฉบับนี้ผ่านทั้งที่ขาดความชอบธรรม กระบวนการทำโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียทำกันเล่นๆ ตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ที่สร้างความขัดแย้งกับชาวบ้าน จนถึงการทำประชาพิจารณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ประชาชนไม่เคยได้มีส่วนร่วม อีไอเอทำโดยไม่มีมูลความจริง ขั้นตอนทุกอย่างของโครงการไม่แตกต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าหินกรูด-บ่อนอก...ผมเชื่อว่าสถานการณ์หลังจากนี้จะไม่แตกต่างกัน ที่สงขลาอาจจะรุนแรงกว่า หากมีอะไรเกิดขึ้นอย่ามาโทษชาวบ้าน เพราะถูกบีบคั้นจากหน่วยงานรัฐ” นายกิตติเทพ สิทธิสว่าง แกนนำกลุ่มคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียกล่าว (ไทยโพสต์, 29 ต.ค. 2544 : 2)

การแสดงผลของฝ่ายสนับสนุน

อดีต การไม่ยอมรับ EIA ที่ไม่ผ่านความเห็นชอบ (เหตุ)
ทำให้โครงการล่าช้า (ผล)

ปัจจุบัน EIA ผ่านความเห็นชอบแล้ว ฉะนั้น ประชาชนต้องยอมรับ และไม่คัดค้าน

การแสดงผลของฝ่ายคัดค้าน

EIA ที่ถูกต้อง และมีความชอบธรรม (เหตุ)

จะทำให้ชาวบ้านยอมรับ (ผล)

แต่ EIA นี้ ไม่ถูกต้อง ไม่โปร่งใส แอบทำกันเงียบ ๆ ไม่มี ความชอบธรรม (เหตุ)

เพราะฉะนั้น ชาวบ้านก็ไม่ยอมรับ และจะคัดค้านต่อไป (ผล)

นอกจากการหาเหตุผลเพื่อลดความชอบธรรมของ EIA แล้ว ฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านยังแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของความไม่พอใจ และกล่าวถึงทำในลักษณะของการขู่ฝ่ายตรงข้ามด้วยในลักษณะของการเตือนถึงความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

“...ภายหลังจากทราบดีว่าการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ ผ่านความเห็นชอบของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) แล้ว ได้มีการพูดคุยกันใน

หมู่บ้าน ซึ่งทุกคนยืนยันว่าจะต่อสู้ทุกวิถีทาง ยอมเสียเลือดเนื้อดีกว่าให้เกิดโครงการท่อ
ก๊าซที่มีผลกระทบไปถึงลูกหลาน” นายอับดุลเลาะห์ นนิหมีะ ชาวบ้านหมู่ 3 บ้านป่า
งาม ตำบลตลิ่งชัน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา กล่าว (ไทยโพสต์, 29 ต.ค. 2544 : 2)

ฝ่ายผู้คัดค้านโครงการค่อนข้างมีจุดยืนที่แน่นอนชัดเจน ทำให้การเจรจาต่อรองกับ
รัฐบาลเป็นไปได้ยาก ฉะนั้นทางฝ่ายนายกรัฐมนตรียิ่งใช้วิธีการลงไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านอย่าง
ใกล้ชิด เพื่อแสดงให้เห็นชาวบ้านและคนทั่วไปเห็นว่าท่านมีความห่วงใย ใส่ใจต่อความเป็นอยู่ของ
ประชาชน ซึ่งภายหลังการพบปะท่านนายกได้กล่าวว่า

“จะให้ความเป็นธรรมแก่ชาวบ้าน โดยจะนำข้อมูลกลับไปพิจารณาอีกครั้ง จะทำให้
เกิดผลกระทบกับชาวบ้านน้อยที่สุด และจะทำให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ให้มาก
ที่สุด รวมทั้งจะไม่มีการทำประชาพิจารณ์อีก” (มติชน, 5 ม.ค. 2545 : 2)

จะเห็นได้ว่าการลงไปพบปะชาวบ้านที่อำเภอจะนะของนายกรัฐมนตรียกซิด ชินวัตร
นั้นถือเป็นลักษณะของการใช้จิตวิทยามวลชนวิธีหนึ่งเพื่อให้สาธารณชนยอมรับ อันแสดงให้เห็นถึง
ความห่วงใยที่มีต่อชาวบ้าน วิธีนี้เป็นกลยุทธ์ที่ท่านนายกก็เคยใช้มาแล้วกับสมัชชาคนจนที่ชุมนุม
หน้าทำเนียบ จนกลุ่มผู้ชุมนุมยอมสลายตัวกลับไป ขณะเดียวกันก็เป็นการพยายามสร้าง good
will คือให้ชาวบ้านและประชาชนทั่วไปได้เห็นถึงความปรารถนาดี และความตั้งใจจริงที่จะแก้ไข
ปัญหาของท่านนายก ถือเป็น การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเองไปด้วย

และจากประโยคข้างต้น ถ้าจะวิเคราะห์กันจริงๆ ก็จะไม่แปลกได้ว่า โครงการท่อก๊าซไทย-
มาเลเซีย คงจะสร้างแน่อย่างแน่นอน และจะพยายามทำให้กระทบต่อชาวบ้านน้อยที่สุดเพราะ
โครงการนี้เป็นโครงการที่จะเกิดประโยชน์ต่อประเทศเป็นอย่างมาก ฉะนั้นคำกล่าวของนายก
ทักษิณ ชินวัตรจึงเป็นการเลือกใช้คำพูดที่กว้าง ๆ ทำให้ดูคลุมเครือไว้ก่อนนั่นเอง นอกจากนี้ยังมี
การกล่าวโยงไปถึงรัฐบาลชุดเก่าด้วยว่า

“ในวันนี้ต้องการจะมารับทราบข้อเท็จจริงจากกลุ่มผู้คัดค้าน เนื่องจากโครงการนี้เกิดขึ้น
ในขณะที่ยังไม่ได้เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี และได้เห็นความรุนแรงทั้งจากวันทำประชา
พิจารณ์ จึงต้องการรับทราบความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่จริงว่าเป็นอย่างไร”
(มติชน, 5 ม.ค. 2545 : 2)

คำกล่าวเช่นนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นเพราะ
รัฐบาลชุดปัจจุบัน แต่เป็นปัญหาที่ค้างมาจากรัฐบาลชุดก่อน เป็นลักษณะของการโยนความผิดไป

ยังรัฐบาลชุดเก่าที่เป็นต้นเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าโครงการนี้จะเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ รัฐบาลชุดที่แล้ว แต่ในฐานะผู้นำการบริหารประเทศ ท่านนายกจึงมีส่วนในการรับผิดชอบต่อ ปัญหาโดยตรง การโยนความผิดไปให้รัฐบาลชุดก่อนจึงเป็นการพยายามเบี่ยงเบนประเด็นปัญหา ออกไป

ทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านก็พอที่จะคาดเดาทำที่ของท่านนายกได้บ้าง เห็นได้จากการแสดง คำพูดต่าง ๆ นานา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นไปในลักษณะของการย้ายจุดยืนของการไม่เอาโครงการท่อ ก๊าซไทย-มาเลเซียอย่างแน่นอน

“... กลุ่มผู้คัดค้านมีทางเลือกทางเดียวให้กับนายกฯ คือไม่ต้องการให้วางท่อก๊าซภายใน จังหวัดสงขลาเด็ดขาด เนื่องจากการทำสัญญาไม่โปร่งใส และทำลายวิถีชีวิตของ ชาวบ้าน คำตอบของรัฐบาลในอีก 3 เดือนข้างหน้าจะเป็นสิ่งพิสูจน์ว่า รัฐบาลมีความ จริงใจแค่ไหนในการแก้ปัญหา “นายกิตติภพ สุทธิสว่าง แกนนำกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ ท่อก๊าซไทย-มาเลเซียกล่าว (มติชน 5 ม.ค. 2545 : 2)

“การคัดค้านโครงการท่อก๊าซฯ ไม่ให้เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลา แม้นายกรัฐมนตรีอาจจะ ตัดสินเลื่อนท่อและโรงแยกก๊าซฯ ไปขึ้นพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่อำเภอจะนะ แต่เป็นอำเภออื่น ของจังหวัดสงขลาที่ไม่ยินยอม และจะคัดค้านต่อไป ให้ไปขึ้นพื้นที่อื่นๆ ที่ชาวบ้าน ต้อนรับ“ นายเส็น หมัดเมาะ สมาชิกเครือข่ายคัดค้านโครงการท่อก๊าซฯ (มติชน 7 ม.ค. 2545 : 2)

จะเห็นได้ว่าคำกล่าวของกลุ่มผู้คัดค้านนั้นไม่เหลือทางเลือกอื่น ๆ ให้กับฝ่ายรัฐบาลเลย นอกจากการตอ้งยุติโครงการนี้ นอกจากการตอ้งยกเลิกการไม่ให้สร้างโครงการนี้แล้ว กลุ่มผู้คัดค้านยัง ได้ใช้คำพูดที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ เพื่อให้ผู้ฟังร่วมรู้สึกเศร้า สงสารชะตากรรมของ ชาวบ้านโดยโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มามาตาฟุต เพื่อแสดงให้เห็นถึงความกลัวว่าวิถีชีวิตของพวก ตนจะต้องเป็นเหมือนกับชาวบ้านที่มามาตาฟุต

“... พวกเราไปถึงมามาตาฟุต ก็ถามพี่น้องที่นั่น พี่น้องที่นั่นร้องไห้เพราะว่าเขาบอกว่าเขา เจ็บปวดมานานแล้ว เขาถูกหลอก และไม่มีใครมาสนใจและมาถามสารทุกข์สุกดิบว่า เขาอยู่ดีสบายดีหรือเปล่า ไม่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเหลียวแลเลย ทุกคนที่ไปวันนั้น ไม่ต้องอธิบายมาก เพราะเห็นมากับตา ถามกับปากตัวเอง โรงเรียนก็ต้องย้าย วัดถูก ขาย...”

อีกยุทธวิธีหนึ่งที่ทางกลุ่มผู้คัดค้านใช้ ก็คือการนำหลักทางศาสนามาใช้ในการต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาล

“ตามหลักความเชื่อของศาสนาอิสลาม เมื่อมีการสร้างมัสยิดแล้ว หากบุคคลใดย้ายมัสยิดถือว่าเป็นการขัดต่อหลักศาสนา เพราะหลักทางศาสนาจะย้ายมัสยิดในชุมชนไม่ได้...ถึงอย่างไรเราก็ไม่ให้สร้างแน่นอน เวลาที่ชาวบ้านระดมเงินกันซื้อผ้าดำห่อศพ และซุกกุโบสำหรับฝังพี่น้องที่ลานหอยเสียบ ที่ที่นายกรับปากกับชาวบ้านไว้” (มติชน, 4 เม.ย. 2545 : 2)

การสร้างมัสยิดครอบคลุมทับบริเวณจุดที่ทอก๊าซจะขึ้นนั้น ถือเป็นวิธีการที่ใช้สัญลักษณ์ทางศาสนาเป็นที่พึ่งในการรวมกลุ่ม มัสยิดนี้จึงเป็นเหมือนสัญลักษณ์ที่ชาวบ้านใช้เป็นตัวแทนบอกสิ่งที่เขาต่อรัฐบาล นอกจากนี้มัสยิดดังกล่าวยังเป็นเหมือนศาสนที่ส่งไปยังผู้นำมาเลเซียซึ่งเป็นชาวมุสลิมด้วยว่าชาวจะนะมีความคิดอย่างไรกับโครงการนี้ การใช้ศาสนาอิสลามที่เน้นหลักอหิงสาในการสยบความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นได้ถูกใช้เป็นแนวทางร่วมกับการเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่า “ผ้าดำห่อศพ” ก็คือสัญลักษณ์แทนความหมายของการสูญเสีย และทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ไม่น่าไว้วางใจขึ้น ทางชาวบ้านจะมีการจัดละหมาดฮายัต ขอพรจากพระเจ้าให้รอดพ้นจากภัยทั้งปวง การใช้หลักทางศาสนาเช่นนี้ก็เหมือนเป็นการตอกย้ำว่าชาวบ้านมุ่งคัดค้านอย่างสงบ และอิงหลักสันติวิธีนั่นเอง

จนกระทั่งย่างเข้าเดือนเมษายนถึงกำหนดเวลาที่ทางรัฐบาลสัญญาว่าจะให้คำตอบกับประชาชน แต่รัฐบาลก็ยังไม่ดำเนินการตัดสินใจแต่อย่างใด จึงเกิดการทวงสัญญาจากผู้ชายจากท่านนายกรัฐมนตรี้

“ลูกผู้ชายสัญญาต้องเป็นสัญญา อย่ามาลูกเล่นชื่อเวลาตัดสินใจออกไปไม่สิ้นสุด ชาวบ้านรอคำตอบเดียวว่าจะสร้างหรือไม่สร้าง รัฐบาลอยากตัดสินใจอะไรก็ได้ แล้วมาเจอกันในพื้นที่ ส่วนจะเกิดความรุนแรงหรือไม่แค่นั้น ขึ้นอยู่กับรัฐบาล ชาวบ้านเตรียมพร้อมทุกรูปแบบขึ้นอยู่กับว่าจะมาอย่างไร” นายกิตติเทพ สิริธิสว่าง ประธานเครือข่ายชาวจะนะรักษ์ถิ่น (มติชน, 4 เม.ย. 2545 : 2)

เมื่อมีกระแสการขอคำตอบจากฝ่ายคัดค้านมากขึ้นเรื่อย ๆ ทางฝ่ายรัฐบาลก็ไม่ได้นิ่งเฉย ปล่อยให้เลขาธิการนายกรัฐมนตรี้ ออกมาแถลงการณ์ถึงสิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการไป เพื่อให้ผู้รับฟังรู้สึกว่ารัฐไม่ได้นิ่งนอนใจต่อกรณีที่เกิดขึ้น โดยฝ่ายรัฐบาลได้อ้างถึงการจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการ ตรงนี้ก็ถือเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่รัฐบาล

ใช้ในการประวิงเวลา และเบี่ยงเบนประเด็นคำถามต่าง ๆ ก่อนจะนำไปสู่การสรุปผลการเลื่อนแนว ท่อก๊าซต่อไป

ในช่วงนี้จะพบว่าทางฝ่ายสนับสนุนโครงการได้พยายามแสดงความห่วงใยในปัญหา ออกมาเป็นระยะ เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับประชาชนว่ารัฐบาลไม่ได้ทอดทิ้งประชาชน

“...เท่าที่ดูตัวเลขวันนี้แล้ว เรามีโรงไฟฟ้า ปริมาณไฟฟ้าสำรอง เกินความจำเป็น และถ้า ยังสร้างก็จะเกินความจำเป็นเพิ่มขึ้นไปอีก เงินที่ลง ทุนก็จะจมไปอีก เกินแล้วใครเป็นคน รับภาระ ก็คือประชาชนทั่วประเทศ ไปอยู่ในค่าไฟฟ้า... ทั้งหมดต้องนำตัวเลขมาให้ ดูก่อนวันที่ 30 เมษายน และหลังจากนั้น จะใช้เวลาไม่นานนักตัดสินใจ จะทำให้ดีที่สุด เพราะถือว่าประเทศชาติสำคัญที่สุด เรื่องอื่นเรื่องเล็ก การประท้วงหรือไม่ ประท้วงทุก อย่างต้องมีเหตุผล ไม่ใช่ว่าประท้วงแล้วจะต้องเชื่อฟังตลอด ประท้วงแล้วฟัง แต่ฟังแล้ว เชื่อไม่เชื่อก็นำมารวมเหตุทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องใด เรื่องหนึ่ง จึงขอเรียนให้ทราบว่าตอนนี้ก็ ถึงผลประโยชน์ของประชาชนทั่วประเทศเป็นหลัก” นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรกล่าว (ไทยโพสต์, 21 เมษายน 2545 : 4)

ท่านนายกมักจะเริ่มต้นว่าวาทะด้วยการคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างอารมณ์ที่ดี ให้กับผู้ฟังเสียก่อน แต่ในช่วงท้ายก็จะกล่าวให้เห็นว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ผลประโยชน์ของคนทั้ง ประเทศ การกล่าวเช่นนี้เหมือนเป็นการกล่าวโดยนัยว่า สิ่งที่นายกจะตัดสินใจลงไปก็เพื่อ ผลประโยชน์โดยรวม ส่วนชาวบ้าน (คนกลุ่มน้อย) ที่ประท้วงก็ต้องรับฟัง ขณะที่ทางฝ่ายชาวบ้านก็ พอจะคาดเดาได้ว่าทางรัฐบาลจะต้องดำเนินโครงการต่อไปแน่ ๆ จึงพยายามใช้วาทะที่แสดงให้เห็น อารมณ์เศร้าจากการถูกระทอน ซึ่งนำมาสู่ความโกรธแค้น

“เราไม่ฟังแล้วนักการเมือง ข้าราชการก็เปล่าดีแต่พูด ดีแต่สัญญาแต่ไม่ทำอะไรสักอย่าง ถ้าทำก็ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน เราจะใช้ความดี ความจริงมาต่อสู้อ เราเชื่อว่าความจริง ความไม่ดี ต้องพ่ายแพ้ ทุกสิ่งทุกอย่างมันสู้ความจริงไม่ได้... ต่อไปนี้เราไม่สนใจอะไร แล้วทั้งนั้น เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากเรา ชาวบ้านนี่ไม่ใช่คนก่อปัญหา แต่รัฐ ก่อปัญหาขึ้นมาเอง รัฐก็ต้องแก้ วิธีการก็คือ หยุดโครงการนี้ไว้ ถ้าไม่หยุดประชาชนจะ ไปทำให้หยุด นี่ไม่ใช่คำขู่แต่เป็นเรื่องจริง และเมื่อวันนั้นมาถึงอย่ามาใส่ร้ายกันว่าเป็น พวกก่อความวุ่นวาย พวกขัดขวางการพัฒนา ขอรับรองอย่าพูดแบบนั้น เพราะมันมีแต่จะ สร้างความเจ็บแค้นให้กับชาวบ้าน...” ผู้ใหญ่สาลี มะประสิทธิ์ ผู้ใหญ่บ้านโคกสัน ต.ตลิ่ง ชัน อ.จะนะ จ.สงขลา กล่าวถึงความรู้สึก (มติชน, 13 เม.ย. 2545 : 2)

จนกระทั่งย่างเข้าปลายเดือนเมษายน คณะกรรมการติดตามและประสานงานตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่มีพลเอกชัยศึก เกตุทัต จเรทหารทั่วไปเป็นประธาน ได้สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์โครงการก่อสร้างก๊าซธรรมชาติ และโรงแยกก๊าซฯ, โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนถ่านหินบ่อนอกและหินกรูด จากคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ รวบรวมเสนอให้กับนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว โดยมีข้อสรุปเห็นควรให้มีการลงทุนทั้ง 3 โครงการ โดยให้ เหตุผลข้อดีและข้อเสียว่าโครงการก่อสร้างก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติเจดีเอนั้น จะทำให้เกิดประโยชน์กับประเทศมากกว่าชุมชน โดยเฉพาะรายได้ที่จะได้รับวันละ 10 ล้านบาท แต่ถ้าไม่ดำเนินการจะเสียเงินที่จ่ายล่วงหน้าวันละ 40 ล้านบาท และหากไม่มีการก่อสร้างและเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวสูง ในอนาคตต้องหาแหล่งก๊าซ ธรรมชาติใหม่มาทดแทน ซึ่งอาจมีราคาสูงและผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมก็ไม่ต่างกัน ดังนั้นหากไม่มีการดำเนินการในขณะนี้ จะทำให้ประเทศสูญเสีย โอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและต้องประสบปัญหาในการจัดการพลังงานในระยะยาว ในส่วนแนวท่อก๊าซให้เลื่อนแนวก่อสร้างออกไป 4.5 กิโลเมตร ซึ่งได้ส่งฝ่ายการเมืองในรัฐบาล ลงไปทำความเข้าใจกับองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการและสื่อมวลชนแล้ว และได้รายงานกลับมาว่าหากเลื่อนแนวสร้างไปจุดอื่นชาวบ้านที่ลานหอยเสียบจะไม่ต่อต้าน*

จากประโยคที่ว่า “หากเลื่อนแนวสร้างไปจุดอื่นชาวบ้านที่ลานหอยเสียบจะไม่ต่อต้าน” เป็นการพยายามแสดงให้เห็นประชาชนเข้าใจว่า การเลื่อนแนวท่อก๊าซไปบริเวณอื่นนั้นเป็นทางออกที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นการทำเพื่อชาวบ้าน เพราะเมื่อชาวบ้านไม่ต้องการก็ย้ายไปในบริเวณที่ไม่มีที่ตัดค้านแทน ซึ่งในความเป็นจริงถึงอย่างไรก็สร้างที่เก่าไม่ได้ เพราะชาวบ้านได้ใช้ยุทธวิธีในการสร้างชุมชนถาวร สร้างมัสยิด บริเวณจุดขึ้นท่อก๊าซแล้ว และเมื่อทางฝ่ายสนับสนุนบอกว่าถ้าย้ายแล้วจะไม่ตัดค้าน ทำให้ทางกลุ่มผู้คัดค้านรีบออกมาโต้ตอบโดยแสดงให้เห็นว่าบริเวณใหม่เป็นบริเวณชุมชนที่ร่วมคัดค้านมาตั้งแต่ต้น และผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วยโดยให้เหตุผลว่า บริเวณดังกล่าวมีความสมบูรณ์ทางนิเวศวิทยาดีกว่าจุดเดิมอีก

หลังจากนั้นในวันที่ 6 พฤษภาคม 2545 กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน จ.สงขลา ได้ออกมาโต้ตอบคำชี้แจงของทีม 53 นายพลที่ละประเด็นได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้เห็นข้อเท็จจริงในแง่มุมต่าง ๆ โดยที่ฝ่ายที่มิหมายพลก็ไม่ได้ออกมาชี้แจงข้อโต้แย้งแต่อย่างใด*

* อ่านรายละเอียดรายงานการศึกษาโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก

* อ่านคำโต้แย้งจากนักวิชาการกลุ่มคัดค้านท่อก๊าซไทย-มาเลเซียได้ที่ภาคผนวก ข

ในช่วงนี้ฝ่ายคัดค้านก็ยิ่งแสดงวาทะต่าง ๆ ตามออกมาเรื่อย ๆ โดยมีใจความของเนื้อหาอยู่ที่การไม่ยอมรับรายงานของทีม 53 นายพล โดยยกประเด็นต่าง ๆ ที่ยังคงเคลือบแคลงขึ้นมาแสดง

“ ข้อมูลดังกล่าวไม่ชัดเจน เป็นการสรุปแบบมัดมือชกมากกว่า โดยเอาผลประโยชน์ของประเทศมาเป็นข้ออ้าง... ที่ระบุว่าหากไทยไม่ดำเนินการก่อสร้างจะทำให้เสียเงินที่จ่ายไปล่วงหน้า แสดงว่าต้องมีข้อมูลที่มีปัญหา ดังนั้นเมื่อคิดที่จะนำเสนอข้อมูลก็ควรที่จะเปิดข้อมูลออกมาให้หมด ... ส่วนเรื่องประเด็นพลังงานสำรอง ผมคิดว่าสังคมรับรู้แล้ว โดยเฉพาะก๊าศธรรมชาติมีเหลือเฟือ ท่อก๊าศไทย-พม่าก็ยังไม่หมดและต้องเสียค่าใช้จ่าย 3 หมื่นกว่าล้าน ทุกคนเข้าใจ แต่อยู่ ๆ บอกว่าถ้าไม่ทำพลังงานสำรองจะไม่พอ ตรงนี้ยังไม่รวมเรื่องที่เราไปทำสัญญากับอินโดนีเซียและอีกหลายที่ ข้อมูลที่ออกมาพยายามมัดมือชก จะทำอย่างเดียวกันมากกว่า... เมื่อไรที่มัดมือชกเหมือนรัฐบาลชวน เชื่อว่าปัญหาจะเกิดขึ้นอีกเป็นซ้ำสอง ขณะนี้เรากำลังรอความชัดเจนจากปาก นายกรัฐมนตรีว่าคิดใหม่ทำใหม่จริงหรือไม่” นายกิตติเทพ สิทธิสว่าง แกนนำกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อ ก๊าศกล่าว (ไทยโพสต์, 2 พฤษภาคม 2545 : 2)

ทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านได้โยงเหตุการณ์ที่ประสบจากรัฐบาลชุดเก่ามาโยงเข้ากับรัฐบาลชุดใหม่ เพื่อให้ผู้ฟังเห็นข้อบกพร่องในการทำงานของคณะรัฐบาล และจากคำกล่าวตอนจบที่ว่า “นายกรัฐมนตรีจะคิดใหม่ทำใหม่จริงหรือไม่” ก็เป็นการใช้วิธีการตั้งคำถามที่เป็นสโลแกนประจำตัวของท่านนายกขึ้นมาเล่น ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่าประโยค “คิดใหม่ ทำใหม่” ถูกนำมาใช้บ่อยครั้งในลักษณะของการถกย้อนกลับไปที่คำกล่าวนี้จะจริงใหม่ดังที่ท่านนายกได้กล่าวไว้

อย่างไรก็ตามในวันที่ 10 พฤษภาคม 2545 ได้มีการออกแถลงการณ์เดินทางโครงการท่อ ก๊าศไทย-มาเลเซีย โดยมีใจความว่า

“ รัฐบาลตกลงที่จะให้ดำเนินการต่อไปตามสัญญา และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชน จึงให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เปลี่ยนจุด วางท่อขึ้นฝั่งจากจุดเดิมไปในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้มีการ ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้แล้ว และให้ทำความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ด้วย... การตัดสินใจครั้งนี้ รัฐบาลสามารถยืนยันได้ว่าอยู่บนพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนอย่างน้อยที่สุด มีข้อเท็จจริงเป็นสิ่งที่พิสูจน์ที่มองข้ามไม่ได้ นั่นคือ ทั้ง 3 โครงการริเริ่มมาจากรัฐบาลในอดีต จนกลายเป็นปัญหาสะสมมาอย่างต่อเนื่อง ส่วนรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นเพียงผู้แบกรับภาระการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และจำเป็นต้อง

เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหาข้อยุติที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด” (ไทยโพสต์, 11 พ.ค. 2545 : 2)

ทางรัฐบาลได้เลือกใช้เหตุผลที่ว่า เพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนรวม แต่ในแถลงการณ์ ไม่ได้ให้ข้อมูลที่ชัดเจนว่า คนไทยจะได้รับอะไรบ้างจากประโยชน์ที่ว่ำนั้น ทั้งนี้รัฐบาลได้ใช้วิธีการเบี่ยงประเด็น โดยกล่าวโยงความผิดไปให้รัฐบาลชุดก่อน ๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลชุดปัจจุบันไม่ใช่ผู้ก่อปัญหา แต่เป็นผู้แบกรับภาระ การกล่าวเช่นนี้ก็เพื่อทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยและมีความคิดเห็นคล้อยตามในการตัดสินใจของรัฐบาล นอกจากนี้ท่านนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ก็ได้ออกมากล่าวสมทบว่า

“... มีความจำเป็นต้องก่อสร้างท่อก๊าซต่อไป เพราะเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ เมื่อพิจารณาแล้วไทยไม่ได้เสียเปรียบอย่างที่หลายคนคิด และคิดว่าคนไทยจะได้ประโยชน์ เกิดการจ้างงานและอุตสาหกรรมขึ้นในภาคใต้ ยืนยันว่าจะไม่มีอุตสาหกรรมปิโตรเคมี หรืออุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างแน่นอน...ขอความร่วมมือประชาชนด้วยว่า สิ่งเหล่านี้จะไม่กระทบวิถีชีวิตหรือมีอันตราย แต่จะเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน และท้องถิ่นก็จะได้ภาษีเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นด้วย ทั้งนี้จะมีแต่สิ่งที่ดีขึ้น ซึ่งคิดกันอย่างละเอียดแล้ว (ไทยโพสต์, 12 พ.ค. 2545 : 2)

ฝ่ายสนับสนุนพยายามจะแสดงถึงความมั่นใจ และผลดีของโครงการนี้ โดยนำเอาปัญหาเรื่องปิโตรเคมีที่ชาวบ้านกังวลมาเป็นตัวตั้ง และแสดงให้เห็นความใส่ใจโดยเน้นย้ำว่าจะไม่มีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแน่นอน ตรงจุดนี้เป็นการกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่ชาวบ้านหวาดกลัวได้รับการแก้ไขแล้ว ฉะนั้นประชาชนก็ควรเข้าใจและหันมาให้ความร่วมมือ

ในขณะที่ทางฝ่ายคัดค้านก็ออกมาได้ตอบการตัดสินใจของรัฐบาลในครั้งนี้ โดยการอ้างถึงรัฐธรรมนูญ และสถาบันที่ทรงคุณวุฒิ เพื่อใช้ต่อสู้กับผลการศึกษาของทีม 53 นายพล

“นายกรัฐมนตรีไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นใครเลย ทั้งที่สมาชิกรัฐสภา (ส.ว.) เกินครึ่งสภา รวมทั้งนักวิชาการ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอให้ทบทวนโครงการ แต่กลับฟังข้อมูลจาก 53 นายพลเพียงชุดเดียว โดยคำนึงเฉพาะเรื่องแนวท่อเท่านั้น จริงๆ เรื่องแนวท่อไม่ใช่ประเด็นสำคัญ เพราะกลุ่มคัดค้านโครงการท่อก๊าซฯ ต้องการให้ทบทวนโครงการนี้...” นายบรรจง นะแส ผอ.โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลภาคใต้กล่าว (ไทยโพสต์, 14 พ.ค. 2545 : 3)

“...รัฐบาลฉีกรัฐธรรมนูญของประเทศไปเชื้อ 53 นายพล ซึ่งเป็นเผด็จการมากกว่า
 อยากให้ทีม 53 นายพลกลับไปอ่านรัฐธรรมนูญเสียบ้าง... ที่สำคัญต้องการให้กลุ่ม 53
 นายพล ที่เสนอให้มีการเดินหน้าโครงการและวางแผนท่อก๊าซใหม่ ได้รับทราบว่าจุดที่
 สร้างโครงการบริเวณพื้นที่บ้านโนไร่ ที่อ้างว่าไม่มีชุมชนอยู่นั้น อยากให้ลงมาดู
 ช้อเท็จจริง เพราะหากตั้งอยู่ก็เท่ากับว่าอยู่ใจกลางชุมชน และชาวบ้านได้รับผลกระทบ
 ทั้งหมดมากกว่าจุดเดิมที่อยู่บริเวณลานหอยเสียบ รวมทั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สัน
 ทราบ มีระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์กว่าจุดเดิม ” นายสุไลมาน หมัดยูไซ๊ะ (ไทยโพสต์, 12
 พ.ค. 2545 : 2)

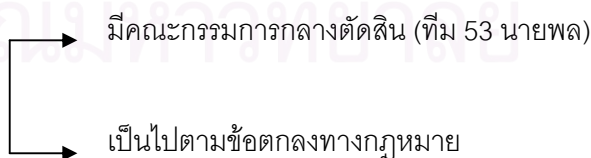
“การตัดสินใจเดินหน้าโครงการท่อก๊าซไทย- มาเลเซีย โดยปรับเปลี่ยนแนวส่งทางก๊าซไป
 จากเดิมนั้น เป็นทางออกที่ไม่ถูกต้อง เพราะดูเหมือนรัฐบาลตัดสินใจยับแนวท่อก๊าซ
 เพียงเพื่อลดกระแสคัดค้าน และหลีกเลี่ยงการทำรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
 หรืออีไอเอใหม่เท่านั้น แต่มิได้พิจารณาประเด็นสำคัญคือการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ทั้งประเทศตั้งแต่เริ่มต้น เช่นเดียวกับการชะลอโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด ก็
 สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญในการกำหนดอนาคตชุมชนของประชาชน
 ในพื้นที่ตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ ...” นายเมธา มาสขาว เลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษา
 แห่ง ประเทศไทย (ไทยโพสต์, 14 พ.ค. 2545 : 2)

จะเห็นได้ว่านอกจากการนำรัฐธรรมนูญมาใช้แล้ว ทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านยังเชื่อมโยง
 การตัดสินใจในโครงการนี้กับโครงการอื่น ๆ ของรัฐด้วย เพื่อเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่ารัฐกำลังเดิน
 รอยตามเส้นทางเก่า คือ ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ไม่ได้ “คิดใหม่ ทำใหม่” อย่างที่พูด
 เอาไว้

วิธีการแสดงเหตุผล

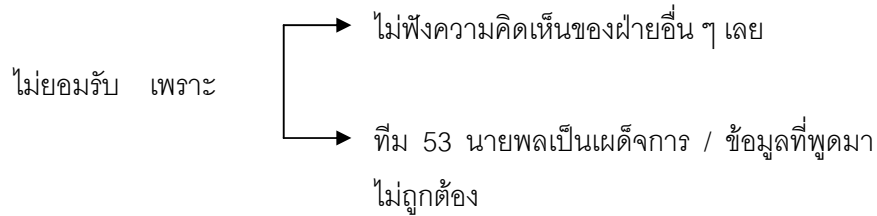
ฝ่ายสนับสนุน โยงจากผลไปสู่สาเหตุ

ต้องยอมรับ เพราะ

ฝ่ายคัดค้าน โยงจากผลไปสู่สาเหตุ

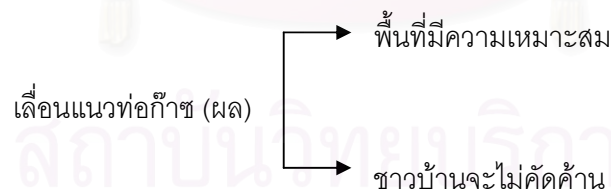
นอกจากนี้ฝ่ายผู้คัดค้านยังเอาประเด็น การเลื่อนแนวท่อก๊าซ ขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงการพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาของรัฐบาลด้วย เพราะที่บริเวณเดิมชาวบ้านได้ใช้วิธีสร้างชุมชนถาวร ลานหอยเสียบขึ้นมา ทำให้ท่อก๊าซไม่สามารถขึ้นได้ แต่ในเมื่ออย่างไรโครงการก็ต้องสร้าง รัฐบาลจึงได้เลื่อนแนวท่อก๊าซไป โดยอ้างว่าบริเวณใหม่ ไม่ใช่ชุมชนและจะไม่มีการค้าขาย ทั้ง ๆ ที่บริเวณใหม่เป็นชุมชนบ้านโนไร่ ซึ่งชุมชนนี้ก็ร่วมคัดค้านมาตั้งแต่ต้น มันจึงแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่ได้สนใจประชาชน แต่ที่เลื่อนเพื่อหาพื้นที่ให้แนวท่อก๊าซขึ้นเท่านั้นเอง และอีกประการหนึ่ง ถ้าฟังประชาชนจริง ๆ ก็น่าจะเลื่อนแนวให้ไกลชาวบ้านออกไปอีก แต่แนวใหม่นี้ห่างจากแนวเก่าเพียง 800 เมตร ที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ต้องทำ EIA ใหม่ด้วยนั่นเอง

การแสดงผล

ชาวบ้านสร้างชุมชนถาวรขึ้น (เหตุ)

ท่อก๊าซขึ้นไม่ได้ (ผล)

ฉะนั้นฝ่ายสนับสนุนแก้ปัญหาโดยเลื่อนแนวท่อก๊าซออกไปโดยการโยงผลไปหาสาเหตุ

ทางฝ่ายคัดค้านได้แสดงผลโต้แย้งที่ละประเด็นดังนี้

1. ประเด็นพื้นที่ เป็นชุมชน และมีระบบนิเวศวิทยาที่สมบูรณ์
2. ประเด็นการคัดค้านของชาวบ้าน บริเวณที่ใหม่คือ ชุมชนบ้านโนไร่ ที่ร่วมคัดค้านมาตั้งแต่ต้น

พร้อมกันนี้ยังได้ชี้แจงแสดงผลที่อยู่เบื้องหลังการเลื่อนแนวท่อก๊าซ แทนที่จะยุติ

โครงการ หรือให้แนวท่อก๊าซไปขึ้นที่มาเลเซียแทนได้ ดังนี้

พื้นที่ทางชายฝั่งมาเลเซียเป็นพื้นที่ของพรรคคานส์ ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้าน (เหตุ)
 ท่อก๊าซขึ้นที่มาเลเซียไม่ได้ (ผล)
 เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องขึ้นที่ฝั่งไทย (สรุป)

ท่อก๊าซจำเป็นต้องขึ้นที่ฝั่งไทย (เหตุ)
 การเลื่อนแนวท่อก๊าซออกไป (ผล)
 เพราะฉะนั้น จึงต้องเลื่อนแนวท่อก๊าซออกไป เพื่อลดกระแสการคัดค้าน (สรุป)

นอกจากการแสดงผลข้างต้นแล้วนั้น ยังพบว่าฝ่ายผู้คัดค้านได้เริ่มมุ่งโจมตีเพื่อลดความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรีด้วย

“ไม่ว่าจะเป็นความเห็นจากกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม หรือกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนของวุฒิสภาก็ไม่เห็นด้วย ตลอดจนความเห็นของมหาวิทยาลัยบูรพาหรือจากจุฬาฯ ก็ไม่เห็นด้วย และให้ชะลอโครงการออกไป โดยให้แก้ไขปัญหา 6 ข้อ รัฐบาลก็ไม่เคยตอบ แถมนวันที่ประกาศอนุมัติโครงการก็มีเพียงคำสั่งนายกฯ เพียง 4 บรรทัดครึ่ง เพราะฉะนั้นผมเห็นว่านายกคนนี้จะไว้วางใจได้อีกแล้ว รัฐบาลบอกปฏิรูปการเมือง ปฏิรูประบบราชการ จะสร้างเมืองด้วยพลังแผ่นดิน แต่การที่นายกฯ ประกาศเดินหน้าสร้างโดยไม่ฟังประชาชน ผมถือว่านายกฯ หักด้ามขวานด้วยเข้า” นายบรรจง นะแส กล่าว (มติชน, 7 ก.ค. 2545 : 2)

“ทั้ง ๆ ที่หลายฝ่ายออกมาทักท้วงให้ทบทวนโครงการ แต่รัฐบาลก็ใช้สื่อใช้กรมประชาสัมพันธ์ รวมทั้งทีวีของนายกฯ คือไอทีวีก็ออกข่าวว่า กลุ่มผู้คัดค้านเหลือน้อยลงทุกที หลังจากทีรัฐบาลประชาสัมพันธ์เชิงรุก การกระทำเช่นนี้จะนำไปสู่ความรุนแรงและจะกลายเป็นน้ำผึ้งหยดเดียวที่รัฐบาลชุดนี้จะไม่มีโอกาสได้แก้ตัวเลย ผมคาดการณ์ว่ารัฐบาลนี้จะต้องต้องตั้งให้สร้างอย่างแน่นอน เพราะอำนาจต่างๆ ได้ผนวกเข้าสู่ตัวนายกรัฐมนตรีแล้ว สุดท้ายรัฐบาลก็จะใช้ความรุนแรงกับกลุ่มผู้คัดค้าน” นายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการ ครป. (ไทยโพสต์, 29 ส.ค. 2545 : 2)

“การคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซียของพี่น้องจะนะ เป็นภาพสะท้อนว่าที่ผ่านมารัฐบาลทักษิณกำลังหลงระเริงกับอำนาจของตนเอง การพยายามผลักดันให้โครงการเดินหน้า ถือเป็น การขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 59 ที่ระบุว่า การดำเนินโครงการขนาดใหญ่ รัฐจะต้องให้ข้อมูล และชี้แจงผลกระทบที่ชัดเจนก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะชาวบ้านที่จะต้องได้รับผลกระทบจากการดำเนินการ รัฐ

จะต้องให้ความสนใจ” นางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้ประสานงานกลุ่มศึกษาและรณรงค์ มลภาวะอุตสาหกรรมกล่าว (ไทยโพสต์, 29 ส.ค. 2545 : 2)

“เห็นได้ชัดว่าทั้งหมดคุณทักษิณ ชินวัตร เล่นลิ้น และตระบัดสัตย์ ไม่ได้คำนึงถึงเสียงประชาชน แต่พยายามแสดงท่าว่าตัวเองได้เข้าไปฟังปัญหาแล้วอ้างว่าผมคิดดีแล้ว เป็นคำพูดเหมือนกับพวกฟาสซิสต์และลัทธิเชอผู้นำในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม ที่มักพูดเสมอว่าขอให้เชื่อผู้นำ” นายพิภพ ธงไชย ที่ปรึกษาคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยกล่าว (มติชน, 28 พ.ย. 2545 : 2)

ประโยคที่เป็นตัวเน้นข้อความล้วนแต่ตอกย้ำภาพลักษณ์ในแง่ลบของนายกรัฐมนตรี้ และรัฐบาลทั้งสิ้น

ขณะที่รัฐบาลก็พยายามที่จะแสดงถึงผลดีของการเกิดโครงการในแง่ของการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ทางฝ่ายคัดค้านก็มีจุดยืนของตนเองที่จะดำรงชีวิตตามวิถีที่เป็นอยู่ ทำให้กระแสการคัดค้านยังคงอยู่เช่นเดิม ทางฝ่ายสนับสนุนจึงใช้กลยุทธ์ในการกล่าวหาตบตีถึงกลุ่มผู้คัดค้านเป็นระยะ ๆ ดังจะเห็นได้จากวาทะของท่านนายกรัฐมนตรี้

“...สำหรับปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่หลายองค์กรออกมาเคลื่อนไหวก็ไม่ใช่เป็นไร เพราะทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็น แต่รัฐบาลมีหน้าที่ต้องคิดทุกอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งเพื่อส่วนรวมและเพื่อความปลอดภัยของคนในท้องถิ่นด้วย เมื่อคำนึง และได้ดูแลอย่างดีแล้ว ถ้าคนที่ยังไม่เข้าใจก็ต้องปรับความเข้าใจ ถ้ายังไม่เข้าใจอีกก็เป็นเรื่องธรรมดาของระบอบประชาธิปไตย แต่เราต้องทำให้ดีที่สุด เรื่องของทอก๊าซคงจบแล้ว ต่อจากนี้เป็นการเตรียมการทำงานต่อไป” (ไทยโพสต์, 29 ส.ค. 2545 : 2)

“ทุกคนมีสิทธิที่จะชุมนุมตามเสรีภาพ แต่การชุมนุมต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย การแสดงความไม่พอใจย่อมกระทำได้ แต่ถ้ารัฐบาลได้พิจารณาแล้ว ว่าอะไรที่เป็นผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่แล้ว ถ้าจะทำอะไรก็ต้องทำ แม้ว่าได้มีการทำความเข้าใจไปหลายครั้งแล้ว แต่บางคนเป็นคนที่เข้าใจได้ง่ายกว่าคนที่ไม่เข้าใจ เป็นเรื่องที่ต้องเข้าใจว่า ในระบอบประชาธิปไตยต้องยอมรับความเห็นที่แตกต่าง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา ที่สำคัญต้องไม่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง” (ไทยโพสต์, 4 ก.ย. 2545 : 2)

“... เราคงไม่ไปสร้างเศรษฐกิจบนการตายผ่อนส่งหรือความลำบากของประชาชนอย่างแน่นอน เพราะรัฐบาลต้องคิดให้รอบคอบอยู่แล้ว...ประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยอยู่แล้ว อยากค้านก็ค้าน แต่อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศต้องทำ หากไม่เป็นประโยชน์

ต้องหยุด ประเทศไทยมี 63 ล้านคน จะหวังให้ 63 ล้านคนเข้าใจทุกเรื่องที่รัฐบาลทำไม่ได้ เพราะถ้ารัฐบาลทำไม่ดีการเลือกตั้งครั้งหน้าก็แพ้ อย่าไปคิดว่าคนแค่ 800-1,000 คนมาคัดค้านแล้วรัฐบาลจะไม่ฟัง แต่รัฐบาลฟังและดูเหตุผลเป็นหลัก ถ้าเหตุผลดีก็เชื่อ ถ้าไม่ดีก็ไม่เชื่อ เท่านั้นเรื่องก็จบ" (ไทยโพสต์, 26 พ.ย. 2545 : 2)

การกล่าวจะเริ่มต้นได้ค่อนข้างดี แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีความห่วงใย และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงสิทธิ แสดงความคิดเห็นได้ตามกรอบรัฐธรรมนูญ แต่ตอนท้ายวาทะจะทำให้กลุ่มผู้คัดค้านถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่ไม่ยอมเข้าใจอะไร และไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่ดึงกลุ่มผู้คัดค้านออกจากประชาชนทั่วไป เพราะเมื่ออ่านแล้วได้สร้างความรู้สึกที่ไม่อยากเป็นกลุ่มคนที่ได้ชื่อว่าไม่ยอมรับฟัง และไม่ยอมเข้าใจ ขณะเดียวกันก็จะพบว่าทางฝ่ายสนับสนุนได้ใช้วาทะในการดิศเครติดกลุ่มนักวิชาการ และ NGO อยู่บ่อยครั้ง

"กลุ่มนักวิชาการที่ออกมาคัดค้านก็มีแต่พวกหน้าเดิมๆ เช่น นายนิธิ เอียวศรีวงศ์ ก็เห็นว่ามักออกมาคัดค้านรัฐบาลตลอด และชอบทำเรื่องแฉลงๆ ตั้งมหาวิทยาลัยเที่ยงคืนที่เชียงใหม่ก็ตั้งแบบเลื่อนลอย ไม่ตรงนิยามของความเป็นมหาวิทยาลัยในระดับสากลแล้วยังมาแอบอ้างว่าเป็นตัวแทนประชาชน 4 ภาค ตามว่ามีการเลือกตั้งตอนไหนหรือแต่งตั้งเมื่อไหร่" พล.อ.วิชา ศิริธรรม ส.ว.จันทบุรี ประธานคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วุฒิสภากล่าว (ไทยโพสต์ 28 พ.ย. 2545 : 2)

"...กลุ่มนักวิชาการที่ออกมาคัดค้านเป็นนักวิชาการหน้าเดิม มักจะมีต่อต้านทุกโครงการที่มีผลประโยชน์ต่อประเทศชาติ ขณะที่ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรมักจะมีประโยชน์ส่วนตัวแอบแฝง โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดต่อประเทศชาติ ...การตัดสินใจปัญหาใดๆ ของชาติจะต้องอยู่ที่เสียงส่วนใหญ่ และการดำเนินการใดๆ ต้องอยู่ที่มติคณะรัฐมนตรี ดังนั้นคนจำนวนน้อยที่อุปโลกน์ตัวเองว่าเป็นตัวแทนประชาชนคัดค้านโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง" นายวิทยา มะเสนา รองประธานกรรมการวิสามัญศึกษาบทบาทและการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) วุฒิสภา (ไทยโพสต์, 26 พ.ย. 2545 : 2)

การกล่าวเช่นนี้ก็เพื่อเป็นการลดความน่าเชื่อถือให้กับกลุ่มนักวิชาการ และ NGO เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการอยู่มาก ฉะนั้นถ้าลดความน่าเชื่อถือของบุคคลเหล่านี้ไปได้ การเคลื่อนไหวก็จะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เพราะเกิดขึ้นจากกลุ่มคนที่จ้องจะทำลายรัฐบาล

จนกระทั่งปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 นักวิชาการจำนวน 1,384 คน จากมหาวิทยาลัย 36 แห่ง ได้ร่วมลงนามเพื่อให้ชะลอโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ทั้งนี้มีข้อเท็จจริง 6 ประเด็นที่ต้องทำให้รัฐบาลไขข้อข้องใจ สรุปได้ดังนี้ *

1. ความไม่ชอบธรรม ไม่ชอบมาพากล และไม่ชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการตัดสินใจที่นำมาสู่โครงการนี้

2. ความไม่จำเป็นของโครงการ เพราะทุกวันนี้พลังงานก๊าซล้นเหลือ พลังงานไฟฟ้าก็ล้นเหลือ เวลานี้เรายังต้องจ่ายค่าก๊าซที่นำมาจากพม่าโดยไม่ได้ใช้อยู่ทุกวันนี้ ฉะนั้นโครงการนี้จึงไม่ได้มีความจำเป็นในแง่พลังงาน

3. ความคุ้มทุนทางเศรษฐกิจ ได้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความคุ้มทุนอยู่ 3 ข้อ คือ

3.1 นับตั้งแต่โครงการนี้เริ่มมีผล (2544) ต่อไปอีก 10 ปี เศรษฐกิจไทยยังไม่อยู่ในภาวะที่จะใช้ประโยชน์จากก๊าซที่เจาะมาได้มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซีย

3.2 ค่าตอบแทนของโครงการเมื่อคำนวณตลอดอายุโครงการ 27 ปี เทียบกับผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการทดแทนการนำเข้าน้ำมันเตาจะมีค่าเท่ากับ 1.4% ซึ่งถือว่าไม่คุ้มค่าการลงทุน

3.3 ราคารวมก๊าซปากหลุมที่ไทยต้องจ่ายในกรณีนี้ มีราคาสูงกว่าก๊าซในอ่าวไทยส่วนใหญ่

4. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โรงงานแยกก๊าซและอาจรวมถึงโรงไฟฟ้า และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จะทิ้งน้ำหล่อเย็นลงสู่ทะเล เป็นผลให้สูญเสียลูกกุ้ง ลูกปลาในทะเล ซึ่งเป็นแหล่งประมง ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมต่อเนื่องจะทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำจืดอีกด้วย

5. ทิศทางการพัฒนาภาคใต้ จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนสงขลา ปรากฏในรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมระบุว่า โครงการนี้จะเป็นผลลบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่ง 59% ต้องการให้โครงการนี้ยุติลง และ 89% มีความพอใจในสภาพชีวิตของตนอยู่แล้ว ชี้ให้เห็นว่าแนวทางนี้ไม่ใช่แนวทางที่ประชาชนเลือก

6. สันติวิธี กลุ่มนักวิชาการเห็นว่า การไม่เปิดโอกาสอันเท่าเทียมกันให้แก่ทุกฝ่ายในการถกเถียงกันด้วยเหตุผล และข้อเท็จจริงก็ตาม การใช้สัญลักษณ์แห่งอำนาจ (เช่นคนในเครื่องแบบ) เพื่อข่มขู่คุกคามก็ตาม ล้วนเป็นการละเมิดต่อสันติวิธีทั้งสิ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้ความรุนแรงในรูปแบบหนึ่ง

* อ่านรายละเอียดเกี่ยวกับแถลงการณ์ ที่นักวิชาการ จำนวน 1,384 คน ร่วมลงนามเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนโครงการได้ที่ภาคผนวก ค

ตารางที่ 5.1 ประเด็นการโต้ตอบในช่วงที่ 1

ประเด็น \ ฝ่าย	ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน
สิ่งแวดล้อม	EIA อนุมัติผ่านความเห็นชอบแล้ว	EIA ไม่มีความชอบธรรม เพราะทำกันอย่างปกปิด
การทำอุตสาหกรรม	ไม่มีปิโตรเคมีแน่นอน	กลัวท่อก๊าซระเบิด และไม่เชื่อว่า จะไม่มีนิคมอุตสาหกรรมตามมา
พลังงานสำรอง	ต้องดูแลแนวโน้มในอนาคต อย่างไรก็ตามทุกบ้านต้องใช้ไป	เกินความจำเป็น
การตัดสินใจดำเนินโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - จำเป็นต้องสร้าง เพราะทำให้เกิดประโยชน์กับประเทศ - รายงานผลจากทีม 53 นายพล สรุปว่าควรก่อสร้างโครงการท่อก๊าซ - กลุ่มผู้คัดค้านเหลือน้อยแล้ว และที่เหลือก็เป็นพวก NGO นอกพื้นที่ - ฝ่ายคัดค้านยังไม่มีข้อมูลใหม่ๆ มีแต่เรื่องเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - อย่างไรก็ตามไม่ให้สร้าง เพราะรัฐมองข้ามความสำคัญของชุมชน - รัฐบาล ไม่ฟังความเห็นของสถาบันอื่นๆ นักวิชาการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และสมาชิกรัฐสภา - ชาวบ้านยังร่วมคัดค้านอยู่เหมือนเดิม โดยมีศูนย์กลางการคัดค้านที่ลานหอยเสียบ - ตอบข้อสงสัยจากข้อมูลเก่าแล้วหรือยัง
การเลื่อนแนวท่อก๊าซ	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ในรัศมี 5 กิโลเมตร ไม่ต้องทำ EIA ใหม่ และจุดใหม่นี้ ไม่ได้เป็นชุมชน เป็นทางหลวงและสายไฟฟ้า รวมทั้งพื้นที่สวนยางพารา 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นบริเวณชุมชนบ้านในไร่ อีกทั้งเป็นพื้นที่อันตรายมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์กว่าเดิม

ฝ่าย ประเด็น	ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายคัดค้าน
การเลื่อนแนวท่อก๊าซ (ต่อ)	- ได้มีการลงไปทำความเข้าใจกับ NGO นักวิชาการ และสื่อมวลชนแล้ว พบว่า หากเลื่อนท่อก๊าซไปชาวบ้านจะไม่ คัดค้าน	- จุดที่เลื่อนไปเป็นหมู่บ้านที่รวม คัดค้าน มาตลอด ถ้าจะย้ายก็ย้าย ไป จังหวัด อื่น ๆ ที่คนในชุมชนยินยอม
การทำงานของตำรวจ	ตำรวจเข้าไปควบคุมดูแลความเรียบร้อยใน การก่อสร้าง	ห้ามตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปใน บริเวณหมู่บ้าน
การใช้อำนาจ	รัฐบาลพิจารณาจากผลประโยชน์ของคนทั้ง ประเทศ	- คิดถึงแต่ประโยชน์ของพวกเขา - ทักษิณกำลังหลงระเหิดกับอำนาจ - ละเมิดรัฐธรรมนูญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์เนื้อหาสารในช่วงเวลาที่ 1

1. บุคลิกของผู้พูด (Ethos)

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

เนื่องจากฝ่ายสนับสนุนโครงการซึ่งประกอบไปด้วย รัฐบาล ปตท. และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจทางสังคม ฉะนั้นการสร้างบุคลิกที่น่าเชื่อถือจึงถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะความเชื่อในวาทะที่มีการกล่าวออกมาสู่ประชาชนส่วนหนึ่งก็มาจากการสร้างบุคลิกที่ดี และมีความน่าเชื่อถือนั่นเอง

ในระยะเวลาสั้น โดยเฉพาะช่วงที่เข้ารับตำแหน่งใหม่ ๆ พบว่าท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้พยายามแสดงถึงความจริงใจ และวิสัยทัศน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังตระหนักว่าผู้พูดมีสติปัญญาที่เฉียบแหลม (intelligence) สมกับที่ประชาชนเลือกเข้ามาบริหารประเทศ ซึ่งในส่วนของปัญหาโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย นั้น ท่านนายกอาจจะเริ่มต้นได้ไม่ค่อยดี ด้วยการตกเป็นข่าวว่าจะเดินหน้าโครงการภายใน 3 เดือน ทำให้ทางรัฐบาลต้องออกมาแก้ข่าว และการที่นายกได้กล่าวถึงความผิดพลาดของตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารนั้นก็ถือว่าท่านได้ลดความน่าเชื่อถือของตนเองลงไป ในขณะที่เดียวกันจุดนี้ก็เป็นจุดที่ทางฝ่ายคัดค้านโครงการใช้เป็นกลยุทธ์ในการลดความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรีด้วย

หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีได้พยายามแสดงวาทะที่เน้นไปที่ความปรารถนาดี และความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหา (good will)

“ผมยึดหลักว่าการพัฒนาทุกอย่างต้องไม่กระทบชีวิตของชุมชน หรือหากกระทบก็ต้องกระทบในปริมาณที่สามารถปรับตัวได้ ไม่ใช่ว่ากระทบมากจนไม่สามารถปรับตัวได้ ให้ชีวิตที่เคยดำรงอยู่แบบหนึ่งต้องกลับไปอยู่อีกแบบหนึ่งอย่างสิ้นเชิง ซึ่งเป็นอันตรายต่อชุมชนมาก”

การขอเวลาศึกษาโครงการอย่างละเอียดนั้นก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสุ่มรอบคอบในการแก้ไขปัญหา รวมไปถึงการลงไปพบชาวบ้านในพื้นที่ก็เป็นการแสดงความกล้าที่จะ

เผชิญหน้าปัญหา (good character) จวบจนกระทั่งเมื่อรัฐบาลประกาศเดินหน้าโครงการแล้ว ก็ยังพบว่าวาทะต่าง ๆ ยังคงเน้นที่ความหวังในชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และความรอบคอบในการตัดสินใจของรัฐบาลอยู่เสมอ

“อยากให้ทุกฝ่ายวางใจในรัฐบาล เราจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตความเป็นอยู่ ความผาสุกและวิถีชีวิตของประชาชน”

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

กลุ่มผู้คัดค้านโครงการเป็นฝ่ายที่ไม่มีอำนาจอะไร เป็นเพียงกลุ่มคนธรรมดาในสังคม จึงพบว่าในวาทะพวกเขาไม่เน้นที่จะสร้างบุคลิกที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพยกย่องเท่าไรนัก แต่จะเน้นไปที่การแสดงตนว่าเป็นผู้รักความยุติธรรม ต้องการความถูกต้องและชอบธรรมในสังคม (good character) เฉกเช่นประชาชนทั่วไป

“เราก็มีความหวังเช่นเดียวกันกับพี่น้องร่วมชาติทั้งหลาย ดังนั้นเมื่อมีโครงการที่ไม่ถูกต้องตามกระบวนการ ประกอบกับเราเป็นด้านหน้าที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงและก่อนใครอื่น เราจึงขอประกาศคัดค้านโครงการนี้อย่างถึงที่สุด”^{*}

ในขณะที่กลุ่มผู้คัดค้านจะอาศัยกลุ่มนักวิชาการมาเป็นตัวเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับตนเอง แต่จะเน้นไปที่ข้อมูล ไม่ได้เน้นที่บุคลิกของผู้พูดแต่อย่างใด

สำหรับกลุ่ม NGO ก็พบว่าบ่อยครั้งที่พยายามแสดงถึงความจริงใจในการเสนอปัญหาให้ประชาชนรับรู้ (good will) เพื่อไม่ให้ตนเองตกอยู่ในฐานะที่ต้องเป็นศัตรูกับรัฐบาลเพราะอย่างนั้น จะกลายเป็นว่ากลุ่มผู้คัดค้านเป็นกลุ่มที่กำลังทำลายประเทศ

“การเข้าร่วมต่อต้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียครั้งนี้ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ยืนยันไม่ให้มีการก่อสร้าง เนื่องจากโครงการนี้ไม่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชน...โดยที่ผ่านมารัฐบาลถืออธิปไตย ไม่เปิดเผยสัญญา ไม่โปร่งใส ชุมชนไม่มีส่วนร่วมแต่รัฐบาลหมกเม็ดติดตั้งที่จะก่อสร้างให้ได้”

^{*} อ่าน “ทำไมเราจึงคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง” ที่ภาคผนวก ข

นอกจากนี้ในเรื่องของการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้พูดนั้นจะพบว่าฝ่ายคัดค้านได้ใช้ประเด็นนี้ในการมุ่งโจมตีฝ่ายสนับสนุนโครงการ โดยเฉพาะตัวนายกรัฐมนตรีนี่เป็นบุคคลที่ประชาชนต้องให้ความเชื่อถือ และศรัทธา อีกทั้งคำพูดของนายกยังมีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชนด้วย ฉะนั้นการลดความน่าเชื่อถือในตัวผู้นำประเทศจึงถูกใช้ควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ

“นายกรัฐมนตรีนี่ไม่รับฟังความคิดเห็นของใครเลย”

“คุณทักษิณ ชินวัตร เล่นลิ้น และตบะบัดลัดลัด ไม่ได้คำนึงถึงเสียงประชาชน”

“รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคไทยรักไทย มีนโยบายปฏิรูปการเมือง แต่กลับละเมิดรัฐธรรมนูญ”

“รัฐบาลชุดนี้เผด็จการ เห็นว่ากุมเสียงข้างมากจะทำอะไรก็ได้”

2. การสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดขึ้นในใจผู้ฟัง (Pathos)

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

ก่อนการที่จะเสนองวาทะ ผู้พูดจะใช้เทคนิคนี้เพื่อจูงใจให้ผู้ฟังอยู่ในอารมณ์ ความรู้สึก เช่นเดียวกับผู้พูด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าฝ่ายรัฐบาลไม่ค่อยได้เน้นการสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นในใจผู้ฟังเท่าไรนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้อมูลในการวิจัยมาจากข่าว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของการสัมภาษณ์ที่ผู้สื่อข่าวเป็นฝ่ายถาม ฉะนั้นการกล่าวจึงมุ่งเน้นที่การตอบคำถาม ไม่ได้มุ่งกล่าวความรู้สึก แต่อย่างไรก็ตามในบางครั้งที่ฝ่ายสนับสนุนได้ใช้กลยุทธ์นี้ในการสร้างความเป็นมิตร และศรัทธาให้กับผู้ฟังด้วย โดยการกล่าวชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลเป็นมิตรกับประชาชนทุกคน เพราะเป็นคนไทยเหมือนกัน และพยายามสร้างให้ฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านเป็นฝ่ายตรงข้าม ทำให้ประชาชนมองว่าพวกเขาเป็นศัตรูต่อประเทศชาติ

“แม้ว่าได้มีการทำความเข้าใจไปหลายครั้งแล้ว แต่บางคนเป็นคนที่เข้าใจได้ง่ายกว่าคนที่ไม่เข้าใจ”

“อย่าไปคิดว่าคนแค่ 800-1000 คนมาคัดค้านและรัฐบาลจะไม่ฟัง แต่รัฐบาลฟังและดูแลเหตุผลเป็นหลัก ถ้าเหตุผลดีก็เชื่อ ถ้าไม่ดีก็ไม่เชื่อ”

จะเห็นได้ว่าในระยะแรก ๆ รัฐบาลจะยังไม่ใช้คำพูดที่รุนแรงโจมตีฝ่ายคัดค้าน แต่ระยะหลัง ๆ พบว่าฝ่ายสนับสนุนได้มุ่งใช้คำพูดเพื่อโจมตีนักวิชาการ และกลุ่ม NGO อย่างชัดเจน

“..เห็นว่ากลุ่มนักวิชาการที่ออกมาคัดค้านเป็นนักวิชาการหน้าเดิมที่มักจะต่อต้านทุกโครงการที่มีผลประโยชน์ต่อประเทศชาติ ขณะที่ความเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน บางองค์กรมักจะมีประโยชน์ส่วนตัวแอบแฝง โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดต่อประเทศชาติ”

ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียนั้น กลุ่มนักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ ในลักษณะของการให้คำปรึกษา และช่วยสนับสนุนการคัดค้านของชาวบ้าน ฉะนั้นการที่ฝ่ายสนับสนุนพยายามสร้างอารมณ์ความเป็นศัตรูเป็นบ่อนทำลายการพัฒนาของประเทศให้เกิดในใจผู้ฟังได้นั้น ก็เป็นกลวิธีในการลดความน่าเชื่อถือของฝ่ายคัดค้านโครงการนั่นเอง

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

พบว่าหลาย ๆ ครั้งที่ชาวบ้านผู้คัดค้านโครงการได้ใช้การสร้างอารมณ์โดยใช้ข้อความ หรือคำพูดที่สร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ฟังดังนี้

2.1 ความเศร้าและความกลัว

“พวกเราไปถึงมาตาพุด ก็ถามพี่น้องที่นั่น พี่น้องที่นั่นร้องไห้ เพราะว่าเขาบอกว่าเขาเจ็บปวดมานานแล้ว เขาถูกหลอก และไม่มีใครมาสนใจและมาถามสารทุกข์สุกดิบว่าเขาอยู่สบายดีหรือเปล่า”

2.2 ความกลัว

“เรายืนยันว่าจะต่อสู้ทุกวิถีทาง ยอมเสียเลือดเนื้อดีกว่าให้เกิดโครงการท่อก๊าซที่มีผลกระทบไปถึงลูกหลาน”

2.3 ความโกรธ

“ผมเชื่อว่าสถานการณ์หลังจากนี้จะไม่แตกต่างกัน ที่สงขลาอาจจะรุนแรงกว่า หากมีอะไรเกิดขึ้นอย่างมาโทษชาวบ้าน เพราะเราถูกบีบคั้นจากหน่วยงานของรัฐ”

2.3 ความซุ่มเคือง

“เราไม่ฟังแล้วนักการเมือง ข้าราชการก็เปล่าดีแต่พูด ดีแต่สัญญา แต่ไม่ทำอะไรสักอย่าง ถ้าทำก็ทำให้ประชาชนเดือนร้อน”

2.4 ความเจ็บช้ำ

“งานนี้หากเล่นแบบเดิมเหมือนกับที่เคยทำในสมัยนายกชวน หลีกภัย เป็น นายกรัฐมนตรีที่ไม่มีปัญหา เพราะชาวบ้านถูกกระทำมาตลอด ตำรวจที่ลงมาทำงานเพื่อรับใช้บริษัทเอกชน และมาทำร้ายพี่น้องประชาชน ถ้าคิดว่าถูกต้อง ชาวบ้านก็ยอมรับสภาพ”

3. การใช้หลักเหตุผล (Logos)

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

สามารถสรุปเหตุผลต่าง ๆ ในการนำมาสนับสนุนการดำเนินการก่อสร้างโครงการท่อก๊าซ ไทย-มาเลเซีย ดังนี้

ข้อสนับสนุนที่ 1 ผลประโยชน์ของประเทศชาติ

“การตัดสินใจครั้งนี้ รัฐบาลสามารถยืนยันได้ว่าอยู่บนพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน”

“โครงการนี้จะสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติ โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ที่จะแน่นแฟ้นระหว่างประเทศ และเม็ดเงินที่จะเข้ามาก่อนแรกกว่า 40,000 ล้านบาท ทำให้ชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้”

ข้อสนับสนุนที่ 2 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ

“เมื่อมีคณะกรรมการกลางตัดสินใจ (ทีม 53 นายพล) แล้วไม่รับอีก คิดว่าบ้านเมืองจะบริหารอย่างไร”

ข้อสนับสนุนที่ 3 ประเด็นปีโตรเคมี

“ยืนยันว่าจะไม่มีปีโตรเคมี และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างแน่นอน รวมทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมจะออกกฎกระทรวงห้ามนำเข้าปีโตรเคมี”

ข้อสนับสนุนที่ 4 การอ้างผลการศึกษาจากผู้ชำนาญการ

“ผลการศึกษาของหลายหน่วยงานราชการที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น กรมแผนที่ทหาร กรมอุทกศาสตร์ทหารเรือ ต่างก็ศึกษามาแล้วว่าเป็นโครงการที่มีผลดีมากกว่าผลเสีย”

ข้อสนับสนุนที่ 5 การศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA)

“รายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นสิ่งที่ยืนยันความชอบธรรมในการก่อสร้างได้เป็นอย่างดี และเป็นกรอบกติกาที่ทุกฝ่ายควรจะยอมรับ”

ข้อสนับสนุนที่ 6 ความชอบธรรมของรัฐบาล

“รัฐบาลได้ให้คำมั่นสัญญากับชุมชนแล้วว่า จะพิจารณาดูแลให้ดีที่สุด เมื่อมีคำตัดสินมาจากรัฐบาลแล้ว เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายน่าจะยอมรับได้”

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

ข้อสนับสนุนที่ 1 การอ้างรัฐธรรมนูญ

“การพยายามผลักดันให้โครงการเดินหน้า ถือเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 59 ที่ระบุว่า การดำเนินโครงการขนาดใหญ่ รัฐจะต้องให้ข้อมูล และชี้แจงผลกระทบที่ชัดเจนก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะชาวบ้านที่จะต้องได้รับผลกระทบจากการดำเนินการ”

“คนท้องถิ่นต้องมีสิทธิเลือกว่าจะเอาหรือไม่เอาโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่รัฐบาลหยิบยื่นให้ รวมทั้งมีสิทธิชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา 46 ที่จะปฏิเสธโครงการพัฒนาใด ๆ ที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และชีวิตของคนในท้องถิ่น”

ข้อสนับสนุนที่ 2 ความไม่โปร่งใสของกระบวนการ

“กลุ่มผู้คัดค้านไม่ยอมรับอีไอเอที่เหมือนแอบทำกัน ไม่เคยลงพื้นที่ ขณะเดียวกัน สผ. พยายามช่วยเหลือจนกระทั่งอีไอเอฉบับนี้ผ่านทั้งที่ขาดความชอบธรรม กระบวนการทำโครงการ ทำกันเล่น ๆ ตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ที่สร้างความขัดแย้งกับชาวบ้าน จนถึงการทำประชาพิจารณ์ที่ประชาชนไม่เคยได้มีส่วนร่วม อีไอเอทำโดยไม่มีมูลความจริง”

ข้อสนับสนุนที่ 3 อ้างผู้ทรงคุณวุฒิ และรายงานจากนักวิชาการสถาบันต่าง ๆ

“ทั้งที่ ส.ว. นักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากมหาวิทยาลัยบูรพา ต่างลงความเห็นให้ชะลอโครงการเพราะมีปัญหา...”

ข้อสนับสนุนที่ 4 ความไม่ชอบมาพากลของสัญญา

“หากรัฐบาลจะเดินหน้าโครงการ ควรมีเหตุผลที่ชัดเจนต่อสาธารณชน ต้องโปร่งใส เปิดเผยสัญญาทุกฉบับให้ประชาชนทั่วประเทศรับรู้ เพราะที่ผ่านมา มีความพยายามที่จะปกปิดสัญญา”

ข้อสนับสนุนที่ 5 ประเด็นทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่

“โครงการนี้ไม่เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ไม่คุ้มครองสิทธิชุมชน ท้องทะเล สิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนอย่างหนัก”

ข้อสนับสนุนที่ 6 ความไม่ชอบธรรมของรัฐบาล

“ทั้งที่หลายฝ่ายออกมาทักท้วงให้ทบทวนโครงการ แต่รัฐบาลก็ใช้สื่อ ใช้กรมประชาสัมพันธ์ รวมทั้งทีวีของนายกฯ คือ ไอทีวี ออกข่าวว่ากลุ่มผู้คัดค้านเหลือน้อยลงทุกที การกระทำเช่นนี้จะนำไปสู่ความรุนแรง และกลายเป็นน้ำผึ้งหยดเดียวที่รัฐบาลชุดนี้จะไม่มีโอกาสได้แก้ตัว”

“ปัญหาอยู่ที่รัฐบาลยังตอบคำถามที่สังคมสงสัยไม่ได้...แทนที่จะตอบเรื่องก๊าซฯ จะใช้อย่างไรหมด และโครงการที่ติดตามกันไปมีผลกระทบต่อพื้นที่ภาคใต้

ตอนล่างอย่างไร กลับมาบอกว่าทุกอย่างมีได้มีเสีย เห็นต่างกันเป็นเรื่องธรรมดา
พูดแบบนี้ผมก็พูดได้”

ช่วงที่ 2 ระยะของเหตุการณ์ความรุนแรงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545

ที่ผ่านมาไม่ว่าชาวบ้าน และนักวิชาการ รวมไปถึงกลุ่มพันธมิตรต่าง ๆ จะพยายามเสนอ
ให้รัฐบาลพิจารณาทบทวน และแก้ไขปัญหากับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียอย่างไร แต่
รัฐบาลก็ยังไม่สนใจ เตรียมที่จะเดินหน้าโครงการทำเดี่ยว ดังนั้นเมื่อรัฐบาลได้จัดประชุม
คณะรัฐมนตรีสัญจรขึ้น ชาวบ้านซึ่งคัดค้านโครงการก่อสร้างท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ร่วม 2,000 คน
จึงได้รวมตัวที่สนามกีฬาบ้านโคกสัก ตำบลตลิ่งชัน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในวันที่ 20
ธันวาคม 2546 และหลังจัดขบวนชักชวนความพร้อมพากันเดินทางมุ่งหน้าไปยังโรงแรมเจบี
อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่จัดประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นทางการนอกสถานที่ หรือ
क्रम.สัญจรและที่พักคณะรัฐมนตรี เพื่อยื่นหนังสือคัดค้าน

ในการเดินทางเข้าพบนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ ได้มีการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับผู้
ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยการประสานงานของนายวัชรพันธุ์ จันทรวง
ในฐานะกรรมการอำนวยการประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติราชการ สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี ในการประสานงานครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน นายวัชรพันธุ์ จันทรวง ก็ได้ทำหน้าที่
ประสานงานอีกครั้งหนึ่งดังเช่นที่เคยปฏิบัติกันมา หากแต่กลับไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาล
เนื่องจากมิได้มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นเหตุให้ประเด็นการเจรจาเรื่องสถานที่ชุมนุม
ระหว่างผู้ชุมนุมที่ต้องการไปชุมนุมบริเวณสวนหย่อมริมคลองห่างจากโรงแรมเจบีประมาณ 150
เมตร กับฝ่ายรัฐบาลที่ต้องการให้ชุมนุมบริเวณธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาถนนเพชรเกษม จึงไม่
อาจเป็นที่ตกลงกันแน่ชัด ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการมอบหมายจากรัฐบาลให้บุคคล
ผู้อื่นใดเข้ามารับผิดชอบประสานงานตามที่ฝ่ายชุมนุมคาดหวัง สถานการณ์ที่เริ่มต้นจากการ
ชุมนุมเรียกร้องโดยสันติ จึงกลายเป็นการเผชิญหน้าโดยไม่จำเป็น

จากเหตุการณ์นี้ได้สร้างความโกรธเคือง และเจ็บปวดให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก ซึ่ง
จะเห็นได้จากวาทะต่าง ๆ ที่มีการแสดงอารมณ์ความรู้สึกโกรธจากการถูกระงับโดย และความ
เศร้าที่เห็นพี่น้องต้องมาถูกจับและได้รับบาดเจ็บผสมผสานกัน

“กระทั่งถึงวันที่ถือเป็นวันแตกหัก เมื่อมีการประชุม ครม. สัญจรในภาคใต้ พวกเรา
ชาวบ้านก็เข้ายื่นหนังสือแก่ท่านนายกฯ แต่ท่านนายกฯ กลับใช้กำลังสลายกลุ่มชาวบ้าน
โชว์นายกฯมาเลเซีย โดยการทุบตีชาวบ้านเป็นความเจ็บปวดซึ่งคงไม่ต้องบรรยาย

ในขณะที่คนทำงาน ในองค์กรพัฒนาเอกชน 12 คน ที่เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้าน ต่อสู้เรียกร้องกลับโดนจับขัง โดยการแยกบรรดาแกนนำที่เป็นชาวบ้าน และบรรดาแกนนำจากฝ่ายเอ็นจีโอ ในสุดท้ายเมื่อชาวบ้านถอยร่นไปรวมตัวกันที่ลานหอยเสียบ ก็ทำการจับกุมชาวบ้านไปอีก 2 คน โดยไม่ใช้วิธีการทางกฎหมาย...กำลังใจในขณะนี้ คือ พวกเราชาวบ้านมีพันธมิตร มีเครือข่ายมีสายใย ที่จะเป็นส่วนเติมเต็มพลังในการต่อสู้" นางอลิสสา หมานละกล่าว (มติชน, 22 ธ.ค. 2545 : 2)

ในขณะที่นายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ผู้ช่วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนั่งทำหน้าที่ประสานงานมวลชนให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกมาแสดงความความรู้สึกเสียใจความว่า

“ เมื่อมาเห็นภาพในทีวีก็ได้แต่สลดใจ เสียใจมาก ก้มหน้าลงน้ำตาไหลเลย เพราะผมผ่านเหตุการณ์ 14 ตุลา, 6 ตุลา และพฤษภา 35 มาทั้งหมด... ผมทำงานมา 2 ปี มีหลายกลุ่มที่แก้ไขได้โดยไม่ต้องมาทำเนียบฯ เหตุการณ์นี้ผมเสียใจที่สุด เพราะชาวบ้านในพื้นที่เขาไวใจและเชื่อใจผมมาก ต่อไปนี่ไม่ทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้น เพราะสะพานเชื่อมพังทลายแล้ว" (มติชน 23 ธ.ค. 2545 : 2)

ช่วงการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงนี้ว่าทะเลต่าง ๆ จะเป็นไปได้ในลักษณะของการหาเหตุผลต่าง ๆ มาแสดงว่าฝ่ายไหนเป็นฝ่ายลงมือสร้างความรุนแรงก่อน โดยฝ่ายคัดค้านโครงการได้ใช้รูปแบบและหลักฐานชนิดต่าง ๆ ในการยืนยันความบริสุทธิ์

หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

“.. รัฐธรรมนูญมาตรา 45 ประชาชนมีสิทธิที่จะรวมตัวกัน และรัฐธรรมนูญมาตรา 46 ก็ให้สิทธิประชาชนในการชุมนุมกันเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น..เราเรียกผู้ที่ชุมนุมกันเพื่อเรียกร้องสิทธิว่ามีอบ แต่สิทธินี้มีกฎหมายรัฐธรรมนูญมารองรับ เมื่อสิทธิการเรียกร้องเป็นของประชาชน ดังนั้นการที่จะมีการเมืองหรือไม่มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ก็ไม่มีปัญหาอะไร และผมอยากถามว่ามีอะไรที่ประชาชนชุมนุมกันแล้วไม่เกี่ยวกับการเมือง ผมยังไม่เห็นมี และเห็นว่าการเมืองเกี่ยวข้องทุกเรื่อง และกระทั่งตัวบุคคลและครวัเรือน ดังนั้นการจะชุมนุมเรียกร้องอะไรก็เป็นสิทธิ แต่ขอให้อยู่ในกรอบกติกาของการชุมนุมและรัฐธรรมนูญเป็นหลัก” พล.ต. มนูญกฤต รูปขจร ประธานวุฒิสภากล่าว (ไทยโพสต์ 24 ธ.ค. 2545 : 2)

หลักฐานจริง และหลักฐานโดยตัวบุคคล

คือหลักฐานที่เป็นวัตถุ และมีอยู่ในที่เกิดเหตุจริง ทางฝ่ายสนับสนุนพยายามใช้หลักฐานชนิดนี้ โดยกล่าวว่าพบอาวุธต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นลูกตะกั่ว หนังสติ๊ก มีดสั้นไม่ปลายแหลม หรือน้ำบูดู ซึ่งเหล่านี้นำมาใช้เป็นข้ออ้างที่ว่า ถ้าผู้ชุมนุมเกิดคลังขึ้นมาจะทำอย่างไร ฉะนั้นจึงต้องใช้กำลังเพื่อหยุดผู้ชุมนุมประท้วงไว้ก่อน

“เมื่อมีอาวุธเหตุการณ์ร้ายกลับขึ้นเมื่อไหร่ก็เป็นอันตรายต่อชีวิตคนจำนวนมาก เมื่อมีอาวุธมาเจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ต้องหยุด เสาธงแดงที่มีอบนำมาที่พร้อมจะใช้เป็นอาวุธ และตำรวจบาดเจ็บไปหลายคนไม่มีใครคิดถึงบ้าง เขาไม่ได้หาเรื่องเพียงแต่ไปขอตรวจค้นอาวุธ ยึดอาวุธ นั่นคือจุดเริ่มต้นทั้งหมด...” พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (ไทยโพสต์ 24 ธ.ค. 2545 : 3)

“...อยากถามว่ากลุ่มผู้ชุมนุมนำน้ำบูดูมาทำไม จะมาอ้างว่านำมาเป็นอาหารก็ควรจะบรรจุในใส่ไหหรือขวด แต่กลับนำไปใส่ถุงพลาสติก นอกนั้นยังมีหนังสติ๊กพร้อมลูกตะกั่วอีกทั้งไม้ที่มีตะปูตอกอยู่ที่หัวไม้ ทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมนำมาด้วยเพื่ออะไร ทำไมไม่ไปตบสังคมให้ทราบตรงนี้ แต่กลับมากล่าวหาตำรวจ อย่างครั้งที่มีการทำประชาพิจารณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยิงด้วยลูกตะกั่ว ฟันหักไป 3 ซี่ เราก็ไม่ได้ว่าอะไร แล้วจะมาเอาอะไรอีก” พ.ต.อ.เสรี วิไลลักษณ์ รอง ผบก.ภ.สงขลา กล่าว (ไทยโพสต์, 13 มกราคม 2546 : 2)

แต่ทั้งนี้ฝ่ายผู้คัดค้านก็พยายามแสดงให้เห็นว่าไม่เป็นจริง โดยอ้างว่า ชาวบ้านไม่มีอาวุธนอกจากไม้ที่ใช้ทำธง ซึ่งก็ไม่ได้แหลมแต่อย่างใด และน้ำบูดูก็นำมารับประทาน แต่เมื่อตำรวจปะทะเข้ามา จึงต้องโยนเพื่อป้องกันตัว

“วันนี้มีความชัดเจนในหลาย ๆ เรื่อง เช่น เรื่องอาวุธ ได้มีการตรวจทานอย่างชัดเจนแล้วว่าชาวบ้านไม่มีอาวุธนอกจากไม้ที่ใช้ทำธง ซึ่งก็ไม่ได้แหลมแต่อย่างใด หรืออย่างหนังสติ๊กก็พบว่ามีเพียง 2 อัน เท่านั้นที่มีอยู่ในที่เกิดเหตุ ... ส่วนเรื่องที่มีข่าวว่ารับเงินคนละ 1,000 บาทเพื่อมาชุมนุมนั้น ผมเคยได้รับฟังของเท็จจริงจากนายอาหมัด ผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ก็ได้ปฏิเสธอย่างแข็งขัน ส่วนประเด็นที่คนนอกพื้นที่ไปร่วมชุมนุมนั้น ยอมรับว่าเป็นเรื่องจริงแต่นายอาหมัดก็ไปเรียนที่สงขลา เพราะฉะนั้นคนที่ปล่อยข่าวว่ามีกรับเงินค่าจ้างนั้น เป็นพวกโกหกต่อแหล... ขณะนี้เรามีข้อมูลเพียงพอจากการรวบรวมในหลายแหล่งข่าว เพื่อลำดับเหตุการณ์ทั้งหมด และจะได้อธิบายว่าใครทำ

อะไร อยู่ที่ไหน ซึ่งจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อไป ทางคณะกรรมการฯ ชุดนี้ จะพยายามเร่งดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน” น.พ.ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี กรรมการสิทธิมนุษยชน กล่าวภายหลังตัวแทนกลุ่มผู้ชุมนุมที่อยู่ในเหตุการณ์ รวมทั้งสองนักศึกษาที่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตีจนได้รับบาดเจ็บได้ให้สัมภาษณ์ (ไทยโพสต์, 5 มกราคม พ.ศ. 2546 : 2)

อีกทั้งยังมีการเชิญสื่อมวลชน 4 คน ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์สลายม็อบต่อท้าย ไปให้ปากคำ กับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้วย

“ตอนนี้เราพอรู้ตัวคนสั่งตำรวจลุยม็อบแล้ว จะเรียกคนซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มาให้ปากคำ ใครไม่มาจะมีความผิดตามกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คุณวันนอร์ก็รู้ว่าผลการตรวจสอบของคณะกรรมการชุดนี้จะออกมาอย่างไร เลยพูดความจริงได้เพียงว่าอำนาจสุดท้ายอยู่ที่ศาลยุติธรรม” น.พ. ประดิษฐ์ เจริญไทยทวีกล่าว (ไทยโพสต์, 6 มกราคม. 2546 : 2)

นอกจากนี้ยังมีการนำบาดแผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ปะทะกันของทั้งฝ่ายตำรวจ และฝ่ายชาวบ้าน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบาดแผลไม่ได้เกิดจากการใช้อาวุธอย่างที่ฝ่ายสนับสนุนกล่าวหาว่าพวกชาวบ้านมีอาวุธมากมายอย่างแน่นอน ทั้งนี้มีการนำโศกตศพกรณ์มาใช้อ้างอิงด้วย ไม่ว่าจะ เป็นภาพจากสื่อมวลชน และ VDO ที่มีคนถ่ายเก็บไว้ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์มาใช้เป็นหลักฐานว่าใครเป็นฝ่ายลงมือก่อน*

“ได้เห็นภาพทางสื่อมวลชนแล้ว เห็นว่าตำรวจเป็นฝ่ายลงมือก่อน กลุ่มผู้คัดค้านจึงนำ น้ำปูดูที่เตรียมมาเป็นอาหารปลาใส่เจ้าหน้าที่ ซึ่งกลุ่มผู้คัดค้านที่ได้รับบาดเจ็บมีสิทธิ์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐได้” น.พ.สันต์ หัตถิรัตน์ ที่ปรึกษาสมพันธ์ประชาธิปไตยกล่าว (ไทยโพสต์ 24 ธ.ค. 2545 : 2)

“ผมได้ฟังเสียงในวิดีโอแล้วพบว่า ผู้หญิงคนที่โผล่ออกมาบอกว่าให้นั่งลง แล้วยกมือไหว้ ขอร้องไม่ให้ตี แล้วที่มีผู้ชายคนหนึ่งกอดขาเอาไว้ เพราะไม่เช่นนั้นผู้หญิงจะหล่นลงมา และหากจะขับรถชนจริงๆ ตำรวจไปตีกระบอกก็ป้องกันอะไรไม่ได้” นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (ไทยโพสต์, 23 มกราคม 2546 : 2)

* อ่านสรุปเหตุการณ์จากวิดีโอที่ศูนย์การชุมนุมเรียกร้องกรณีต่อท้ายไทย-มาเลเซียที่ภาคผนวก ง

สำหรับตัวบุคคลนั้น พบว่าทั้งสองฝ่ายได้มีการนำผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์มาเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งพยานของทั้ง 2 ฝ่ายก็จะเล่าแตกต่างกันไป ฝ่ายสนับสนุนก็จะบอกว่าชาวบ้านเป็นฝ่ายไล่เส้นที่กำหนดมาก่อน ในขณะที่ฝ่ายคัดค้านก็บอกว่าชาวบ้านชุมนุมอย่างสงบแต่ตำรวจเป็นฝ่ายก่อความรุนแรงก่อน

“ผู้สื่อข่าวเองก็เห็นว่าตำรวจถูกทำร้าย การที่ผู้ชุมนุมอ้างว่าถูกทำร้ายระหว่างการสวดละหมาด ไม่เป็นความจริง มันเป็นไปได้ ตามที่คุณวันมูหะมัดนอร์ มะทา เล่าให้ฟังคือตำรวจกำหนดให้ผู้ชุมนุมอยู่ห่างจากโรงแรมประมาณ 200 เมตร เพราะมีแขกบ้านแขกเมือง พอขอตรวจค้นก็เกิดปะทะกัน จากการตรวจสอบกลุ่มผู้ชุมนุมมาจากพัทลุงและจากพื้นที่อื่นๆ ไม่ใช่คนในพื้นที่จริงๆ เรื่องนี้ต้องถามรายละเอียดกับตำรวจ เพราะมันค่อนข้างชัดเจนว่าประชาชนที่เรียกร้องก็มีอยู่ แต่ก็มีคนอื่นอยู่ด้วย และจงใจให้มีการปะทะกัน ดูเหมือนจะมีการวางแผนไว้แล้ว “ พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รว.กลาโหม กล่าว (มติชน 25 ธ.ค. 2545 : 3)

" นายกิติภพ สุทธิสว่าง กับศุภวรรณ ชนะสงคราม ที่นั่งอยู่หน้ารถกระจายเสียงก็ถูกตำรวจทุบกระຈรดแตกลากตัวออกมาจนกระຈกบาดและถูกทุบตีด้วยกระบอง นายบรรจง นะแส เข้าไปห้ามก็ถูกทำร้ายด้วยของแข็งที่ท้ายทอย และนายสินธุ์ แก้วสินธุ์ ที่ยืนอุ้มลูกอยู่ก็ถูกจับไปเพราะเข้าใจผิดว่าเป็นนายอุเชนทร์ที่มีหมายจับอยู่แล้ว ขณะที่เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่สังเกตการณ์อยู่ด้านข้างก็ถูกจับขึ้นรถไปทั้งหมด รวมเป็น 11 คน โดยกล่าวหาว่าขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และทำร้ายเจ้าพนักงาน ทั้งที่เป็นการจงใจสลายการชุมนุม และมดเท็จว่าผู้ชุมนุมละเมิดข้อตกลงเข้ามาในเขต 200 เมตรจากโรงแรม ซึ่งจุดที่ตำรวจเปิดฉากสลายการชุมนุมห่างจากโรงแรมไม่ต่ำกว่า 300 เมตร" (จดหมายเปิดผนึกถึงประชาชนทั่วประเทศ, ไทยโพสต์, 12 มกราคม 2546 : 2)

หลักฐานจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ

พบว่าฝ่ายสนับสนุนจะอาศัยหลักฐานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะตำรวจมีหน้าที่ในการสืบค้นหาความจริงในคดีที่เกิดขึ้น

“...ส่วนตัวอยู่ในเหตุการณ์ขอยืนยันว่าตำรวจใช้กำลังเท่าที่จำเป็น โดยตำรวจถูกทำร้ายร่างกายก่อน แม้จะรันแถวลี้กลงไป 30-40 เมตร ทั้งนี้ มีภาพถ่ายยืนยันตำรวจไม่ได้ตั้งใจที่จะปะทะกับประชาชน เพียงต้องการจับกุมตัวผู้สังหารไม่ให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังกับ

เจ้าหน้าที่เท่านั้น และเป็นไปตามคาดสามารถจับกุมผู้นำชุมนุมได้ 10 คน การชุมนุมจึงสลายโดยสงบ...”พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์กล่าว (มติชน, 27 พฤษภาคม 2546 : 2)

แต่ในเหตุการณ์นี้ คู่กรณีของชาวบ้านก็คือตำรวจ ทำให้อาจจะเกิดอคติในการสอบสวนได้ ซึ่งประเด็นนี้ก็ถูกฝ่ายคัดค้านนำขึ้นมาอ้างถึงความไม่ยุติธรรมด้วย

“ การที่รัฐบาลปล่อยให้ พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ ผบ.ตร. และ พล.ต.ต.สัณฐาน ชย นนท์ ผบ.ภ.จ.สงขลา เป็นผู้ควบคุมกำลังในครั้งนี้เป็นเรื่องที่ไม่ดีพลาด เป็นทั้งสองเป็นคู่กรณีกับชาวบ้านโดยตรงในการสลายมีอบเมื่อ 20 ธ.ค. 45 ยิ่งเป็นการเติมเชื้อไฟให้หนักขึ้น ทำให้เกิดการหวาดระแวงต่อชาวบ้าน ทำให้สถานการณ์ตึงเครียดมากยิ่งขึ้น และในกรณีของ พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ ยังดำรงตำแหน่งบอร์ดปตท.ด้วย ขณะที่ในฐานะ ผบ.ตร. มีหน้าที่จัดการความขัดแย้งในเรื่องนี้ พล.ต.อ.สันต์จะมีความชอบธรรมหรือไม่ เพราะเวลานี้ ปตท.ไม่ได้เป็นรัฐวิสาหกิจอีกต่อไปแล้ว ผบ.ตร.กำลังใช้อำนาจหน้าที่ไปปกป้องบริษัทเอกชนหรือไม่ “ นายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการ ครป. กล่าว (ไทยโพสต์, 23 มิถุนายน 2546 : 2)

ขณะเดียวกันเนื่องจากตัวชาวบ้านไม่ได้เป็นเพียงบุคคลธรรมดา ไม่ได้มีตำแหน่ง หรือฐานะใด ๆ ในสังคมดังเช่นฝ่ายสนับสนุนโครงการ ฉะนั้นการจะกล่าวอะไรก็จะยากในการโน้มน้าวใจประชาชน ชาวบ้านจึงพยายามที่จะอ้างหลักฐานจากผู้ทรงคุณวุฒิคือ ผลการสอบสวนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน* และคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา มาใช้ประกอบการอ้างอิง แต่ก็มีข้อขัดแย้งตรงที่คณะกรรมการทั้ง 2 ชุด ไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุจริง จึงถือเป็นหลักฐานทุติยภูมิ และเป็นจุดที่ทางฝ่ายสนับสนุนโครงการใช้ในการลดความน่าเชื่อถือของหลักฐานได้

“เขาไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริง ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ ไม่ได้รู้เรื่องเลย การที่ได้ข่าวจากคนที่ไม่รู้เรื่องจริงเป็นอันตรายมากที่สุดของหน่วยงานและของชาติ” พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์กล่าว (ไทยโพสต์, 29 ธันวาคม 2546 : 2)

“สิ่งที่คณะกรรมการสิทธิฯ พูดยังเป็นเพียงข้อมูลด้านเดียว แม้แต่ในส่วนข้อมูลที่ “โป๊” (นายวัชรพันธ์ จันทขจร) ไปพูดบางทีก็ยังไม่ตรงความจริงเลย เป็นเพียงความเห็น แม้เป็นสิทธิที่จะเสนอความเห็นได้ แต่คนในสังคมควรจะเป็นคนตัดสินว่าสิ่งที่มันเป็นอยู่

* อ่านรายละเอียดรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพิ่มเติมที่ภาคผนวก จ

สมเหตุสมผลใหม่กับสิ่งที่เกิดขึ้น” นายภูมิธรรม เวชชีย รองเลขาธิการพรรคไทยรักไทย กล่าว (มติชน, 27 พฤษภาคม 2546 : 2)

นอกจากนี้ฝ่ายคัดค้านยังใช้เหตุผลจากความรุนแรงตรงนี้ เป็นข้อสนับสนุนการเคลื่อนไหว โดยมุ่งใช้วาทะที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลเป็นเผด็จการ และละเมิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ

“ ... เสวยอำนาจยังไม่ถึง 2 ปี ทำเป็นสร้างทำหลงล้มสัญญาประชาคมไปเสียแล้ว เมื่อได้ดีมีอำนาจแล้วหลงล้มตัวเอง สถานการณ์ขณะนี้ฝ่ายอำนาจนิยมตั้งธงเอาไว้แล้วว่า ต้องแกะประชาชนออกจากเอ็นจีโอ เพื่อทอนกำลังและโดดเดี่ยว จากนั้นจะทำการโจมตีอย่างรุนแรงต่อเนื่อง ทั้งการกล่าวหาว่ารับเงินต่างชาติมาทำลายความมั่นคง ขัดขวางการพัฒนาโครงการใหญ่ๆ ในทุกโครงการโยธิน... ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่ประกาศไม่เจรจากับชาวบ้านที่มีเอ็นจีโอเป็นที่ปรึกษา แท้จริงคือ การฟื้นคืนชีพของนโยบาย 66/23 ที่มีเป้าหมายแยกประชาชนออกจากพรรคคอมมิวนิสต์ ทำลายแนวร่วมคนชั้นกลางเพื่อให้เกิดความจงเกลียดจงชังและตีตัวออกห่างจากเอ็นจีโอ การผลักดันฝ่ายที่เห็นแตกต่างจากรัฐบาลไปเป็นไปศัตร์ จึงทำให้สังคมไทยอยู่ในสภาวะเสียสมดุล สร้างแรงกดดันให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้ต้องข่มขู่รวมตัวกันแบบเงิบๆ และในที่สุดจะเกิดการเผชิญหน้า” นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ที่ปรึกษาสมัชชาคนจนกล่าว (ไทยโพสต์, 28 ธันวาคม 2546 : 2)

องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (มอ.ปัตตานี) และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ รวมตัวกันบริเวณลานหอยเสียบ ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา ได้ออกแถลงการณ์ ประณามรัฐบาลถึงการใช้ความรุนแรงรวมถึงการพยายามกลั่นแกล้งและป้ายสีกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมต่อสู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยเนื้อความระบุว่า

“ การที่รัฐบาลพยายามใช้ความรุนแรงใส่ร้ายป้ายสีให้คนทั่วทั้งประเทศมองภาพผู้คัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซฯ เป็นไปในทางที่ไม่ดี การข่มขู่คุกคาม การลิดรอนสิทธิของกลุ่มผู้คัดค้าน รวมไปถึงกรณีล่าสุดที่มีการออกหมายจับชาวบ้านและนักศึกษา กลุ่มคัดค้าน รัฐบาลพยายามบิดเบือนภาพของนักศึกษาต่อสายตาสาธารณชนไปในทางที่ไม่ดี ... กลุ่มเครือข่ายองค์กรนักศึกษาภาคใต้ ที่เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปมีส่วนในการคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียร่วมกับชาวบ้านมาโดยตลอด จึงเสนอข้อเรียกร้อง ดังนี้ 1.ขอประณามในการใช้ความรุนแรงของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา 2. ขอให้ยุติกระบวนการกลั่นแกล้ง และใส่ร้ายป้ายสีนักศึกษาที่ออกมาร่วมคัดค้านโครงการท่อก๊าซฯ 3.ให้ทางสถาบันการศึกษายุติการลิดรอนสิทธิของนักศึกษา โดยเปิด

โอกาสให้นักศึกษามีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการเข้าร่วมการชุมนุมอย่างเต็มที่ เนื่องจากนักศึกษามีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นหรือชุมนุมโดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญรองรับ“ (มติชน, 13มกราคม พ.ศ. 2546 : 2)

ในประเด็นนี้ทางนายกรัฐมนตรีกษัตริย์ ชินวัตร ก็ได้พยายามออกมากล่าวแก้ เพื่อรักษาภาพพจน์ของตนเองและรัฐบาลไม่ให้ถูกมองว่าเป็นเผด็จการ

"ผมเป็นคนเชียงใหม่ และที่วัดวาทารามเต็มไปหมด เกิดมาก็อยู่อย่างนั้นมา บ้านผมอยู่ next door กับวัดเลย เพราะฉะนั้นผมเป็นคนใจเย็นมีเมตตาธรรมสูงอยู่แล้ว แล้วก็พยายามทำงานช่วยเหลือคนจนมาตลอด แต่บางครั้งบางคนก็พูดไม่รู้เรื่องจริงๆ ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร พูดไม่รู้เรื่องก็ไม่ว่ากัน แต่พูดไม่รู้เรื่องแล้วยังละเมิดกฎหมายก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ถ้าผมไม่รักษากฎหมายไว้บ้านเมืองก็ไม่รู้จะอยู่อย่างไรถ้าไร้ซึ่งกฎหมาย... เผด็จการเป็นการใช้กฎหมายพร้าเพื่อที่ไม่ว่าจะอะไร วันนี้รัฐบาลนี้ใช้กฎหมายเท่าที่จำเป็นจริงๆ ไม่ค่อยได้ใช้มากเลย น้อยมาก ไม่เกินไปไม่เกินเลยก็ไม่ใช้ อย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตำรวจบาดเจ็บสิบกว่าคน มากกว่าประชาชน เดียวถ้าตำรวจเรียกร้องสิทธิขึ้นมาแล้วจะทำยังไง ตำรวจเดินขบวนเข้ามาสองแสนคนบอกว่าไม่ปกป้องไม่คุ้มครองตำรวจ แล้วตำรวจจะรักษากฎหมายได้อย่างไร เพราะฉะนั้นมันก็ไม่สิ้นสุดซึ่งทุกอย่างต้องมีคำว่าสิ้นสุด" (มติชน, 28 ธันวาคม 2546 : 2)

"กฎหมายบ้านเมืองต้องเป็นกฎหมาย ถ้าทุกอย่างไม่ผิดกฎหมายก็ไม่มีอะไร แต่ถ้าผิดกฎหมายก็ว่าตามกฎหมาย รับรองว่าราชการจะไม่เข้าไปก้าวกาล่งสิทธิเสรีภาพในระบบประชาธิปไตยแน่นอน แต่ถ้าเมื่อใดทำอะไรเกินเลย ไปละเมิดผู้อื่น ไปทำผิดต่อคนอื่น ทำร้ายเจ้าหน้าที่ ก็ต้องทำตามกฎหมาย ต้องแยกให้ออก การประทุ้งกับการทำผิดกฎหมายต้องแยกกันให้ออก ยืนยันว่าโครงการดังกล่าวจะเดินหน้าต่อไป... ถ้าขัดขวางการทำงานหรือไปละเมิดสิทธิคนอื่นก็ต้องโดนเป็นเรื่องธรรมดา ต้องโดนตามกฎหมาย บ้านเมือง เป็นเรื่องธรรมดา เราทำตามหน้าที่ กฎหมายเรา รัฐธรรมนูญของเรา เราก็ว่าตามนี้ เราไม่ได้ไปละเมิดอะไรใคร... แต่ถ้าจะมาเที่ยวไปฟ้องพ่อฟ้องแม่ ต่างประเทศก็ช่วยไม่ได้ ฟ้องกันจัง ผมไม่สนใจหรอก ผมถือว่าเราเป็นประเทศเอกราช" (ไทยโพสต์, 4 มิถุนายน 2546 : 2)

จะเห็นได้ว่านายกเริ่มโดยการแสดงความน่าเชื่อถือให้กับผู้พูดว่าเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา (good character) เพื่อนำมาสู่การยืนยันว่าตนเองไม่เป็นเผด็จการอย่างที่มีการกล่าวอ้าง

อย่างแน่นอน นอกจากนี้ทางฝ่ายสนับสนุนยังพยายามแยกกลุ่มผู้คัดค้านออกจากสังคม โดยพยายามแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของกลุ่มผู้คัดค้านเป็นสิ่งที่แปลกแยก

“... ถ้าพวกเขายังเสนอแบบนี้ผมว่าเขาจะลำบาก ท่าที่ที่ติดป้าย "มิ่งสร้าง ฎูเผา" ไม่ได้เข้าใจวัฒนธรรมและสังคมไทยเลย ถืองแดงพาดผ้าแดงเดินออกมาเต็มถนน ถามว่าประชาชนไทยเข้าใจพวกกลุ่มคัดค้านที่ อ.จะนะดีหรือเปล่า ผมคิดว่าไม่เข้าใจ เวลาเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลก็ไปไล่กระที่บ ฟันเขา แล้วอย่างนี้จะออกมาเรียกร้องว่าไม่ได้เป็น อย่างนั้นอย่างนี้ คนจะเข้าใจใครกว่ากัน ผมเจออาจารย์มหาวิทยาลัยที่ลงไปคุยกับ พวกเขาก็บ่นหนักใจว่ายากเหมือนกันผมก็บอกว่าผมไม่เกี่ยวนะ” นายภูมิธรรม เวชยชัย รองเลขาธิการพรรคไทยรักไทยกล่าว (มติชน, 27 พฤษภาคม 2546 : 2)

และอีกหลายครั้งที่พบว่านายกรัฐมนตรีได้กล่าววาทะเพื่อมุ่งที่จะโจมตีกลุ่ม NGO ในลักษณะที่ว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการชุมนุม

“มีผู้ยุยงผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการดังกล่าว และคิดว่าบุคคลเหล่านี้กำลังเข้าใจอะไรผิด ประเทศไทยเป็นประชาธิปไตย มีการเลือกตั้งที่โปร่งใสมาก แต่คนเหล่านี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง และไม่เคยเสนอตัวเข้ามา แต่อยู่ๆ จะมาอาสาปกป้อง และสุดท้ายก็มาสร้างปัญหาให้กับประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคต่อประเทศมากกว่าจะปกป้อง ...เอ็นจีโอส่วนใหญ่เป็นพวกเสียสละ แต่มีบางส่วนที่ไม่มีที่มาที่ไปของรายได้ ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง แต่ขยันสร้างข่าว เพื่อที่จะขอเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ถ้าเขาขยันก็ส่งสารประชาชน คนเหล่านี้น่าจะออกหน้า เวลาโดนจะได้โดนก่อน ไม่ใช่ให้ประชาชนมาโดน แล้วชี้ตลาดอยู่ข้างหลัง ไปมุดกระโปรงเขาข้างหลังบ้าง อะไรบ้าง ถ้าแน่จริงให้ออกมายืนข้างหน้า จะได้จัดการถูก” (ไทยโพสต์, 23 มิถุนายน 2546 : 2)

วิธีการสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาล

รัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง → มีความถูกต้องโปร่งใสตามระบบประชาธิปไตย
 NGOไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง → ไม่มีมีความโปร่งใส เป็นพวกชอบสร้างปัญหา

“...ผมไม่เห็นด้วยกับเอ็นจีโอประเภทที่ชอบสร้างสถานการณ์ ให้เหตุการณ์มีความ น่าสนใจจากต่างประเทศ และเข้าไปเรียกร้องความสนใจจากต่างประเทศ มันไม่ใช่พ่อแม่เราที่จะต้องไปฟ้องเขา พวกเราต่างหากที่จะต้องหันหน้าเข้าหากัน คุยกัน นั่นคือสิ่งที่ผมขอร้องอย่าให้เกิดเป็นอย่างนั้น ดังนั้นผมจึงบอกกับเอ็นจีโอผู้ใหญ่ไปว่า ไปชวนกัน

มาแล้วกันผมพร้อมจะคุยด้วย ซึ่งรวมถึงเอ็นจีโากลุ่มท่อก๊าซด้วย ผมก็คุยได้ไม่มีปัญหา สิ่งสำคัญคือจะต้องปรับเป้าหมายว่ามีเป้าหมายอยู่ที่ชาติหรือประชาชนหรือไม่ ถ้ามีเป้าหมายเหมือนกันก็ทำได้ ทำงานด้วยกันได้หมด ยกเว้นเสียพูดกันไม่รู้เรื่อง คนนะพูดด้วยกันได้" (ไทยโพสต์, 25 มิถุนายน 2546 : 2)

"อยากจะขอร้องใครอย่าได้ไปยุชาวบ้าน เข้าไปปลุกระดมล้างสมองชาวบ้านให้เข้าใจในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันพี่น้องประชาชนก็อย่าหลงเชื่อ ตราบใดที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีก็ต้องยึดผลประโยชน์ประเทศชาติเป็นหลัก และก็ไม่อยากเห็นคนไทยตายผ่อนส่ง หากโครงการนี้ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนก็จะสั่งปิดทันที ฉะนั้นไม่ต้องห่วง ผมรักประชาชนไม่ว่าจะอยู่เขตไหนของประเทศ จะไม่让他เดือดร้อน... พวกมาอยู่ชีวิตมันอยู่ได้อย่างไร ไม่มีอาชีพ ชีวิตมนุษย์โดยธรรมชาติไม่ทำมาหากินมันจะอยู่ได้อย่างไร มันต้องทำมาหากินกันทุกคน ถ้าคนไม่ทำมาหากินแล้วอยู่ได้ทุกวัน นอนอยู่ตรงนั้น ใครเลี้ยงไม่มีหอรอก อย่าไปเชื่อ" (มติชน, 2 กรกฎาคม 2546 : 2)

"...พวกนี้ไม่ค่อยมีอาชีพอะไร อาชีพหลักก็คือประท้วงและสร้างความวุ่นวายให้แก่สังคม อย่างนี้มันไม่ใช่องค์กรพัฒนาเอกชนแล้ว มันน่าจะเรียกว่า แก๊งก๊วนหรือขยะสังคม" นายวิทยา มะเสนา ส.ว. มหาสารคาม กล่าว (ไทยโพสต์, 23 มกราคม 2546 : 2)

คำกล่าวเหล่านี้เป็นกลยุทธ์ในการดึง NGO ออกจากประชาชน และให้ประชาชนทั่วไปมอง NGO กลุ่มที่เคลื่อนไหวอยู่นี้ว่าเป็นพวกชอบสร้างปัญหา ตั้งตัวเป็นศัตรูกับรัฐบาล เพื่อทำลายความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ขณะเดียวกันทางกลุ่มผู้คัดค้านก็พยายามออกมากล่าวตอบโต้คำพูดของท่านนายกรัฐมนตรีดังนี้

" การชุมนุมที่ อ.จะนะ เป็นเรื่องที่ชาวบ้านที่คิดเอง ไม่มีใครเป็นผู้ปลุกระดมหรืออยู่เบื้องหลัง โดยทางเอ็นจีโอเป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น และคงไม่มีความสามารถจูงใจให้ชาวบ้านออกมาประท้วงเช่นนี้ได้ นายฯ คงไม่เข้าใจในเรื่องนี้ เพราะไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องกับชาวบ้าน แม้แต่ที่ภาคเหนือเองก็ตาม ส่วนที่กล่าวหาว่าเอ็นจีโอไม่ยอมอยู่แถวหน้านั้นก็ไม่ใช่ความจริง เนื่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมที่ถูกจับ ส่วนใหญ่ก็เป็นเจ้าหน้าที่เอ็นจีโอที่กระจายอยู่ในพื้นที่... การออกมาพูดเช่นนี้ของนายฯ เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เป็นการพูดที่ไม่มีเหตุผล ไม่รู้จักข้อเท็จจริง เลื่อนลอย และไม่รู้ถึงจิตใจชาวบ้าน แต่นายฯ ก็พูดจาในลักษณะนี้มานานแล้ว ตั้งแต่ครั้งที่ไปพาดพิงองค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นคำพูดที่ไม่เหมาะสมสำหรับนายกรัฐมนตรีของประเทศ"

นายพิภพ ธงไชย ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยกล่าว (ไทยโพสต์, 24 มิถุนายน 2546 : 2)

นอกจากจะแสดงเหตุผลเรื่องการทำงานของ NGO แล้ว ตอนท้ายของวาทะได้จบลงด้วยการกล่าวลดความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรีนในเรื่องของการใช้คำพูด ซึ่งประเด็นนี้ก็จะพบว่าทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านได้นำมาใช้บ่อยครั้ง

นอกจากปัญหาจากความรุนแรงเมื่อปีที่แล้วจะยังไม่สามารถหาข้อยุติได้แล้ว ก็ยังมีปัญหาใหม่เพิ่มขึ้นมาด้วยนั่นคือ การที่ทางรัฐได้ส่งกำลังตำรวจและทหารเข้าไปดูแลเจ้าหน้าที่ของบริษัท ทรานส์ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ที่จะเข้าไปปฏิบัติงานใน ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา โดยใช้วัดทุ่งพระ เป็นฐานใหญ่ ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับชาวบ้านเพราะมองว่าการส่งกองกำลังมาอยู่ใกล้บริเวณชุมชนเช่นนี้ มันล่อแหลมต่อการยั่วยุ ซึ่งอาจทำให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงตามมาก็ได้

“เป็นการจับมือกันระหว่างอำนาจรัฐกับอำนาจทุนเพื่อจัดการกับกลุ่มชาวบ้านที่คัดค้านโครงการ ซึ่งตามแผนดังกล่าว ปตท.ยังพร้อมรับเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้เจ้าหน้าที่ทั้งหมด และทัศนคติของทีม 53 นายพล และตำรวจในพื้นที่มีทัศนคติมองชาวบ้านเป็นศัตรูหรือเป็นผู้กระด้างกระเดื่องต่ออำนาจรัฐ หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามแผนดังกล่าวถือว่ารัฐบาลได้ละเมิดรัฐธรรมนูญ และเชื่อว่าจะกลายเป็นชนวนของความรุนแรง จะขยายผลจนอาจเป็นน้ำผึ้งหยดเดียวจนรัฐบาลไม่อาจแก้ตัวได้” นายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการคณะกรรมการประสานงานกรรณรงศ์เพื่อประชาธิปไตย กล่าว (ไทยโพสต์ , 3 มิ.ย. 2546 : 2)

“ตำรวจกำลังทำสงครามจิตวิทยากับชาวบ้านที่นั่งชุมนุมกันอย่างสันติ เท่าที่ทราบมามีการปล่อยข่าวว่าชาวบ้านจะเผาลานหอยเสียบแล้วโยนความผิดไปให้ตำรวจ และทางตำรวจได้เข้าไปถ่ายภาพบริเวณลานหอยเสียบ วิธีการแบบนี้จึงใจร้ายชาวบ้านเพื่อให้ชาวบ้านตอบโต้แล้วจะใช้เป็นเงื่อนไขในการปราบปรามการชุมนุม และอาจทำให้เกิดการเผชิญหน้า ซึ่งหากเกิดความรุนแรงขึ้นตำรวจจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้” นายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยกล่าว (ไทยโพสต์, 22 มิถุนายน 2546 : 2)

ทั้งนี้ทางฝ่ายสนับสนุนก็ไม่ได้นิ่งนอนใจ ได้มีการออกมากล่าวแก้ดังนี้

“...กำลังที่เข้ามาในพื้นที่ทั้งหมดเป็นกำลังที่เข้ามาค้ำกัน เพื่อให้สามารถดำเนินการโครงการได้เท่านั้น ไม่ได้นำกำลังมาเพื่อต่อสู้หรือทำร้ายชาวบ้าน เพราะฉะนั้นคงจะต้องรู้ว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร トラบไตที่ยังมีการรวมตัวกันอย่างสงบ เจ้าหน้าที่จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับลานหอยเสียบ “ พล.ต.ต.ประเสริฐ จันทรอินทร์ กล่าว (ไทยโพสต์, 22 มิถุนายน 2546 : 2)

“ตำรวจไม่ได้เตรียมกำลังเพื่อจะบุกหลุมกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านที่ลานหอยเสียบ แต่ที่เข้าไปตั้งหน่วยชั่วคราวในพื้นที่ 900 ไร่ของ ปตท. ก็เพื่อคุมครองให้คนงานกันรั้ว ทำโกดังเก็บของ บ้านพักคนงาน และบ้านพักเจ้าหน้าที่... เราจะไม่เริ่มก่อน ต้องผัดจริงถึงจะทำ เช่น ถ้ามาปลูกสร้างสิ่งใดในที่สาธารณะก็จะต้องใช้อำนาจของฝ่ายปกครอง โดยอำเภอจะต้องเป็นผู้ดำเนินการกับผู้บุกรุก แต่ถ้าเป็นที่ของ ปตท.ก็ต้องยื่นคำร้องต่อศาลเมื่อศาลสั่งแล้วตำรวจก็ทำตามคำสั่งศาล ซึ่งทุกอย่างต้องมีหลักฐานและคำอธิบาย เมื่อทำเช่นนี้แล้วประชาชนยังไม่ร่วมกันทำสิ่งที่ถูกต้อง ก็ไม่รู้ทำอะไรแล้ว” พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ (ไทยโพสต์, 23 มิถุนายน 2546 : 2)

ช่วงนี้จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ในพื้นที่โครงการก่อสร้างท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ทั้งในเขต ต.ตลิ่งชัน และ ต.สะกอม อ.จะนะ จ.สงขลา บรรยากาศยังคงตึงเครียดขึ้นทุกขณะ มีการปล่อยข่าวว่าจะเผาทำลายลานหอยเสียบด้วยฝีมือเครือข่ายคัดค้านโครงการท่อก๊าซเอง แล้วยุณความผิดให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ชาวบ้านก็ได้ออกมาปฏิเสธข่าวนี้

“อยากเรียกร้องต่อนายกรัฐมนตรี 2 ประการ คือ 1.ขอให้นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่อย่าใช้อารมณ์เที่ยวตำคนอื่นเพื่อความสะใจ หรือเพื่อกลบเกลื่อนที่จะไม่กล่าวถึงปัญหาของโครงการ ซึ่งไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างที่กล่าวอ้าง หากนายกฯ เชื่อว่าโครงการนี้เป็นประโยชน์กับประเทศชาติจริง ก็ขอให้ตอบคำถามของฝ่ายคัดค้าน ขอให้เอาสัญญาทั้ง 4 ฉบับของโครงการนี้มาเปิดเผยกับสาธารณะ ไม่ใช่พูดเฉยใจคลุมเครือแค่ว่าเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ 2.ขอโอกาสให้ฝ่ายวิชาการของชาวบ้านได้มีเวทีสาธารณะที่จะชี้แจงกับคนทั้งประเทศว่า โครงการนี้จะทำให้ประเทศชาติเสียหายอย่างไร ซึ่งถ้าหากนายกฯ ช่างใจจะมาร่วมถกเถียงโต้แย้งกันก็ได้” นายบรรจง นะแส แกนนำต่อต้านโครงการท่อก๊าซกล่าว (ไทยโพสต์, 24 มิถุนายน 2546 : 2)

นอกจากนี้ทางฝ่ายคัดค้านยังเรียกร้องให้ทาง ปตท. ออกมาเปิดเผยสัญญา โดยทาง ฝ่ายผู้สนับสนุนก็ได้ออกมากล่าวแล้วว่า

“ ... เรื่องของสัญญาเป็นสัญญาระหว่างประเทศที่มีระดับชั้นความลับหลายชั้น ซึ่งต้อง ไปดูว่าขั้นตอนใดจะเปิดเผยได้มากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้ คณะทำงานของรัฐบาลก็ยืนยัน ชัดเจนว่าเรื่องนี้เป็นผลประโยชน์ของประเทศ อะไรที่เป็นประโยชน์กับประเทศเราก็ พยายามปกป้องอย่างดีที่สุด อาจจะมีบางส่วนที่เปิดเผยได้ แต่ในเนื้อหาหลักคือการ ใช้ประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่ที่มีข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งสาระสำคัญที่จะเปิดเผยได้ ก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขชั้นความลับ” น.พ.พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช รมว.พลังงาน กล่าว (มติชน, 2 กรกฎาคม 2546 : 2)

และเมื่อทาง ปตท. ได้ออกมายืนยันว่าได้ส่งสัญญาทั้ง 4 ฉบับให้คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการพลังงานของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็มีฝ่ายคัดค้าน โครงการออกมากล่าวถึงความไม่โปร่งใสของสัญญา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความไม่ชอบมาพากลของ โครงการ

“ ได้สอบถามกรรมการสิทธิฯ บางท่านแล้ว ระบุว่าได้รับจริง แต่ทั้งหมดเป็น ภาษาอังกฤษ เนื้อหาสาระที่สำคัญ ปตท.ได้ใช้หมึกดำขีดทับไว้ และบางหน้าวาง เปล่า อ่านดูแล้วแทบไม่ได้สาระ และที่ ปตท.ระบุว่าต้องขีดทับเพราะเป็นข้อมูลทาง ธุรกิจ เป็นความลับที่ต้องได้รับการยินยอมจากบริษัทเอกชนนั้น เป็นข้ออ้างที่ไม่มี น้ำหนัก มีเจตนาบ่ายเบี่ยงหลีกเลี่ยงที่เปิดสัญญาทั้งหมดมากกว่า... ปตท.ต้องกล้า ยอมรับข้อเท็จจริงว่า สัญญาในลักษณะแบบนี้ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ และนักกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้นที่จะอ่านรู้เรื่องและเข้าใจเพราะภาษาเทคนิคจะ มีมาก ซึ่งกรณีแบบนี้ ปตท.เคยมีประสบการณ์มาแล้วในการเปิดสัญญาโครงการท่อส่ง ก๊าซไทย-พม่า ผมคิดว่าตรงนี้อาจเป็นบทเรียนที่เจ็บปวดสำหรับ ปตท. จึงหาสาเหตุที่ จะไม่ให้สังคมได้ดูสัญญาอย่างละเอียด เพราะอาจเกรงว่าเมื่อเปิดสัญญาทั้งหมดแล้ว ปตท.ต้องกลายเป็นจำเลยโกหกประชาชนซ้ำ” นายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยกล่าว (ไทยโพสต์, 17 กรกฎาคม 2546 : 2)

พบว่าตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมิถุนายนเป็นต้นมาภายหลังการเข้าไปควบคุมพื้นที่ของ ตำรวจ ทางฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านได้เสนอให้มีการจัดเวทีสาธารณะขึ้น เพื่อนำข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาแสดงต่อสาธารณชน และเป็นการแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา เพื่อลดความรุนแรงของปัญหาที่ อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ โดยมีหลาย ๆ องค์กรออกมากล่าวสนับสนุนให้เวทีสาธารณะเกิดขึ้น

“ผมยืนยันว่าขณะนี้กระบวนการอะไรก็ไม่ดีเท่ากับการเปิดเวทีสาธารณะ เพราะถือว่ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องจากขณะนี้รัฐเองกลับเป็นผู้กระทำ การให้ไม่เป็นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และขอให้ประชาชนทุกส่วนออกมา เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาโดยตรงไปตรงมา” น.พ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ส.ว. อุบลราชธานี กรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภากล่าว (ไทยโพสต์, 3 กรกฎาคม 2546 : 2)

“การจัดเวทีสาธารณะจะทำให้สาธารณชนที่สนใจปัญหามือเมืองมีความเข้าใจของ ข้อมูล และเหตุผลของทั้ง 2 ฝ่ายมากขึ้น บางครั้งข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนกัน อาจนำมาสู่ การลดทิวติ้อ อันอาจจะนำมาสู่ทางออกของการแก้ปัญหาหรือการเจรจาในโอกาสต่อไปก็ ได้ ถือเป็นการเปิดโอกาสให้สังคมก้าวข้ามจากสังคมของการใช้กำลังไปสู่การใช้ปัญญา ในการแก้ไขปัญหา ถ้าหากรัฐบาลเปิดใจให้กว้าง ใช้ความจริงใจ เปิดให้มีเวทีสาธารณะ แล้ว กระบวนการสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาต่อก้าชไทย-มาเลเซียจะได้มีโอกาสได้ทำงาน บ้าง” นายแพทย์สุภัทร ฮาภิกิจสุวรรณกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจะนะกล่าว (มติชน, 1 สิงหาคม 2546 : 7)

การจัดเวทีสาธารณะถือเป็นอีกกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ เพราะที่ผ่าน มา รัฐบาลไม่ค่อยจะยอมรับฟังข้อเรียกร้องของชาวบ้าน ฉะนั้นการจัดเวทีสาธารณะจะเป็นโอกาส ที่กลุ่มผู้คัดค้านจะอาศัยสื่อในการกระจายข้อมูล และข้อเรียกร้องสู่สาธารณชน ให้คนในสังคม สนใจ เพื่อเป็นตัวเร่งให้รัฐบาลกระทำการบางอย่างเพื่อลดกระแสการคัดค้าน รวมทั้งอาจนำไปสู่ ขั้นตอนของการเจรจาต่อรองกับฝ่ายสนับสนุนโครงการก็เป็นได้ แต่ทางรัฐบาลและส่วนที่เกี่ยวข้อง ก็ไม่ได้ออกมาแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้แต่อย่างใด

จนกระทั่ง เมื่อเวลา 12.00 น. ของวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 เจ้าหน้าที่ของโครงการ ท่อก้าชไทย-มาเลเซีย จำนวน 5 คน กับตำรวจชุดคุ้มกันรักษาความปลอดภัย 6 คน เข้าไปสำรวจ พื้นที่หลังมัสยิดลานหอยเสียบ ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มชาวบ้านผู้ คัดค้านโครงการท่อก้าช ทำให้ชาวบ้านที่ชุมนุมอยู่บริเวณดังกล่าวไม่พอใจ ไม่ยอมให้ผ่านปา ละมาะหลังลานหอยเสียบ และมีการใช้กล้องถ่ายภาพบันทึกภาพของคณะสำรวจ จนมีการแย่ง

กล้องกันเกิดขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ที่สามารถแย่งกล้องถ่ายรูปไปได้ ชาวบ้านจึงล้อมเจ้าหน้าที่ทั้งหมดเอาไว้

เมื่อสถานการณ์เข้าสู่ภาวะตึงเครียด ตำรวจชุดคุ้มครองได้วิฑูเรียกกำลังที่ตั้งอยู่ห่างจากลานหอยเสียบประมาณ 500 เมตร มาช่วยเหลือ กำลังเจ้าหน้าที่ชุด สปจ. 60 นาย จึงเข้าสลายการปิดล้อมของชาวบ้านด้วยการใช้กระบอกทูปตี และจับกุมแกนนำผู้คัดค้านจำนวน 3 คน คือ นายภูวิช ไตะหลี นายตุลเถาะมาน บูมาซอ และนายหมุด หวันสะเมาะ โดยตำรวจได้นำบุคคลทั้ง 3 ขึ้นรถยนต์กระบะไปยัง สภ.อ.เมืองสงขลา สอบสวนดำเนินคดี จากเหตุการณ์นี้ทำให้เกิดประเด็นการโต้ตอบระหว่างฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านกับฝ่ายรัฐบาลเพิ่มขึ้นอีก

ด้านนางอลิสสา หมานหละ แกนนำผู้คัดค้านโครงการก่อสร้างท่อก๊าซฯ เปิดเผยว่า

“ ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของบริษัทกระทำการในลักษณะหลบๆ ซ่อนๆ อยู่หลังมัสยิด เมื่อชาวบ้านพบเห็นและให้ชี้แจงถึงการเข้ามาในพื้นที่หลังลานหอยเสียบ และให้รอพบแกนนำของกลุ่มผู้คัดค้าน แต่คนของบริษัทไม่ยินยอมพร้อมทั้งเข้าแย่งกล้องถ่ายรูปของกลุ่มผู้คัดค้านก่อนที่จะเรียกตำรวจกว่า 50 นายมารุมตีชาวบ้าน ซึ่งมีอยู่เพียง 20 คน และอยู่ในสภาพที่อึดโรย เพราะอยู่ในช่วงการถือศีลอด... หลังเกิดเหตุพ่อแม่ของผู้ที่ถูกจับกุมตามไปดูบุตรชายที่ สภ.อ.จะนะ ก็ไม่พบ โดยตำรวจไม่ยอมให้รายละเอียดว่านำผู้ต้องหาไปไว้ที่ไหน และตั้งข้อหาอะไร เรื่องที่เกิดขึ้นทางกลุ่มผู้คัดค้านจะเรียกประชุมกลุ่มแกนนำและจะเคลื่อนไหวต่อไป เพราะเหตุที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องตำรวจทำร้ายชาวบ้านที่ไม่มีอาวุธ ในขณะที่ชาวบ้านอยู่ในระหว่างการถือศีลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควรให้เกิดเรื่องเช่นนี้ “(มติชน, 12 พฤศจิกายน 2546 : 2)

แต่ทางฝ่ายสนับสนุนโครงการ โดยพล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีได้ออกมา
กล่าวว่า

“ เหตุการณ์ครั้งนี้ น่าจะเป็นอุบัติเหตุมากกว่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่บริษัทถูกกลุ่มผู้คัดค้านจับตัวไว้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงจะเข้าไปเจรจา ถกเถียงกันไปมาก็อาจจะมึนบ้าง แต่ไม่มีปัญหาคนไทยด้วยกัน เวลานี้รัฐบาลก็เปิดช่องให้เราเลยเสนอว่าเพื่อผลประโยชน์ของบ้านเมือง ถ้ามีอะไรที่ยังสงสัยก็มานั่งคุยกัน โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์สันติวิธีของรัฐบาล สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องยื่นอุทธรณ์หลักกฎหมายด้วย... ไม่ทราบว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือไม่ แต่เท่าที่ได้รับรายงานว่ามีกรล้อมเจ้าหน้าที่ และมีตำรวจที่ไม่มีอาวุธอยู่ด้วย เมื่อมีการหน่วงเหนี่ยวตำรวจก็

ต้องดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อเกิดการปะทะก็ต้องตรวจสอบว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร" (ไทยโพสต์, 13 พฤศจิกายน 2546 : 2)

เมื่อฝ่ายรัฐพยายามโยนว่าเป็นความผิดของชาวบ้าน ชาวบ้านและกลุ่มผู้คัดค้านจึงพยายามแสดงเหตุผล และหาหลักฐานมาสนับสนุนเหตุผลในการเป็นผู้บริสุทธิ์ดังนี้

"ช่วงนี้เป็นช่วงถือศีลอดหรือที่เรียกว่าเดือนรอมฎอนของชาวอิสลาม ชาวบ้านไม่มีกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองไม่ว่าที่ลานหอยเสียบและที่ไหนๆ จึงเป็นไปได้ที่จะมีชาวบ้านไปกักขังหน่วยงานเนี่ยพนักงานบริษัท ปตท. และเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างที่มีการกล่าวอ้าง... ในช่วงเวลานั้นที่ลานหอยเสียบมีชาวบ้านอยู่กันแค่ประมาณ 15 คนเท่านั้น แต่กำลังเจ้าหน้าที่แหกกันไปเกือบร้อย สงสัยไม่ว่างงานก็คงเพราะเบียดเสียดที่ได้จากทางปตท. มันมากหรือยังไงไม่ทราบ เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ที่ด้านหนึ่งนายก ประกาศนโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพล แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้สนองนโยบายกลับขนกำลังไปไล่ทุบตีเด็ก 2-3 คน" (มติชน, 13 พฤศจิกายน 2546 : 2)

จะเห็นได้ว่าฝ่ายผู้คัดค้านเริ่มวาทะด้วยการแสดงเหตุผลทางด้านศาสนามาใช้สนับสนุนความเป็นไปได้ว่าพวกชาวบ้านไม่ได้ทำร้ายเจ้าหน้าที่ และกล่าวจบด้วยการตำหนิการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและลดความน่าเชื่อถือในตัวนายกรัฐมนตรื

นอกจากนี้ยังพบว่าฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านได้นำกลยุทธ์เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา มาใช้ในการดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อยืนยันถึงความบริสุทธิ์ด้วย โดยการจัดให้มีการทำละหมาดร่วมกัน ซึ่ง นายรอหีม สะอู อติโต๊ะอิหม่าม กล่าวว่า

"วัตถุประสงค์ของการละหมาดในครั้งนี้แตกต่างจากทุกครั้งที่ผ่านมา ที่ต้องการให้เกิดความสงบสุขขึ้นในพื้นที่ และให้คนที่คิดไม่ดีกลับตัวเป็นคนดี แต่การละหมาดฮายัตครั้งนี้จะเป็นการสาปแช่งให้พระเจ้าลงโทษกับคนชั่ว ให้บาปกรรมเห็นทันตากันในชาตินี้ เพื่อให้ลูกหลานได้เห็นเป็นตัวอย่าง" (ไทยโพสต์, 13 พฤศจิกายน 2546 : 2)

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ออกมากล่าวสนับสนุนการทำงานที่ของตำรวจดังนี้

"... ความจริงไม่ได้เป็นการปะทะกัน เขาต้องทำหน้าที่ของเขา เป็นการกันให้เขาออกไป แต่เขาไม่ยอมออก จึงเกิดการต่อสู้ และยิ่งไปปิดล้อม คนที่เข้าไปทำงาน มันเข้าข้อหาเรื่องหน่วยงานเนี่ยวกักขัง บ้านเมืองเราก็ต้องมีชื่อมีแป มีกฎหมาย จะทำอย่างนั้นได้อย่างไร คนไม่กี่คนที่พยายามตี้อร้น ซึ่งจริงๆ แล้วทุกอย่างกำลังจบแล้ว...เท่าที่พยายาม

ตรวจสอบจากหลายฝ่าย ยืนยันว่าตำรวจทำหน้าที่ของเขาเต็มที่ และพยายามที่จะระมัดระวังอยู่แล้ว เป็นเรื่อง ตำรวจไม่ได้เป็นคนเริ่ม" (มติชน, 14 พฤศจิกายน 2546 :2)

เมื่อพยายามบอกกล่าวสักเท่าไรก็ดูเหมือนว่าฝ่ายสนับสนุนก็ยังยืนยันว่าตำรวจทำตามหน้าที่ ไม่ได้เป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ ทำให้ชาวบ้านออกมากล่าววาตะเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกสะเทือนใจ และเสียใจที่ถูกกลั่นแกล้งอยู่เสมอ

"พวกเราไม่มีอะไรจะสูญเสียแล้ว เพราะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบตลอด หากเกิดเหตุการณ์รุนแรงสิ่งเดียวที่ทำได้คือต่อสู้แบบสันติวิธี เพราะชาวบ้านต่างอยู่ในอาการหวาดกลัว เนื่องจากไม่รู้ว่าจะถูกตำรวจจับวันไหน โดยเฉพาะนางสุไรดีะ โต๊ะหลี นั้น ขณะนี้สภาพจิตใจบอบช้ำอย่างหนักเนื่องจากลูกชายคือนายภูวิช โต๊ะหลี อาการยังน่าเป็นห่วง ต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่ ร.พ.จะนะ เพราะกะโหลกแตกและร้าวระหว่างที่ปะทะกับตำรวจ แต่นางสุไรดีะกลับไม่มีโอกาสที่จะไปดูแลลูกที่โรงพยาบาล เนื่องจากตัวเองยังมีหมายจับติดตัวกรณีปะทะกับตำรวจเมื่อวันที่ 20 ธ.ค. 45 หน้าโรงแรมเจบี ได้แต่สอบถามจากเพื่อนบ้านที่ไปเยี่ยม ในขณะที่แกนนำอีกหลายคนก็อยู่ในอาการหวาดผวา เพราะไม่รู้ว่าตำรวจจะมาจับกุมวันไหน" นางอาลิสา หมานหละกล่าว (ไทยโพสต์ ,17 พฤศจิกายน 2546 : 2)

กระทั่งปัจจุบันนี้ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็ยังไม่สามารถหาบทสรุปได้ โดยในช่วงปลายปี 2546 บริษัท ทรานส์ไทย-มาเลเซีย จำกัดหรือทีทีเอ็ม ซึ่งเป็นผู้ดำเนินโครงการนี้พบว่าได้มีทำที่จะสนับสนุนเงินเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาสังคมจำนวน 10 ล้านบาท ให้กับหมู่บ้านในพื้นที่โครงการท่อก๊าซฯ โดยจะเริ่มดำเนินการในปี 2547 นี้ โดยมีรายละเอียดของโครงการดังนี้ กองทุนนี้จะแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ กองทุนพัฒนาสังคมของแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่โครงการ โดยตรงหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 507 ล้านบาท และกองทุนพัฒนาสังคมหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นเงิน 4.3 ล้านบาท หมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่โครงการโดยตรงเป็นหมู่บ้านในรัศมี 500 เมตรของท่อก๊าซฯ และ ก.ม.ของรัศมีโรงแยกก๊าซที่ได้รับผลกระทบด้านกายภาพ เช่น เสียง ฝุ่น เหตุรำคาญต่างๆ จากกิจกรรมการก่อสร้างโครงการโดยตรงมากกว่ากลุ่มคนที่อยู่ห่างออกไป ซึ่งจะได้รับดูแลเป็นพิเศษจากกองทุนนี้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ในการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชนในหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งทั้งหมดรวมเป็นเงิน 5.7 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งกองทุนพัฒนาสังคมดังกล่าวทางกลุ่มผู้คัดค้านกลับไม่เห็นด้วย โดยนางอาลิสา หมานหละ หนึ่งในแกนนำ กล่าวว่

“ พวกตนไม่รับเงินจากกองทุนนี้อย่างแน่นอน เพราะแม้เงินหลักล้านก็ปฏิเสธมาแล้ว เนื่องจากสิ่งที่ชุมชนเสียไปกับโครงการนี้มี มูลค่าที่ประเมินกันไม่ได้ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในบริเวณโดยรอบชุมชน เงินก้อนนี้เท่ากับว่าเป็นการตบหัวแล้วลูบหลัง... ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่โครงการนั้น ควรนึกถึงวิถีชีวิตของชุมชนที่เป็นชาวมุสลิม เนื่องจากชาวบ้านรายงานว่ามีการนำเอาสุนัขตำรวจเข้ามาอยู่ตามจุดตรวจปากทางเข้าโครงการด้วย ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมยิ่ง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ควรมองถึงประเด็นที่ละเอียดอ่อนในลักษณะนี้ด้วย เพราะอาจจะเป็นตัวจุดชนวนให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีก” (ไทยโพสต์ ,18 พฤศจิกายน 2546 : 2)

จะเห็นได้ว่าในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงจากการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ กับกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทยมาเลเซีย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 ทำให้ประเด็นหลักในการคัดค้านคือ การแสดงเหตุผลในการไม่ต้องการให้มีการก่อสร้างโครงการท่อก๊าซ อาจจะไม่ไปบ้างในช่วงนี้ แต่ประเด็นต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็น ประเด็นความรุนแรงของรัฐ ประเด็นการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม เหล่านี้เป็นประเด็นเสริมที่ทำให้เนื้อหาการคัดค้านโครงการขยายกว้างมากขึ้น และดูจะมีความรุนแรงของการใช้ถ้อยคำมากขึ้น เพราะทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนใช้การมุ่งโจมตีที่ตัวบุคคล และสถาบันมากกว่าที่จะกล่าวถึงประเด็นเนื้อหาจริง ๆ ประกอบกับเหตุการณ์การปะทะกันในพื้นที่ อ.จะนะ เมื่อช่วงปลายปี 2546 ด้วย ยิ่งทำให้ประเด็นการใช้ความรุนแรงของรัฐถูกนำมาพูดถึงมากขึ้น โดยจะพบว่าคู่มือของชาวบ้านได้เพิ่มขึ้นจากช่วงแรกอย่างชัดเจน กล่าวคือในช่วงที่ 1 รัฐบาลและ ปตท. จะมีบทบาทในฐานะเป็นคู่มือโดยตรงกับกลุ่มผู้คัดค้าน แต่ในระยะที่ 2 คู่มือที่เพิ่มบทบาทขึ้นมาก็คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ นั่นเอง ซึ่งจะสามารถสรุปประเด็นการโต้ตอบในระยะที่ 2 ได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.2 ประเด็นการโต้ตอบในช่วงที่ 2

เนื่องจากประเด็นในช่วงนี้ ส่วนใหญ่แล้วฝ่ายคัดค้านจะเป็นฝ่ายนำเสนอข้อมูลมากกว่า ฉะนั้น ในส่วนนี้จะขอนำฝ่ายคัดค้านขึ้นมาเป็นฝ่ายตั้งต้น

ประเด็น \ ฝ่าย	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน
การกระทำของตำรวจ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กำลังสลายกลุ่มผู้ชุมนุม - ละเมิดสิทธิมนุษยชน - ละเมิดรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศ 	ตำรวจทำตามหน้าที่
	รัฐให้ตำรวจบุกทำร้ายกลุ่มผู้คัดค้านอย่างเหี้ยมโหดราวกับยุคเผด็จการป่าเถื่อน	เมื่อมีอาชญากรรม เจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ต้องหยุดเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย
	ชาวบ้านถูกตำรวจทำร้าย ได้รับบาดเจ็บ	ตำรวจบาดเจ็บมากกว่าชาวบ้านอีก ถ้าตำรวจเรียกร้องขึ้นมาบ้างจะว่าอย่างไร
	12 คนที่โดนจับเป็น NGO ทั้งหมด และตำรวจยังออกหมายจับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ	ตำรวจไม่ได้กลับแก้มแต่อย่างใด ตำรวจออกหมายจับเองไม่ได้ ศาลจะเป็นผู้พิจารณา
	พล.ต.อ. สันต์ ไม่มีความชอบธรรม เพราะเป็นบอร์ด ปตท. ด้วย	
	ตำรวจทุบกระจกรถแตกแล้วลากตัวผู้ชุมนุมออกมาและทุบตีด้วยกระบอง	ตำรวจเชิญลงจากรถแล้ว แต่ผู้ชุมนุมไม่ยอมลงจากรถ พอลงมากก็ไม่ยอมเดิน

ประเด็น	ฝ่าย	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน
การชุมนุม		ชาวบ้านชุมนุมอยู่ห่างจากโรงแรมพอสสมควร และจุดที่ปะทะกันอยู่ห่างจากโรงแรมเกิน 300 เมตร แน่นนอน	ชาวบ้านเคลื่อนเข้ามาเกินระยะ 200 เมตร
		คนที่ปล่อยข่าวว่ามีการรับเงิน เป็นพวกโกหก ต่อแหล ในขณะที่ถูกกล่าวหา ก็ได้ออกมา ปฏิเสธอย่าง แข็งขัน	มีการจ้างคนละ 1,000 บาท ให้มาชุมนุม
		ยอมรับว่ามีคนนอกพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่ก็ไป เรียน และใช้ชีวิตอยู่ที่ จ.สงขลา	ผู้ชุมนุมเป็นคนมาจากพื้นที่อื่นมากกว่าคนในพื้นที่จริงๆ
		นำญาติที่ไปใส่ตัวรวจนั้น ชาวบ้านนำมาเป็น อาหาร	ถ้าเอามาเป็นอาหาร ทำไมไม่เอาใส่ไห หรือ ขวด
		พบเพียงหนึ่งสติ๊ก และธงก็ไม่ได้เหลาให้ ปลายแหลมแต่อย่างใด	ผู้ชุมนุมมีอาวุธ ไม่ว่าจะเป็หนึ่งสติ๊ก ลูก ตะกั่ว มีดปลายแหลม ธงที่มีการเหลาปลาย จันแหลม
		เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต้องมีคนรับผิดชอบ	จะให้รับผิดชอบอะไร ในเมื่อผู้ชุมนุมพกอาวุธ มา ถ้าเกิดคลังแล้วทำร้ายเจ้าหน้าที่ และ ประชาชนขึ้นมา จะทำอย่างไร
		ประชาชนชุมนุมโดยสงบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 56 แต่ตำรวจใช้ความรุนแรงกับผู้ ชุมนุม ถือว่าขัดรัฐธรรมนูญ	ไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ เพราะ ตำรวจมีหน้าที่ต้องควบคุม ไม่ให้เหตุการณ์ บานปลาย
ภาพจากวิดีโอทัศน์		ผู้ชุมนุมอยู่ในความสงบ แต่ตำรวจล้ำเส้น ออกมาก่อน	ต้องพิสูจน์ว่าถ่ายตอนไหน มีการติดต่อหรือไม่

ประเด็น / ฝ่าย	ฝ่ายคัดค้าน	ฝ่ายสนับสนุน
NGO	ยอมรับว่ามีการรับเงินจากบริษัทของประเทศไทยแต่ 90% ของงบประมาณก็ให้แก่หน่วยงานของรัฐเองนั่นแหละ ท่านนายกก็รู้ดี	NGO ชอบเรียกร้องความสนใจ และรับเงินจากต่างชาติ
	การประท้วงเป็นเรื่องที่ชาวบ้านคิดเอง ไม่มีใครอยู่เบื้องหลัง NGO เป็นเพียงที่ปรึกษา	NGO เป็นผู้ยุยงและอยู่เบื้องหลังการประท้วงของชาวบ้าน
การตรวจสอบ	ให้ตั้งองค์การอิสระที่เป็นกลางมา ตรวจสอบ	ไม่จำเป็น เพราะมีองค์การอิสระในการถ่วงดุลระบบประชาธิปไตยอยู่แล้ว ถ้ารัฐบาลทำไม่ดี เลือกตั้งครั้งต่อไป ประชาชนก็จะไม่เลือกเอง
	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสรุปว่า เป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ	จะดำเนินคดีกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เพราะไม่มีความเป็นกลาง
การส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปในพื้นที่	ตำรวจกำลังทำสงครามจิตวิทยา	ตำรวจเข้าไปเพื่อคุมครองคนงาน ไม่ได้เตรียมกำลังบุกรุก
	ตำรวจมีปืน และยังมีกรปล่อยข่าวเพื่อสร้างภาพที่ไม่ดีให้กับชาวบ้าน	ตำรวจไม่มีปืน มีแต่กระบอง
การปะทะกันในพื้นที่	ตำรวจทุบตีชาวบ้าน	ตำรวจเข้าไปช่วยเจ้าหน้าที่บริษัทที่ถูกชาวบ้านล้อม

การวิเคราะห์เนื้อหาสารในช่วงเวลาที่ 2

1. บุคลิกของผู้พูด (Ethos)

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงนี้จะพบว่า ฝ่ายสนับสนุนยังคงพยายามแสดงให้ประชาชนเห็นว่ารัฐบาลมีความปรารถนาดีต่อประเทศ และต้องการช่วยเหลือชาวบ้านด้วยความจริงใจอย่างต่อเนื่อง (good will)

“..โครงการนี้ถือเป็นโครงการที่รัฐบาลรับฟังความเห็นจากประชาชนมากที่สุดเพราะท่านนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้หารือกับประชาชนหลายครั้ง โดยลงไปรับฟังความเห็นจากประชาชนด้วย สิ่งใดที่แก้ไขและคลี่คลายได้ รัฐบาลก็ได้ดำเนินการไปแล้ว ”

นอกจากนี้ท่านนายกรัฐมนตรียังพยายามแสดงให้ประชาชนเห็นว่าตนเองเป็นผู้มีคุณธรรมและมีความเมตตาด้วย (good character)

"ผมเป็นคนเชียงใหม่ และที่วัดวชิราภิรามเต็มไปหมด เกิดมาก็อยู่อย่างนั้นมา บ้านผมอยู่ next door กับวัดเลย เพราะฉะนั้นผมเป็นคนใจเย็นมีเมตตาธรรมสูงอยู่แล้ว แล้วก็พยายามทำงานช่วยเหลือคนจนมาตลอด แต่บางครั้งบางคนก็พูดไม่รู้เรื่องจริงๆ ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร พูดไม่รู้เรื่องก็ไม่ว่ากัน แต่พูดไม่รู้เรื่องแล้วยังละเมิดกฎหมายก็รู้จะทำอย่างไร ถ้าผมไม่รักษากฎหมายไว้บ้านเมืองก็ไม่รู้จะอยู่อย่างไรถ้าไร้ซึ่งกฎหมาย"

จะเห็นได้ว่าท่านนายกเลือกจบบทด้วยถ้อยคำที่กล่าวหาไปถึงกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ ซึ่งถึงจะไม่ได้เอ่ยชื่อตรง ๆ แต่ประชาชนก็คาดเดาได้ว่าท่านนายกหมายถึงใคร

นอกจากนี้จะพบว่าช่วงนี้ยังมีบุคคลอีกแขนงหนึ่งที่มึนหมกหมอง นั่นคือ กลุ่มข้าราชการตำรวจ พบว่าฝ่ายคัดค้านพยายามจับตามองและได้ตอบการทำงานของตำรวจอยู่เสมอ ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่ดูแลสถานการณ์ทางภาคใต้ ล้วนแล้วแต่พยายามออกมากล่าวเพื่อปกป้องการอำหน้าที่ของตำรวจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือต่อบุคคลทั่วไปด้วย โดยแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในประเทศ (good will) และตอกย้ำว่าฝ่ายกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นฝ่ายผิด

“ต้องยอมรับว่าตำรวจทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยตามกฎหมาย คนที่มาใช้พื้นที่ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จะยกพวกผิดเป็นถูกนั้นเป็นไปได้ ผิดก็ต้องว่ากันไปตามผิด”

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

ในช่วงนี้ยังคงมีความต่อเนื่องมาจากช่วงที่ 1 ซึ่งชาวบ้านไม่ได้เน้นในการสร้างความน่าเชื่อถือของผู้พูดมากนัก เพราะพวกเขาไม่มีอำนาจในสังคม ไม่จำเป็นต้องสร้างภาพพจน์ให้ทุกคนเชื่อถือ เพียงแต่พยายามรักษาภาพโดยรวมของกลุ่มผู้คัดค้านว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องและเป็นไปอย่างสันติเท่านั้น แต่ทั้งนี้ผู้คัดค้านจะอาศัยกลุ่มบุคคลที่มีคุณวุฒิ และสถาบันที่มีความศักดิ์สิทธิ์มากกว่าอ้างเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือมากกว่า

นอกจากนี้พบว่ากลุ่มผู้คัดค้านได้ใช้ประเด็นการสร้างความน่าเชื่อถือนี้ ในการโจมตีนายกรัฐมนตรีและฝ่ายสนับสนุนโครงการอยู่บ่อยครั้ง

“ขณะนี้นายกรัฐมนตรีมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจนเกินไป ใช้ถ้อยคำจาไม่ค่อยจะเหมาะสม ซึ่งจะเป็นการทำลายตัวเองโดยไม่รู้ตัว”

“ตำรวจและรัฐบาลไทยได้ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รับรองในรัฐธรรมนูญไทย และในกฎหมายระหว่างประเทศ ที่ให้ความคุ้มครองและปกป้องสิทธิการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ”

“เหตุการณ์ความรุนแรงในครั้งนี้เป็นเพียงหนึ่งในอีกหลายกรณีที่เกิดขึ้น และกำลังลุกลามแพร่ขยายไปทั่วทั้งประเทศ จนเหมือนกลับสู่สภาวะการเมืองการปกครองอันเล็ดมทรามเช่นในอดีต และจะยิ่งเลวร้ายรุนแรงขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะได้แรงหนุนจากอำนาจอิทธิพลและประโยชน์ธุรกิจการเงิน”

2. การสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดขึ้นในใจผู้ฟัง (Pathos)

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

ในช่วงนี้พบว่าฝ่ายสนับสนุนโครงการได้การแสดงอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้นกว่าในช่วงแรก ซึ่งอารมณ์ที่พบในช่วงนี้คือ

2.1 ความเป็นเพื่อนและศัตรู

“กลุ่มเอ็นจีโอที่ทำงานให้ประชาชนผมไม่ว่า เรื่องโรคเอดส์ เรื่องเยาวชน รัฐบาลพร้อมจะให้ความร่วมมือช่วยเหลือและเป็นหุ้นส่วน เพราะเรามีเป้าหมายเดียวกัน แต่ถ้าเอ็นจีโอมองว่าทุกอย่างมีปัญหาหมด และใช้ความรุนแรงมันก็

ลำบาก เพราะว่าประเทศต้องพัฒนา เมื่อโลกเปลี่ยนชีวิตก็ต้องเปลี่ยน มนุษย์ต้องปรับตัวทั้งนั้น แต่จะปรับตัวอย่างไรให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมันก็อยู่ที่วิธิต่างๆ ถ้าเราคิดว่าเราจะชั่งดวงและอยู่บนป่าเขาแล้วเอาไฟรักรักษาธรรมชาติไว้ตลอดและไม่ต้องการพัฒนา ไม่ต้องการไฟฟ้า ไม่ต้องการอะไรเลย ต้องถามว่าจริงๆ แล้วคนที่ออกมาวิวยวายเป็นหลาย ที่บ้านเขาก็ใช้ไฟฟ้าทุกคน ต้องการให้ไฟฟ้าไปตัดบ้านอื่นอย่าตัดบ้านตัวเอง”

ท่านนายกพยายามแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลเป็นมิตรกับ NGO แต่ขณะเดียวกันก็กล่าวให้ประชาชนเห็นด้วยว่า มีกลุ่ม NGO อีกรุ่นที่จัดตั้งเป็นศัตรูของรัฐบาลและประเทศ

“ผมไม่เห็นด้วยกับเอ็นจีโอประเภทที่ชอบสร้างสถานการณ์ให้เหตุการณ์มีความน่าสนใจจากต่างประเทศ และเข้าไปเรียกร้องความสนใจจากต่างประเทศ มันไม่ใช่พ่อแม่เราที่จะต้องไปฟ้องเขา พวกเราต่างหากที่จะต้องหันหน้าเข้าหากันด้วยกัน”

“อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด รัฐบาลพร้อมที่จะยอมรับ และตอบคำถามกับสังคมเพราะจะไม่ยอมให้คนเพียงหยิบมือมาทำให้ประเทศไม่พัฒนา”

2.2 ความสงสาร

“สงสารพี่น้องตชด.ที่ไปเหนื่อยไปยากลำบาก อดหลับอดนอนไปทำหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่สงขลา”

2.3 ความซุนเคืองใจ

“เรายอมให้กลุ่มนี้ถล่มสนามกีฬาถล่มอะไรมาตั้งหลายที่แล้ว เราก็ยอมมาตลอด เพราะว่าตอนนั้นคนในชาติยังไม่แน่ใจ ให้ยอมก็ยอม ให้อะไรยอมมันง่าย เพราะมันไม่เหนื่อย ไม่เจ็บ แต่ที่ไม่ยอมมันลำบาก ทั้งเหนื่อยทั้งเจ็บ จะเอาอย่างไรก็เลือกเอา ผมปฏิบัติได้ทุกอย่าง”

2.4 ความเสียใจ

“เมื่อมาเห็นภาพในทีวีก็ได้แต่สลดใจ เสียใจมาก ก้มหน้าลงน้ำตาไหลเลย เพราะตนผ่านเหตุการณ์ 14 ตุลา, 6 ตุลา และพฤษภา 35 มาทั้งหมด... ผมทำงานมา 2 ปี มีหลายกลุ่มที่แก้ไขได้โดยไม่ต้องมาทำเนียบ เหตุการณ์นี้ผมเสียใจที่สุด เพราะ

ชาวบ้านในพื้นที่เขาไว้ใจและเชื่อใจผมมาก   ต่อไปนี้ไม่ทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้น
เพราะสะพานเชื่อมพังทลายแล้ว"

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

ในเรื่องของการสร้างอารมณ์ความรู้สึกนี้ ทางกลุ่มผู้คัดค้านโดยเฉพาะชาวบ้านจะใช้อยู่เสมอ ๆ โดยจะใช้ถ้อยคำที่บรรยายถึงอารมณ์สะท้อนใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2.1 ความเสียใจ และความกลัว

“กระทั่งถึงวันที่ถือเป็นวันแตกหัก เมื่อมีการประชุม ครม. สัญจรในภาคใต้ พวกเราชาวบ้านก็เข้ายื่นหนังสือแก่ท่าน นายกฯ แต่ท่านนายกฯ กลับใช้กำลังสลายกลุ่มชาวบ้าน โข้วนายกฯ มาเลเซีย โดยการทุบตีชาวบ้านเป็นความเจ็บปวด ซึ่งคงไม่ต้องบรรยาย”

“พวกเราไม่มีอะไรจะสูญเสียแล้ว เพราะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบตลอด หากเกิดเหตุการณ์รุนแรงสิ่งเดียวที่ทำได้คือต่อสู้แบบสันติวิธี เพราะชาวบ้านต่างอยู่ในอาการหวาดกลัว เนื่องจากไม่รู้ว่าจะถูกตำรวจจับวันไหนโดยเฉพาะ นางสุไร๊ะโต๊ะหลี นั้นขณะนั้นสภาพจิตใจบอบช้ำอย่างหนักเนื่องจากลูกชายคือนายภูวิช โต๊ะหลี อาการยังน่าเป็นห่วง ต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล เพราะกะโหลกแตกและร้าวระหว่างที่ปะทะกับตำรวจ”

“...เวลานี้ผู้ชุมนุมที่ถูกออกหมายจับจะเคลื่อนไหวอะไรก็ถูกตำรวจจะจับกุมทำให้เกิดความหวุ่นไหว”

2.2 ความกล้าที่จะต่อสู้

“ได้มีการเสริมกำแพงด้านหน้าริมถนนด้วยต้นหนามชนิดต่างๆ ปิดกั้นประตูทางเข้าเหลือเพียงคนเดินผ่านเข้าไปได้เท่านั้น พร้อมทั้งปักธงสีแดงบริเวรประตูทางเข้าเพื่อแสดงให้เห็นว่าจะคัดค้านโครงการต่อไปและจะต่อสู้จนถึงที่สุด”

“การที่รัฐบาลออกมาตีสเครดิตเอ็นจีโอก็ไม่สามารถจะสร้างโครงการต่อไปได้ แม้จะฆ่าเอ็นจีโอให้ตายทั้งหมดก็ตาม”

“เชื่อว่าต่อไปจะต้องมีการยั่วยุเพื่อที่จะหาแนวทางในการสลายลานหอยเสียบให้ได้ ซึ่งตรงนี้ได้พยายามทำความเข้าใจ ให้มีการคัดค้านโครงการต่อเนื่องตามแนวทางสันติวิธี และจะคัดค้านโครงการจนถึงที่สุด”

2.3 ความขุ่นเคือง

“เราขอประณามคำสั่งรัฐบาลที่ให้ตำรวจบุกทำร้ายกลุ่มผู้คัดค้านอย่างเหี้ยมโหดราวกับอยู่ในยุคเผด็จการป่าเถื่อน หลังจากนั้นยังบิดเบือนข้อเท็จจริง ใส่ร้ายป้ายสี สร้างหลักฐานเท็จ กล่าวหาชาวบ้านเป็นฝ่ายกระทำรุนแรง มีอาวุธ”

3. การใช้หลักเหตุผล (Logos)

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

เนื่องจากช่วงที่ 2 เป็นระยะที่เกิดข้อพิพาทจากเหตุการณ์ความรุนแรงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 ทำให้ในช่วงนี้ประเด็นที่ทั้ง 2 ฝ่ายออกมาโต้ตอบกันก็คือเรื่องที่ว่าใครเป็นผู้ใช้ความรุนแรงก่อน ระหว่างตำรวจกับประชาชน ส่วนประเด็นในการคัดค้านโครงการก็ยังมีอยู่บ้างแต่จะเลือนลงไป ฉะนั้นในส่วนนี้จะนำเสนอเหตุผลที่นำมาสนับสนุนว่าตำรวจเป็นฝ่ายที่ถูกต้อง ดังนี้

ข้อสนับสนุนที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และการจับกุมผู้กระทำผิด

“ต้องยอมรับว่าตำรวจทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยตามกฎหมาย คนที่มาใช้พื้นที่ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จะยกพวกผิดเป็นถุกนั้นเป็นไปไม่ได้ ผิดก็ต้องว่ากันไปตามผิด”

“ เราสอบกันเบื้องต้นแล้วพบว่าไม่เกินกว่าเหตุ เพราะตำรวจเองก็บาดเจ็บไปหลายคนหรือตำรวจไม่ใช่ประชาชน”

“การขออนุมัติจับกุมไม่ใช่ตำรวจจะออกหมายจับกุมได้เอง ตามรัฐธรรมนูญใหม่ ต้องขออนุมัติศาล และศาลจะเป็นผู้พิจารณาเห็นสมควรจะออกหรือไม่ ออก หากพยานหลักฐานไม่เพียงพอศาลก็ไม่อนุมัติ แต่เมื่อศาลอนุมัติหมายจับกุมแสดงว่าพนักงานสอบสวนมีหลักฐานยืนยันการกระทำผิดชัดเจน”

ข้อสนับสนุนที่ 2 ประเด็นกฎหมาย

“ผมขอยืนยันว่าผมทำอะไรไปตามหน้าที่ภายในกรอบกฎหมาย ใครจะเสนออะไร ผมไม่วิตก หากผมย่อหย่อน มีหน้าที่ในการสั่งการ แต่ไม่สั่งการ บ้านเมืองคงลำบาก”

“กฎหมายบ้านเมืองต้องเป็นกฎหมาย ถ้าทุกอย่างไม่ผิดกฎหมายก็ไม่มีอะไร แต่ถ้าผิดกฎหมายก็ว่าตามกฎหมาย รับรองว่าราชการจะไม่เข้าไปก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยแน่นอน แต่ถ้าเมื่อใดทำอะไรเกินเลย ไปละเมิดผู้อื่น ไปทำผิดต่อคนอื่น ทำร้ายเจ้าหน้าที่ ก็ต้องทำตามกฎหมาย

ข้อสนับสนุนที่ 3 หลักฐานจากตัวบุคคล

“พ.ต.อ.สุรชัย สืบสุข ซึ่งถูกกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการก่อสร้างท่อก๊าซใช้อาวุธ มีดฟันจนฝ่ามือฉีกขาด ให้การกับพนักงานสอบสวน ยืนยันคนที่ใช้มีดฟันคือ นายพิชิต”

“... ส่วนตัวอยู่ในเหตุการณ์ขอยืนยันว่าตำรวจใช้กำลังเท่าที่จำเป็น โดยตำรวจถูกทำร้ายร่างกายก่อน แม้จะรันแวงลึกลงไป 30-40 เมตร”

“เขาแถลงอย่างนั้นได้เพราะเขาไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น ผู้สื่อข่าวเองก็เห็นว่าตำรวจถูกทำร้าย การที่ผู้ชุมนุมอ้างว่าถูกทำร้ายระหว่างการสวดละหมาด ไม่เป็นความจริง มันเป็นไปได้”

ข้อสนับสนุนที่ 4 การอ้างถึงการทำงานของรัฐบาล

“... จะไม่มีว่ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมาประท้วงหรือชุมนุมแล้วรัฐบาลจะต้องเลิกโครงการ เพราะรัฐบาลได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งมาอย่างถูกต้อง และการดำเนินการก็อยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบของสภาแล้ว รัฐบาลก็ต้องดำเนินการ ไม่เช่นนั้นรัฐบาลก็ไม่มีผลงานหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศชาติได้”

ข้อสนับสนุนที่ 5 หลักฐานจากภาพถ่าย

“มีภาพถ่ายยืนยันตำรวจไม่ได้ตั้งใจที่จะปะทะกับประชาชน เพียงต้องการจับกุมตัวผู้สังหารไม่ให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังกับเจ้าหน้าที่เท่านั้น และเป็นไปตามคาด สามารถจับกุมผู้นำชุมนุมได้ 10 คน การชุมนุมจึงสลายโดยสงบ”

ข้อสนับสนุนที่ 6 การลดความน่าเชื่อถือจากหลักฐานของฝ่ายคัดค้านโครงการ

“... เขาไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริง ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ ไม่ได้รู้เรื่องเลย การที่ได้ข่าวจากคนที่ไม่รู้เรื่องจริงอันตรายน่ากลัวที่สุดของหน่วยงานและของชาติ ...”

“... ได้ติดตามการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิฯ ตั้งแต่เกิดเหตุพบว่าไม่ได้มีความเป็นกลางอย่างแท้จริง ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ สิ่งที่คุณกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังคือการสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเอง และคำนึงถึงเพียงผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านการวางท่อก๊าซ รวมทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบางคนได้ออกมากล่าวหาโจมตีเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมักชี้ว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่เสมอ”

“อยากถามว่ากลุ่มผู้ชุมนุมนำน้ำบูดูมาทำไม จะมาอ้างว่านำมาเป็นอาหารก็ควรจะบรรจุในใส่ไหหรือขวด แต่กลับนำใส่ถุงพลาสติก นอกนั้นยังมีหนังสือพิมพ์พร้อมลูกตะกั่ว อีกทั้งไม้ที่มีตะปูตอกอยู่ที่หัวไม้ ทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมนำมาด้วยเพื่ออะไร ทำไมไม่ไปตบสังคมนให้ทราบตรงนี้ แต่กลับมากล่าวหาตำรวจ”

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

เหตุผลต่าง ๆ ที่นำมาสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการอย่างสันติ และไม่ได้ใช้ความรุนแรงนั้นประกอบไปด้วย

ข้อสนับสนุนที่ 1 การอ้างรัฐธรรมนูญ

“ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 45 ประชาชนมีสิทธิที่จะรวมตัวกัน หรือตามรัฐธรรมนูญมาตรา 46 ก็ให้สิทธิประชาชนในการชุมนุมหากประชาชนชุมนุมกันในลักษณะที่

“ไม่เป็นพิษเป็นภัย และเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น”

“...โครงการนี้มีปัญหาในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ถือว่าขัดรัฐธรรมนูญมาตรา 56 รวมถึงการทุจริตคอร์รัปชัน ความไม่โปร่งใสของโครงการ...”

ข้อสนับสนุนที่ 2 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ

“คณะกรรมการสิทธิได้รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากเหตุการณ์รุนแรงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 โดยระบุว่า รัฐบาลใช้กำลังเกินความจำเป็นและขัดรัฐธรรมนูญหลายมาตรารุนแรง และขอให้ดำเนินคดีกับนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับ พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และผู้บังคับการตำรวจภูธร จ.สงขลา”

ข้อสนับสนุนที่ 3 การใช้หลักฐานจากตัวบุคคล

พบว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้เชิญตัวแทนกลุ่มผู้ชุมนุมที่อยู่ในเหตุการณ์ และนักศึกษาที่ถูกตำรวจตีจนได้รับบาดเจ็บ รวมถึงผู้สื่อข่าวที่เห็นเหตุการณ์มาให้คำชี้แจง ซึ่งผลก็เป็นไปในทางเดียวกันคือพบว่า ตำรวจเป็นผู้ลงมือก่อน

“ส่วนเรื่องที่มีข่าวว่ารับเงินคนละ 1,000 บาทเพื่อมาชุมนุมนั้น ผมได้รับฟังของเท็จจริงจากนายอาหมัด ผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ก็ได้ปฏิเสธอย่างแข็งขัน”

“...จากการให้ปากคำของผู้เห็นเหตุการณ์ ทำให้ตอนนี้เราพอรู้ตัวคนสั่งตำรวจลุยมือแล้ว จะเรียกคนซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มาให้ปากคำ ใครไม่มาจะมีความผิดตามกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน...”

ข้อสนับสนุนที่ 4 หลักฐานจากเสตท์สคูปกรณ์ (วิดีโอ และภาพถ่าย)

“ผมได้ฟังเสียงในวิดีโอแล้วพบว่า ผู้หญิงคนที่เผล่ออกมาบอกว่าให้นั่งลง แล้วยกมือไหว้ขออภัยไม่ไหวดี แล้วที่มีผู้ชายคนหนึ่งกอดขาเอาไว้ เพราะไม่เช่นนั้นผู้หญิงจะหล่นลงมา และหากจะขบถชนจริงๆ ตำรวจไปตีกระຈกก็ป้องกันอะไรไม่ได้”

“... ได้เห็นภาพทางสื่อมวลชนแล้ว เห็นว่าตำรวจเป็นฝ่ายลงมือก่อน กลุ่มผู้คัดค้านจึงนำน้ำปูดูที่เตรียมมาเป็นอาหารปลาใส่เจ้าหน้าที่ ซึ่งกลุ่มผู้คัดค้านที่ได้รับบาดเจ็บมีสิทธิ์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐได้”

ข้อสนับสนุนที่ 5 การละเมิดกฎหมาย

“ตำรวจและรัฐบาลได้ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รับรองในรัฐธรรมนูญไทย และในกฎหมายระหว่างประเทศ ที่ให้ความคุ้มครองและปกป้องสิทธิการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ”

ข้อสนับสนุนที่ 6 ความไม่ชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

“มันเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มิได้ให้ความสำคัญ หรืออาจไม่ได้คิดว่าเจ้าหน้าที่ควรมีวิธีการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ชุมนุมที่มีความแตกต่างกันทางด้านสิทธิของผู้หญิง ผู้ชาย เด็ก หรือคนชรา รวมทั้งการจำแนกเจ้าหน้าที่ที่มาดูแลให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ชุมนุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ”

“น่าตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับหมายจับครั้งนี้ทำไมระบุเฉพาะแกนนำ หากเห็นว่าชาวบ้านมีความผิดจริงทำไมไม่ออกหมายจับผู้เข้าร่วมชุมนุมทั้งหมดกว่า 2,000 คน คิดว่าหมายจับครั้งนี้อาจหวังผลมากกว่าการดำเนินคดีกับแกนนำ โดยหวังผลทอนกำลังของกลุ่มคัดค้าน”

“...ซึ่งต้นเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงมาจากความเข้าใจผิด การรายงานข้อมูลที่ผิดพลาดของตำรวจในพื้นที่ ความไม่ประสีประสาและความตื่นตกใจทำให้เกิดความผิดปกตึ้นมา รมว.มหาดไทยและ ผบ.ตร. คงปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้”

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าทั้งในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 นั้น การใช้เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เรื่องที่พูดมีน้ำหนักและมีความน่าเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้ ทั้งฝ่ายสนับสนุนโครงการและฝ่ายคัดค้านโครงการจึงพยายามยกเหตุผลต่าง ๆ มากกล่าวอ้างเพื่อให้ผู้รับข่าวสารมีความคล้อยตาม แต่จากการศึกษาที่พบว่าบางครั้งผู้พูดอาจสามารถโน้มน้าวใจโดยใช้การแสดงเหตุผลที่เสมือนหนึ่งเป็นเหตุผลจริงที่น่าเชื่อถือ โดยทั้ง 2 ฝ่ายก็จะมีการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันไปดังนี้

ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

ประเด็นที่ 1 เนื้อหาที่พบได้บ่อยครั้งคือการพยายาม ดิสเครดิตกลุ่ม NGO และ นักวิชาการ โดยพยายามแยกพวกเขา ออกจากประชาชน ให้ประชาชนมองว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายที่ดี และให้มองฝ่ายคัดค้านเป็นฝ่ายที่ไม่ดี เช่น

“กลุ่มนักวิชาการที่ออกมาคัดค้านก็มีแต่พวกหน้าเดิมๆ เช่น นายนิธิ เอียวศรีวงศ์ ก็เห็นว่า มักออกมาคัดค้านรัฐบาลตลอด และชอบทำเรื่องแฉๆ ตั้งมหาวิทยาลัยเที่ยงคืนที่ เชียงใหม่ก็ตั้งแบบเลื่อนลอยไม่ตรงนิยามของความเป็นมหาวิทยาลัยในระดับสากล แล้ว ยังมาแอบอ้างว่าเป็นตัวแทนประชาชน 4 ภาค ถามว่ามีกรเลือกตั้งตอนไหนหรือแต่งตั้ง เมื่อไหร่”

“เอ็นจีโอส่วนใหญ่เป็นพวกเสียสละ แต่มีบางส่วนที่ไม่มีที่มาที่ไปของรายได้ ไม่มีอาชีพเป็น หลักแหล่ง แต่ขยันสร้างข่าว เพื่อที่จะขอเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ถ้าเขาอยู่ก็ ส่งสารประชาชน คนเหล่านี้น่าจะออกหน้า เวลาโดนจะได้โดนก่อน ไม่ใช่ให้ประชาชนมา โดน แล้วชี้ขาดอยู่ข้างหลัง ไปมุดกระโปรงเขาข้างหลังบ้าง อะไบบ้าง ถ้าแน่วจริงให้ ออกมายืนข้างหน้า จะได้จัดการถูก”

“ผมไม่เห็นด้วยกับเอ็นจีโอประเภทที่ชอบสร้างสถานการณ์ ให้เหตุการณ์มีความน่าสนใจ จากต่างประเทศ และเข้าไปเรียกร้องความสนใจจากต่างประเทศ มันไม่ใช่พ่อแม่เราที่ จะต้องไปฟ้องเขา พวกเราต่างหากที่จะต้องหันหน้าเข้าหากันคุยกัน”

“กลุ่มเอ็นจีโอที่ทำงานให้ประชาชนตนไม่ว่า เรื่องโรคเอดส์ เรื่องเยาวชน รัฐบาลพร้อมจะ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและเป็นหุ้นส่วน เพราะเรามีเป้าหมายเดียวกัน แต่ถ้าเอ็นจีโอ มองว่าทุกอย่างมีปัญหาหมด และใช้ความรุนแรงมันก็ลำบาก เพราะว่าประเทศต้อง พัฒนา”

ประเด็นที่ 2 เป็นการให้การสร้างความรู้สึกให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ชอบ โดยการใช้คำพูดโจมตี กลุ่มผู้คัดค้าน ในลักษณะของการประณามการกระทำของพวกเขา โยนให้เป็นคนกลุ่มน้อยที่ แตกต่างจากประชาชนทั่วไป โดยไม่ให้ข้อมูลหลักฐานที่ชัดเจน

“บุคคลจำนวนน้อยที่อุปลานตัวเองว่าเป็นตัวแทนประชาชนคัดค้านโครงการต่างๆ ของ รัฐบาลเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง”

“ผู้ที่มีความคิดจะต่อต้าน ไปให้ความรู้ที่ผิดๆ ได้ คนที่ต่อต้าน รัฐบาลพูดก็รอบเขาก็กี่ต่อต้าน ใครก็พูดกับเขาไม่รู้เรื่อง”

ประเด็นที่ 3 เป็นลักษณะของการโยนความผิด หรือปิดความรับผิดชอบของตนไปให้ผู้อื่น

3.1 ปิดความรับผิดชอบให้รัฐบาลชุดเก่า

“...ทั้ง 3 โครงการ ล้วนริเริ่มมาจากรัฐบาลในอดีต จนกลายเป็นปัญหาสะสมมาอย่างต่อเนื่อง ส่วนรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นเพียงผู้แบกรับภาระการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหาข้อยุติที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด”

3.2 โยนความรับผิดชอบให้สื่อ

“เรื่องนี้ต้องขอร้องสื่อ เนื่องจากบางสื่อเขียนข่าวไปในโทนที่อยากให้ตีกัน ขอร้องจริง ๆ บ้านเมืองเป็นของเราทุกคน ผมรู้ว่าพวกน้องไม่มี แต่ บ.ก.ที่อยู่ข้างในออฟฟิศ ไม่รู้ยุ่งกันอย่างไร และก็พาดหัวข่าวออกมาว่าจะต้องตีกันเร็วๆ นี้”

ประเด็นที่ 4 การแก้ไขปัญหาโดยการเลื่อนจุดก่อสร้างโรงไฟฟ้า

“รัฐบาลตกลงที่จะให้ดำเนินการต่อไปตามสัญญา และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชน จึงให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เปลี่ยนจุด วางท่อขึ้นฝั่งจากจุดเดิมไปในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร”

จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจเช่นนี้ ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นมากกว่า โดยผลที่เกิดขึ้นยังทำให้เกิดปัญหานักมากขึ้นกว่าเดิม

ประเด็นที่ 5 บางครั้งพบว่าฝ่ายสนับสนุนได้เรียกความสนใจโดยการเลี้ยงตอบคำถามที่เป็นจุดสำคัญ แต่ไปนำประเด็นรองอื่น ๆ มากล่าวแทน

“บอกแล้วว่าการทำโครงการนี้ไม่ใช่เพื่อต้องการก๊าซไปใช้ในอุตสาหกรรม เนื่องจากไทยไม่ได้ทำอุตสาหกรรมต่อเนื่องในพื้นที่ดังกล่าว แต่นำมาใช้ในประเทศเพื่อป้อนให้กับโรงงานที่ใช้ก๊าซเป็นพลังงานโรงไฟฟ้าและส่งให้ประเทศมาเลเซียซึ่งกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรีไปแล้ว”

ประเด็นบีโทรเคมี เป็นประเด็นรอง ๆ ไม่ใช่คำถามที่ฝ่ายคัดค้านต้องการคำตอบ แต่ทางฝ่ายสนับสนุนก็มักจะนำประเด็นนี้มากล่าวอ้าง เพื่อเลี่ยงตอบคำถามจากประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาอยู่เสมอ

ประเด็นที่ 6 เป็นคำพูดที่นายกทักษิณ ชินวัตร นำมาใช้ เพื่อเลี่ยงไม่กล่าวถึงประเด็นสำคัญ แต่จะใช้คำพูดเพื่อโยนไปถึงทัศนคติของตนเองเป็นสำคัญ แต่มันก็ไม่ได้เป็นตัวยืนยันเหตุผลที่แท้จริงได้

“ถ้าเราคิดว่าเราจะชื้อดวงและอยู่บนปาเขาลำเนาไพรรักษาธรรมชาตินี้ไว้ตลอดและไม่ต้องการพัฒนา ไม่ต้องการไฟฟ้า ไม่ต้องการอะไรเลย ต้องถามว่าจริงๆ แล้วคนที่ออกมาโวยวายทั้งหลาย ที่บ้านเขาก็ใช้ไฟฟ้าทุกคน ต้องการให้ไฟฟ้าไปตัดบ้านอื่นอย่าตัดบ้านตัวเอง”

“ถ้าประชาชนบอกว่ารัฐบาลที่รักษากฎหมายบ้านเมืองเป็นรัฐบาลที่ไม่ดี คราวหน้าประชาชนก็ไม่เลือกผม ผมก็ต้องมาทำงาน ผมก็พักผ่อน แต่ถ้าประชาชนบอกว่ารัฐบาลรักษากฎหมายบ้านเมืองดี คราวหน้าผมก็มาทำงานต่อ”

เป็นลักษณะของการทำทนายฝ่ายตรงข้าม โดยใช้เหตุผลในเรื่องของการใช้ไฟ และการเลือกตั้งมาใช้สนับสนุนฝ่ายตน แต่จะพบว่าทั้ง 2 เรื่องไม่สามารถนำมาใช้เป็นเหตุผลที่แท้จริงในการตัดสินใจว่าใครถูกใครผิดได้

ประเด็นที่ 7 เป็นการแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ เพื่อให้ผู้ฟังร่วมปฏิเสธการกระทำของกลุ่มผู้คัดค้าน และมองว่าพวกเขามีความแปลกแยกจากสังคม

“ทำที่ที่ติดป้าย "มิ่งสร้าง กูเผา" ไม่ได้เข้าใจวัฒนธรรมและสังคมไทยเลย ถืองแดงพาดผ้าแดงเดินออกมาเต็มถนน ถามว่าประชาชนไทยเข้าใจพวกกลุ่มคัดค้านที่ อ.จะนะดีหรือเปล่า ผมคิดว่าไม่เข้าใจ”

ประเด็นที่ 8 การเรียกความสนใจจากประชาชนให้ยอมรับ หรือเห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการโยนไปถึงส่วนที่ผู้ฟังจะสามารถยอมรับได้

“สงสารพี่น้องตชด.ที่ไปเหนื่อยไปยาก อดหลับอดนอนไปทำหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่สงขลา แต่ถูกเพื่อน ตชด.บอกไม่ควรเอาไป... เรายอมให้กลุ่มนี้ถล่มสนามกีฬาถล่มอะไร

มาตั้งหลายที่แล้วเราก็ออมมาตลอด เพราะว่าตอนนั้นคนในชาติยังไม่แน่ใจ ให้ออมก็ยอม ให้อ้อมก็ยอมมันง่าย เพราะมันไม่เห็น้อย ไม่เจ็บ แต่ที่ไม่ยอมมันลำบาก ทั้งเห็น้อยทั้งเจ็บ จะเอาอย่างไรก็เลือกเอา”

การกล่าวเช่นนี้เป็นกรกล่าวเพื่อเรียกความเห็นใจ แต่เหตุผลข้างต้นก็ไม่ใช่เหตุผลหลักที่จะมาสนับสนุนได้ว่าฝ่ายตำรวจไม่มีความผิดในเหตุการณ์ความรุนแรงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545

ประเด็นต่างๆ ที่กล่าวไปข้างต้น ล้วนแต่เป็นกลยุทธ์ที่ฝ่ายสนับสนุนโครงการใช้เพื่อเลี่ยงประเด็นสำคัญที่ยังคงเป็นข้อสงสัยอยู่ทั้งสิ้น ซึ่งถ้าประชาชนไม่พิจารณาเหตุผลเหล่านี้ย่อมถ่วงแท้ก็ย่อมมีผลต่อการโน้มน้าวใจประชาชนได้เป็นอย่างดี

ฝ่ายคัดค้านโครงการ

แม้ว่าฝ่ายคัดค้านโครงการจะมีการแสดงเหตุผล โดยใช้หลักฐานต่าง ๆ มายืนยัน แต่บางครั้งก็พบว่ากลุ่มผู้คัดค้าน ได้ใช้กลยุทธ์การแสดงผลเหมือนหนึ่งเป็นเหตุผลจริงนี้ด้วย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 พยายามเปรียบเทียบรัฐบาลกับบุคคล แนวความคิด หรือสถาบันที่เมื่อใครได้ยินก็จะเกิดทัศนคติในทางลบ

“เป็นคำพูดเหมือนกับพวกฟาสซิสต์และลัทธิเชอผู้นำในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม ที่มักพูดเสมอว่าขอให้เชื่อผู้นำ”

“ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่ประกาศไม่เจรจากับชาวบ้านที่มีเอ็นจีโอเป็นที่ปรึกษา แท้จริงคือการฟื้นคืนชีพของนโยบาย 66/23 ที่มีเป้าหมายแยกประชาชนออกจากพรรคคอมมิวนิสต์ทำลายแนวร่วมคนชั้นกลางเพื่อให้เกิดความจงเกลียดจงชังและตีตัวออกห่างจากเอ็นจีโอ การผลักทุกฝ่ายที่เห็นแตกต่างจากรัฐบาลไปเป็นไปศัตรู”

“การที่นายกฯไม่ฟังเสียงนักวิชาการ เพราะโครงการนี้ไม่โปร่งใสมาตั้งแต่ต้น มีการเซ็นสัญญาก่อนที่จะมาทำประชาพิจารณ์ ยิ่งทำให้เห็นชัดเจนว่ารัฐบาลชุดนี้เผด็จการ เห็นว่ากุมเสียงข้างมากจะทำอะไรก็ได้”

ประเด็นที่ 2 เป็นการใช้คำพูดในแง่ลบเพื่อสร้างความรู้สึกให้ผู้ฟังเกลียด กลัว หรือเป็นศัตรู โดยใช้การประณาม หรือต่อต้านท่านนายกและรัฐบาลอย่างรุนแรง

“เห็นได้ชัดว่าทั้งหมดคุณทักษิณ ชินวัตร เล่นลิ้น และตระบัดสัตย์ ไม่ได้คำนึงถึงเสียงประชาชน”

“เราขอประณามในการใช้ความรุนแรงของรัฐบาล..ขอให้ยุติการกลั่นแกล้ง และใส่ร้ายป้ายสีนักศึกษาที่ออกมาร่วมคัดค้านโครงการ”

ประเด็นที่ 3 การเอารัฐบาลชุดเก่าขึ้นมาเป็นข้อสนับสนุนในการโจมตีรัฐบาลชุดใหม่ โดยพยายามโยนให้เห็นความสัมพันธ์ของรัฐบาลชุดเก่าและชุดใหม่ แต่เหตุผลตรงนี้ก็ไม่ใช่ส่วนสำคัญที่จะนำมาเปรียบเทียบกับรัฐบาลชุดใหม่มีความผิดเช่นรัฐบาลชุดก่อนได้

“ 1 ปี 10 เดือนผ่านไปเห็นชัดเจนว่ารัฐบาลทักษิณไม่ต่างกับพรรคประชาธิปัตย์เลยแม้แต่น้อย

“งานนี้หากเล่นแบบเดิมเหมือนกับที่เคยทำในสมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีก็ไม่มีปัญหา เพราะชาวบ้านถูกกระทำมาตลอด”

จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ทั้ง 2 ฝ่ายใช้ ล้วนแล้วแต่มีผลในการโน้มน้าวใจประชาชนผู้รับสารทั้งสิ้น โดยจะพบว่าช่วงหลัง ๆ ประเด็นเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อเล่นงานฝ่ายตรงข้ามอยู่บ่อยครั้ง จนประเด็นการคัดค้านที่สำคัญเลื่อนไป แต่อย่างไรก็ตามการจะโน้มน้าวใจประชาชนได้นั้นก็ต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสร้างที่น่าเชื่อถือ การใช้เหตุผลและหลักฐาน หรือกลยุทธ์ต่าง ๆ มาผสมผสานกัน และก็ยังขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับสารในขณะนั้นด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซ-ไทยมาเลเซีย” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสารในการแสดงเหตุผล และการใช้หลักฐาน ที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

สรุปผลการวิจัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 กระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียมีลักษณะอย่างไร

กระบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เริ่มต้นในปี 2541 ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีไทยในขณะนั้น นายชวน หลีกภัย ไปร่วมลงนามกับนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย นายมหาเธร์ โมฮัมหมัด เพื่อบรรลุข้อตกลงเบื้องต้นในการซื้อขายก๊าซเจดีเอ ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการสื่อสารได้ดังนี้คือ

1. ผู้ดำเนินการเคลื่อนไหว

ในกระบวนการสื่อสารนั้นผู้ดำเนินการเคลื่อนไหวจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถกำหนดตัวแกนนำลงไปได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้จะแบ่งผู้ดำเนินการเคลื่อนไหวออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1.1 ชาวบ้านผู้คัดค้านที่มีส่วนได้-เสียโดยตรงจากโครงการ คือชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียโดยตรง ซึ่งชาวบ้านส่วนนี้จะดำเนินการเคลื่อนไหวในเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในท้องถิ่นเป็นหลัก

1.2 กลุ่มผู้คัดค้านที่มีส่วนได้เสียทั่วไป คือ กลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่มองเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หรือตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มคัดค้านโครงการของรัฐในพื้นที่อื่น ๆ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน นักศึกษา และสาธารณชนทั่วไป โดยกลุ่มผู้คัดค้านกลุ่มนี้จะดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อเป็นฐานเสริมความแข็งแกร่งให้กับกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านโครงการ

2. เนื้อหาในการดำเนินการเคลื่อนไหว

จากการศึกษา พบว่ากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่าอากาศยานนานาชาติมาเลเซีย มีลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ (new social movement) เพราะพวกเขาไม่ได้ต้องการที่จะล้มล้างอำนาจรัฐ แต่ต้องการที่จะเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิชุมชนซึ่งมีการรับรองไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 ที่เป็นไปในลักษณะของการพัฒนารูปแบบของทางเลือกในการดำเนินชีวิต และการป้องกันสังคมประชาจากการขยายตัวของอำนาจรัฐ อันจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์หลักในการเคลื่อนไหวครั้งนี้คือ เพื่อปกป้องรักษาแผ่นดินถิ่นเกิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ พวกเขาต้องการอยู่แบบพี่น้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ยืนยันที่จะดำรงชีวิตอย่างเป็นอยู่ ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม เพราะเขาเชื่อว่าจะทำให้วิถีชีวิตสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ เปลี่ยนแปลงไป ต่อมาเมื่อมีกลุ่มผู้คัดค้านได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ มากขึ้น มีพันธมิตรเพิ่มขึ้น ทำให้ประเด็นการเคลื่อนไหวมีความกว้างขวางขึ้น กล่าวคือมันไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพื่อปกป้องแผ่นดินถิ่นเกิดของกลุ่มชาวบ้านเท่านั้น แต่มันขยายเป็นเรื่องผลประโยชน์ของคนในชาติด้วย

3. วิธีการในการดำเนินการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ

กลุ่มผู้คัดค้านมีวิธีการดำเนินการคัดค้านที่หลากหลายมากมาย ซึ่งในระยะแรกเริ่มด้วยการจัดเวทีระดับหมู่บ้านขึ้น เพื่อให้ฝ่ายเจ้าของโครงการ (ปตท.) มาชี้แจงข้อมูลให้ชาวบ้านฟังเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการแต่เมื่อไม่สามารถตอบคำถามได้ ภายหลังเมื่อชาวบ้านเชิญให้มา ก็ไม่มีตัวแทนของปตท.มาเข้าร่วม และจากการศึกษาจะพบว่ารูปแบบของการเคลื่อนไหวจะกระทำกันหลายวิธีโดยยึดหลักสันติวิธี ซึ่งวิธีที่พบว่ามีการใช้บ่อยที่สุดคือ การยื่นหนังสือคัดค้าน ในระยะแรก ๆ จะถูกใช้บ่อยมาก แต่ภายหลังได้ปรับเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของการออกแถลงการณ์มากขึ้น เพราะชาวบ้านรู้ว่าการยื่นหนังสือไปยังรัฐบาล และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ไม่มีประโยชน์ เพราะสิ่งที่เรียกร้องไปไม่เคยได้รับการเหลียวแลเลย ในขณะที่แถลงการณ์คัดค้านนั้นถึง

ฝ่ายสนับสนุนโครงการจะไม่สนใจ แต่อย่างน้อยก็เป็นการบอกกล่าวให้สาธารณชนร่วมรับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

อนึ่ง จากการศึกษายังพบว่าตลอดระยะเวลา 5 ปีของการคัดค้านโครงการนั้นได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงในการเคลื่อนไหวคัดค้าน 2 ครั้ง คือ

1. เหตุการณ์ความรุนแรงจากการทำประชาพิจารณ์เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543
2. เหตุการณ์การปะทะกันที่บริเวณโรงแรมเจบี หาดใหญ่ จ.สงขลา ขณะชาวบ้านรอนี้หนังสือคัดค้านแก่ท่านนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2545

นอกนั้นจะเป็นเหตุการณ์การกระทบกระทั่งกันระหว่างชาวบ้านกับทหารและตำรวจที่ลงไปคุ้มกันเจ้าหน้าที่ของบริษัท ปตท.

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปยุทธศาสตร์กระบวนการเคลื่อนไหวของชาวบ้านออกได้ดังนี้คือ

3.1 การเคลื่อนไหวระดับชุมชน เป็นรูปแบบของการสื่อสารภายในกลุ่ม เช่น การจัดเวทีระดับชาวบ้าน กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางชุมชนที่อิงกับชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ลานหอยเสียบ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสำรวจสิ่งแวดล้อมให้กับลูกหลานชาวบ้านที่คัดค้านโครงการ เพื่อให้รับรู้ และถือเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับเยาวชนของท้องถิ่นซึ่งจะกลายเป็นกำลังสำคัญในการคัดค้านต่อไป การเคลื่อนไหวในระดับนี้จึงเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน และในขณะเดียวกันก็เป็นการย้ำเตือนให้ฝ่ายรัฐบาลทราบว่าชาวบ้านยังคงรวมตัวกันคัดค้านโครงการอย่างเหนียวแน่น

3.2 การเคลื่อนไหวเพื่อเสริมและยกระดับการต่อสู้ของชาวบ้านให้ชัดเจนขึ้น เป็นลักษณะของการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้คัดค้าน กับกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ถือเป็นการก้าวเข้าสู่พื้นที่สาธารณะ การเคลื่อนไหวในระดับนี้จะอาศัยความร่วมมือจากนักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรต่างๆ ที่ร่วมสนับสนุนการคัดค้านในการหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีหลักฐานรองรับมานำเสนอต่อสาธารณชน ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากสื่อมวลชนเพื่อให้ข้อมูลสามารถถ่ายทอดสู่สาธารณชนได้ การเคลื่อนไหวในระดับนี้ได้แก่ การจัดเวทีสัมมนาทางวิชาการ และการนำเสนอผลการวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

3.3 การเคลื่อนไหวในระดับของการเจรจาต่อรองกับรัฐบาล เป็นการสื่อสารระหว่างองค์กรชาวบ้าน กับองค์กรการเมือง การเคลื่อนไหวในระดับนี้ต้องอาศัยทั้งชาวบ้าน นักวิชาการ นักการเมืองเข้ามาประสานกัน แต่กลุ่มผู้คัดค้านไม่มีทรัพยากรอะไรในการเจรจาต่อรอง เหมือนพวกกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้โอกาสในการเจรจาต่อรองแทบไม่มี ซึ่งในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย จะเป็นได้ว่ากลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถมาสู่กระบวนการสื่อสารในระดับนี้ได้เลย

4. ผู้รับสาร

ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย นั้น เป็นการสื่อสารโต้ตอบกันของฝ่ายคัดค้านโครงการ และฝ่ายสนับสนุนโครงการ ฉะนั้นการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการนั้นก็จะมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ให้รัฐบาลรับฟัง และยุติโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งผู้รับสารโดยตรงในที่นี้ก็คือ รัฐบาล ปตท. องค์กรและ หน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและร่วมสนับสนุนโครงการ ในขณะที่ผู้รับสารทางอ้อมก็คือประชาชนทั่วไปที่ได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ นั้นเอง โดยจากการวิเคราะห์จะพบว่าที่จริงแล้วทั้งฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนต่างก็มีความคิดที่แตกต่างอยู่คนละขั้ว ฉะนั้นการจะโน้มน้าวอีกฝ่ายหนึ่งจึงเป็นเรื่องยาก เนื้อหาสารที่ปรากฏจึงพบลักษณะของการมุ่งโจมตีฝ่ายตรงข้ามอยู่มาก ทั้งนี้ก็เป็นการพยายามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดของสาธารณชนทั่วไปนั่นเอง

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 เนื้อหาของสารในการแสดงเหตุผล และรูปแบบของหลักฐานที่กลุ่มผู้คัดค้านใช้ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียมีลักษณะอย่างไร

จากหลักเกณฑ์ของกริฟฟิน สามารถวิเคราะห์เนื้อหาสารของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียได้ดังนี้

การเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการครั้งนี้เป็นรูปแบบของการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยนายทวน หลีกภัย เนื่องจากความไม่พอใจรัฐบาล และ ปตท. ที่ตัดสินใจดำเนินโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยไม่ถามความคิดเห็นของชาวบ้านในพื้นที่เสียก่อน พวกเขาต้องการและยอมรับโครงการนี้หรือไม่ ในระยะแรกเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงความกลัวไม่สภาพแวดล้อมที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไป ไม่ต้องการปิโตรเคมี ก๊าซท่อก๊าซระเบิด แต่ทางฝ่ายรัฐบาลและ ปตท. ก็ไม่ตอบข้อสงสัยในหลาย ๆ ประการได้ ประกอบกับมีการพบความไม่ถูกต้อง การปกปิดข้อมูลที่แท้จริงหลายประการ ทำให้การเคลื่อนไหวขยายวงกว้างมากขึ้น โดยกลุ่มผู้คัดค้านยืนยันว่าอย่างไรก็ว่าจะไม่ให้เกิดโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียขึ้นแน่นอน

ในการสื่อสารเพื่อการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการนี้ เป็นการต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือกลุ่มผู้คัดค้านโครงการ คือฝ่ายที่ต้องการการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมเดิม (วิถีชุมชน) ไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่แผ่นดินถิ่นเกิด อีกฝ่ายหนึ่ง คือกลุ่มผู้สนับสนุนโครงการ ต้องการที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาประเทศ (ทุนนิยม)

ฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้าน ประกอบไปด้วย ชาวบ้านในพื้นที่ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ องค์กรอิสระ และเครือข่ายพันธมิตรต่าง ๆ

ฝ่ายผู้สนับสนุน ประกอบไปด้วย รัฐบาล ปตท. หน่วยงานราชการต่าง ๆ และองค์กรภาคธุรกิจ

ทั้งนี้สามารถจัดลำดับขั้นของการเคลื่อนไหวตามที่ กริฟฟิน เสนอได้ดังนี้

1. **กำเนิดของการเคลื่อนไหว** จะเห็นได้ว่าในการเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย นั้น มีการรวมกลุ่มผู้คัดค้านและขยายเครือข่ายเพื่อสร้างความแข็งแกร่ง จากนั้นกลุ่มผู้คัดค้านจะเริ่มมีการออกมาพูดถึงความบกพร่องของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียในประเด็นต่าง ๆ และความไม่พอใจของชาวบ้าน เพื่อให้สื่อมวลชนและสาธารณชนทั่วไปได้ร่วมรับรู้และพูดถึง

2. **ขั้นวิกฤตการณ์** ในการเคลื่อนไหวครั้งนี้ จะพบว่าขั้นวิกฤตการณ์จะเกิดขึ้นเป็นช่วงเวลาตามเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดประเด็นขึ้น ซึ่งจากการศึกษา พบว่าขั้นวิกฤตได้เกิดขึ้นด้วยกัน 3 ครั้งคือ

2.1 เหตุการณ์ช่วงการทำประชาพิจารณ์

2.2 เหตุการณ์ช่วงรัฐบาลแถลงการณ์เดินหน้าโครงการ

2.3 เหตุการณ์การปะทะกันที่บริเวณโรงแรมเจบี หาดใหญ่

โดย เหตุการณ์ที่ 2.2 และ 2.3 จะอยู่ในช่วงเวลาของการศึกษา ซึ่งจะพบว่าฝ่ายคัดค้านโครงการมีการนำเสนอประเด็นการคัดค้านอย่างต่อเนื่อง และกล่าววาทะโจมตีการกระทำของรัฐบาลอย่างชัดเจน โดยสื่อมวลชนมีความสนใจ เขียนข่าวถึงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ฝ่ายคัดค้านได้ใช้การยื่นหนังสือคัดค้าน และออกแถลงการณ์ควบคู่ไปด้วย เพื่อเพิ่มข้อมูลในการโต้แย้ง และสร้างความปั่นป่วนให้กับรัฐบาล จนรัฐบาลต้องพยายามออกมาแก้ข่าวเพื่อกู้สถานะให้ดีขึ้นเหมือนเดิม แต่อย่างไรก็ตาม ฝ่ายรัฐบาลก็ยังมีจุดยืนอยู่จุดเดิมคือ อย่างไรโครงการต้องเดินหน้าต่อไป

3. **ขั้นสรุป** ในปัจจุบัน เป็นที่รับทราบทั่วกันแล้วว่า โครงการได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างแล้ว ฉะนั้นก็เหมือนกับว่าการเคลื่อนไหวกของกลุ่มผู้คัดค้านได้เดินทางมาถึงในขั้นนี้แล้ว เพราะวาทะชุดต่างๆ ก็จะไม่ได้รับความสนใจ และเงียบไปแล้ว แต่ก็ยังมีกระแสของชาวบ้านที่ออกมายืนยันว่าจะคัดค้านโครงการต่อไปจนถึงที่สุด และแม้ว่าการเคลื่อนไหวที่ผ่านมาจะเปลี่ยนความคิดของรัฐบาลไม่ได้ แต่เราก็ถือได้ว่าการเคลื่อนไหวได้ดำเนินมาอย่างถึงที่สุดแล้ว และอย่างน้อยกลุ่มผู้คัดค้านก็ได้สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง และได้เรียนรู้วิธีการต่อสู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งในอนาคตพวกเขาอาจจะต้องนำมาใช้อีกก็เป็นได้

การวิเคราะห์การโต้แย้งแสดงเหตุผล และการใช้หลักฐาน

จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ

1. ช่วงที่รัฐบาลทักษิณเพิ่งเข้ามาบริหารประเทศ ยังไม่แสดงท่าทีเกี่ยวกับโครงการ จนกระทั่งตัดสินใจดำเนินโครงการ

ช่วงเวลานี้ รัฐบาลเริ่มต้นโดยการยังไม่ตัดสินใจโครงการ โดยให้เหตุผลว่าเพิ่งเข้ามาบริหารประเทศ จึงขอเวลาศึกษาข้อมูลก่อน ซึ่งการพูดเช่นนี้เป็นวิธีการที่พยายามแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ได้นิ่งนอนใจ นอกจากนั้นนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ยังได้ใช้จิตวิทยามวลชนคือ การเดินทางลงไปพบปะชาวบ้านในพื้นที่ที่เกิดปัญหา ซึ่งในช่วงนี้ รัฐบาลจะพยายามใช้คำพูดที่แสดงถึงความห่วงใยในปัญหาของชาวบ้าน และพยายามประวิงเวลาการตัดสินใจโครงการออกไป โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการให้มาศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน จวบจนรัฐบาลประกาศเดินหน้าโครงการต่อไป โดยกล่าวอ้างถึงการรายงานผลของทีม 53 นายพลที่เห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะก่อสร้าง และใช้เหตุผลของการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนในชาติเป็นหลัก

ขณะที่ฝ่ายคัดค้านก็รู้อยู่แล้วว่าการตัดสินใจของรัฐบาลต้องออกมาในรูปแบบนี้ ซึ่งตั้งแต่ รัฐบาลยังไม่ประกาศเดินหน้าโครงการ ทางกลุ่มผู้คัดค้านก็ได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านด้วยวิธีต่าง ๆ ผลสมผลสานกัน โดยในพื้นที่ได้มีการใช้สัญลักษณ์ทางศาสนา คือการสร้างมัสยิด และซุกกุโบ บริเวณจุดที่ท่อก๊าซขึ้น ผนวกกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวในพื้นที่ และเมื่อรัฐบาลประกาศเดินหน้าโครงการ กลุ่มผู้คัดค้านก็ได้ออกมาโต้แย้งในประเด็นต่าง ๆ มีการใช้หลักฐานกล่าวอ้างเพื่อเพิ่มน้ำหนักเหตุผลของการคัดค้าน ฝ่ายผู้คัดค้านได้นำผลการวิจัยจากสถาบันต่าง ๆ ที่รัฐบาลอ้างว่าได้ทำการรวบรวมออกมา ซึ่งเนื้อหาสำคัญคือการให้ชะลอโครงการไปก่อน นอกจากนั้น นักวิชาการยังได้ออกมาโต้แย้งประเด็นเนื้อหาการรายงานผลสรุปของทีม 53 นายพล แบบประเด็นต่อ

ประเด็น มีการแสดงหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญ ยกตัวอย่างที่เป็นตัวเลข มีการใช้สถิติ การเปรียบเทียบให้เห็นข้อดีข้อเสียอย่างชัดเจน โดยใช้หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงทำให้ฝ่ายรัฐบาลถูกมองว่าไม่รับฟังข้อมูลต่างๆ อย่างแท้จริง ซึ่งรัฐบาลก็ไม่ได้ออกมาแก้ไขประเด็นต่าง ๆ ที่นักวิชาการออกมาโต้แย้งได้ เพียงแต่ใช้เหตุผลกลาง ๆ ที่ว่า ผลการดำเนินโครงการที่แถลงไปถูกต้องแล้ว เพราะได้รับการศึกษามาอย่างดี และมีการโยกความผิดไปยังรัฐบาลชุดเก่าด้วย จะเห็นได้ว่าฝ่ายสนับสนุนจะอาศัยการพูดปากเปล่า หรือหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรมากกว่า และการที่รัฐบาลไม่สามารถแสดงผลและหาหลักฐานที่เหมาะสมมาสนับสนุนวาทะของตนได้นั้น ทำให้เนื้อหาในการโต้ตอบดูอ่อนกว่าฝ่ายผู้คัดค้านมาก และเป็นจุดที่ผู้คัดค้านใช้โจมตีฝ่ายรัฐบาลได้ง่าย แต่เนื่องจากรัฐบาลเป็นฝ่ายที่มีอำนาจในการปกครองประเทศ ทำให้โครงการนี้ยังคงเดินหน้าต่อไป โดยมี ปตท. ให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน

2. ช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง

ช่วงนี้เป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องจากช่วงแรก ไม่ว่าจะกลุ่มผู้คัดค้านจะเคลื่อนไหวอย่างไร ยื่นหนังสือ ออกแถลงการณ์ จัดกิจกรรมรวมกลุ่มผู้คัดค้าน หรือนำเสนอผลงานการวิจัย แต่ฝ่ายรัฐบาลก็หาได้สนใจคำเรียกร้องต่าง ๆ ไม่ ฉะนั้นเมื่อสบโอกาสชาวบ้านจึงรวมตัวกันเพื่อไปยื่นหนังสือให้ท่านนายก ซึ่งวิธีนี้จะทำให้สาธารณชนรับรู้ว่าคุณคัดค้านยังคงอยู่ แต่การไปยื่นหนังสืออย่างสันติต้องกลายเป็นเหตุการณ์ความรุนแรง ทำให้ประเด็นการคัดค้านโครงการในช่วงนี้ได้เบี่ยงออกจากประเด็นหลัก จากประเด็นที่เรียกร้องให้ยุติการก่อสร้าง กลายมาเป็นประเด็นความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของรัฐ

ฝ่ายสนับสนุนได้อ้างความชอบธรรมตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่ได้ยกข้อกฎหมายมาแสดงควบคู่การแสดงเหตุผล ขณะที่กลุ่มชาวบ้านก็อ้างประเด็นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนจัดชุมนุมได้ โดยนำบทบัญญัติตามมาตรากฎหมายมาใช้สนับสนุนการเคลื่อนไหวอย่างชัดเจน ช่วงนี้เนื้อหาจะเป็นการต่อสู้ว่าใครผิดใครถูก โดยที่รัฐบาลพยายามใช้เหตุผลเสมือนจริงในการมุ่งโจมตี กลุ่ม NGO และนักวิชาการ ว่าเป็นผู้ชักใยชาวบ้านอยู่เบื้องหลัง จุดนี้ได้ทำให้กลุ่มผู้คัดค้านเกิดกระแสความไม่พอใจอย่างมาก แกนนำที่เป็นชาวบ้านจึงออกมากล่าววาทะโดยแสดงความรู้สึกและยืนยันว่าชาวบ้านยังร่วมคัดค้านเหมือนเดิม ขณะเดียวกันก็ต้องต่อสู้กับการตกเป็นผู้ต้องหาในการก่อความรุนแรงไปด้วย โดยกลุ่มผู้คัดค้านได้พยายามต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรม มีการนำ VDO เหตุการณ์มาขายผ่านการสัมมนาทางวิชาการ และให้ผู้ที่อยู่เหตุการณ์ และสื่อมวลชนที่เห็นเหตุการณ์มาเล่ารายละเอียดในวันเกิดเหตุให้หลาย ๆ ฝ่ายได้

รับรู้ ซึ่งพบว่าฝ่ายคัดค้านได้นำเสนอข้อมูลมากมาย มีการใช้พยานหลักฐานทั้งที่เป็นพยานวัตถุ และพยานบุคคลประกอบ ในขณะที่ฝ่ายสนับสนุนโครงการ จะอาศัยความน่าเชื่อถือของตัวบุคคลที่มี ตำแหน่งทางสังคม และสรุปเพียงแต่ว่า ตำรวจไม่ผิดเพราะปฏิบัติตามหน้าที่ และเรื่องของ หลักฐานต่าง ๆ ยังกล่าวไม่ได้โดยกล่าวว่าได้ส่งหลักฐานให้ศาลหมดแล้ว จึงไม่ขอพูดอะไร

อีกวิธีการที่ฝ่ายสนับสนุนใช้คือ ขออำนาจศาลในการออกหมายจับชาวบ้านมากขึ้น เรื่อย ๆ โดยประเด็นในการจับก็ไม่ชัดเจน แต่การกระทำเช่นนี้เป็นการทำให้สังคมคิดว่าชาวบ้าน เป็นฝ่ายก่อความรุนแรงขึ้นก่อน ช่วงนั้นนอกจากการนำเสนอหลักฐานต่าง ๆ แล้ว ชาวบ้านยัง ออกมาแสดงอารมณ์ ความรู้สึกที่ถูกรังแก พร้อมกับยืนยันแน่วแน่ว่าจะดำเนินการเคลื่อนไหว ต่อไป ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนก็ออกมาตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ องค์กรอิสระต่าง ๆ ก็ออกมาประณามการกระทำของรัฐว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ เหล่านี้จึง เสมือนเป็นเนื้อหาเสริมที่ฝ่ายกลุ่มผู้คัดค้านใช้เป็นประเด็นในการตอบโต้มากขึ้น แต่รัฐบาลก็กล่าว ว่ากลุ่มองค์กรเหล่านั้นฟังข้อมูลเพียงด้านเดียวเท่านั้น และยืนยันสิ่งที่ตนเองทำว่าถูกต้องโดยการ อ้างว่า ถ้าสิ่งที่รัฐบาลทำไม่ถูกต้อง ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจเองจากการเลือกตั้งครั้งต่อไป

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านได้ใช้รูปแบบการ แสดงเหตุผล และอ้างหลักฐานในลักษณะเดิม ๆ ทั้ง 2 ช่วง โดยฝ่ายสนับสนุนโครงการ มีการ พยายามแสดงเหตุผลในหลาย ๆ เรื่อง แต่ไม่มีหลักฐานที่จะนำมาสนับสนุนประกอบเหตุผล และ ส่วนมากจะอาศัยความน่าเชื่อถือของตัวบุคคล เช่น นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ออกมากล่าวพูด ปากเปล่ามากกว่าที่จะใช้หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ในขณะที่ฝ่ายคัดค้านโครงการมีการ ได้แย้งแสดงเหตุผลอย่างชัดเจนในหลาย ๆ ประเด็น และพยายามใช้หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์ อักษร ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย หรือการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ มาใช้เพื่อ เพิ่มน้ำหนักของเหตุผล รวมทั้งยังใช้การแสดงอารมณ์ความรู้สึกสะเทือนใจให้เกิดขึ้นในใจผู้ฟังด้วย เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกเห็นใจในชะตาชีวิตของชาวบ้านที่ถูกรังแก และบางครั้งก็แสดงให้เห็น อารมณ์โกรธและขุ่นเคืองจากการกระทำของรัฐ

แม้ประเด็นหลักในการคัดค้านคือ เหตุผลในการไม่ต้องการให้มีการก่อสร้างโครงการท่อ ก๊าซ จะเลื่อนไปบ้างในช่วงที่ 2 แต่ประเด็นต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็น ประเด็นความรุนแรง ของรัฐ ประเด็นการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม เหล่านี้เป็นประเด็นเสริมที่ทำให้เนื้อหาการคัดค้านโครงการขยายกว้างมากขึ้น และดูจะมีความ รุนแรงของการใช้ถ้อยคำมากขึ้น เพราะเป็นการมุ่งโจมตีที่ตัวบุคคลมากกว่าที่ประเด็นเนื้อหาจริง ๆ

การอภิปรายผล

ประเด็นที่น่าสนใจคือ บทบาทของ NGO ในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ภายใต้กระแสรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่ได้มีการผลักดันประเด็นสิทธิชุมชน ซึ่งเราจะพบว่าประเด็นนี้เป็นผลมาจากการที่รัฐอ้างสิทธิของตนเอง และสนับสนุนให้ทุนมีสิทธิเข้าแย่งชิงทรัพยากรของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของชุมชน การผลักดันเรื่องสิทธิชุมชนจึงเกิดขึ้น ด้วยการอาศัยฐานทางสังคมวัฒนธรรมที่มีลักษณะความเป็นชุมชน เพื่อถ่วงดุลกับสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในสังคมสิทธิชุมชนนั้นจึงเป็นเรื่องของประชาสังคม เพราะมีลักษณะที่เน้นการมีส่วนร่วม สะท้อนถึงความตื่นตัวของพลเมืองที่จะเข้าร่วมกันรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของส่วนรวมหรือสาธารณะ (public responsibility) ที่มีได้หวังเพียงรอยยิ้ม หรือเรียกร้องการแก้ปัญหาจากรัฐแต่ฝ่ายเดียวโดยตนเองไม่มีส่วนร่วม องค์การพัฒนาเอกชนซึ่งเป็นเสมือนพื้นที่หลักของภาคประชาสังคมจึงมีบทบาทเป็นอย่างมากในฐานะผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวทางสังคมของประชาชนในระดับรากหญ้า ทำให้ NGO ถูกวางไว้ในตำแหน่งที่ตรงข้ามกับรัฐบาล ซึ่งในการศึกษากระบวนการสื่อสารในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซ จะพบว่ารัฐบาลได้จ้างเล่นงาน NGO ในหลาย ๆ ประเด็น จนทำให้ NGO แทบจะกลายเป็นคู่อริกับรัฐบาลโดยตรง วิธีที่รัฐใช้เล่นงาน NGO ที่เกิดขึ้นในช่วงการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการนี้พอดี คือ การตรวจสอบบัญชีสินทรัพย์ของ NGO ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวหลาย ๆ ท่าน ทำให้ NGO รู้สึกว่ารัฐกำลังกลั่นแกล้ง ดิสเครดิตพวกตน ต่างๆ นานา ทำให้การเคลื่อนไหวมีอุณหภูมิแรงขึ้น เพราะนอกจาก NGO จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำกับชาวบ้านแล้ว ยังต้องคอยระมัดระวัง และต่อสู้กับรัฐที่มอง NGO เหมือนเป็นศัตรูด้วย ซึ่งตรงนี้จะสอดคล้องกับกับงานวิจัยของอำนาจ ลายไม้ (2544) ที่พบว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากมิติทางการเมือง และสังคม เพราะในกลุ่มของนักการเมืองถือว่าตนมีอำนาจ และยังรับไม่ได้กับสิทธิทางภูมิปัญญาของประชาชนที่จะมาต่อสู้ แสดงความคิดเห็นเหนือตน ทำให้บางครั้งเกิดการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต ในขณะที่ประชาชนก็พยายามจะต่อสู้กับอำนาจนั้น ๆ แต่ไม่เห็นด้วยที่งานวิจัยชิ้นนี้มองว่ากลุ่มประชาสังคมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มด้วยการรวมตัวกันต่อต้านอำนาจรัฐอย่างสุดขีดด้วยวิธีการก้าวร้าว เพราะจากการศึกษาวิธีการในการเคลื่อนไหวไม่พบว่ามีการใช้วิธีการอย่างสุดขีด ก้าวร้าวรุนแรง อย่างที่งานวิจัยกล่าวอ้างถึงไว้

ผลการวิจัยที่น่าสนใจอีกประการ คือ เหตุใดรัฐบาลถึงไม่รับฟัง และไม่ยอมอ่อนข้อให้กับกลุ่มผู้คัดค้านแม้แต่น้อย ทั้ง ๆ ที่กลุ่มผู้คัดค้านก็พยายามที่จะทำทุกวิถีทาง ซึ่งในงานวิจัยของพวงพนา คุณวัฒน์ (2545) ที่ศึกษากระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านที่คัดค้าน

โครงการเชื่อมปากมดูล ก็พบว่า การเคลื่อนไหวอย่างสันติ เรียบง่ายนั้น มันยากต่อการที่รัฐจะหันมาสนใจ จึงทำให้เกิดการใช้สิทธิของพลเมืองที่จะไม่เชื่อฟังรัฐ (civil disobedience) อยู่บ่อยครั้ง

ในเรื่องนี้มองได้ว่า เป็นเพราะความแตกต่างทางด้านความคิด ความเชื่อ ฝ่ายหนึ่งต้องการดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชน แต่อีกฝ่ายหนึ่งมีอุดมการณ์พัฒนาประเทศตามระบบทุนนิยม ประกอบกับในสังคมไทยนั้น มักจะมองอะไรในลักษณะ 2 ด้าน คือไม่ถูกก็ผิด ไม่ขาวก็ดำ ซึ่งการมองโลกเช่นนี้เป็นผลต่อเนื่องมาจากในยุคสงครามเย็น เพราะในโลกสมัยนั้นมีเพียง 2 ค่ายคือ ค่ายสังคมนิยม และทุนนิยม และจากงานวิจัยของอานวย ปลายไม้ (2544) ก็ยังพบอีกว่าสังคมไทยมีวัฒนธรรมแบบใช้อำนาจในการต่อสู้เพื่อการแพ้ชนะ ฉะนั้นการยินยอม จึงเปรียบเสมือนว่าฝ่ายตนกำลังจะพ่ายแพ้ จุดนี้ทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นง่ายที่จะปะทุกลายเป็นความรุนแรง ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วความขัดแย้งนั้นถือเป็นวิถีปกติของสังคมประชาธิปไตยตามที่ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี (มติชน, 1 ก.ค. 2546 : 8) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า “ความขัดแย้งคือสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางความคิด แสดงให้เห็นว่าสังคมเจริญแล้ว ไม่ใช่สังคมเผด็จการ ความขัดแย้งจะไม่มีทางลดลง มีแต่จะเพิ่มขึ้น แต่อย่างปล่อยให้ความขัดแย้งกลายเป็นความรุนแรง”

ในโลกปัจจุบันซึ่งในสังคมกำลังมีการขยายตัวของกลุ่มผลประโยชน์อันหลากหลาย ทำให้สังคมมีการเรียกหาแนวคิดที่จะสามารถสร้างดุลยภาพแห่งความหลากหลายทางสังคม แนวคิดดังกล่าวก็คือ การพัฒนาความคิดในเชิงจริยธรรม (Ethical Thinking) คือเป็นการพยายามมองด้วยความเข้าใจว่าในสังคมมันก็มีพื้นที่ดำบ้าง ขาวบ้าง หรืออาจจะเป็นสีเทา ฉะนั้นผู้นำในสังคมจะต้องพยายามคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ที่วิจารณ์ตนเองอาจจะมีได้ต้องการเป็นศัตรู อาจจะมีการขัดกันที่ประเด็นความคิดเห็น แต่ไม่ใช่ที่ตัวบุคคล แนวความคิดนี้จะทำให้เกิดลักษณะของความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ไม่ใช่ความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความรุนแรง

และเมื่อพิจารณาเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโครงการนี้ ก็เหมือนกับที่เกิดขึ้นกับหลาย ๆ โครงการของรัฐ ซึ่งรัฐมักจะอ้างความชอบธรรมตามกฎหมายที่จะกระทำการ ทำให้ต้องกลับมาสนใจว่ารัฐธรรมนูญไทยมีช่องโหว่อะไรหรือไม่ คำถามที่เกิดขึ้นคือ ภายใต้รัฐธรรมนูญเสรีประชาธิปไตย ถ้าเกิดการละเมิดฝ่าฝืนกฎกติการัฐธรรมนูญ แล้วหาคนรับผิดชอบไม่ได้ และแล้วยังปล่อยปละละเลยกันไป เสมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า กรณีเรื่องแล้วเรื่องเล่า และรัฐบาลชุดแล้วชุดเล่า ผลก็คือ เท่ากับรัฐธรรมนูญเองต้องถูกลบล้างความศักดิ์สิทธิ์ไปที่ละเล็กละน้อย ยิ่งไปกว่านั้น ในยามที่การบริหารบ้านเมืองขาดการเคารพยึดมั่น ในกฎกติการัฐธรรมนูญ โดยเคร่งครัด ย่อมเป็นชนวนให้เกิดช่องว่างที่ระแคะการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ แทรกซ้อนเข้ามาอย่างง่ายดาย พร้อมด้วยวัฒนธรรมนิยมการใช้กำลังรุนแรงเข้าจัดการปัญหาความขัดแย้งในสังคม ดังที่เคยได้กระทำกันมาในหลายกรณีที่เคยเกิดขึ้น แน่นนอนเราต้องยอมรับว่าการบริหารบ้านเมือง

จำเป็นจะต้องดำเนินและพัฒนาก้าวหน้ากันต่อไปโดยมีอาจหยุดยั้งได้ โดยเฉพาะสภาวการณ์อันบีบคั้นของกระแสโลกทุกวันนี้ แต่ทว่าเราจะพัฒนาก้าวหน้ากันอย่างชนิดเห็นแก่ได้ เอาแต่ได้โดยสถานเดียว อย่างที่เคยประพฤติปฏิบัติกันมาจนเป็นวัฒนธรรม ที่ฝังรากลึก และยังคงคิดอ่านกระทำอยู่อย่างนั้นต่อไป แล้วเมื่อไรสังคมไทยจะก้าวสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หรือว่าเราต้องยอมรับรูปแบบของอำนาจเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ การเคลื่อนไหวของชาวบ้านกลุ่มนี้ทำให้ยิ่งเห็นภาพของการใช้อำนาจที่เกินเลยของรัฐอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเมื่อหันกลับไปมองเหตุการณ์ความรุนแรงในอดีตที่เกิดขึ้นมันก็ไม่ได้มีความแตกต่างจากเหตุการณ์ครั้งนี้เลย ทำให้ว่าหรืออันที่จริงรูปแบบของอำนาจเช่นนี้มันถูกหล่อหลอมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในสังคมประชาธิปไตยของเราโดยเราไม่ทันตั้งตัวเสียแล้ว

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

เนื่องจากการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียนี้ กระบวนการคัดค้านยังคงเคลื่อนไหวอยู่ ทำให้ต้องมีการระวังประเด็นที่จะนำเสนอ เพราะอาจจะกลายเป็นข้อมูลสำคัญที่แต่ละฝ่ายเอามาใช้โจมตีกันได้ นอกจากนี้ในการทำวิจัยครั้งนี้ยังต้องมีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และวิธีการวิจัยให้เหมาะสมอยู่ในขอบเขตเนื้อหาที่ฟังจะทำได้ ซึ่งในอนาคตถ้ากระบวนการคัดค้านจบไปแล้ว ก็ควรจะมีการต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้ออกไป เพื่อให้เห็นบทสรุปของการเคลื่อนไหวคัดค้าน ประกอบกับจะสามารถสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคัดค้านได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ทราบถึงความรู้สึก และข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาในลักษณะของการนำกระบวนการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการต่าง ๆ ของรัฐมาศึกษาเปรียบเทียบกันว่า มีการเคลื่อนไหวครั้งไหนที่ถือว่าประสบความสำเร็จ และเหตุใดจึงสำเร็จ โดยอาจจะเป็นการวิเคราะห์ที่วิธีการ หรือเนื้อหาที่ใช้ในการเคลื่อนไหวก็ได้
2. การเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ยังสามารถศึกษาเพิ่มเติมในแง่ของการพัฒนาการในการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่าย และความเข้มแข็งของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการได้

ข้อเสนอแนะต่อภาคประชาสังคม

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ทำให้พบว่าปัจจุบัน ภาคประชาสังคมถูกวางตำแหน่งไว้คนละด้านกับภาคการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ฉะนั้นภาคประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชน จะต้องพยายามแสดงจุดยืนที่ชัดเจนมากขึ้น ว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่ไม่ใช่เพื่อต้องการจะเป็นศัตรูกับรัฐบาล แต่สิ่งที่เรากำลังทำอยู่นี้ มันเป็นไปตามกระบวนการถ่วงดุลอำนาจของรัฐ และเพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาได้เองบ้างโดยไม่ต้องพึ่งพารัฐ หรือรอความหวังจากรัฐเสมอไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ, การสื่อสารเพื่อชุมชน : แนวคิดเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร, 2542. (ัด
สำเนา)

กฤษฎา บุญชัย. ฐานคิดสิทธิชุมชนในสายธารโลกาภิวัตน์.

<http://thaistudies.rsu.ac.th/commu-right/article/art-3.htm>.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไทยรูปแบบใหม่ และนโยบายเชิงทฤษฎี
ต่อการพัฒนาประชาธิปไตย. ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาค
พลเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา, 2540.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และความ
เป็นอื่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา, 2542.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. “ประชาธิปไตยไทย” . อำนาจชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สหพันธ์นิสิตนักศึกษา
แห่งประเทศไทย, 2531.

ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2540.

พัชนี เขยจรรยา เมตตา วิวัฒน์านุกูล และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฮลโล่การพิมพ์, 2541.

พิทยา ว่องกุล. วิกฤตสื่อมวลชนในยุคจักรวรรดินิยมข่าวสาร. กรุงเทพมหานคร, 2540 (ัด
สำเนา)

พรทิพย์ เอื้ออุฬาร. วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ของนายกชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก.
4-01. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสาร
การแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

พฤทธิสาณ ชุมพล. ม.ร.ว.. ขบวนการทางการเมืองและสังคม. เอกสารประกอบการบรรยายวิชา
การเมืองการปกครอง. ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543)

พวงพนา คุณวัฒน์. กระบวนการสื่อสารมวลชนของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านเขื่อนปากมูล.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

- ภาณุ แย้มศรี อิทธิพลและอำนาจของกลุ่มอิทธิพลด้านอนุรักษ์แวดล้อมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน 2525-2529. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วินี เชียงเดียว. วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ. 2493-2542). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยา ภาควิชาวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- โคจิวัฒน์ บุญประดิษฐ์. กลยุทธ์การสื่อสารของชุมชนบ้านครัวในการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนในกรณีพิพาทโครงการก่อสร้างถนนรวม และกระจายการจราจร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุวิดา ธรรมมณีวงศ์. การเคลื่อนไหวทางสังคม. วารสารสตรีอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2543-พฤษภาคม 2544)
- อเนก นาคะบุตร. คนกับดิน น้ำ ป่าจุดเปลี่ยนแห่งความคิด. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2536.
- อรรธรณ ปิลาพันธ์ไฉวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อรรธรณ ปิลาพันธ์ไฉวาท. วาทะสำคัญของไทยและการวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อรรธรณ ปิลาพันธ์ไฉวาท. วาทวิทยาในประวัติศาสตร์ไทย : ยุคกรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. การเปลี่ยนแปลงสังคมกับศักยภาพของชุมชนไทย. วิพากษ์สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย และโครงการวิชาการ สำนักพิมพ์ อมรินทร์, 2538.

อำนาจ ภายใต้นี้. โครงการของรัฐเพื่อการพัฒนาที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
รับฟังความคิดเห็นสาธารณะด้วยวิธีประชาพิจารณ์ กรณีศึกษา : โครงการท่าอากาศยาน
ธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และโครงการโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์, 2544.

ภาษาอังกฤษ

Benford, D. Robert. "Social Movement". Encyclopedia of Sociology. New York :
Macmillan Publishing, 1992.

WHO / UNICEF. Report of the International Conference on Primary Health Care. New
York : N.P. press, 1978.

Peter Hartley. Group Communication. London : Routledge, 1997.

Scott , Alan. Ideology and the new social movement. London : Unwin Hyman, 1990.

Wilkinson , Paul. Social Movement. London : The McMillan Press ,1971.

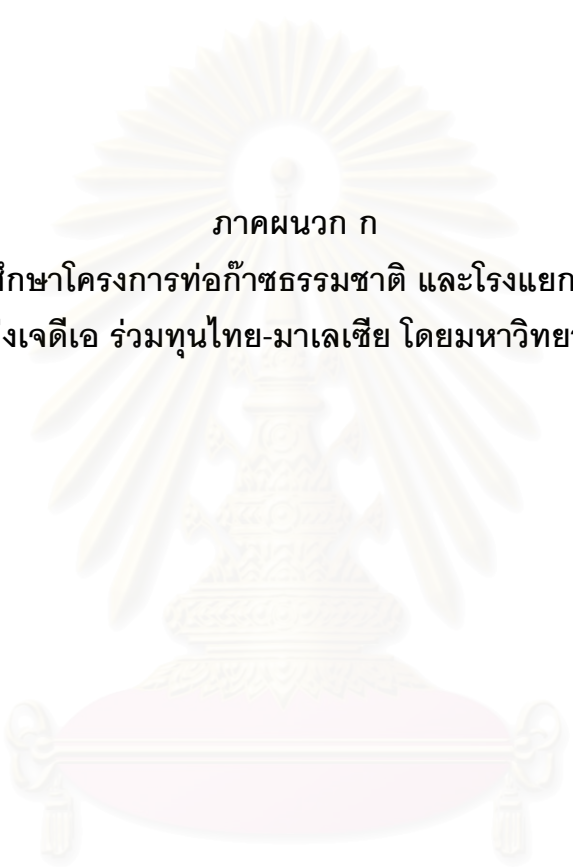
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายงานการศึกษาโครงการท่อก๊าซธรรมชาติ และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ
จากแหล่งเจดีเอ ร่วมทุนไทย-มาเลเซีย โดยมหาวิทยาลัยบูรพา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานสรุป 'ม.บูรพา'

เสนอ 'ทีมนายพล' 'ชะลอ' ท่อก๊าซใต้!

หมายเหตุ - เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการศึกษาโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ และโรงแยกก๊าซธรรมชาติจากแหล่งเจดีเอ ร่วมทุนไทย-มาเลเซีย ของคณะอนุกรรมการศึกษาที่แต่งตั้งโดยคณะทำงานติดตามการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล หรือทีม 53 นายพลบ้านพิษณุโลก ซึ่งคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าวมี นายผาสุก กุลละวณิชย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นประธาน

● ผลการศึกษาด้านผลผลิตของโครงการ

1. ก๊าซเชื้อเพลิงอุตสาหกรรมหรือ sales gas จากกระบวนการผลิตมีจำนวน 312 ลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ซึ่งสามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับโรงไฟฟ้าขนาดประมาณ 700-800 เมกะวัตต์ จำนวน 1 โรง

2. ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ได้จากกระบวนการผลิตมีจำนวน 1,792,880 ตันต่อปี(ประมาณ 4,912 ตันต่อวัน) สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำแข็งแห้งโดยเฉลี่ยประมาณ 4,800 ตันต่อวัน ซึ่งในการผลิตน้ำแข็งแห้งดังกล่าวจำเป็นต้องมีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยที่ราคาการซื้อขายน้ำแข็งแห้งประมาณ กิโลกรัมละ 12-15 บาท

3. ปริมาณก๊าซปิโตรเลียมเหลว(LPC) และก๊าซธรรมชาติเหลว(NGL) จากกระบวนการผลิตมีจำนวน 415 ตันต่อวัน และ 270 ตันต่อวันตามลำดับ

● ผลการศึกษาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

1. ผลกระทบจากการวางท่อส่งก๊าซ

1.1 ตะกอนที่เกิดขึ้นจากการวางท่อส่งก๊าซในทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 5-75 กิโลเมตร ซึ่งเป็นช่วงที่มีการวางท่อส่งก๊าซแบบฝังลึกจากผิวดินใต้ทะเล ไม่น้อยกว่า 1 เมตร จากการศึกษาใน EIA ที่ระบุว่า ตะกอนจะแพร่กระจายครอบคลุมรัศมีไม่เกิน 200 เมตร โดยใช้เวลาดตกตะกอนไม่เกิน 1 วัน โดยในการก่อสร้างจะมีการติดตั้งม่านดักตะกอนในขณะขุดกลบนั้น อาจเกิดปัญหาเนื่องจากม่านดักตะกอนไม่น่าจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทะเลเปิด ซึ่งหากไม่สามารถควบคุมการฟุ้งกระจายของตะกอนให้อยู่ในวงจำกัดได้ ก็จะมีผลกระทบต่อความชุ่มชื้นของน้ำ และมีผลต่อเนื่องไปยังปริมาณและภาวะแพร่กระจายของแพลงก์ตอนในทะเลได้ นอกจากนี้การฟุ้งกระจายของตะกอนจะมีผลกระทบต่อการทำประมงประเภทอวนลอยและอวนลากขนาดเล็ก

1.2 สารเบนโทไนต์ซึ่งใช้ในการเจาะลดฝังประมาณ 80.7 ตัน ควรจะต้องมีการทดสอบความเป็นพิษ เนื่องจากจะต้องมีเบนโทไนต์จำนวนหนึ่งรั่วไหลไปในทะเลด้วย

2. ผลกระทบด้านคุณภาพอากาศ

2.1 เมื่อดำเนินโครงการโรงแยกก๊าซ คาดว่าจะมีค่าออกไซด์ของไนโตรเจนที่จะตกสู่ระดับผิวดินอยู่

ระหว่าง 91-191 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งออกไซด์ของไนโตรเจน(NO) ระดับความเข้มข้นตามมาตรฐานของประเทศไทย กำหนดไว้ที่ 320 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม คาดว่าในบริเวณภูมิประเทศที่เป็นภูเขา โดยเฉพาะทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ อาจสูงถึง 381 ไมโครกรัม

2.2 ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จะถูกปล่อยจากปล่องก๊าซหน่วยละ 4,912 ตันต่อวัน หรือประมาณ 1,972,880 ตัน/ปี ซึ่งอาจก่อให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกได้ แม้ว่าประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานกำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แต่ก็ควรมหามาตรการลดการปริมาณการปล่อยออกสู่บรรยากาศ

2.3 ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จะถูกปล่อยออกจากหน่วยผลิตหน่วยละ 1,320 กิโลกรัมต่อวัน หรือประมาณ 481.8 ตันต่อปี โดยจากการประมาณการคาดว่าระดับความเข้มข้นสูงสุดของคาร์บอนมอนอกไซด์ภายหลังการดำเนินการโรงแยกก๊าซจะเท่ากับ 774 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งต่ำกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศของประเทศไทยกำหนดไว้ที่ 34.2 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตรก็ตาม แต่ปริมาณก๊าซที่ประมาณการไว้ก็ขึ้นอยู่กับความกดดันของอากาศ ณ ขณะต่างๆ ตลอดจนสภาวะแวดล้อมอื่นด้วย ดังนั้นในบางขณะอาจมีโอกาสที่ก๊าซดังกล่าวจะมีการสะสมมากกว่าที่ประมาณการไว้

2.4 ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จะถูกปล่อยออกจากหน่วยผลิตประมาณ 156 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งก๊าซดังกล่าวอาจสามารถรวมตัว

กับไอน้ำ เป็นไอของกรดกำมะถันเกิดปรากฏการณ์ฝนกรดได้

2.5 ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และไนตริกออกไซด์จะถูกปล่อยออกจากหน่วยผลิตประมาณ 468 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งก็สามารถรวมตัวกับไอน้ำเป็นไอของกรดไนตริกเกิดปรากฏการณ์ฝนกรดได้เช่นกัน

2.6 ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณระหว่าง 3-14 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งหากมีเพียง 7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรก็จะมีกลิ่นเหม็นเกินกว่าระดับที่จะก่อให้เกิดความรำคาญแล้ว

3. ภาวะของเสียจากโรงแยกก๊าซธรรมชาติ

3.1 ปว่องจะมีปริมาณสูงสุดถึง 0.6 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งทางบริษัททรานส์ไทย-มาเลเซียยืนยันว่าปว่องจะถูกกำจัดออกจากหลัง JDA ก๊าซก่อนส่งให้โรงแยกก๊าซ แต่ก็ไม่มีรายงานถึงกระบวนการและกรรมวิธีในการกำจัด ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องมีการติดตามตรวจสอบอย่างมาก

3.2 ขยะจากกระบวนการแยกก๊าซธรรมชาติ เช่น

ตะกอนจากระบบต่างๆ สารละลาย Amine เข้มข้น, Molecular sieve, Activated carbon ฯลฯ ในรายงานการศึกษาผลกระทบได้ระบุถึงกระบวนการกำจัดของเสียที่เป็นอันตราย โดยส่วนใหญ่จะถูกส่งไปที่โรงงาน Genco ที่จังหวัดระยอง ซึ่งควรต้องพิจารณาถึงวิธีการเก็บการขนส่งให้รัดกุม

4. ผลกระทบทางเสียง

เนื่องจากในบริเวณโรงแยกก๊าซจะมีเสียงดังที่เกิดจากกระบวนการผลิต ระหว่าง 69-90 เดซิเบล ซึ่งสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดให้มีไม่เกิน 70 เดซิเบล จึงจำเป็นต้องมีวิธีการลดความดังของเสียงลง

● ผลการศึกษาด้านสังคม

ความเห็นของประชากรส่วนหนึ่งและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการดังกล่าว(โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1. ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา 2. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 3. ประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา 4. นักวิชาการประมงทะเล สถาบันประมงทางทะเล จังหวัดสงขลา 5. นายอำเภอและปลัดอำเภอจะนะ 6. อดีตคาโต๊ะยุติธรรมจังหวัดปัตตานี 7. เลขาธิการชมรมผู้เลี้ยงนกเขาชวา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 8. เจ้าหน้าที่และนักวิชาการของมหาวิทยาลัยไทย-มาเลย์ 9. อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา 10. อดีตรองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา และนักธุรกิจโรงงานยางพารา 11. อาจารย์คณะวิศวกรรมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 12. อาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่รับผิดชอบการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จาก

๘๖/๐๔

วันที่

18 มิ.ย. ๖๕

หน้า ๒

ต่อมของโครงการ)

สรุปประเด็นจากผลการศึกษาด้านสังคม

1. ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความเชื่อถือในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
2. ประชาชนขาดความเชื่อถือกลไกของรัฐในการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม
3. ควรให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับภูมิภาค
4. ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
5. ประชาชนไม่มั่นใจในเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ โดยเฉพาะในด้านการควบคุมอันตรายและการควบคุมมลภาวะ

● ข้อคิดเห็นทั่วไป

ในความขัดแย้งระหว่างผู้เห็นด้วยและผู้คัดค้านในการดำเนินโครงการนั้น จากการประเมินในการศึกษาภาคสนามพบว่าจำนวนผู้คัดค้านมีจำนวนน้อยกว่าผู้สนับสนุน แต่ฝ่ายที่คัดค้านจะมีการดำเนินกรอย่างเป็นระบบมีการขยายแนวร่วมเป็นเครือข่ายกว้างขวาง มีข้อประเด็นขัดข้องที่เชิงกว้างไม่มีการเปิดทางออกที่เหมาะสมให้กับฝ่ายสนับสนุน ในขณะที่ฝ่ายสนับสนุนไม่แสดงตัวหรือกลุ่มชัดเจน

ประเด็นสำคัญของปัญหาน่าจะอยู่ที่การขาดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการจัดทำแผนพัฒนาต่างตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับภาค และขาดการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับฝ่ายที่คัดค้านบางส่วนอาจได้รับแรงสนับสนุนจากภายนอก หรือการเมืองท้องถิ่น ทำให้การคัดค้านขยายตัวออกไปมากขึ้น

ดังนั้นหากรัฐบาลมีความจำเป็นในเรื่องพลังงานสำรอง และเห็นสมควรดำเนินโครงการนี้ควรต้องมีการทบทวนและปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมของสาธารณชน(Public participatory strategy) เพื่อให้การดำเนินโครงการสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย นอกจากนี้ต้องมีการสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศถึงผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยของโครงการ โดยสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ทุกประเด็นอย่างตรงไปตรงมา ควบคุมไปกับการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามข้อกำหนดอย่างเข้มงวดต่อไป

● ข้อเสนอแนะ

1. ควรชะลอการก่อสร้างโครงการจนกว่าจะมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ณ แหล่ง JDA โดยละเอียด และต้องมีการวิเคราะห์ Process Evaluation Economic Analysis ให้ชัดเจนโดยยึดถือประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ
2. ปัญหาที่แท้จริงน่าจะอยู่ที่กระบวนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรจากแหล่ง JDA ให้เป็นประโยชน์สูงสุดของประเทศ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเกียรติภูมิของชาติเป็นหลัก
3. ควรมีการวิเคราะห์ผลประโยชน์ทางกำไรเงินและเศรษฐกิจของชาติในการดำเนินโครงการต่างๆ

ภาคผนวก ข

คำชี้แจงโครงการทอส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยคณะที่ปรึกษา
นายกรัฐมนตรี 53 นายพล และคำโต้แย้งจากกลุ่มนักวิชาการที่คัดค้านโครงการ
ทอก๊าซไทย-มาเลเซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่

๒ พ.ค. ๒๕๓๕

หน้า ๒

ข้อเท็จจริง ทำไมต้องมีท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

1.ความเป็นมาขององค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย
รัฐบาลไทยและมาเลเซียได้ตกลงจัดตั้ง
องค์กรร่วมไทย-มาเลเซียขึ้นเพื่อรวมสิทธิ์แทนรัฐบาล
ทั้งสองในการสำรวจและแสวงประโยชน์จาก
ทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย
ครอบคลุมพื้นที่ 7,250 ตารางกิโลเมตร ภายใต้
บันทึกความเข้าใจ พ.ศ.2522 ความตกลงธรรมนูญ
องค์กรร่วมฯ พ.ศ.2533 และพ.ร.บ.องค์กรร่วมไทย-
มาเลเซีย พ.ศ.2533 โดยมีหลักการดังนี้

“บรรดาค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของ
องค์กรร่วมฯ ที่เกิดจากกิจกรรมการสำรวจและผลิต
ปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมฯ นี้ รัฐบาลทั้งสองจะ
แบ่งปันโดยเท่าเทียมกัน”

2.การดำเนินการสำรวจและพัฒนาแห่ง
ปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมฯ

กลุ่มบริษัทผู้ประกอบการ 2 กลุ่ม ได้รับสิทธิ
ในการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่
พัฒนาร่วมฯ ตามสัญญาแบ่งปันผลผลิต ได้เจาะ
สำรวจรวม 29 กลุ่ม พบแหล่งปิโตรเลียม รวม 15
แหล่ง มีปริมาณสำรอง(2P=probable)ของก๊าซ
ธรรมชาติ 8.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และก๊าซ
ธรรมชาติเหลว 57 ล้านบาร์เรล ปัจจุบันผู้ประกอบ
การขององค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย ได้ลงทุนในการ
สำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม
ทั้งหมดมากกว่า 5 หมื่นล้านบาท

3.ลำดับเหตุการณ์สำคัญในการซื้อขายก๊าซ
ธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาร่วมฯ

ช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2537 ถึง
มีนาคม 2538 ทีมศึกษาตลาดก๊าซธรรมชาติ
ประกอบด้วยองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย และผู้
ประกอบการแปลง A-18 ได้สรุปผลการศึกษาด้าน
ก๊าซธรรมชาติว่า ทั้งประเทศไทยและมาเลเซียเป็น
ตลาดที่เหมาะสม และที่ประชุมองค์กรร่วมฯ ครั้งที่ 12
เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2538 มีความเห็นว่า เพื่อ
ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศทั้งสอง จึง
ควรเสนอขายก๊าซธรรมชาติที่ผลิตจากพื้นที่พัฒนาร่วมฯ
เพื่อสนองความต้องการของตลาดในประเทศไทย
และมาเลเซียก่อนเป็นอันดับแรก ดังนั้นปตท.
จากประเทศไทย และPETRONASจากประเทศ
มาเลเซีย จึงได้เป็นตัวแทนผู้ซื้อก๊าซธรรมชาติจาก
พื้นที่พัฒนาร่วมฯ

วันที่ 12 มกราคม 2539 ปตท.และ
PETRONAS ร่วมกันมีหนังสือแจ้งองค์กรร่วมว่า
ประสงค์ที่จะร่วมกันเป็นผู้ซื้อก๊าซ จากพื้นที่พัฒนา
ร่วมฯ เพื่อนำส่งทางท่อไปใช้ประโยชน์ในประเทศไทย
โดยที่ทั้งสองฝ่ายได้บรรลุข้อตกลงในการแสวงหา
โอกาสในการร่วมทุน โครงการศึกษาในประเทศไทย
และขยายไปสู่ภูมิภาค โดยได้ลงนามในบันทึกแสดง
เจตจำนง (MOI) ในวันที่ 5 มีนาคม 2539 หลังจากได้
ได้รับความเห็นชอบจากกรม.

วันที่ 30 พฤษภาคม 2539 กลุ่มผู้ขายคือ
องค์กรร่วมฯและผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ซื้อคือ
ปตท.และPETRONAS ได้บรรลุข้อตกลงและลง
นามในบันทึกความเข้าใจ(MOU)

วันที่ 1 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลประกาศลด
ค่าเงินบาทและเกิดวิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจ
ติดตามมา

วันที่ 19 กันยายน 2540 ปตท.และ
PETRONAS บรรลุข้อตกลงและลงนามในHaed of
Agreement(HOA)เพื่อซื้อก๊าซมาเลเซีย 50:50 และ
นำกลับไปใช้ประโยชน์ในประเทศของตน เนื่องจาก
ความต้องการก๊าซของประเทศมาเลเซียเพิ่มมากขึ้น
ซึ่งเป็นสัญญาณย่ำคินในเวลาต่อมา

วันที่ 30 ตุลาคม 2542 กลุ่มผู้ซื้อและ
กลุ่มผู้ขาย ได้บรรลุข้อตกลงและลงนามในสัญญา
ซื้อขายก๊าซธรรมชาติจากแปลง A-18โดยมีปริมาณ
ซื้อขายก๊าซรายวันละ 390 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน เป็น
ระยะเวลา 20 ปี เริ่มส่งก๊าซในวันที่ 30 มิถุนายน
2545

มีนาคม 2543 องค์กรร่วมฯและผู้ประกอบ
การได้ทำสัญญาจ้างเหมากลุ่มค่ามากกว่า 3 หมื่นล้าน
บาท เพื่อออกแบบก่อสร้างแท่นผลิต และระบบ
สาธารณูปโภค เพื่อผลิตก๊าซธรรมชาติและส่งมอบให้
กลุ่มผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติมูลค่า 500
ล้านเหรียญสหรัฐ

มิถุนายน 2543 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

สิ่งแวดล้อมโครงการท่อก๊าซและโรงแยกก๊าซได้รับ
การนำเสนอต่อกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณา และได้รับการเห็นชอบ เมื่อ
พฤศจิกายน และตุลาคม 2544 ตามลำดับ

4.การผลิตและการใช้พลังงานของประเทศไทย
ประเทศไทยจัดหาพลังงานปีโดยเฉลี่ยประมาณ
หนึ่ง 1 ล้านบาร์เรล โดยที่ประเทศไทยมีความ
สามารถผลิตเองได้ประมาณวันละ 4 แสนบาร์เรล
เทียบเท่าน้ำมันดิบ คิดเป็นประมาณร้อยละ 40 ของ
ทั้งหมด เป็นก๊าซธรรมชาติ 3 แสนบาร์เรล น้ำมันดิบ
และก๊าซธรรมชาติเหลว 1 แสนบาร์เรล

สำหรับการใช้ก๊าซธรรมชาติในปี พ.ศ.2544 ที่
ประมาณประมาณวันละ 2,400 ล้านลูกบาศก์ฟุต โดยที่
ปีก๊าซธรรมชาตินำเข้าจากประเทศพม่า วันละ 500
ล้านลูกบาศก์ฟุต ที่ค่าความร้อน 1,000 BTU/

ลูกบาศก์ฟุต ก๊าซที่ผลิตในประเทศวันละ 19,000
ล้านลูกบาศก์ฟุต ทั้งนี้ความสามารถของก๊าซสาย
ประมาณ 2 ท่อ ในอาเซียนในปัจจุบัน ไม่สามารถผลิต
ความสามารถในการส่งก๊าซ ในปัจจุบันได้ไม่เกิน 1,800
ล้านลูกบาศก์ฟุต ส่วนท่อที่ส่งไปยังชนอมัน อาจส่ง
ก๊าซเพิ่มเติมได้อีกไม่เกินวันละ 100 ล้านลูกบาศก์ฟุต

5.ปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติของประเทศไทย
ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งภายในประเทศเกือบ
ทั้งหมดอยู่ในอ่าวไทย มีปริมาณสำรอง(Proved+
Probable, 2P) ประมาณ 18.05 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต
และในพื้นที่พัฒนารวมไทย-มาเลเซียนั้นมีปริมาณ
สำรองในส่วนของประเทศ 4.25 ล้านลูกบาศก์ฟุต รวม
ปริมาณสำรองของประเทศไทย ประมาณ 22.3 ล้าน
ล้านลูกบาศก์ฟุต

ทั้งนี้ถ้าหากรวมปริมาณสำรองตามสัญญาที่
ปตท. ได้ตกลงซื้อขายไว้กับผู้รับสัมปทานในประเทศ
พม่าคือแหล่งยาดานา และยาดานา ประเทศไทยจะมี
ปริมาณสำรอง(2P)ก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นอีก 13.2 ล้าน
ล้านลูกบาศก์ฟุต รวมเป็น 35.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต
ซึ่งหากพิจารณาถึงความสามารถในการแสวงหา
และพินิจแหล่งก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติม รวมทั้งการ
ขยายกำลังการผลิตและรับโกลก๊าซฯ ที่จะเพิ่มใน
อนาคตเป็น 35,000 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน เมื่อสิ้น
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ใน
ปี 2559 เมื่อคำนวณปริมาณการใช้ก๊าซฯ ระยะเวลา 15
ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 9,10 และ 11 จะใช้
ก๊าซธรรมชาติทั้งสิ้นถึง 17.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต

อย่างไรก็ตามการสำรวจแหล่งปิโตรเลียมใน
ประเทศก็ยังคงมีการดำเนินการอยู่ เพื่อความมั่นคง
ของพลังงานของประเทศ แต่โอกาสที่จะพบแหล่ง
ปิโตรเลียมขนาดใหญ่ เช่น ในอดีตเป็นไปได้ยาก จาก
การที่ไม่ประสบความสำเร็จในการสำรวจปิโตรเลียมใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในทะเลอันดามัน จะ
เหลือเพียงพื้นที่คาบเกี่ยวไทย-กัมพูชาจะมีศักยภาพ
ทางปิโตรเลียมอยู่สูง ซึ่งจะเป็นพื้นที่แหล่งสำรอง
สุดท้ายในการพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมของไทยต่อไป

6.แผนยุทธศาสตร์ในการจัดหาพลังงาน
ตามแผนการใช้ก๊าซธรรมชาติจะเห็นได้ว่า
ประมาณ พ.ศ.2549-2550 ประเทศไทยมีความ
จำเป็นต้องหาแหล่งก๊าซฯใหม่มาเสริมความต้องการที่
เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจจะเป็นการนำเข้าหรือการ

พัฒนาจากแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่คาบเกี่ยวไทย-กัมพูชา
จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะนำเข้าก๊าซฯมาจากประเทศ
แหล่งนาทูน ของอินโดนีเซีย ซึ่งมีปริมาณสำรองถึง 60
ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต จากปริมาณสำรองทั้งหมดของ
อินโดนีเซียกว่า 132 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต หรืออาจจะ
นำเข้าจากประเทศมาเลเซียซึ่งมีปริมาณสำรองอยู่ 86
ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และยังมีโครงการใช้เทคโนโลยี
Coal Bed Methane เพื่อผลิตก๊าซจากถ่านหินของ
ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีปริมาณสำรอง 33 ล้านล้าน
ลูกบาศก์ฟุต มาใช้ได้อีกด้วย

7. ประโยชน์ของโครงการท่อส่งก๊าซและโรง
แยกก๊าซไทย-มาเลเซีย

โครงการพัฒนาแหล่งก๊าซจักรวาลในพื้นที่พัฒนา
ร่วมไทย-มาเลเซีย นอกจากจะสร้างรายได้ให้รัฐบาล
ไทยวันละประมาณ 10 ล้านบาท หรือปีละ 3,000 ล้าน
บาท โดยผ่านองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย ท่อก๊าซไทย-
มาเลเซีย นอกจากจะช่วยเหลือเสริมสร้างความมั่นคงทาง
ด้านพลังงานแก่ภาคใต้ตอนล่าง เสริมสร้างการพัฒนา
เศรษฐกิจ เร่งให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน
โดยเฉพาะการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่ม
มูลค่า ยังสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนใน 5
จังหวัดชายแดนภาคใต้ และท่อก๊าซ ดังกล่าวจะเป็น

ท่อก๊าซ นำร่องที่จำเป็นสำหรับโครงการ Trans Asean
Pipeline เพื่อที่จะใช้ในการเชื่อมโยงท่อก๊าซระหว่าง
ประเทศโดยที่บริเวณอ่าวไทยจะเป็นศูนย์กลาง โดยจะ
ทำให้ไทยสามารถจัดหาพลังงานโดยการนำเข้า
ก๊าซจากประเทศเพื่อนบ้านได้ง่ายและมีความมั่นคง
ด้านพลังงานมากขึ้น ยิ่งกว่านั้นการที่ไทยจะเป็น
ศูนย์กลางก๊าซฯ ของภูมิภาคนั้น จะทำให้ไทยมีอำนาจ
ต่อรองสูงขึ้นและจะทำให้ประเทศไทยเกิดความมั่นคง
ในด้านพลังงานในระยะยาว

8. ประเด็นการดำเนินการก่อสร้างโครงการ
โดยการวางท่อให้ฝ่ายมาเลเซียเป็นผู้ใช้ก๊าซก่อนในช่วง
5 ปีแรก

จากหลักการ การนำก๊าซธรรมชาติของพื้นที่
พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย ไปใช้ประโยชน์ในประเทศทั้ง
สองฝ่ายละเท่าๆ กัน ทางมาเลเซียมีความต้องการการ
ใช้ก๊าซฯ ในบริเวณรัฐตอนเหนือของประเทศ และ
ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการนำก๊าซธรรมชาติเข้ามา
ใช้ประโยชน์และสามารถพัฒนาเศรษฐกิจ 5 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดโครงการร่วมทุนระหว่าง ปตท.
และPetronas โดยมีความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติของ
มาเลเซียเป็นแรงผลักดันและฝ่ายมาเลเซียต้องรับภาระ
ค่าใช้จ่ายในการลงทุนร่วมกันในโครงการ โครงการดัง
กล่าวดำเนินการโดย ปตท.เพียงฝ่ายเดียวก็จะไม่
คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ไม่เหมาะสมต่อการลงทุน

นอกจากนี้ ปตท. และ Petronas ในฐานะผู้ซื้อ
ตามสัญญาซื้อขาย ก๊าซธรรมชาติมีภาระต้องรับซื้อ
ก๊าซตามสัญญา ก่อนวันที่ 29 กันยายน 2545 นี้
มีคณะนักกลุ่มผู้ซื้อจะต้องจ่ายเงินค่าก๊าซก่อนตามสัญญา
และรับก๊าซฯ ในปริมาณที่จ่ายเงินไปแล้วภายหลัง (Take
or pay) การจ่ายเงินก่อนรับก๊าซฯ ภายหลังนี้ จะสร้าง
ภาระให้แก่ ปตท.และ Petronas เป็นจำนวนเงินถึง
40 ล้านบาทต่อวัน

9. ผลกระทบจากการ delay ของโครงการท่อก๊าซ
TTM

- ผลกระทบจำกัดเก็บรายได้แผ่นดิน
1.1 เฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี 2545 (6 เดือน
)รายได้แผ่นดินจำนวน 600 ล้านบาท (13.4 ล้าน US\$)
)ที่รัฐบาลไทยพึงได้รับจากองค์กรร่วมฯ จากการเก็บ
ค่าภาคหลวงและส่วนแบ่งกำไรจากการผลิตก๊าซ
1.2 หากมีการ delay ต่อเนื่องไปอีก 6 เดือน (เป็น
12 เดือน) รายได้แผ่นดินเฉพาะในช่วงครึ่งปีแรกของปี

วันที่ ๒๗.๑๙๕

หน้า ๒

2546 อีกจำนวน 1,200 ล้านบาท (26.7 ล้าน US\$) ที่รัฐบาลไทยเพิ่งได้รับจากองค์กรร่วมมาจากการเก็บค่าภาคหลวงและส่วนแบ่งกำไรจากการผลิตก๊าซในอัตราที่เพิ่มขึ้น (390 MMSCF/D)

1.3 รายได้ส่วนท้องถิ่นที่ อบต./อบจ. ในพื้นที่ที่เพิ่งได้รับจากค่าธรรมเนียมภาษีบำรุงท้องที่ฯ จากการรวมการดำเนินงานโครงการท่อก๊าซ TTM&GSP ของบริษัท TTM ในจังหวัดสงขลา

2. ต่อการงบประมาณของรัฐบาลในปี 2545 และ 2546

เมื่อองค์กรร่วมยังไม่สามารถมีรายได้เป็นของตนเองในปี พ.ศ.2545 และ 2546 ทำให้รัฐบาลไทยจะยังคงต้องตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนจัดส่งให้แก่องค์กรร่วม เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานประมาณปีละ 40 ล้านบาท (0.9 ล้าน US\$)

3. เงินลงทุน FDI ที่จะไหลเข้ามาในประเทศไทย

- โครงการท่อก๊าซ TTM และโครงการโรงแยกก๊าซ GSP มีงบลงทุนใน phase แรกมากกว่า 800 ล้าน US\$ โดยครึ่งหนึ่งจะเป็นเงินลงทุนของมาเลเซียที่จะลงทุนในประเทศไทย (เนื่องจากโครงการท่อก๊าซ & GSP อยู่ในไทยทั้งหมด) ซึ่งจะทำให้มีธุรกิจรวมหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในพื้นที่มากขึ้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้ดีขึ้นและสร้างงานให้คนไทยอย่างมากยิ่งขึ้น

- เงินลงทุนในโครงการท่อก๊าซ TTM นี้ ควรจะเริ่มหมุนเข้าสู่พื้นที่จังหวัดสงขลาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2544 แล้ว หากโครงการไม่ถูก delay ออกไป

ผลกระทบทางตรง

ต้นทุนทางธุรกิจและแผนการลงทุนของปตท. - บริษัท TTM (ซึ่ง ปตท.ลงทุนด้วยครึ่งหนึ่ง) จะมีค่าใช้จ่าย overhead & opex เพิ่มขึ้นทุกๆ เดือน แม้ขณะนี้ยังไม่ได้เริ่มโครงการฯ ค่าใช้จ่ายนี้จะบวกเข้าไปเป็นต้นทุนของโครงการวางท่อในที่สุด

- การลงทุนในโครงการที่ล่าช้าออกไป ส่งผลกระทบต่อแผนการลงทุนโดยรวมของปตท.ด้วย ซึ่งผูกโยงไปถึงฐานะทางการเงิน และ Rating ของปตท. ในปีต่อไป

- หาก MIGA และบริษัทผู้ขายก๊าซฟ้องเรียกร้องค่าเสียหาย เงินชดเชย Take-or-Pay ได้ ปตท.ในฐานะผู้ซื้อร่วมก็จะมี liability ที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับ PETRONAS ด้วย ตามสัญญา GSA ซึ่งจะส่งผลต่อสถานะทางการเงิน และ Rating ของปตท.ในช่วงที่กำลังแปรรูปเป็นบริษัทมหาชนพอดี

● ผลกระทบทางอ้อม

1. การพัฒนาเศรษฐกิจในบริเวณ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะประสบภาวะชะงักงันโครงการต่อเนื่องอื่นๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ง่าย แรงงานมีฝีมือจะไหลออกจากท้องถิ่นไปทำงานในมาเลเซียหรือภาคกลางแทน

2. ภาคใต้ตอนล่างจะขาดโครงข่ายท่อก๊าซธรรมชาติ ที่จะช่วยจัดหาพลังงานในราคาที่ถูกและทัดเทียมกับภาคอื่นๆ มาป้องกันความต้องการทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

3. นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการบริหารการจัดการธุรกิจในประเทศไทยเพราะแม้แต่โครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อประเทศรัฐก็ยังไม่สามารถผลักดันให้เกิดขึ้นเป็นจริงเป็นจังได้

4. ต้นทุนด้านพลังงานและปัจจัยการผลิตพื้นฐานของภาคใต้ตอนล่าง จะยังคงสูงกว่าภาคอื่นๆ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดน้อยลงกว่าเดิม การกระตุ้นเศรษฐกิจและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กจะทำได้ยากขึ้น

5. โรงไฟฟ้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตใต้ตอนล่างในอนาคต อาจจะต้องใช้น้ำมันเตา หรือถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งมีประสิทธิภาพการใช้พลังงานต่ำกว่า และก่อมลพิษสูงกว่าใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิง

6. การขาดโรงแยกก๊าซ จะทำให้ภาคใต้ตอนล่างมีต้นทุนของการจำหน่ายก๊าซหุงต้ม LPG ที่สูงกว่าภาคอื่น (เพราะจะยังคงต้องขนส่งลำเลียงมาจากระยอง หรือ ชนอม)

7. กระทบตอนนโยบายการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองท้องถิ่น

คำชี้แจงโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย ต่อบรรดาธิการหนังสือพิมพ์ ณ ห้องประชุมมหาราช บ้านพิษณุโลก โดยคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี 53 นายพล เมื่อวันที่ 30 เม.ย.ที่ผ่านมา

ค่า โต้แย้ง

จากนักวิชาการ กลุ่มคัดค้านท่อก๊าซ

พ มได้เปิดอ่าน "ผลกระทบจากการล่าช้าของโครงการท่อก๊าซ TTM" ซึ่งเผยแพร่ในเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน(1 พ.ค. 2545) ซึ่งเสนอโดยหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง(เอกสารกรมทรัพยากรธรณีชี้แจงในที่ประชุมผู้บริหารสื่อ ซึ่งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลตามการสั่งการของนายกรัฐมนตรี(คตส.นรม.) หรือทีมที่ปรึกษา 53 นายพล จัดขึ้นที่บ้านพิษณุโลก เมื่อวันที่ 30 เมษายน) ผมเห็นว่าหากปล่อยไปเฉยๆ โดยไม่มีการชี้แจงหรือตอบโต้จากฝ่ายที่คัดค้านเลย จะทำให้คนไทยเข้าใจผิดได้ในหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่รัฐบาลจะตัดสินใจนี้

ผลกระทบทางตรงต่อไทย

ต่อการจัดเก็บรายได้แผ่นดิน

1.1 เฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี 2545(6 เดือน) รายได้แผ่นดินจำนวน 600 ล้านบาท (13.4 ล้าน US\$) ที่รัฐบาลไทยพึงได้รับจากองค์การร่วมฯ จากการเก็บค่าภาคหลวงและส่วนแบ่งกำไรจากการผลิตก๊าซ

1.2 หากมีการล่าช้าต่อเนื่องไปอีก 6 เดือน (เป็น 12 เดือน) รายได้แผ่นดินเฉพาะในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2546 อีกจำนวน 1,200 ล้านบาท(26.7 ล้าน US\$) ที่รัฐบาลไทยพึงได้รับจากองค์การร่วมฯ จากการเก็บค่าภาคหลวงและส่วนแบ่งกำไรจากการผลิตก๊าซในอัตราเพิ่มขึ้น (396 MMSCF/D)

1.3 รายได้ส่วนท้องถิ่นที่ อบต./อบจ.ในพื้นที่ที่พึงได้รับจากค่าธรรมเนียมภาษีบำรุงท้องที่ ฯลฯ จากกรมการดำเนินงานโครงการท่อก๊าซ TTM&GSP ของบริษัท TTM ในจังหวัดสงขลา

ค่าโต้แย้ง

ฝ่ายราชการเกรงว่าจะสูญเสียค่าภาคหลวงและส่วนแบ่งกำไรเฉลี่ยเดือนละ 100 ล้านบาท และรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่อีกจำนวนหนึ่ง แต่ทำไมไม่มีการกล่าวถึงค่าที่เราใช้ก๊าซจากพม่าไม่หมด(หรือค่า "ไม่ใช้ก็ต้องจ่าย") ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการปี 2541 ถึงสิ้นปี 2544 ถึงเกือบสี่หมื่นล้านบาท และถ้าการใช้ก๊าซยังคงเท่ากับเมื่อ 6 เดือนที่แล้วมา เราจะต้องเสียค่าไม่ใช้ก็ต้องจ่ายอีกทุกเดือนๆละประมาณ 680 ล้านบาท ก๊าซเกือบทั้งหมด(เกินร้อยละ 75) เรานำไปผลิตกระแสไฟฟ้า และกระแสไฟฟ้าก็เชื่อมโยงถึงกันหมดทั้งประเทศ ดังนั้น การนำก๊าซจากไทย-มาเลเซียมาใช้ นอกจากจะไม่ได้แก้ปัญหา "การล่าช้าก๊าซ" แล้วยังเป็นกรเพิ่มค่า "ไม่ใช้ก็ต้องจ่าย" ขึ้นมาอีกจริงอยู่ในช่วง 5 ปีแรกทางมาเลเซียเป็นผู้รับซื้อก่อน เราจึงไม่ต้องเสียค่า "ไม่ใช้ก็ต้องจ่าย" แต่หลังจากนั้น คือหลังปี 2550 และเราต้องจ่ายเงินซื้อก๊าซ(เฉพาะส่วน

ของไทย) 100% จากนั้นเราจึงมีสิทธิที่จะได้ค่าภาคหลวง 10% นั่นคือ ถ้าเราหวังเงินเดือนละ 100 ล้านบาท เราจำเป็นต้องจ่ายเงินค่า “ไม่ใช่ก็ต้องจ่าย” ถึงเดือนละ 1,000 ล้านบาท เรากำลังเอาเหยื่อเบ็ดที่ทำด้วยปลาร้อนไปตกปลาชีวแท้ๆ นอกจากนี้ ทาง ปตท.มีแผนการที่จะนำก๊าซจากแหล่งอาทิตย์อีกจำนวนมากขึ้นมาใช้ในปี 2549 ยูโนแคลมีแผนที่จะเพิ่มการผลิตจากแหล่งไพลินอีกในปีนี้ และจากที่เรียนแล้วว่า ก๊าซเกือบทั้งหมดเราจะนำไปผลิตกระแสไฟฟ้า แต่เราก็มีการเตรียมแผนที่จะนำไฟฟ้าจากประเทศลาวเข้ามาใช้ในเวลาที่ใกล้เคียงกันนี้ ซึ่งจะส่งผลให้การใช้ก๊าซลดลงอีก เมื่อการใช้ลดลง ค่า “ไม่ใช่ก็ต้องจ่าย” ก็ต้องเพิ่มขึ้น นี่เป็นเหตุเป็นผลที่ตรงไปตรงมาที่สุด แต่ทำไมพวกข้าราชการระดับสูงที่เป็นนักวางแผนจึงมองไม่เห็น เหตุผลหนึ่งที่หน่วยงานพวกนี้คิดก็คือว่า “จะเรียกก๊าซที่จ่ายเงินไปแล้วแต่ยังไม่ได้ใช้จากพม่าคืนให้หมดภายใน 10 ปี นับจากปี 2544” แต่ความจริงก็คือว่า ไม่เพียงแต่เรียกคืนไม่ได้เท่านั้น แต่กลับต้องจ่าย “ค่าโง่” เพิ่มขึ้นทุกเดือน อย่างน้อยก็ 13 เดือนติดต่อกัน จนถึงเดือนมกราคม 2545 ทั้งนี้เพราะข้อมูลราชการมีเพียงเท่านั้น ผมพูดเรื่องนี้บ่อยมาก ท่านผู้อ่านอาจจะไม่เชื่อ แต่ท่านที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ กรุณาเปิดเข้าไปดูหน่อยเถิดครับ อย่างน้อยก็ให้รู้ว่าไม่มีใครมาหลอกให้ท่านผู้อ่านต้องเจ็บใจ

โปรดเข้าไปดู <http://www.nepo.go.lh> จากนั้นก็กดที่ข้อมูลพลังงาน แล้วเปิดตารางที่ 25 แต่ต้องมีข้อมูลอื่นประกอบอีกจึงจะเข้าใจได้

2.ต่อภาระงบประมาณของรัฐบาลในปี 2545 และ 2546

เมื่อองค์กรร่วมฯ ยังไม่สามารถมีรายได้เป็นของตนเองในปี พ.ศ.2545 และ 2546 ทำให้รัฐบาลไทยจะยังคงต้องตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนจัดส่งให้แก่องค์กรร่วมฯ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานประมาณปีละ 40 ล้านบาท(0.9 ล้าน US\$)

คำโต้แย้ง

เหตุผลนี้เล็กน้อยมาก คือ 40 ล้านบาทต่อปี เมื่อเทียบกับความสูญเสียจากโครงการไทย-พม่าและที่จะเกิดขึ้นมาใหม่อีกการแตกประเด็นให้ดูมีหลายข้อมูบแบบนี้พวกข้าราชการเก่งนัก แล้วก็ทำให้ประเด็นใดเป็นประเด็นหลักเบลอไปหมด

3.เงินลงทุน FDI ที่จะไหลเข้ามาในประเทศไทย

- โครงการท่อก๊าซ TTM และโครงการโรงแยกก๊าซ GSP มีงบลงทุนในระยะแรกมากกว่า 800 ล้าน US\$ โดยครึ่งหนึ่งจะเป็นเงินลงทุนของมาเลเซีย ที่จะมาลงทุนในประเทศไทย (เนื่องจากโครงการท่อก๊าซ & GSP อยู่ในไทยทั้งหมด) ซึ่งจะทำให้มีธุรกรรมหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในพื้นที่มากขึ้น เป็นการกระตุ้น

เศรษฐกิจในท้องถิ่นให้ดีขึ้นและสร้างงานให้คนไทยท่ามากยิ่งขึ้น

- เงินลงทุนในโครงการท่อก๊าซ TTM นี้ควรจะเริ่มหมุนเข้าสู่พื้นที่จังหวัดสงขลา ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2544 แล้ว หากโครงการไม่ถูกทำให้ล่าช้าออกไป

คำโต้แย้ง

งบฯก่อสร้างประมาณ 800 ล้านเหรียญ เป็นค่าท่อ ค่าเครื่องจักรจำนวนเท่าใด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นอุปกรณ์นำเข้าทั้งสิ้น กรุณาแจกแจงให้ทราบด้วย

ผลกระทบทางตรง

ต้นทุนทางธุรกิจและแผนการลงทุนของ ปตท.

- บริษัท TTM (ซึ่ง ปตท.ลงทุนด้วยครึ่งหนึ่ง) จะมีค่าใช้จ่าย overhead & opex เพิ่มขึ้น

ก็ต้องจ่าย" เริ่มนับเมื่อใด แต่ถ้าวาระบูรณะเวลาชัดเจนแล้ว ถ้าก่อสร้าง ก็ยังต้องเสียค่า "ไม่ซื้อก็ต้องจ่าย เท่าเดิม" แถมต้องลงทุนก่อสร้างอีก ผู้

ผลกระทบทางอ้อม

1.การพัฒนาเศรษฐกิจในบริเวณ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะประสบภาวะชะงักงัน โครงการต่อเนื่องอื่นๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยง่าย แรงงานฝีมือจะไหลออกจากท้องถิ่นไปทำงานในมาเลเซียหรือภาคหลวงแทน

2.ภาคใต้ตอนล่างจะขาดโครงข่ายท่อก๊าซธรรมชาติ ที่จะช่วยจัดหาพลังงานในราคาที่ถูกลง และทัดเทียมกับภาคอื่นๆ มาบ่อนความต้องการทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

3.นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการธุรกิจในประเทศไทยเพราะแม้แต่โครงการการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อประเทศรัฐก็ยังไม่สามารถผลักดันให้เกิดขึ้นเป็นจริงเป็นจังได้

4.ต้นทุนด้านพลังงานและปัจจัยการผลิตพื้นฐานของภาคใต้ตอนล่าง จะยังคงสูงกว่าภาคอื่นๆ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลงต่ำกว่าเดิม การกระตุ้นเศรษฐกิจและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กจะทำได้ยากขึ้น

5.โรงไฟฟ้าที่จะเกิดขึ้นในภาคใต้ตอนล่างในอนาคต อาจจะต้องใช้น้ำมันเตา หรือถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งมีประสิทธิภาพการใช้พลังงานต่ำกว่าและก่อมลภาวะสูงกว่าการใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิง

6.การขาดโรงแยกก๊าซ จะทำให้ภาคใต้ตอนล่างมีต้นทุนของการจำหน่ายก๊าซหุงต้ม LPG ที่สูงกว่าภาคอื่น(เพราะจะยังคงต้องขนส่งลำเลียงมาจากกระบอกหรือขนอม)

คำโต้แย้ง

1.แล้วนิคมอุตสาหกรรมผลงที่สร้างมากเกือบ 20 ปี ลงทุนไปที่พื้นล่าง แต่ปล่อยให้ร้างไม่มีใครมาลงทุน เป็นเพราะไม่มีก๊าซใช้หรือเพราะอย่างอื่นกันแน่ กรุณาชี้แจงด้วย

2.แล้วทำไมราคาก๊าซที่ลำปาง ขอนแก่น นครสวรรค์ ซึ่งไม่มีท่อก๊าซจึงมีราคาเท่ากับราคาที่ระยอง ทำไมราคาก๊าซชายฝั่งที่ขอนแก่น ซึ่งมีท่อก๊าซจึงแพงกว่าที่สงขลาซึ่งยังไม่มีท่อก๊าซ

กรุณาชี้แจงด้วยและควรจะมีแผนให้ครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ

ทุกๆ เดือน แม้ขณะนี้ยังไม่ได้เริ่มโครงการ ค่าใช้จ่ายนี้จะบวกเข้าไปเป็นต้นทุนของโครงการวางท่อในที่สุด

- การลงทุนในโครงการที่ล่าช้าออกไป ส่งผลกระทบต่อแผนการลงทุนโดยรวมของ ปตท. ด้วย ซึ่งผูกโยงไปถึงฐานะทางการเงินและอันดับของ ปตท.ในปีต่อไป

- หาก MTJA และบริษัทผู้ขายก๊าซฟ้องเรียกร้องค่าเสียหาย เงินชดเชย Take-or-Pay ได้ ปตท.ในฐานะผู้ซื้อร่วมก็จะมีภาระหนี้ที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับ PETRONAS ด้วย ตามสัญญา GSA ซึ่งจะส่งผลต่อสถานะทางการเงินและ Rating ของ ปตท.ในช่วงที่กำลังแปรรูปเป็นบริษัทมหาชนพอดี

คำโต้แย้ง

ไม่ทราบสัญญาเช่นกันว่าอย่างไร ค่า "ไม่ซื้อ

●ประสาธน์ มีแต่มี●

กลุ่มศึกษาการ

ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สงขลา

ภาคผนวก ค
แถลงการณ์จากนักวิชาการ 1,384 คน ที่ร่วมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-
มาเลเซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1,384 นักวิชาการ

แฉง 6 ข้อต้าน

‘ต่อท้าย ไทย-มาเลย์’

หมายเหตุ : ตัวหนาถ่มนักวิชาการเปิดเผยข่าว
พรัณกัน 4 ภาค เพื่อเรียกร้องขอให้รัฐดำเนินการ
ทบทวนโครงการต่อท้ายไทย-มาเลเซีย และให้ประ
กาศพื้นที่สีเขียวโดยประชาชนในพื้นที่ซึ่งได้รับผล
กระทบจากโครงการรัฐ 74 จุดทั่วประเทศ เมื่อวันที่
24 พฤศจิกายน โดยมีนักวิชาการร่วมลงชื่อล่าสุด
แล้วกว่า 1,384 คน

เรียน พี่น้องประชาชนชาวไทย

โครงการวางต่อท้ายไทย-มาเลเซียซึ่งเป็นปัญหาขัด
แย้งอยู่ในเวลานี้ ได้ผ่านกระบวนการตัดสินใจที่ไม่
โปร่งใสตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทั้งในพื้นที่
ที่โครงการและสังคมโดยรวมไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
เพราะข้อมูลจำนวนมากไม่เปิดเผยแก่สาธารณชน
ข้อมูลที่ได้เปิดเผยแล้วก่อให้เกิดคำถามจำนวนมาก
ซึ่งไม่เคยได้รับคำตอบ มีการใช้คนในเครื่องแบบเข้าไป
ปฏิบัติการทางจิตวิทยาในลักษณะที่ชาวบ้านเจ้าของ
พื้นที่เห็นว่าเป็นการคุกคาม ไม่ได้มีการฟังความเห็น
และเหตุผลของทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อกล่าว
โดยรวมท่าทีของฝ่ายรัฐในกรณีนี้คือการใช้ความรุนแรง
ในลักษณะหนึ่ง จึงไม่เป็นไปในวิถีทางสันติแต่
อย่างใด

มีข้อเท็จจริงอยู่ 6 ประเด็นที่พวกเราซึ่งมีราย
นามข้างท้ายนี้ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
และรัฐบาลได้ชี้แจงด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงแก่สัง
คมไทยโดยรวม เพื่อให้สังคมสามารถมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจโครงการขนาดใหญ่ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

1 ความไม่ชอบธรรมไม่ชอบมาพากล
และไม่ชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการ
ตัดสินใจที่นำมาสู่โครงการนี้

ในข้อตกลงเดิม พ.ศ.2539 ทั้งฝ่ายไทยและมาเลเซีย
จะวางต่อท้ายจากแหล่งนี้ไปใช้โดยตรง ไม่ต้อง
วางต่อผ่านประเทศไทยเลยในส่วนของไทยจะวางต่อ
ขึ้นทางเหนือของอ่าวไทยไปอีกเพียง 50 กม. เพื่อ
เชื่อมต่อกับระบบท่อที่มีอยู่แล้ว จนถึงปัจจุบัน เมื่อ
แผนวางต่อท้ายได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว โครงการวางต่อขึ้น
เหนือนี้ก็ยังคงอยู่ ฉะนั้นไม่ว่าโครงการวางต่อท้ายใหม่
โดยผ่าน จ.สงขลา จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม ไทยก็ยังได้
ใช้ก๊าซจากหลุมที่ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันอยู่กันเอง

อย่างไรก็ตาม แผนของมาเลเซียที่จะวางต่อ
ขึ้นฝั่งประเทศของตนได้เปลี่ยนไปใน
พ.ศ.2540 โดยทางฝ่ายไทยให้ความร่วมมือ
อย่างกระตือรือร้น ทั้งๆ ที่ถนัดนำเอาก๊าซขึ้นฝั่ง
ไทยตามโครงการนี้ ไทยจะได้ใช้ก๊าซมากที่สุด
เพียง 12% ส่วนที่เหลือ 88% ต้องส่งตามท่อ
ไปยังฝั่งตะวันตกของมาเลเซีย แม้กระนั้นไทย
กลับยินยอมร่วมลงทุนในโครงการนี้ถึง 50%

แผนใหม่ที่จะนำก๊าซขึ้นฝั่งไทยนั้นมาพร้อมกับ
แผนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ

เปิดตัวนักวิชาการแหวน้ำ

นักวิชาการชั้นนำที่ร่วมลงชื่อเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนโครงการท่อก๊าซ อาทิ

น.พ.ประเวศ วะสี มุสโณอิซูมนทงถิ่นพัฒนา, นายอภิทิน รพีพัฒน์ สำนักงานทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์, นายศรีจักร วัลลิโภคม, น.ส. รตยา อันทรมเกียรติ มุสโณอิสิบนาคะเสถียร, นายนิธิ เอียวศรีวงศ์ จากมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, นายเสกสรรค์ ประเสริฐกุล จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(มธ.) นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ มธ., นายปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ โครงการปฏิญาณออกสหวิทยาการ มธ.

นายวิสุทธิ์ ไบไม่๊ จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, นายขยันต์ วรพระนฤติ จากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, นางมาศก พงษ์ไพจิตร จากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ, นายวิทยากร เชียงกุล มหาวิทยาลัยรังสิต, นายธงชัย วินิจจะกุล จากคณะประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-แมดิสัน, นายล้อม เฟิงแก้ว กลุ่มคนรักเมืองเพชร เป็นต้น

กิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) ที่จะใช้ก๊าซเป็นแหล่งพลังงานสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง(รวมทั้งอุตสาหกรรมปิโตรเคมี) ในพื้นที่ และใช้ป้อนโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่สองโรง แต่เมื่อประชาชนพากันคัดค้านโครงการเพราะเกรงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งทำลายคุณภาพชีวิตของประชาชนดังที่ได้เกิดขึ้นแล้วในพื้นที่ฝั่งตะวันออก ท่านนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ก็ประกาศว่าโครงการนี้จะมีเพียงโรงแยกอีกเท่านั้น ไม่มีอุตสาหกรรมต่อเนื่องแต่อย่างใด หากเป็นไปจริงตามคำประกาศของท่านนายกรัฐมนตรี ไทยจะได้ใช้ก๊าซจากโครงการนี้เพียง ๕ เท่านั้น

โครงการนี้ตัดสินใจโดยการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม(อีไอเอ) ยังไม่ผ่าน จนถึงทุกวันนี้ก็ยังไม่มีรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ไว้บกราวไว้บวงอย่างรวบรัดโดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม(สน.) ไม่ใช่โดยคณะกรรมการซึ่ง สน.แต่งตั้ง อันเป็นการรับรองที่ผิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมปี 2535 ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการกระทำทางการปกครองที่ผิดอีกเช่นกัน โดยรัฐอ้างว่าหากดำเนินการล่าช้าประเทศไทยต้องเสียค่า "ไม่ซื้อก็ต้องจ่าย" แต่จากเอกสารของกาปปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท.) ที่มีถึงตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(ที่ 520/ท/464) ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าไทยไม่ต้องเสียค่า "ไม่ซื้อก็ต้องจ่าย" อันเนื่องจากการอนุมัติอีไอเอล่าช้า ได้มีประชาชนจำนวนมากคัดค้านโครงการนี้ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีกรับฟังความเห็นของประชาชนอย่างโปร่งใส ขั้นตอนประชาพิจารณ์ก็ไม่เป็นกลางและรวบรัดตัดสินใจโดยใช้เวลาทำประชาพิจารณ์เพียง 25 นาที วุฒิสภาและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติศึกษาโครงการนี้และเสนอให้รัฐทบทวนโครงการ ผลการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยบูรพาซึ่งรัฐแต่งตั้งขึ้นเองก็เรียกร้องให้รัฐทบทวนโครงการ

ในขณะที่มีข้อสงสัยและความเห็นแย้งโครงการจากหลายแหล่งเช่นนี้ กลับมีการปิดกั้นสื่อด้วยอำนาจการซื้อโฆษณาและซื้อพื้นที่ในสื่อเพื่อสนับสนุนโครงการอย่างหนัก ฉะนั้นสังคมไทยจึงตกอยู่ในความมืด ถึงจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับโครงการก็ตามไปโดยปราศจากข้อมูลและข้อเท็จจริงจำนวนมาก

2 **ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ**

ภาพรวมของพลังงานในประเทศไทยขณะนี้ พลังงานที่ก๊าซล้นเหลือ พลังงานไฟฟ้าก็ล้นเหลือ เวลานี้เราต้องจ่ายเงินค่าก๊าซที่นำจากพม่าโดยไม่ได้ใช้อยู่ทุกวัน ซึ่งในที่สุดก็เป็นต้นทุนเชื้อเพลิงที่ต้องนำเข้ามาวางมออยู่หน้าค่า FT ให้ประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจแบกภาระ ทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าไทยแพงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลกต่ำลง ฉะนั้นโครงการนี้จึงไม่ได้มีความจำเป็นในแง่พลังงานของประเทศไทยแน่ ในช่วงที่เรายังมีพลังงานล้นเหลือ เช่นนี้ รัฐบาลจะนำเอาเงินที่จะลงทุนในโครงการนี้มาลงทุนกับพลังงานทางเลือกแทน ซึ่งน่าจะเป็นอนาคตของพลังงานของชาติมากที่สุด

3 **ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ**

สัญญาซื้อขายจะก๊าซที่ทำกับมาเลเซียนั้นสร้างความเสียเปรียบแก่ฝ่ายบริษัท ปตท. ส่วนรวมและผลิตปิโตรเลียมจำกัด(ปตท.สผ.) อย่างมากโดยเปรียบเทียบกับบริษัทเปโตรวินซึ่งจะได้กำไร 10x ส่วน ปตท.สผ. จะได้รับเพียง 3.9x หากประเมินเป็นเงินคือบริษัทมาเลเซียจะได้ 8 หมื่นกว่าล้านบาท ในขณะที่ ปตท.สผ.จะได้เพียง 3 หมื่นกว่าล้านบาท เนื่องจากในแปลงที่มีก๊าซมากที่สุดคือ (A-18 ซึ่งมีก๊าซถึง 72% ของพื้นที่รวมเจดีเอ) ปตท.สผ. ไม่มีส่วนในการขุดเจาะจึงไม่ได้รับส่วนแบ่งกำไร ในขณะที่มาเลเซียเป็นผู้ขุดเจาะจะได้กำไร 10x

คณะกรรมการ สศท. ได้เคยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความคุ้มค่าของโครงการนี้ที่ผ่านส่วนใจอยู่สามประการคือ

ก) นับแต่เมื่อโครงการนี้เริ่มมีผล (2544) ต่อไปอีก 10 ปี เศรษฐกิจไทยยังไม่อยู่ในภาวะที่จะใช้ประโยชน์จากก๊าซที่จะได้มากนัก เปรียบเทียบกับมาเลเซีย

หน่วยจากระยะเริ่มต้น

ข) ค่าผลตอบแทนของโครงการเมื่อคำนวณตลอดอายุโครงการ 27 ปี เทียบกับผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการทดแทนการนำเข้าน้ำมันเตาจะมีค่าเท่ากับ 1.4x เท่านั้น ซึ่งถือว่าไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน

ค) ราคาก๊าซปากหลุมที่ไทยต้องจ่ายในกรณีนี้ มีราคาสูงกว่าแหล่งก๊าซในอ่าวไทยส่วนใหญ่ ยิ่งถ้าคิดจากราคาที่ผู้ใช้ปลายทางต้องจ่ายที่สงขลาและมาบตาพุดแล้วก็จะยังมีราคาสูงขึ้นไปอีกมาก

4 **ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม**

ในระยะสั้นโรงงานแยกก๊าซ และอาจรวมถึงโรงไฟฟ้าและอุตสาหกรรมต่อเนื่องซึ่งไม่ชัดเจนนักว่าจะเกิดตามมาหรือไม่ จะทิ้งน้ำหล่อเย็นลงสู่ทะเลเป็นผลให้สูญเสียลูกกุ้งกุลาลาในทะเลซึ่งเป็นแหล่งประมงอันอุดมสมบูรณ์เฉพาะฤดูหูกุ้งที่เพิ่มสูงขึ้น

การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องก็ต้องแข่งกันใช้น้ำจืดจากลุ่มน้ำอู่ตะเภา ในขณะที่เดียวกันก็อาจสร้างเขื่อนหรือกั้นกั้นน้ำจืดที่จะไหลลงทะเลสาบสงขลา จะทำให้น้ำจืดขาดแคลนขยายเป็นวงกว้าง รวมถึงตัวเมืองหาดใหญ่ด้วย ในขณะที่เดียวกันก็จะทำให้น้ำในทะเลสาบเค็มมากขึ้น

การศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่ละเอียดพอ เช่นไม่ทราบปริมาณสารปรอทที่อาจเกิดขึ้นจากหลุมเจาะ มีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการปนเปื้อนของสารปรอทในอ่าวไทยพบว่า สารปรอทเพิ่มขึ้นสูงอย่างมีนัยสำคัญในสัตว์ทะเลบริเวณแท่นจะก๊าซกลางอ่าวไทยเป็นต้น นอกจากนี้การวางท่อก๊าซยังก่อให้เกิดตะกอนซึ่งกระทบต่อวงจรชีวิตสัตว์และพืชในทะเลและบนบก ส่วนปัจจัยด้านความปลอดภัยก็มีความสำคัญ ในรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมไม่ได้ระบุชัดเจนว่าจะมีมาตรการรักษาความปลอดภัยแนวท่อก๊าซอย่างไร โครงการนี้จะมีผลกระทบต่อทางด้านสังคมต่อชุมชนทั้งในจุดที่ท่อก๊าซขึ้นฝั่งและแนวท่อก๊าซก็ยังไม่มีการศึกษา

การแยกก๊าซมีผลต่อคุณภาพของอากาศในบริเวณนั้นอย่างปฏิเสธไม่ได้ จะมากขึ้นเรื่อยๆโดยยังไม่มีการศึกษาที่ระบุได้ละเอียด ก่อให้เกิดความกังวลแก่ประชาชนแถบ อ.จะนะ ซึ่งมีอาชีพในสวนยางพารา

5 **ทิศทางกาพัฒนาภาคใต้**

จากการสำรวจความเห็นของประชาชนสงขลาปรากฏในรายงานการศึกษาผลกระทบสังคมและสิ่งแวดล้อมระบุว่า 80% ของประชาชนเชื่อว่าโครงการนี้จะเป็นผลลบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน 59% ต้องการให้โครงการนี้ยุติลงเสีย 89% มีความพอใจกับสภาพชีวิตของตนเองอยู่แล้ว ซึ่งให้เห็นว่าโครงการวางท่อก๊าซนี้ไม่ว่าจะมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องหรือไม่ก็ตาม ไม่ใช่นโยบายการพัฒนาที่ประชาชนเลือก

ประชาชนจำนวนมากในพื้นที่มีวิถีชีวิตในเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้ ทำประมงชายฝั่งท่ามกลางระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์(มีเรือประมงกว่า 3,000 ลำ) เพราะเป็นทำเลแห่งโซอาหารที่อุดมสมบูรณ์มาก ประชาชนอีกส่วนหนึ่งทำอาชีพเกษตรกรรมซึ่งให้ผลผลิตพอเลี้ยงตัวได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น

นอกจากนี้ภาคใต้ทั้งสองฝ่ายยังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวซึ่งสามารถดำเนินไปได้อีกไกล ฉะนั้นจึงน่าจะทะนุถนอมให้มีโอกาสเติบโตในทิศทางที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน แทนที่จะใช้เป็นที่วางพ้อก๊าซไทยก็แทบไม่ได้ใช้ ซ้ำกลับเป็นผู้รับผลกระทบในทางลบเสียเองเป็นส่วนมาก

6

สันติวิธี

การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีย่อมเป็นสิ่งที่อารยชนทั่วไปต้องการ แต่เราควรมองสันติวิธีให้กว้างกว่าความรุนแรงที่มุ่งจะทำต่อชีวิตและครอบครัวรวมถึงความรุนแรงที่กระทำต่อชีวิตจิตใจ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้คน การบิดเบือนความจริง หรือแม้แต่การปิดบังความจริงก็ตาม การไม่เปิดโอกาสอันเท่าเทียมกันให้ทุกฝ่ายในการถกเถียงกันด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงก็ตาม การใช้สัญลักษณ์แห่งอำนาจ(เช่นคนในเครื่องแบบ) เพื่อข่มขู่คุกคามก็ตาม ล้วนเป็นการละเมิดต่อสันติวิธีทั้งสิ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้ความรุนแรงในรูปแบบหนึ่งนั่นเอง ฉะนั้นเราจึงใคร่เรียกร้องให้ทุกฝ่ายใช้สันติวิธีที่แท้จริงในการแก้ไขความขัดแย้งครั้งนี้ นั่นคือไม่ใช่อำนาจบังคับข่มเหงจิตใจผู้คน โดยเคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน

การประกาศของนายทักษิณเพียงว่า "ผมยึดดีแล้ว" ไม่เพียงพอที่จะสร้างความชอบธรรมแก่โครงการที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนและสิ่งแวดล้อมอย่างมากมายเช่นนี้ได้ มีเพียงการศึกษาที่จริงจัง โปร่งใสและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนเท่านั้นจึงจะนำมาซึ่งทางออกที่เหมาะสม

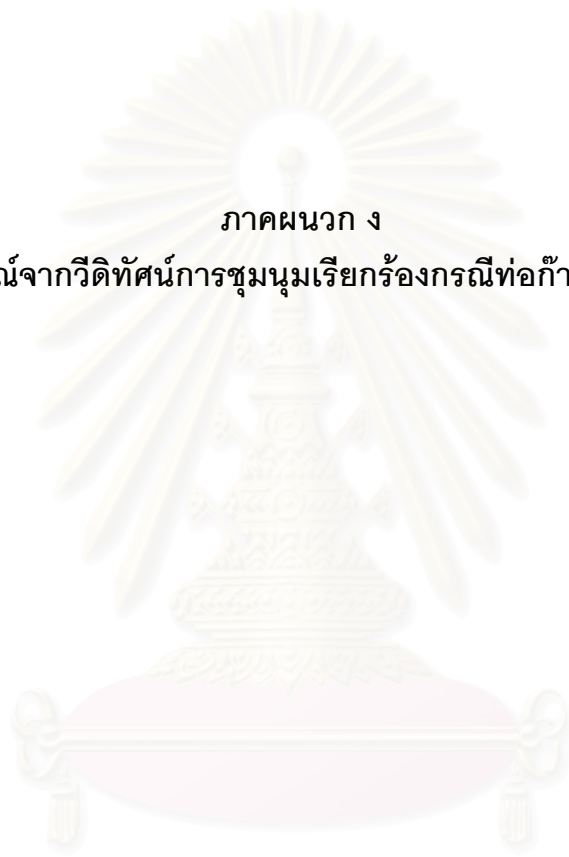
พวกเราซึ่งลงชื่อข้างท้ายนี้จึงใคร่เรียกร้องให้สังคมไทยช่วยกันผลักดันรัฐให้หยุดการดำเนินการใดๆ และทบทวนโครงการนี้ โดยเริ่มกระบวนการใหม่ตั้งแต่แรกคือเสนอโครงการพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและเหตุผลเข้าสู่การไตร่ตรอง โต้แย้ง และเสนอทิศทางอื่นจากทุกฝ่าย โดยเปิดเผยข้อมูลกันอย่างจะแจ้งที่สุด และสนับสนุนให้แสดงความเห็นและข้อมูลเหตุผลกันโดยไม่ขวางกั้นทั้งทางตรงและทางอ้อม และดำเนินการตามข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดที่ได้มา โดยไม่มีการตัดสนใจล่วงหน้าไว้ก่อนแล้วตั้งเช่นที่ผ่านมา มีแต่เช่นนี้จึงจะประกันได้ว่าชาติไทยเราจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรล้ำค่าชนิดต่างๆ ของเราทั้งก้าวชาวมรดกชาติ ประมง ชายทะเล และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เต็มเม็ดเต็มหน่วยและคุ้มค่า โดยสามารถถนอมรักษาสันติภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสามัคคีธรรมในชาติและชุมชนไว้ได้ในเวลาเดียวกัน

พร้อมกันไปกับการแถลงข่าวทั่วประเทศของกลุ่มนักวิชาการครั้งนั้น ชุมชนชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ 73 พื้นที่ ได้ร่วมกันเอาวันนี้เป็นวันประกาศ "พื้นที่สีเขียวภาคประชาชนในพื้นที่ของตนเอง" เพื่อแสดงเจตนารมณ์แห่งความรักความสามัคคีในอันที่จะผนึกประสานเครือข่ายที่มีแนวธุรกิจชุมชนของชาวบ้านเข้าด้วยกัน และเลือกแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน, สมดุล และเป็นธรรมในพื้นที่ของตนเอง

ดังปรากฏรายนามของพื้นที่สีเขียวภาคประชาชนที่แยกตามแถลงข่าวไว้ด้วย

ภาคผนวก ง

สรุปเหตุการณ์จากวีดิทัศน์การประชุมมริยกรรณิทอ้าชไทย-มาเลเซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปเหตุการณ์จากวิดีโอที่บันทึกการชุมนุมเรียกร้องกรณีก๊อแกชไทย-มาเลเซีย

บรรยายภาพจากวิดีโอที่บันทึกการชุมนุมเรียกร้อง กรณีเหตุการณ์รุนแรง อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้าง ก๊อแกชไทย - มาเลเซีย อำเภอนาดูน จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ลำดับที่	เวลาในภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑.	๒๐:๕๙:๕๐ - ๒๑:๐๐:๓๙		ตำรวจในชุดเครื่องแบบ (สวมหมวกทรงหม้อตาล, สวมเสื้อกั๊กสะท้อนแสงสีส้ม) จัดเตรียมแผงเหล็กกั้นกลางถนนและมีรถบรรทุกผู้ต้องหาของตำรวจและรถกระบะตรวจการณ์แบบสองตอนวิ่งเข้ามา	เริ่มภาพที่ไม่ชัดเนื่องจากกล้องสายไปมา
๒.	๒๑:๐๓:๔๐ - ๒๑:๐๖:๕๕		ตำรวจในชุดเครื่องแบบ(สวมหมวกทรงหม้อตาล, สวมเสื้อกั๊กสะท้อนแสงสีส้ม) เดินไปมาจำนวนหนึ่ง, มีเสียงสังหารทางวิทยุ(สั่งการร้อย ๑ ร้อย ๒ ให้ปฏิบัติหน้าที่ที่สะพาน), มีเสียงเป่านกหวีด และมีนายตำรวจ (ระดับ พ.ต.อ.-สังเฑาะได้จากปีกหมวกทรงหม้อตาลมีข้อชัยพฤกษ์ ประดับ(นายตำรวจ ๑) เดินอยู่ในถนน โดยภาพกวาดไปเห็นแผงเหล็กกั้นขวางถนน	นายตำรวจ (๑) คนนี้คือใคร
๓.	๒๑:๐๐:๕๖ - ๒๑:๐๑:๒๓		มีรถบรรทุกขนาดใหญ่แล่นเข้ามา มีนายตำรวจ ((นายตำรวจ ๒) ไม่สวมหมวก รูปร่างไม่สูง) เดินพูดโทรศัพท์เข้ามา และนายตำรวจที่สวมหมวก ประดับข้อชัยพฤกษ์เดินตาม	นายตำรวจ (๒) คนนี้คือใคร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ลำดับที่	เวลาในภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔.	๒๑:๐๑:๒๔ - ๒๑:๐๒:๒๐		มีรถบรรทุกขนาดใหญ่ ด้านข้างกระบะมีตัวอักษร "มทบ. 60" แล่นเข้ามา โดยมีนายตำรวจ ๑ อำนวยกาาร	
๕.	๒๑:๐๒:๒๑ - ๒๑:๐๒:๒๔		ภาพจากข้างถนน มีต้นไม้และเสาไฟฟ้า เป็นฉากหน้า ในถนนมีรถบรรทุก "มทบ.60" จอดอยู่ และมีรถกระบะตรวจการณ์ แบบสองตอนแล่นสวนไป	
๖.	๒๑:๐๒:๓๐ - ๒๑:๐๒:๓๖		ภาพการรวมพลของตำรวจชุดปราบจลาจล(สวมหมวกนิรภัย, ในเมื่อมีโล่พลาสติกและกระบอง) โดยมีนายตำรวจ ๒ (ไม่สวมหมวก) เดินผ่านไป	
๗.	๒๑:๐๒:๓๗ - ๒๑:๐๒:๕๔	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม (เสียงผู้ชาย) "ให้พี่น้องเดินเรื่อยๆ" / มีภาพผู้ชุมนุมเดินจับมือกันเป็นแถวหน้ากระดานเต็มถนน	- ตำรวจชุดปราบจลาจล เริ่มออกเดินเท้าไปข้างหน้า มีนายตำรวจ ๑ สั่งการอยู่ข้างหน้าแถวตำรวจชุดปราบจลาจล - ภาพพาเวไปให้เห็นการเดินเท้าของตำรวจชุดปราบจลาจล จากขวาไปทางซ้าย เห็นแนวแผงเหล็ก	- มีเสียงผู้ชาย "ระวังตักน้ำ" และเสียงผู้หญิง "ไม่เป็นไร-ขอบคุณ" - ผู้ชุมนุมและตำรวจฯ ต่างฝ่ายอยู่ห่างจากแผงเหล็กระยะไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร เท่า ๆ กัน
๘.	๒๑:๐๒:๕๕ - ๒๑:๐๓:๑๖	ผู้ชุมนุมเดินจับมือกันเป็นแถวหน้ากระดานเต็มถนน เดินหน้าเข้าหาแผงเหล็ก บางส่วนถือธงสีแดง คั่นธงสีขาวตามหลังมา	- นายตำรวจยืนอยู่มุมซ้ายของภาพและนายตำรวจ ๑ เดินอยู่ชิดแผงเหล็ก หันมามองตำรวจชุดปราบจลาจล พร้อมกับตะโกนสั่งการ	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม ให้นำรถไปจอดด้านข้าง

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๙.	๒๑:๐๓:๑๗ - ๒๑:๐๓:๔๓		- ตำรวจชุดปราบจลาจล เดินเท้าถึงแผงเหล็ก ประจันหน้า กับผู้ชุมนุม โดยมีกำลังเสริมเดิน ตามเข้ามาอย่างต่อเนื่อง/มี เสียงเรียกให้ผู้ถือโล่เร่งเดินไป ข้างหน้า (น่าจะเป็นผู้คุมกองกำลัง ผสม)	- จุดที่ตำรวจ เดินผ่าน ผ่าน หน้าป้าย "จิต บุญสูงอุทิศ"
๑๐.	๒๑:๐๔:๐๕ - ๒๑:๐๔:๒๒	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม(เสียง ผู้ชาย ที่ยืนอยู่บนรถบรรทุก ลำโพง) "ให้พี่น้องนั่งลงก่อน นั่งเพื่อพักผ่อนก่อน ให้พี่น้อง มาพร้อมก่อน/วันนี้เรามา อย่างสันติวิธี เราจะมาขอยื่น หนังสือ"	- ตำรวจชุดปราบจลาจลยืนคุม เชิงที่แนวแผงเหล็ก มีนายตำรวจ ๒ โทรศัพท์/ประชาชนยืนปะปน อยู่แนวเดียวกับตำรวจปราบ จลาจล - นายตำรวจ ๑ เดินสั่งการอยู่ หลังแนวตำรวจปราบจลาจล นายตำรวจ ๒ ยังคงใช้ โทรศัพท์ต่อ	
๑๑.	๒๑:๐๕:๓๔ - ๒๑:๐๖:๐๐	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "เชิญ พี่น้อง ให้นำรถไปจอด/ผู้ ชุมนุมบางส่วนเดินกลับไป (ด้านหลังรถบรรทุกลำโพง ขยายเสียง มีรถยนต์หลายคัน เปิดไป ตามมา) "ให้ผู้ที่อยู่ บนรถลงมาข้างล่าง เพื่อให้ บอดีการ์ดดูได้ง่าย หาก เกิดอะไรขึ้นมา/ให้ลงมาจับ ประทานอาหารกัน"		- ภาพอยู่ในแนว รั้วเหล็ก ฝั่งซ้าย เป็นผู้ชุมนุม ฝั่ง ขวาเป็นตำรวจ ปราบจลาจล - มีกล้องจาก ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑๒.	๒๑:๐๖:๐๑ - ๒๑:๐๖:๓๔	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "พรุ่งนี้จะมีพี่น้องมาสมทบอีก" ผู้ชุมนุมแถวหน้ายื่นชิดแนวแผงเหล็ก ผู้ชุมนุมด้านหลังนั่งลง (บางส่วนถือธงสีแดง)	นายตำรวจ ๑ ยืนใกล้ระหว่างแนวแผงเหล็กกับตำรวจปราบจลาจล	- มีกล้องจาก ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ
๑๓.	๒๑:๐๖:๔๔ - ๒๑:๐๗:๕๐	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "ให้ นั่งลง/วันนี้เราต้องไม่ได้นอน/ พอพี่น้องกินข้าวเสร็จจะมี กิจกรรมให้เล่นกัน/วันนี้พี่น้อง จะล้อมกันไว้ ตำรวจก็ล้อมไว้/ วันนี้ตำรวจไม่นอน เราก็ไม่นอน เพราะเราต้องรักษาความ ปลอดภัย/บุคคลที่ ๓ ที่ผู้ชุมนุม กลัวที่สุด เพราะมือที่สาม ถือ ว่ารัฐบาลสังหาร เราไม่เชื่อว่า ใคร..."	ตำรวจปราบจลาจล ยืนไม่ชิดแนว แผงเหล็ก และตำรวจปราบจลาจล ยืนรักษาการณ์	- มีกล้องจาก ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ
๑๔.	๒๑:๐๘:๒๑ - ๒๑:๐๘:๔๓	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "ให้พี่ น้องเดินเข้ามา วันพรุ่งนี้จะมีพี่ น้องมาสมทบอีก ๒,๐๐๐ คน เพื่อที่จะมายืนหนังสือให้กับ นายกรัฐมนตรี พี่น้องที่หัวข่า วก็ทาน"	- ภาพนายตำรวจ ๓ คน หารือ กันหลังแนวตำรวจปราบจลาจล (มีผู้ชายลักษณะเหมือนผู้สื่อข่าว ยืนอยู่ด้วย) - นายตำรวจ ๑ เดินออกไป แต่ โบกมือให้ตำรวจปราบจลาจล เดิน เข้าไปสมทบอีก มีชาย(สวมแว่นตา ไม่สวมหมวก) สวมเสื้อคลุมสีเข้ม เดินเข้ามา มีนายตำรวจ(ยศ พ.ต.อ.)เดินตามหลัง ชายที่เดิน หน้าลักษณะหันไปหรือกับนาย ตำรวจที่เดินตามมา โดยนาย ตำรวจคนดังกล่าวพยักหน้า ลักษณะรับทราบคำสั่ง	

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑๕.	๒๑:๑๐:๒๓ - ๒๑:๑๐:๓๘	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "ผู้ ที่อยู่ด้านหลังขอให้เดินเข้ามา ด้านข้างก่อน"	-	ทราบภายหลัง ว่าชายคนดังกล่าว คือ คุณวัชรพันธ์ - จันทร์จรรยา (ผู้ช่วย เลขาธิการนายก รัฐมนตรี)
๑๖.	๒๑:๑๐:๓๘ - ๒๑:๑๑:๑๙	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "ให้ พี่น้องนั่งลงบริเวณนี้ ระวังมือ ที่สาม/มาอย่างสันติวิธี ให้พี่ น้องนั่งเข้ามา บอด้การ์ด"	-	- คุณวัชรพันธ์ ฯ และนายตำรวจที่ เดินมาพร้อมกัน เดินผ่านแนวแผง เหล็ก แล้วเข้าไป ยังฝั่งผู้ชุมนุม - คุณวัชรพันธ์ ฯ และนายตำรวจ เดินไปใกล้ถึงหน้า รถยนต์ขยายเสียง ของกลุ่มผู้ชุมนุม อยู่ท่ามกลาง ผู้ชุมนุม(ถือธง สีแดง) และได้ พูดคุยกับผู้ชุมนุม แล้วเดินต่อไปยัง กลุ่มผู้ชุมนุม แถวหลัง
ช่วงระหว่างนี้ ไม่มีภาพที่บันทึก ทำให้ ไม่ทราบบรรยากาศ ไม่ทราบเหตุการณ์				

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑๗.	๒๑:๑๑:๓๙ - ๒๑:๑๒:๐๔	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "นายหัวเอ๊ย ๆ" มีเสียงโห่ร้อง/ ชูธงแดง "ขอบคุณ พี่น้อง/ให้ พี่น้องเดินเข้ามา จะให้ทำอะไร ต่อ"	มีเสียงนกหวีด / ตำรวจยืนเฉยๆ	- มีกล้องจาก ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ
๑๘.	๒๑:๑๓:๓๓ - ๒๑:๑๓:๔๘	มีเสียงปรบมือ/เสียงประกาศ จากผู้ชุมนุม "ขอบคุณครับ/ ต่อการยึดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ/ อย่าเพิ่งโมโห ทิ้งไว้ก่อนพ่อสอน ไว้/ขอเสียงอีกครั้ง สิ่งที่จะบอก ต่อไปนี่ก็คือ..."	-	- มีกล้องจากผู้สื่อ ข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ
๑๙.	๒๑:๑๔:๑๖ - ๒๑:๑๕:๒๗	เสียงประกาศ "ให้ชูธงพร้อมๆ กัน และยืน"/"ให้ยืนอยู่นิ่งๆ ไม่ ไขว่คว้า/ให้ชูธงสูงๆ" (ผู้ชุมนุม ชูธงสูง) เสียงประกาศ "นายหัวเอ๊ย" ผู้ชุมนุมกล่าวตาม พร้อมร้อง "อีกครั้งครับพี่น้อง / ถ้าผมว่า จ้ะ พี่เองก็จ้ะ ถ้าผมว่า พี่น้องก็ยาว /นายหัวเอ๊ย" สั้นๆ ยาวๆ หลายครั้งผู้ชุมนุมตะโกน ตามข้อความข้างต้น และมีเสียง ประกาศ "ขอบคุณครับพี่น้อง ต่อจากนี้ให้พี่น้องนั่ง เพราะ เหนื่อยกันมากแล้ว"	นายตำรวจ ๒ คน เดินกลับมาจาก ฝั่งของผู้ชุมนุม พร้อมด้วยคุณ วัชรพันธ์ ฯ กลับไปสู่แนวหลังของ ตำรวจปราบจลาจล ยืนพักปรึกษา หารือกันภาพช่วงท้ายเป็นแนว แผงเหล็ก ภาพช่วงท้ายเป็นแนว แผงเหล็กตำรวจปราบจลาจล ยืน อยู่กับที่บริเวณแผงเหล็ก	-ภาพตอนท้าย กวาดตามทางแนว แผงเหล็ก -หลังจากเวลานี้ ไม่มีภาพ

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๒๐.	๒๑:๑๖:๓๔ - ๒๑:๑๙:๐๙	เสียงผู้ชาย(คนยืนบนรถ: กาย เสียง) นำสวดบทสวดของ ศาสนาอิสลาม(และหันกลับมา ดูด้านแนวแผงเหล็ก พร้อมกับ หยุดนำสวดเป็นระยะ/กล้องดึง ภาพเข้าไปใกล้จนเห็นหน้า ผู้นำสวด) ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่หัน หน้าไปทางด้านเดียวกัน คือ ด้านท้ายรถขยายเสียง(น่าจะ จะเป็นการนำทำพิธีละหมาด)	ตำรวจปราบจลาจล ยืนอยู่กับที่ บริเวณแผงเหล็ก ภาพกวาดไป ด้านหลังของตำรวจปราบจลาจล ที่ยืนอยู่ มีตำรวจจำนวนหนึ่ง นั่งลง	กล้องถ่ายภาพ กวาดไปมา จาก ซ้ายไปขวา จาก ขวาไปซ้าย เพื่อ เก็บบรรยากาศ ของการชุมนุม
๒๒.	๒๑:๒๑:๒๘ - ๒๑:๒๑:๓๘	เสียงผู้ชายประกาศ "ห้ามออก จากบริเวณ บอร์ด์การ์ด ช่วยดูใน บริเวณในหลายมุม หลายที่ ทราบว่าพี่น้องจากที่อื่น..."	ภาพเริ่มที่ตรงกลางแผงเหล็ก ด้านขวาเป็นตำรวจปราบจลาจล และกวาดไปด้านขวา มีชายสวม เสื้อยืดคอโปโลสีเข้ม แถบคาด ขาว เดินเข้ามา	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๒๓.	๒๑:๒๘:๑๖ - ๒๑:๒๘:๓๖	ภาพผู้ชุมนุมนั่งกระจัดกระจาย ตามขอบถนน และยืนเป็นกลุ่ม บริเวณใกล้รถยนต์เขยเสียง และรถยนต์กระบะที่จอดใกล้ เคียงกัน / มีเสียงผู้ชายประกาศ ไม่แรงจ้า เป็นลักษณะประกาศ เตือน		- ช่วงภาพเดิน บันทึกภาพ และ หันกล้องไป บันทึกรอบ ๆ - หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๒๔.	๒๑:๒๙:๑๓ - ๒๑:๒๙:๕๖	ภาพผู้ชายกำลังใช้น้ำล้างหน้า อยู่บนรถยนต์, มีผู้ชายมดักน้ำ จากถังสีน้ำเงินบนรถยนต์ และ ภาพกวาดไปมีผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน		- ช่วงภาพเดิน บันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๒๕	๒๑:๓๐:๑๘ - ๒๑:๓๐:๕๕	ภาพผู้หญิงชาวมุสลิม สวมชุดขาว กำลังทำพิธีละหมาด คนอื่นๆ กำลังเตรียมตัวสวมชุดละหมาด		- ช่างภาพเดินบันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๖	๒๑:๓๑:๒๓ - ๒๑:๓๑:๕๑	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน บริเวณท้ายรถขายเสียง และภาพกวาดไปทางซ้าย มีผู้ชุมนุมยืน นั่งกระจ่ายทั่วไปอย่างประปราย	-	- ช่างภาพเดินบันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๗	๒๑:๓๓:๒๙ - ๒๑:๓๓:๓๗	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน ด้านข้างของแถวผู้ละหมาดเป็นแผงเหล็ก ตำรวจปราบ-จลาจลยืนอยู่ บางส่วนนั่งเป็นวง ใกล้กับแผงเหล็ก	-	- ช่างภาพเดินบันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๘	๒๑:๓๓:๔๙ - ๒๑:๓๔:๐๙	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน ด้านข้างของแถวผู้ละหมาดเป็นแผงเหล็ก	-	- หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๙	๒๑:๓๔:๑๓ - ๒๑:๓๔:๓๗	ผู้ชุมนุมนั่งเป็นวงใกล้แผงเหล็ก ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน	ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่ที่แผงเหล็ก ในลักษณะไม่ได้เตรียมพร้อม มีการสนทนาและดื่มน้ำ	

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการทอิกไทย-มาเลเซีย

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๓๐.	๒๑:๓๔:๔๙ - ๒๑:๓๕:๔๓	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธี ละหมาด บนถนน ด้านข้าง ของแถวผู้ละหมาดเป็นแถว เหล็ก ตำรวจปราบ - จลาจลยืน อยู่ บางส่วนนั่งเป็นวง ใกล้กับ แถวเหล็ก	ตำรวจปราบจลาจลอยู่ที่แผง เหล็ก	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๓๑.	๒๑:๓๖:๐๒ - ๒๑:๓๖:๓๑	ชาวมุสลิม กำลังทำพิธี ละหมาด บนถนน ด้านข้าง ของผู้ละหมาดเป็นแถวเหล็ก ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่	ตำรวจปราบจลาจลอยู่ที่แผง เหล็ก ในลักษณะไม่ได้เตรียม พร้อม มีการแบ่งอาหารจากถุง พลาสติก	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๓๒.	๒๑:๓๙:๕๔ - ๒๑:๔๒:๐๒	ชาวมุสลิม กำลังทำพิธี ละหมาด ในช่วงท้าย เมื่อเสร็จ พิธี ผู้ทำละหมาดเก็บผ้ารองนั่ง ที่ใช้ในพิธี	-	- บางช่วงหยุด บันทึกภาพ แต่ เป็นภาพกิจกรรม ละหมาด
๓๓.	๒๑:๔๔:๐๖ - ๒๑:๔๕:๐๕	ผู้ชุมนุมหลบทางให้ เดินออก จากแถวเหล็ก มีชายคนหนึ่งถูก นายตำรวจจับด้านหลังไว้ แต่ พยายามหมุนตัวให้พ้นจากการ กุมตัว และหลุดพ้นมาได้	มีเสียงเรียกแถว "กอง" ตำรวจทุก คนยืนมีนายตำรวจเดินและแถว เหล็กมาด้านริมแล้วเดินอ้อมแถว เหล็ก เข้าไปอยู่ฝั่งผู้ชุมนุม ๑ เม ด้วยตำรวจปราบจลาจล มีเสียงสั่ง ให้ผู้ที่อยู่ด้านผู้ชุมนุมหลบทาง ออกจากแถวเหล็ก "จะตั้งขบวน" มีตำรวจล้อมมาจากอีกด้านของ แถวเหล็ก	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๓๔.	๒๑:๔๕:๐๖ - ๒๑:๔๕:๔๓	ผู้ชุมนุมหลบทางให้ ด้วยสีหน้า งุนงง	มีนายตำรวจเดินและแหงนหลังกลับมา ด้านเริ่มแล้วเดินและตามแนวแหงน หลังฝั่งผู้ชุมนุม ตามด้วยตำรวจ ปราบจลาจล/นายตำรวจ (สวม หมวกมีชื่อชัยพฤกษ์ ประดับหน้า หมวก) ออกเสียงสั่ง "สองแถวๆ" พร้อมทำมือประกอบ และสั่งเพิ่ม กระตุ้น "เร็วๆ อย่าชักช้า" พร้อม กับสั่งให้ผู้ชุมนุม "ถอยไปเร็ว ๆ" นายตำรวจคนเดิม ใช้มือโอบ ดึง ตัวตำรวจปราบจลาจลลักษณะให้ เร่งเดินเร็วๆ มีตำรวจเดินอ้อมมา จากอีกด้านของแหงนหลัง ตามมา อีก/นายตำรวจคนเดิมยังเร่งรัดให้ ตำรวจปราบจลาจลตามมาเรื่อยๆ และยังเดินเข้าไปสั่งการในกลุ่ม ของตำรวจปราบจลาจลอีกด้วย	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๓๕.	๒๑:๔๕:๕๓ - ๒๑:๔๖:๓๔	มีเสียงประกาศ(จากชายที่ใช้ ไมโครโฟน/มีหูมือทำไปม 1) "อย่าเพิ่งนะครับ อย่าล้วย โอดอย่างนั้นะครับ อย่ารูดข้อม มาเราอยู่กับคนละฝั่ง...(จากนั้น ฟังไม่ได้ศัพท์...เสียงซุลมุน..."	ตำรวจปราบจลาจลยืนเป็นกลุ่ม แถว มีตำรวจที่เข้มแหงนหลัง เข้ามาฝั่งผู้ชุมนุม มีเสียง เป่านกหวีดสั้นๆ เป็นห้วงยาว กลุ่มตำรวจพยายามดันประชิด ผู้ชุมนุมที่อยู่แถวหน้าใกล้ตำรวจ เริ่มเดินแถวเข้าหาผู้ชุมนุม	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๓๖.	๒๑:๔๖:๓๕ - ๒๑:๔๗:๒๐	ผู้ชุมนุมใช้คันธงหยุดยั้งการรุก ของตำรวจ/มีเสียงประกาศ "...อย่าตีตำรวจครับพี่น้อง อย่าตี" พร้อมกับเสียงนำสวด บทสวดของชาวมุสลิม/ ผู้ชุมนุมเดินถอยหลัง	ตำรวจปราบจลาจล มีการกระทบ กระแทกกับผู้ชุมนุมกลุ่มหนึ่งก่อน และลุกลามเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้น โดยตำรวจยังคงเคลื่อนกำลังเข้า ไปหากกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างต่อเนื่อง	
๓๗.	๒๑:๔๖:๓๕ - ๒๑:๔๗:๒๐	มีเสียงประกาศ "...อย่าครับ พี่ น้อง อย่าได้ตอบ/เวรมากันอยู่ นี่ๆ/ผู้ชุมนุมเดินถอยหลัง ... อาจหัดทานได้/เสียงสวด บทสวดของชาวมุสลิม/ ผู้ชุมนุมเดินถอยหลัง	ตำรวจปราบจลาจล ยังคงเดิน หน้าเข้าไปหากกลุ่มผู้ชุมนุมอย่าง ต่อเนื่อง ผู้ที่อยู่ด้านหลังเสริม กำลังอีก มีเสียงเป่านกหวีดยาว	(ต่อจากนี้ - ตำรวจฯ หมายถึง ตำรวจปราบ จลาจล)
๓๘.	๒๑:๔๗:๒๑ - ๒๑:๔๗:๔๕	มีเสียงประกาศ "...พี่น้อง ห้าม ตีครับพี่น้อง น้องครับ พี่น้อง น้องลง"/ผู้ชุมนุมเดินถอยหลัง ไม่อาจหัดทานกำลังของตำรวจ ได้	แนวรุกแถวหน้าของตำรวจฯบุก นำเข้าไปหากกลุ่มผู้ชุมนุม มีการใช้ กระบองกวัดแกว่งไปข้างหน้า มีผู้ ชุมนุมป็นหินขึ้นที่สูง และหลบ จากกระบอก	แนวแรกของผู้ ตำรวจ ถึงแถว หน้าของรถขยาย เสียง
๓๙.	๒๑:๔๗:๔๖ - ๒๑:๔๘:๓๐	มีเสียงประกาศ "...เราจะขอกิน ข้าวกันพี่น้อง อย่าตีเด็ดขาด ครับพี่น้อง/อย่าทุบ ครับพี่น้อง อย่าทุบ นี่ ๆ ครับพี่น้อง/พี่ น้อง นี่ๆ ครับ พี่น้อง" แต่ยังมี มีการดึงดันกันในแนวปะทะ "พี่ น้อง เดิมช้ำมาๆ ครับ พี่น้อง"	- นายตำรวจ (อย่างน้อย ๒ คน) ยืนสังเกตการณ์อยู่ด้านหลัง แนวที่มีการปะทะกัน - ภาพกวางไปแนวปะทะ มีการ ชุลมุนอย่างต่อเนื่อง	- ภาพกวางไป ด้านหลังของแนว ตำรวจปราบจลาจล - มีเสียงผู้ชาย ปะทะกันแล้ว

ลำดับที่	เวลาในภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔๐.	๒๑:๔๘:๓๑ - ๒๑:๔๘:๓๙	มีเสียงประกาศ "...พี่น้อง นิ่งๆ ครึบๆ พี่น้อง" แต่ยังมีกริ่งดังขึ้นในแนวปะทะ	- นายตำรวจ (อย่างน้อย ๒ คน) ยืนสังเกตการณ์อยู่ด้านหลังแนวที่มีการปะทะกัน - ภาพกวาดไปแนวปะทะ มีการชุลมุนอย่างต่อเนื่อง	- ภาพกวาดไปมาระหว่างด้านหลังของแนวปะทะกับแนวตำรวจปราบจลาจล
๔๑.	๒๑:๔๘:๕๒ - ๒๑:๔๙:๒๓	มีเสียงประกาศ "...อย่าตีใคร พี่น้อง ๆ ๆ ๆ" แต่ยังมีกริ่งดังขึ้นในแนวปะทะ/ผู้อยู่บนรถโบกคันธงไปมา	ตำรวจ ๆ ที่อยู่ด้านหลังใช้มือดันหนุนตำรวจที่อยู่ด้านหน้า (หลังหมวกนิรภัยสีดำของตำรวจปราบจลาจล มีอักษร ป.น. น่าจะหมายถึง บัตร ต.ต.น.)	- มีเสียงผู้ชาย "เขาไม่ยอมกัน" - ช่างภาพเดินฝ่าระหว่างแนวตำรวจเข้าไป - มีเสียง "ตำรวจตีรถ ๆ ๆ" "เราเข้าสายสัด"
๔๒.	๒๑:๔๙:๔๔ - ๒๑:๕๐:๒๐	ยังคงมีการปะทะกันต่อเนื่อง/ผู้อยู่บนรถโบกมือ/มีเสียงประกาศ "...ถอยครึบ พี่น้อง ลอย ๆ ๆ ๆ"	ตำรวจ ๆ ที่อยู่ใกล้รถขยายเสียงพยายามปีนขึ้นไปด้านหน้าของเก๋งรถบรรทุก แต่ขึ้นไม่ได้	
๔๓.	๒๑:๕๐:๒๑ - ๒๑:๕๐:๔๕	ยังคงมีการปะทะกันต่อเนื่อง/ชายที่อยู่บนรถสองคนใช้ธงป้องกันตัว ฟ้าดไปยังตำรวจ ๆ/มีเสียงประกาศ "... พี่น้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่าตีพี่น้องประชาชน ๆ กำลังจะกินข้าวอยู่/นายหัวเอี้ย ๆ"/ภาพผู้หญิงอยู่ในเก๋งรถบรรทุก	ตำรวจ ๆ ที่อยู่ใกล้รถขยายเสียงปีนขึ้นไปด้านหน้าของเก๋งรถบรรทุก ๒ คน กำลังใช้กระบองกวัดแกว่งไปยังผู้ชายที่อยู่บนรถ คนหนึ่งตกลงไป เหลืออีกหนึ่งคน/มีตำรวจหนึ่งนายโบกมือลักษณะเรียกกำลังตำรวจ ๆ	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔๔.	๒๑:๕๐:๔๖ - ๒๑:๕๒:๐๐	ยังคงมีการปะทะกันต่อเนื่อง/ ชายที่อยู่บนรถสองคน ใช้ ธงป้องกันตัว พาดไปยัง ตำรวจฯ/มีเสียงประกาศ “...นายหัวเอี้ยๆ” /ผู้หญิงที่นั่ง อยู่ในแก๊งรถขยายเสียง พยายาม ออกมาแสดงตัวและตะโกน แต่ฟังถ้อยคำไม่ชัดเจน/มีเสียง ประกาศ “...พี่น้อง ๆ ๆ เอี้ยๆ”/ ภาพการปะทะกันระหว่าง ผู้ชุมนุมกับตำรวจฯ ด้านข้างรถ บรรทุก/มีเสียงประกาศ “...พี่ น้องเอี้ยๆ นิ่งลงๆ พี่น้องอย่า ตีกันๆ พี่น้องหยุดก่อน อย่า ตีกัน”/ภาพผู้ชุมนุมปะทะกับ ตำรวจ ฯ	- ตำรวจ ฯ คนเดิมยังคงพยายาม ปีนขึ้นไปด้านหน้าของเก๋งรถ บรรทุก เปลี่ยนจากกระบองเป็น วัสดุที่ยาวขึ้นและใช้กระทิงไปยัง ผู้ชายที่อยู่บนรถ - มีนายตำรวจ อยู่ในเหตุการณ์ ด้านหลังตำรวจ ฯ	
๔๕.	๒๑:๕๒:๐๑ - ๒๑:๕๔:๐๐	เสียงประกาศ “..พี่น้องเอี้ย ๆ นิ่งลงๆ พี่น้องอย่าตีกันๆ พี่ น้องหยุดก่อน อย่าตีกัน” ดัง เป็นระยะๆ/ภาพผู้หญิงในแก๊ง รถบรรทุก ยืนหน้าออก มาที่ หน้าต่างรถบรรทุก ใช้มือจับ ขอบหน้าต่างรถ และเมื่อ ตำรวจฯ ๒ คน พยายามปีนที่ ด้านหน้ารถ หญิงดังกล่าว พยายามตะโกน “เราจะมายืน หนังสือ”และใช้มือซ้ายจับแขน ตำรวจ ฯ ไม่ให้ตีผู้อยู่บนรถ/	- ตำรวจ ฯ ๒ คน ที่อยู่ใกล้รถ ขยายเสียง ปีนขึ้นไปด้านหน้าของ เก๋งรถบรรทุก กำลังใช้กระบอง กวัดแกว่ง ไปยังผู้ชายที่อยู่บนรถ - ตำรวจฯ คนที่ผู้หญิงจับแขน ใช้ กระบองตีผู้อยู่บนรถ แต่เสียงหลัก ตกลงไปข้างล่าง แต่ยังมีตำรวจ ฯ คนอื่นปีนขึ้นไปอีก ๑ คน ไม่นาน นักก็ลงไปจากรถ - แนวหลังของตำรวจ ฯ มีภาพ ผู้ชาย(เสื้อคลุมสีเข้ม) และนายตำรวจ เดิน...อยู่ใน	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
		มีเสียงประกาศ "...พี่น้องใจ เย็นๆ พี่น้อง นิ่งลงๆ เกะกะกัน ไว้ๆ"/เสียงแตรรถดังระงม/ ผู้ชุมนุมและตำรวจยังคงตั้งต้น ใช้กำลังต่อกัน แต่ผู้ชุมนุมเบา บางลง	เหตุการณ์ และได้พูดคุยใช้มือ สัมผัสด้านหลังของผู้หญิง คนหนึ่ง	ช่างภาพ เดินลุย เข้าถ่ายทำบริเวณ แนวหน้าของ ตำรวจ ฯ
๔๖.	๒๑:๕๔:๐๕ - ๒๑:๕๕:๕๐	ภาพผู้หญิงในแก๊งรถบรรทุก ยืน หน้า ออกมาที่หน้าต่างรถ บรรทุก ใช้มือขวาโหมกและส่าย หน้าไป มาฯ/มีเสียงประกาศ "...พี่น้อง อย่าตีเจ้าหน้าที่ ตำรวจ/ภาพผู้หญิงในแก๊งรถ บรรทุก มีผู้ชายรูปร่างท้วมนั่ง อยู่ที่บริเวณคนขับ และชายตั้ง กล่าวพยายามใช้มือโหมกไปมา โดยผู้หญิงใช้เสียงตะโกน ฟังความไม่ได้	- ตำรวจ ฯ ที่อยู่ใกล้รถขยายเสียง ป็นขึ้นไปด้านหน้าของแก๊งรถ บรรทุก กำลังใช้กระบองกวัด แกว่ง ไปยังผู้ชายที่อยู่บนรถ และ กลับลงมา - ตำรวจ ฯ ที่อยู่ใกล้รถขยายเสียง ระดมกำลังใช้กระบองฟาด ตี ไป ยังบริเวณกระจกหน้ารถบรรทุก	
๔๗.	๒๑:๕๕:๕๓ - ๒๑:๕๖:๐๖	ภาพผู้หญิงในแก๊งรถบรรทุก ไล่เสียงตะโกน ฟังทวนไม่ได้	ตำรวจฯ ยังคงกับผู้ชุมนุม/มีนาย ตำรวจ (สวมหมวกห่านใบ ชีมือสัง) จับใจความไม่ได้/ภาพตำรวจฯ ระดมกำลังอย่างต่อเนื่อง	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔๘.	๒๑:๕๖:๐๑ - ๒๑:๕๗:๐๐	ภาพผู้หญิงในแก๊งรถบรรทุก ใช้เสียงตะโกน ฟังความไม่ได้/ ภาพที่ช่องทางต่างรถบรรทุก ผู้หญิงหลุดจากรอบหน้าต่าง ตกลงไปด้านล่าง (ไม่เห็นภาพ เพราะตำรวจ ยืนบัง)/ผู้ชายที่ นั่งตรงบริเวณคนขับตะโกน บอกตำรวจ ที่เข้าไปประชิด ประตูรถบรรทุก แต่จับใจความ ไม่ได้/ตำรวจ เพิ่มกำลัง ระดม เข้าไปประชิดประตูรถบรรทุก/ ตำรวจ เปิดทางให้ชายดังกล่าว เปิดประตูออกมา ตกลงไป ด้านล่าง (ไม่เห็นภาพ เพราะ ตำรวจ ฯ ยืนบัง)	- ตำรวจฯ ยังคงระดม จึงดัน ปะทะกับผู้ชุมนุม ระดมผลัก ดันต่อเนื่อง - ตำรวจฯ ที่อยู่ใกล้รถขยายเสียง กำลังใช้กระบองฟาด ดี ไปยัง กระจกหน้ารถ จนแตกละเอียด - ชายที่ใส่เสื้อคลุมสีเข้ม เสื้อยืด คอโปก สีขาววง(เส้นเล็ก) ยืนอยู่ ใกล้ประตูรถบรรทุก - ตำรวจฯ จุดกระชากชายรูปร่าง ท้วม โดยมีชายที่ใส่เสื้อคลุม สีเข้มฯ เดินตามไป	- ช่างภาพ เดินลุย เข้าถ่ายทำ บริเวณ แนวหน้าของ ตำรวจ ฯ - เสียงทุบกระจก แตก
๔๙.	๒๑:๕๗:๐๑ - ๒๑:๕๘:๐๐		ภาพท่ามกลางการเดินของ ตำรวจฯ/มีเสียง "ฮึดไป ๆ"	- ภาพถ่ายทำใน ลักษณะอยู่ในกลุ่ม ผู้ที่กระทบกระทั่ง สายไปทั้งหมด - บางช่วงไม่ได้ บันทึกภาพ

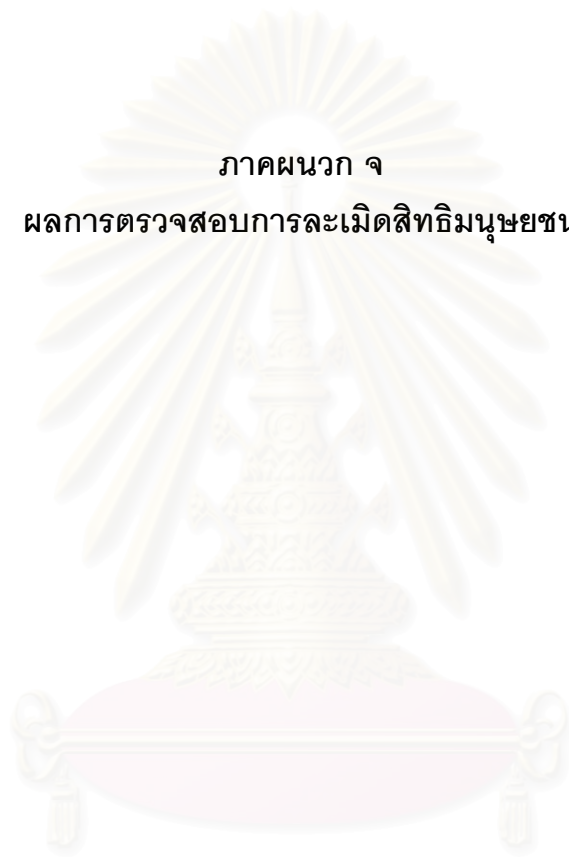
ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๕๐.	๒๑:๕๘:๑๓ - ๒๒:๐๐:๐๐	- ภาพผู้ชุมนุม ชาย - หญิง กำลังโต้ตอบกับตำรวจ ฯ - ภาพผู้ชุมนุมกำลังชุลมุนกับ ตำรวจ ฯ	- ภาพการเสริมกำลังของตำรวจ (ลักษณะแต่งกายชุดเครื่องแบบ ฝึก - ชุดสีเขียว) - มีเสียง "ดันเข้าไป ดันเข้าไป ฯ" แนวปะทะเลยด้านหลังรถบรรทุก ไปแล้ว - ภาพชายใส่แว่นตา สวมเสื้อคลุม สีอ่อน เดินมาข้างรถบรรทุก เดินเข้ามาพร้อมผู้ชายสวมเสื้อเชิ้ต สีเข้ม	ภาพสายไปมา ระหว่างแนว ด้านขวา และแนว ปะทะของตำรวจฯ และผู้ชุมนุม
๕๑.	๒๒:๐๐:๐๑ - ๒๒:๐๔:๐๐	- ผู้ชุมนุมอยู่ในความสงบ - ไม่มีผู้ชุมนุมอยู่ในถนน/ภาพ บางส่วนผู้ชุมนุมอยู่บริเวณ ทางเท้า - ภาพรถยนต์กระบะที่มาร่วม การชุมนุม กระชกแตกแล้ว	- ตำรวจฯ ตั้งแนวหน้ากระดาน รอบแนวถนนเกาะกลางที่มีต้นไม้ ประดับ บางส่วนยังคงได้เตียงกับ ผู้ชุมนุม - ตำรวจฯ เก็บรวบรวมสิ่งของ ที่กีดขวางของผู้ชุมนุมใส่รถ บรรทุก/ตำรวจฯ เดินลาดตระเวน รอบบริเวณชุมนุม - มีนายตำรวจ ๒ คนเข้ามาในภาพ - มีการเรียกระดมกำลังตำรวจฯ ที่ มีปฏิบัติการกิจ ให้ปฏิบัติหน้าที่	- ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วงไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - ในตอนท้ายของ การบันทึกภาพ เป็นการบันทึก ภาพระหว่างเดิน เป็นภาพพื้นถนน และมีเสียงพูดคุย เป็นระยะ
๕๒.	๒๒:๐๔:๐๑ - ๒๒:๐๕:๐๐		- ตำรวจฯ เดินควบคุมตัวผู้ชาย สวมเสื้อสีอ่อน เดินผ่าน - ตำรวจฯ ควบคุมตัวผู้ชายสวม เสื้อยืดสีแดงภายใน สวมเสื้อกั๊ก อ่อนภายนอก โดยใส่กุญแจมือ ไหล่หลัง	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๕๓.	๒๒:๐๕:๐๑ - ๒๒:๐๖:๔๕	- ผู้ชุมนุมส่วนหนึ่ง กลับมาที่ รถ และถูกกำลังตำรวจฯ คุมเข้า ไปสลายการชุมนุม/มีเสียง ผู้ชายตะโกน "ให้กลับบ้านไป/ เดินไป ไม่ต้องมา" พร้อมมี เสียงทุบตี	- ตำรวจฯ ควบคุมตัวผู้ชายคน ดังกล่าว เดินไปในหมู่ตำรวจฯ - ภาพการเสริมกำลังของตำรวจฯ ถือโล่พลาสติก ตั้งแถวพร้อม ปฏิบัติหน้าที่ และวิ่งผ่านป้าย ต้อนรับ ครม.	- ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วงไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - มีเสียงผู้หญิง พูดถึงการใช้กำลัง สลายการชุมนุม
๕๔.	๒๒:๐๖:๔๖ - ๒๒:๐๘:๔๕	- ผู้ชุมนุมส่วนหนึ่ง กลับมาที่ รถ และถูกกำลังตำรวจฯ คุม เข้าไปสลายการชุมนุม/มีเสียง ผู้ชายตะโกน "ให้กลับบ้านไป/ เดินไป ไม่ต้องมา" พร้อมมี เสียงทุบตี - มีชายสองคนเดินนำหน้า และตำรวจฯ เดินตามมา	- นายตำรวจ ที่สวมหมวกหนีบ เดินนำกองกำลังตำรวจฯ - ภาพการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจฯ คุมไปยังกลุ่มผู้ชุมนุม - ภาพการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจฯ คุมไปยังกลุ่มผู้ชุมนุม	
๕๕.	๒๒:๐๘:๔๖ - ๒๒:๑๗:๓๒	- มีภาพชาวมุสลิมเดินอยู่ ประปรายตามแนวอาคาร พาณิชย์ริมถนน พร้อมเสียง นกหวีดเป่าเป็นระยะ - ภาพบริเวณรถยนต์กระบะสี อ่อนสองคัน คันที่สองมี สัมภาระอยู่ในกระบะด้านหลัง - ภาพบริเวณรถยนต์กระบะสี แดง, สีเข้ม อีกสอง สามคัน	- ภาพการเดินกลับของตำรวจฯ ที่ สวมหมวกนิรภัย ถือโล่ พร้อม กระบอง และมีเสียงเป่านกหวีด เป็นระยะ - ภาพตำรวจฯ ปฏิบัติหน้าที่ บริเวณรถยนต์กระบะสองคันริม ถนน มีเสียงเป่านกหวีดเป็นระยะ ตอนท้ายเป็นการยื่นชุมนุมของ ตำรวจฯ	- ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วงไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วงไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - มีเสียงโทรศัพท์ เข้ามา และผู้ บันทึกภาพพูด ขณะเดิน "ดีชาว บ้าน โล่เหมือน หมู เหมือนหมา" เวลาที่ปรากฏ มี การข้าม กระโดด ต่างๆ ที่มีเสียง สนทนาต่อเนื่อง

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๕๖.	๒๒:๑๘:๓๓ - ๒๒:๒๑:๐๙	-	- ภาพตำรวจยืนเฝ้ากลุ่ม เป็น จำนวนมาก, มีการเรียกกระตม กำลัง บริเวณหน้าป้ายคำพูด นายกรัฐมนตรี ตำรวจกำลังเก็บ สิ่งของโยนขึ้นรถบรรทุก - ภาพการแยกย้ายกำลังของ ตำรวจ ฯ	ภาพป้ายยินดี ต้อนรับการ ประชุม ครม. ๒ ประเทศ และ บรรยากาศทั่วไป ของบริเวณที่ เหตุการณ์เพิ่ง ผ่านไป
๕๗.	๒๒:๒๑:๔๖ - ๒๒:๒๓:๒๖	-	- ภาพรถบรรทุกผู้ต้องขังที่ถูก ควบคุมของ สภ.อ.หาดใหญ่ มีนายตำรวจสวมหมวกเบร์เลย์สี ดำ อยู่ในเหตุการณ์เดินเข้ามา และรถแล่นออกไปจอดเคียงข้าง รถบรรทุกของผู้ชุมนุม/ภาพใกล้ บนรถบรรทุกผู้ต้องขัง เห็นผู้ถูก ควบคุม	
๕๘.	๒๒:๒๑:๔๖ - ๒๒:๒๓:๒๖	-	- ภาพรถบรรทุกผู้ต้องขังที่ถูก ควบคุมของ สภ.อ.หาดใหญ่ มีนายตำรวจสวมหมวกเบร์เลย์สี ดำ อยู่ในเหตุการณ์เดินเข้ามา และรถแล่นออกไปจอดเคียงข้าง รถบรรทุกของผู้ชุมนุม/ภาพใกล้ บนรถบรรทุกผู้ต้องขัง เห็นผู้ถูก ควบคุม	
๕๙.	๒๒:๒๓:๔๕ - ๒๒:๒๔:๐๐	-	- พลตำรวจเอกสันต์ ศรุตานนท์ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ระบุว่า จัดการตามกฎหมาย ตำรวจดูแล อย่างใกล้ชิดแล้ว	

หมายเหตุ เวลาที่ปรากฏในภาพ เป็นเวลาที่ตั้งโปรแกรมไว้ที่กล้อง ซึ่งต้องเวลเร็วกว่าเวลาในประเทศไทยประมาณ ๑ ชั่วโมง

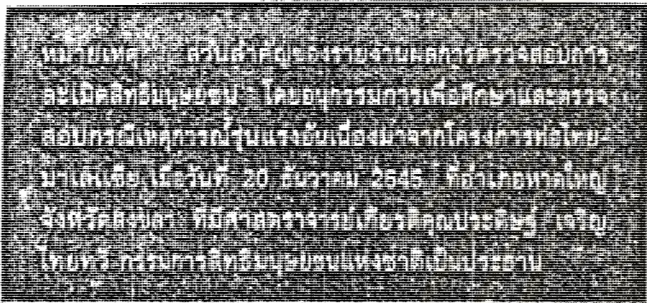
ภาคผนวก จ
ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พลสอบล:เปิดสิทธิมนุษยชน

‘โครงการทอก๊าซฯ’

บทที่ 3

ความเห็นและข้อสังเกต

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีแล้ว คณะอนุกรรมการฯ จึงมีความเห็นและข้อสังเกตดังต่อไปนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ประชาชนโดยเฉพาะชาวอำเภอจะนะ ซึ่งจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลอย่างเพียงพอจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการตามสิทธิที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 58 และมาตรา 59 ทั้งรัฐบาลก็ไม่ได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มดังกล่าวตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

3.2 การรับฟังความเห็นของประชาชน

การที่รัฐบาลอนุมัติโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซีย และดำเนินโครงการต่อไปโดยปราศจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน และชุมชนชาวจะนะ ซึ่งมีสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ทั้งการที่รัฐไม่ได้ดำเนินการให้มีองค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบการพิจารณาก่อนการอนุมัติ และการดำเนินโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซีย นั้น เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 46 มาตรา 56 และมาตรา 60

3.3 การรับเรื่องราวร้องทุกข์และแจ้งผลการพิจารณา ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในอำเภอจะนะที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างรุนแรงจากโครงการดังกล่าว ได้ใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 61 ในการร้องเรียน ร้องทุกข์ต่อทางราชการ เพื่อให้มีการชี้แจงรับฟัง และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอนุมัติ และดำเนินโครงการดังกล่าว แต่คำร้องเรียนร้องทุกข์ดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณาจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

3.4 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ในสภาพที่สิทธิต่างๆ ของประชาชนและชุมชนชาวจะนะไม่ได้รับความพหุภาคีที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รัฐดังกล่าวข้างต้น ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซีย ย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมายที่จะแสดงออกซึ่งการไม่เห็นด้วยกับโครงการด้วยวิธีต่างๆ อันชอบด้วยกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 39 และข้อ 19 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ รวมทั้งการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธดังที่ระบุไว้ในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และข้อ 21 แห่งกติการะหว่างประเทศฉบับดังกล่าว

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยการปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล หรือของผู้ใดก็ตามพยายามจะสร้างอุปสรรคและขัดขวางการใช้สิทธิในการชุมนุมของประชาชน เป็นสิ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อสิทธิมนุษยชน เช่น การปิดกั้นถนน การตรวจค้นโดยจงใจที่จะชะลอหรือขัดขวางการชุมนุม รวมทั้งการกำหนดบริเวณว่าจะต้องชุมนุมในที่ที่จัดไว้เท่านั้น เป็นต้น

3.5 เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม โดยที่ตามข้อเท็จจริงประชาชนผู้ชุมนุมได้ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ทั้งไม่มีท่าที

แสดงให้เห็นว่าจะใช้กำลังผูกขาดแห่งเหล็กที่เจ้าหน้าที่ได้กั้นถนนไว้เข้าไปในบริเวณโรงแรมแต่อย่างใด เป็นการกระทำที่จะละเมิดบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 44 เกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมและทำให้ผู้ชุมนุมเสื่อมเสียเสรีภาพ ผู้ที่ออกคำสั่งให้มีการใช้กำลังดังกล่าวย่อมเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบเดียวกับผู้ปฏิบัติ แม้ว่าจะได้สั่งการเนื่องจากได้รับรายงานข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องก็ตาม

3.6 เสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าปฏิบัติการสลายชุมนุม โดยใช้กำลังกดดันประชาชนและใช้ไม้กระบอกไล่ทุบตีประชาชนผู้ชุมนุม ทำลายทรัพย์สิน เช่น ทุบกระจกรถยนต์ ลากตัวผู้ชุมนุม ทำให้ผู้ชุมนุมจำนวนมากได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทรัพย์สินของเสียหายจำนวนมาก นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และเป็นการกระทำที่มีลักษณะโหดร้ายทารุณ อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 31 และข้อ 7 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองแล้ว ยังเป็นการละเมิดต่อกฎหมายทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้ออกคำสั่งให้มีการปฏิบัติการดังกล่าว

3.7 การจับกุม และสิทธิของผู้ถูกจับกุมและผู้ต้องหาในคดีอาญา

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมประชาชนที่ชุมนุมโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหา นำผู้ถูกจับไปควบคุมตัวไว้ในค่ายตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีใช้ทำการทรมานสอบสวนที่รับผิดชอบ ไม่แจ้งรายละเอียดแห่งการจับกุมให้ผู้ถูกจับทราบ ไม่ให้ผู้ถูกจับได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติ หรือผู้ซึ่งถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก ไม่ให้ผู้ถูกจับได้รับสิทธิในการพบทนายความของสภาพทนายความ ปกษาทนายความ และให้ทนายความรับฟังการสอบปากคำนั้น นอกจากจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 237 มาตรา 239 และมาตรา 241 และบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ยังเป็นการละเมิดต่อกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองข้อ 9 ด้วย

3.8 ข้อสังเกตด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.8.1 ด้านศาสนา

ประชาชนที่มามุมนมากกว่าร้อยละ 90 เป็นชาวไทยมุสลิม การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าสลายการชุมนุมในขณะที่ผู้ชุมนุมบางส่วนกำลังทำพิธีละหมาดอยู่นั้น เป็นภาพที่ไม่เหมาะสมและเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและอ่อนไหวต่อความรู้สึกของชาวมุสลิม แม้ว่ากรณีสลายการชุมนุม ความอ่อนไหวในเรื่องศาสนาได้กลายเป็นประเด็นของความขัดแย้ง อาจเป็นเพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็นมุสลิมเองก็ตาม แต่รัฐก็ไม่อาจจะละเลยเรื่องดังกล่าว กล่าวคือ รัฐและเจ้าหน้าที่ควรจะต้องใช้ความระมัดระวังและคำนึงเป็นพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้กลายเป็นประเด็นขัดแย้งในศาสนา ในเรื่องที่ว่าผู้ปกครองหรือรัฐของชาวพุทธใช้อำนาจรุนแรงต่อชาวมุสลิม

3.8.2 ด้านทัศนคติและจิตสำนึก

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบปากคำพยานผู้เกี่ยวข้อง คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่า ผู้ชุมนุมและชาวบ้านอำเภอจะนะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ และเป็นผู้มีจิตสำนึกทางการเมือง รู้และเข้าใจสิทธิและความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญอย่างดี ในขณะที่ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมืองยังมีทัศนคติและจิตสำนึกแบบเก่าที่ระบอบกษัตริย์ความถูกต้อง และถือเอาความคิดเห็นและการตัดสินใจของตัวเองเป็นใหญ่ ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังและรับฟัง และต้องไม่ปฏิบัติการใดๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อผู้มีอำนาจ โดยอ้างผลประโยชน์ของชาติ หากใครคัดค้านการพัฒนาที่ถือว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคง มากกว่าการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทัศนคติและความเข้าใจที่แตกต่างกันดังกล่าว อาจกลายเป็นปัญหาทุกกลามต่อไปในอนาคต

บทที่ 4

มาตรการแก้ไข

เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมของผู้คัดค้านโครงการท่าอากาศยาน-มาเลเซีย และป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงไม่ให้มีความรุนแรงเกิดขึ้นอีก คณะอนุกรรมการฯ จึงเสนอให้รัฐบาลดำเนินการดังนี้

4.1 มาตรการเฉพาะหน้า

4.1.1 ให้รัฐบาลแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้ผู้ตกเป็นเหยื่อของการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับบัญชา เช่น การชดเชยค่าเสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน

สิ้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับรายงานฉบับนี้

4.1.2 ให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระและมีอำนาจสอบสวน

ข้อเท็จจริง ในการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชา เช่น การใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมโดยที่ผู้ชุมนุมได้ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การใช้ไม้กระบอกไล่ทุบตี ทำร้ายร่างกายและทำลายทรัพย์สินของผู้ชุมนุม รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหา ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย แล้วดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดทั้งทางวินัยและทางอาญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นบรรทัดฐานต่อไปว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติและเคารพกฎหมาย รัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน ไม่ควรปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หากคำสั่งดังกล่าวขัดต่อหลักการดังกล่าว ทั้งนี้ ขอให้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายในกำหนด 80 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

4.1.3 ให้รัฐบาลสอบสวนกระบวนการและขั้นตอนในการออกคำสั่ง

และปฏิบัติตามคำสั่งที่ใช้กำลังสลายการชุมนุมว่า มีการตรวจสอบกลั่นกรองข้อมูลอย่างไร ค่าจ้างสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพื่อแก้ไขและหามาตรการในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

4.1.4 ให้รัฐบาลทบทวนโครงการท่าอากาศยาน-มาเลเซีย

ตามข้อเสนอที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยเสนอไว้ โดยมีหลักประกันอย่างเพียงพอว่า สิทธิของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวจะได้รับทราบรับนับถือและปฏิบัติ

4.1.5 ให้รัฐบาลจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความเข้าใจและจิต

สำนึก ทัศนคติด้านสิทธิมนุษยชน การยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย การปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมโดยสันติวิธี และด้วยความมีมนุษยธรรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาเคารพสิทธิมนุษยชนของประชาชน ที่อาจมีความเห็นที่ต่างจากรัฐบาล และคัดค้านการดำเนินโครงการบางอย่างของรัฐบาล รวมทั้งการฝึกอบรมด้านทักษะในการปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมและผู้ต้องหา

4.2 มาตรการต่อเนื่อง

4.2.1 ให้รัฐบาลวางกรอบและแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะปฏิบัติต่อการชุมนุมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนให้สามารถใช้อิทธิพลของตนเองตามรัฐธรรมนูญได้อย่างเต็มที่ และเป็นไปตามมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน

ในการจัดแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ให้รัฐจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือ หรือประชาพิจารณ์ โดยเชิญตัวแทนจากกลุ่มผู้ชุมนุม องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มประชาชน ผู้มีศาสนา ฯลฯ มาร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้แนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของประชาชน

4.2.2 ในการปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมให้รัฐบาลจัดตั้งกลไกประสานงานระหว่าง

กลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลไกดังกล่าวควรประกอบด้วยบุคคลที่เป็นที่ยอมรับนับถือของทั้งสองฝ่ายเพื่อให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ชุมนุม

4.2.3 รัฐบาลต้องส่งเสริมหลักนิติธรรม (Rule of Law) ในการบริหาร

กิจการของรัฐ รวมทั้งการปฏิบัติต่อประชาชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยรัฐบาลต้องมีมาตรการในการทำให้หลักนิติธรรมเป็นพื้นฐานทางสังคม และเป็นที่ยึดถือปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลในสังคม การกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอันขัดต่อหลักนิติธรรม จะต้องได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะการยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

4.2.4 ให้รัฐบาลส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ สร้างวัฒนธรรม

ขององค์กร ที่สำนึกถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 26 มาตรา 30 และมาตรา 76

4.2.5 ให้รัฐบาลส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับพื้นฐานไป

ถึงระดับอุดมศึกษาในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และรวมทั้งปกป้องสิทธิของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากบทเรียนของเหตุการณ์รุนแรงในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่ามาตรการต่างๆ ตามที่ได้เสนอไว้ในรายงานฉบับนี้ จะเป็นผลสำเร็จและเป็นคุณูปการต่อประชาชนและสังคมไทย และเพื่อให้เป็นการเชิดชูบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง รัฐบาล เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐต้องให้ความร่วมมือ มีความกล้าหาญในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลเช่นนานาอารยประเทศ เพื่อให้สังคม วัฒนธรรม

ข้อเท็จจริงเหตุการณ์

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเท็จจริง ทั้งจากฝ่ายผู้ชุมนุม ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อมวลชน ภาพจากวีดิทัศน์ ตลอดจนตรวจสถานที่เกิดเหตุ พยานบุคคลและพยานเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

2.5.1 สถานที่ชุมนุม

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการชุมนุมและนายวัชรพันธ์ จันทรวงจร ว่าในเบื้องต้นได้ตกลงกันว่า จะไปชุมนุมกันตรงบริเวณสวนหย่อมใกล้โรงแรมเจบี อำเภอบางใหญ่ และในการจะเคลื่อนขบวนจากบริเวณสนามกีฬาโลกสักเข้ามาอำเภอบางใหญ่นั้น ก็มีรถตำรวจนำหน้าขบวนผู้ชุมนุมโดยตลอด แต่ครั้นเวลาเคลื่อนขบวนผู้ชุมนุมจริง ตำรวจผู้ทำหน้าที่นำขบวนกลับปลีกตัวไปโดยอ้างเหตุติดราชการ ปล่อยให้ขบวนผู้ชุมนุมเดินทางกันเองมายังอำเภอบางใหญ่ ในระหว่างทางกลับถูกตำรวจตั้งด่านสกัดที่อำเภอบางหม่อมเป็นเวลาานาน หลังจากนั้นจึงมีรถตำรวจนำหน้าขบวนเข้าอำเภอบางใหญ่ และถึงอำเภอบางใหญ่ในเวลาค่ำแล้ว ทั้งๆ ที่ความตั้งใจของผู้ชุมนุมต้องการถึงอำเภอบางใหญ่ในเวลากลางวัน

เมื่อรถตำรวจนำขบวนเข้าอำเภอบางใหญ่ แตรรถนำขบวนไม่ได้พาขบวนไปยังสถานที่ได้ตกลงกันไว้ แต่กลับมารถถนนเพชรเกษมและผ่านหน้าธนาคารกรุงไทย สาขาถนนเพชรเกษม จนถึงบริเวณใกล้บ้านถนนจตุ บุญสูงอนุสรณ์ แล้วรถตำรวจนำขบวนก็ได้หายไป ขบวนผู้ชุมนุมจึงเดินทางต่อไปยังสวนหย่อมใกล้โรงแรมเจบีดังกล่าว หากแต่กลับพบกับแถวของตำรวจและแผงเหล็กกั้นตรงกลางสะพานจตุ บุญสูงอนุสรณ์เสียก่อน จึงไม่สามารถเดินทางเข้าไปได้ เมื่อนายวัชรพันธ์ จันทรวงจร ได้บอกกับผู้ชุมนุมว่าขอเวลาในการประสานงานกับฝ่ายรัฐบาลก่อน ทางกลุ่มผู้ชุมนุมจึงพักขบวนอยู่ตรงบริเวณแยกน้ำพุดังกล่าว

ส่วนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอ้างว่าขอให้ผู้ชุมนุมมาชุมนุมด้านข้างธนาคารกรุงไทย สาขาถนนเพชรเกษม โดยได้จัดเตรียมเต็นท์รถสุชาไว้ให้ นั้น จะเห็นได้ว่าบริเวณที่ชุมนุมที่จัดโดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวอยู่ในบริเวณจุดที่ไม่สามารถมองเห็นกันได้ ระหว่างผู้ที่อยู่ในโรงแรมเจบีกับจุดดังกล่าว ซึ่งย่อมไม่เป็นที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการชุมนุม

ดังนั้น กาวที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดสถานที่ชุมนุมว่าต้องเป็นบริเวณข้างธนาคารกรุงไทย สาขาเพชรเกษม พร้อมทั้งเอาแผงเหล็กมากั้นมิให้ผู้ชุมนุมเดินทางไปยังสวนหย่อม อีกทั้งยังเอารถหนามกั้นรอบบริเวณ

ด้านอื่นๆ ของโรงแรมเจบีทั้งหมด (ยกเว้นเฉพาะบริเวณแผงเหล็กดังกล่าวเท่านั้น) นั้น คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าสิทธิในการชุมนุมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 44 ได้ให้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไว้ แต่มีข้อจำกัดไว้บางประการ ได้แก่

- โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายในกรณีชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือ

- เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่เวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือ

- เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่ประเทศใช้กฎอัยการศึก

จากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามิได้เป็นตามข้อยกเว้นตามที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การที่กำหนดสถานที่ให้แก่ผู้ชุมนุมดังกล่าวจึงเป็นการมิชอบ

2.5.2 การชุมนุมเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่

การชุมนุมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น ต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ถึงแม้การตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อำเภอบางหม่อมนั้น อ้างว่ามีการพบอาวุธ ได้แก่ หนังสติ๊ก ลูกตะกั่ว มีด และธง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวทั้งจากนายวันพระมีคนอร์ มะทา, พลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ และพลตำรวจเอกวิรัชชัย กัยลี จะไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นข้ออ้างของเจ้าหน้าที่ของรัฐประการหนึ่งว่าชุมนุมโดยไม่ชอบ

แต่จากภาพวีดิทัศน์และบาดแผลของผู้ได้รับบาดเจ็บ ทั้งจากฝ่ายประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการใช้อาวุธไม่ว่าจะเป็นหนังสติ๊ก, มีด ในการทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่อย่างใด มีเพียงการชูธงกันหรือพุ่งใส่ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกเข้าไปในขบวนของผู้ชุมนุมเท่านั้น ไม่ใช่ใช้เป็นอาวุธเพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่ อีกทั้งธงดังกล่าวที่ไปเห็น ณ บริเวณสนามหย่อมเล็ก ซึ่งเป็นธงประเภทเดียวกับที่ใช้ในการชุมนุม ก็ได้มีการเสื่อมสลายให้แหลมแต่อย่างใด นอกจากนั้นบาดแผลที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับจำนวน 28 รายนั้น ได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย ซึ่งเกิดขึ้นได้ตามปกติของการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม แพทย์ได้รักษาและจ่ายให้แล้ว อนุญาตให้กลับบ้านได้ มิใช่เพียงตำรวจเพียงรายเดียวที่พบมีรอยบาดเจ็บเล็กน้อยบริเวณนิ้วและมือ แต่

เป็นบาดแผลที่มีได้เกิดจากอาวุธมีคม หรือของแหลม หรือกระสุนปืนแต่
 อยางใด จึงไม่ป่าเชื่อว่าผู้ชุมนุมจัดชุมนุมโดยมีอาวุธ

นอกจากนี้ จากข้อเท็จจริงจากสื่อมวลชนและภาพวิดีโอที่ค้นพบเห็นว่า
 เมื่อผู้ชุมนุมมาถูกสกัดกั้นด้วยแผงเหล็กบนกึ่งกลางสะพานบนถนนจิตติบุญสูง
 ออนุสรณ์ ผู้ชุมนุมก็ลงมือรับประทานอาหารและละหมาดอยู่นั้น เจ้าหน้าที่
 ตำรวจซึ่งเดินอยู่หลังแผงเหล็กก็ได้มีการให้สัญญาณ พร้อมทั้งดึงแถวพร้อม
 โล้และกระบอกปืนหน้าเข้าไปสลายการชุมนุม โดยผู้ชุมนุมมิได้มีความ
 พยายามใดๆ ที่จะฝ่าแนวแผงเหล็กเข้าไป ทั้งนี้ถ้าจะทำได้ โดยใช้รถยนต์ใน
 ขบวนการผลักดันแนวแผงเหล็กดังกล่าว แต่ผู้ชุมนุมหาได้กระทำเช่นนั้นไม่ แต่
 กลับจอดรถเพื่อรอผลการเจรจาระหว่างนายวิชาพันธ์ฯ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 อยู่เท่านั้น จึงถือได้ว่า ผู้ชุมนุมได้ชุมนุมโดยชอบตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

2.5.3 สิทธิผู้ต้องหา

จากข้อเท็จจริงที่ได้จากสภานายความ และผู้ชุมนุมที่ตกเป็นผู้
 ต้องหา จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐ
 ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 237, 238, 241 โดยผู้ชุมนุมที่ตก
 เป็นผู้ต้องหาต้องได้รับสิทธิ กล่าวคือ

-ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดของการจับ (จับกุมและ
 งดกระชากลากไปตามท้องถนน ไม่มีการแจ้งข้อหาแต่อย่างใด)

-ได้รับโอกาสแจ้งญาติหรือผู้ที่ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก
 (ญาติไม่ทราบว่าคุณนำไปควบคุมตัวไว้ ณ ที่ใด)

-สถานที่ถูกควบคุมตัวและสอบสวนมีชื่อที่ทำงานของพนักงานสอบสวน
 สอน (เป็นค่ายท่านนุ๊ก อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และค่ายรามสถานแห
 ซึ่งมีชื่อที่ทำการของพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด

-ให้ได้รับการเยี่ยมจากญาติ (ถูกปฏิเสธ)

-มีสิทธิร้องขอพบทนายความ และให้ทนายความเข้าร่วมรับฟังการ
 สอบปากคำของตนได้ (ถูกปฏิเสธ)

-การกระทำและละเลยการกระทำของเจ้าหน้าที่ในเรื่องสิทธิผู้ต้อง
 หา จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สงวนลิขสิทธิ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

แถลงการณ์ของกลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย “ทำไมเราจึง
คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ?”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทำไมเราจึงคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ?

ในที่สุดท่านนายกรัฐมนตรีก็มาพบกับชาวบ้านตามที่ได้สัญญาไว้ ในนามของแนวร่วมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เราขอขอบคุณท่านนายกฯ มา ณ โอกาสนี้

เราขอกราบเรียนต่อพี่น้องร่วมชาติผ่านสื่อมวลชนว่า เรามีเหตุผลโดยย่อ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดแผนพัฒนาจะต้องเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ใช่ให้ใครบางกลุ่มเป็นผู้ว่าจ้างบริษัทเป็นผู้เนรมิตขึ้นเอง ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจปีหนึ่ง-สองฯ ซึ่งเป็นที่มาของโครงการท่อก๊าซ ไม่ได้เห็นคนและสภาพภูมิศาสตร์ในจังหวัดที่เหมาะสมกับกาท่อท่เยว การประมง และการศึกษาอยู่ในสายตา แต่กลับเอาปริมาณก๊าซที่จะขุดได้เป็นตัวกำหนดว่าจะมีอุตสาหกรรมประเภทใดบ้าง ก๊าซจึงจะขายได้หมด

2. ต้องเคารพต่อวิถีชีวิตและสิทธิของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่ต้องทำมาหากินกับทรัพยากรธรรมชาติ โครงการท่อก๊าซ นอกจากจะไม่เคารพต่อสิทธิดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญและปฏิญญาสากลระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติแล้ว ยังเป็นโครงการที่ได้สร้างความแตกแยกในชุมชนอย่างรุนแรง เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนไม่มีความเป็นกลาง มีการข่มขู่และลอบยิงผู้คัดค้าน

3. โครงการฯ ไม่มีความโปร่งใส มีการทำสัญญาก่อนการทำประชาพิจารณ์ การประชาพิจารณ์ก็ห้ามผู้คัดค้านเข้าร่วม มีการอนุมัติผลการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อม(อีไอเอ) โดยที่คณะกรรมการผู้ชำนาญที่เป็นผู้ตรวจรายงานยังไม่เห็นด้วย การศึกษาก็ไม่ครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ผู้ว่าจ้างให้ศึกษาอีไอเอกับเจ้าของโครงการเป็นหน่วยงานเดียวกัน ล่าสุดมีการประมูลการก่อสร้างแล้วทั้งๆ ที่รัฐบาลยังไม่ได้ตัดสินใจ (บางกอกโพสต์ 22 พ.ย.44) ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังมากสำหรับยุคปฏิรูปการเมือง

4. ส่งผลเสียต่อคนไทยทั้งชาติ เพราะปริมาณก๊าซที่ต้องใช้ตามสัญญา มีจำนวนมากกว่าความจำเป็น หลักฐานชัดเจนก็คือโครงการท่อก๊าซไทย-พม่า ที่ผ่านมากกว่า 40 เดือน แต่มีความสามารถให้ก๊าซได้เพียง 1 ใน 3 เท่านั้น ส่งผลให้คนไทยต้องจ่ายค่า "ไม่ใช้ก็ต้องจ่าย" ประมาณกว่า 3 หมื่น 7 พันล้านบาท มากกว่า "ค่าโง่ทางด่วน" ที่คนไทยได้ทราบหลายเท่าตัว แต่เรื่องค่า "ไม่ใช้ก็ต้องจ่าย" หรือ "ค่าโง่ท่อก๊าซ" คนไทยไม่มีโอกาสได้รับทราบ

5. ประเทศไทยได้ผิดพลาดกับอดีตมามากแล้ว ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม คนไทยต่างมุ่งหวังว่าเมื่อมีรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว กระบวนการตามรัฐธรรมนูญจะเลือกต่อการนำพาประเทศไทยไปสู่การพัฒนาที่ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ เราก็มีความหวังเช่นเดียวกับพี่น้องร่วมชาติทั้ง

หลาย ดังนั้นเมื่อมีโครงการที่ไม่ถูกต้องตามกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว ประกอบกับเราเป็นด้านหน้าที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงและก่อนใครอื่น

เราจึงขอประกาศคัดค้านโครงการนี้อย่างถึงที่สุดและทุกรูปแบบ

เราขอกราบวิงวอนต่อพี่น้องร่วมชาติและร่วมชะตากรรมทั้งหลายว่า โปรดเข้าใจเจตนาารมณ์ของพวกเราด้วย พวกเรามีโอกาสน้อยมากที่จะนำเหตุผลของเรามาสู่พี่น้องทั้งหลาย แผ่นปลิวนี้คือสารจากใจจริงของพวกเรา

ขอกราบขอบพระคุณพี่น้องทั้งหลายอีกครั้งหนึ่ง

แนวร่วมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง 4

มกราคม 2545

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวหทัยสิริ เจาวัฒนา เกิดเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2523 จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จากนั้นได้ศึกษาต่อ และสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในปีการศึกษา 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย